GMINA JORDANÓW ŚLĄSKI

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JORDANÓW ŚLĄSKI

Jordanów Śląski , LISTOPAD 2023 r.

Regioplan Sp. z o.o.ul. Wolbromska 7

53-148 Wrocław

Tel/fax: (071) 33 80 253

www.regioplan.pl

e-mail: regioplan@regioplan.pl

Główny projektant: mgr inż. Angelika Jonak nr ZOIU Z-465

Zespół projektowy: Mgr inż. Ewa Stawiany

Mgr inż. Anna Korabiewska

Spis treści

I. WSTĘP **7**
1. CEL OPRACOWANIA **7**
2. PODSTAWA PRAWNA **7**
3. OBSZAR OPRACOWANIA **8**
4. ZAKRES OPRACOWANIA **8**
II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA I GMINY **10**
1. UWARUNKOWANIAGEOGRAFICZNO – MORFOLOGICZNO - **10**
1.1. Położenie geograficzne. 10
1.2. Położenie administracyjne. 10
1.3. Klimat. 10
1.4. Geologia. 10
1.4.1. Rzeźba terenu i budowa geologiczna. 11
1.4.2. Złoża kopalin. 11
1.5. Hydrologia. 12
1.5.1. Wody podziemne. 12
1.5.2. Wody powierzchniowe. 12
1.5.3. Retencja wodna 13
1.6. Gleby. 13
1.7. Lasy. 14
2. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO. 14
2.1. Ślężański Park Krajobrazowy. 14
2.2. Użytki ekologiczne 15
2.3. Pomniki przyrody. 15
2.4. Ochrona gatunkowa flory. 15
2.5. Ochrona gatunkowa fauny. 16
2.6. Parki wiejskie. 18
2.7. Europejska Sieć Natura 2000. 18
2.8. Pozostałe elementy środowiska przyrodniczego podlegające ochronie. 18
2.8.1. Lasy i grunty leśne 18
2.8.2. Zieleń urządzona 19
3. ZANIECZYSZCZENIE I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA 19
3.1. Ochrona powietrza 19
3.2. Ochrona gleb 20
3.3. Ochrona złóż 20
3.4. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych 21
3.5. Ochrona krajobrazu 22
3.6. Ochrona przyrodniczo – rolnicza. 23
3.7. Ochrona przed hałasem 23
3.8. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym 24
3.9. Zagrożenia silną erozją gleb 24
4. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNO - KULTUROWE. 25
4.1. Historia. 25
4.2. Standziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kulturywspółczesnej 26
4.2.1. Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej 26
4.2.2. Strefa „B” ochrony konserwatorskiej 27
4.2.3. Strefa „K” – ochrony krajobrazu kulturowego 27
4.2.4. Strefa „E” ochrony ekspozycji 27
4.2.5. Strefa „W” ochrony archeologicznej 27
4.2.6. Strefa „OW” obserwacji archeologicznej 27
4.2.7. Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni 27
4.3. Osadnictwo. 28
4.3.1. Biskupice 28
4.3.2. Dankowice 29
4.3.3. Glinica 29
4.3.4. Janówek 29
4.3.5. Kaniów 29
4.3.6. Jezierzyce Wielkie 30
4.3.7. Jordanów Śląski 30
4.3.8. Mleczna 30
4.3.9. Piotrówek 30
4.3.10. Popowice 31
4.3.11. Pożarzyce I 31
4.3.12. Pożarzyce II 31
4.3.13. Tomice 31

4.3.14. Wilczkowice 31
4.3.15. Winna Góra 32
4.3.16. Karolin 32
4.4. Zabytki 32
4.5. Stanowiska archeologiczne 39
5. SFERA SPOŁECZNA. 43
5.1. Demografia. 43
5.1.1. Podstawowe dane o ludności. 43
5.1.2. Struktura wieku mieszkańców. 44
5.1.3. Ruch naturalny i wędrówkowy ludności. 45
5.1.4. Migracje 46
5.1.5. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym 47
5.1.6. Podsumowanie 48
5.2. Rynek pracy. 49
5.3. Bezrobocie. 52
5.4. Ochrona zdrowia i opieka społeczna. 54
5.4.1. Służba zdrowia. 54
5.4.2. Opieka społeczna. 54
5.5. Oświata i wychowanie. 56
5.6. Kultura. 58
5.7. Sport. 59
5.8. Gospodarka mieszkaniowa. 60
5.8.1. Zasoby mieszkaniowe. 60
5.9. Bezpieczeństwo publiczne. 63
5.9.1. Policja. 64
5.9.2. Ochrona przeciwpożarowa. 64
5.9.3. Ochrona przeciwpowodziowa. 65
5.10. Administracja samorządowa. 65
5.10.1. Jednostki budżetowe 65
6. STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA. 66
7. GOSPODARKA. 66
7.1. Struktura podmiotów gospodarczych według rodzajów działalności: 66
7.2. Rolnictwo i leśnictwo. 67
7.2.1. Struktura użytkowania i własnościowa gruntów. 67
7.2.2. Charakterystyka gospodarstw rolnych. 68
7.2.3. Jakość gleb, uprawy, hodowla i ceny gruntów. 72
7.2.4. Leśnictwo. 75
7.3. Działalności produkcyjne. 76
7.3.1. Górnictwo i przetwórstwo kopalin. 76
7.3.2. Pozostałe działalności produkcyjne i struktura zatrudnienia w większych zakładach pracy. 76
7.4. Usługi rynkowe. 77
7.4.1. Handel. 77
7.5. Turystyka. 78
7.5.1. Główne atrakcje turystyczne. 78
7.5.2. Znakowane trasy turystyczne. 78
8. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA. 79
8.1. Komunikacja. 79
8.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. 80
8.2.1. Zaopatrzenie w wodę. 80
8.2.2. Wodociągi 80
8.2.3. Kanalizacja. 80
8.3. Sieć gazowa. 81
8.4. Elektroenergetyka. 81
8.5. Ciepłownictwo. 81
8.6. Telekomunikacja i łączność. 81
8.7. Gospodarka odpadami. 81
8.8. Melioracje i urządzenia wodne. 82
8.9. Cmentarze. 82
9. TERENY ZAGROŻONE I Z OGRANICZENIEM UŻYTKOWANIA TERENU. 83
9.1. Strefa uciążliwości akustycznej 83
9.2. Terenypołożone w strefie uciążliwości od linii i urządzeńelektroenergetycznych – zagrożenie polami elektromagnetycznymi. 83
9.3. Strefa ochrony sanitarnej. 83
9.4. Pozostałe tereny zagrożone i z ograniczeniem użytkowania. 83
9.5. Tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi 84
10. TERENY ZDEGRADOWANE 84

11. DOKUMENTACJA STRATEGICZNO – PLANISTYCZNA. 84
11.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego. 84
11.2. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego. 86
11.3. Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego. 86
11.3.1. Powietrze atmosferyczne 86
11.3.2. Hałas i wibracje 87
11.3.3. Wody powierzchniowe i podziemne 87
11.3.4. Gospodarka odpadami 87
11.3.5. Gleby 87
11.3.6. Surowce mineralne 87
11.3.7. Walory przyrodnicze i krajobrazowe 88
11.3.8. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska 88
11.3.9. Edukacja ekologiczna 88
11.3.10. Komunikacja społeczna 88
11.3.11. Monitoring 89
11.4. Program Ochrony Środowiska Powiatu Wrocławskiego. 89
11.5. Program Ochrony Środowiska dla gminy Jordanów Śląski. 89
12. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ 90
III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY 92
1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE 92
1.1. Główne kierunki rozwoju wynikające z położenia geograficznego gminy 92
2. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO 94
2.1. Ślężański Park Krajobrazowy 94
2.2. Użytek ekologiczny 95
2.3. Pomniki przyrody 96
2.4. pozostałe elementy środowiska podlegające ochronie 96
2.4.1. Lasy i grunty leśne 96
2.4.2. Zieleń urządzona 96
3. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED ZANIECZYSZCZENIAMI 96
3.1. Ochrona powietrza 96
3.2. Ochrona gleb 98
3.3. Wydobycie i ochrona złóż 99
3.4. Ochrona wód 99
3.5. Ochrona krajobrazu 101
3.6. Ochrona przyrodniczo rolnicza 101
3.7. Ochrona przed hałasem 101
3.8. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym 103
3.9. Strefa ochrony sanitarnej od cmentarza 103
4. DZIEDZICTWO KULTUROWE 104
4.1. Osadnictwo 104
4.1.1. Biskupice 104
4.1.2. Dankowice 104
4.1.3. Glinica 105
4.1.4. Janówek 105
4.1.5. Kaniów 106
4.1.6. Jezierzyce Wielkie 106
4.1.7. Jordanów Śląski 106
4.1.8. Mleczna 107
4.1.9. Piotrówek 107
4.1.10. Popowice 108
4.1.11. Pożarzyce I 108
4.1.12. Pożarzyce II 108
4.1.13. Tomice 109
4.1.14. Wilczkowice 109
4.1.15. Winna Góra 109
4.1.16. Karolin 110
4.2. Kierunkiochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków kulturywspółczesnej 110
4.2.1. Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej 112
4.2.2. Strefa „B” ochrony konserwatorskiej 113
4.2.3. Strefa ochrony ‘K” krajobrazu kulturowego 115
4.2.4. Strefa „E” ochrony ekspozycji 116
4.2.5. Strefa „W” ochrony archeologicznej 117
4.2.6. Strefa „OW” obserwacji archeologicznej 117
4.2.7. Strefa ochrony Zabytkowych układów zieleni 118
4.3. Zabytki 118
4.4. Stanowiska archeologiczne 120
4.5. Obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne 120

5. STREFA SPOŁECZNA ... 120
5.1. Prognozy demograficzne ... 120
5.2. Kierunki rozwoju gospodarki mieszkaniowej ... 121
6. KIERUNKIZMIAN W STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY ... 121
6.1. Przeznaczenie terenu ... 121
6.1.1. Tereny zabudowy mieszkaniowej ... 122
6.1.2. Funkcja usługowa ... 125
6.1.3. Tereny użytkowane rolniczo ... 126
6.1.4. Tereny przemysłu, produkcji, składów i usług ... 127
6.1.5. Tereny infrastruktury ... 129
6.1.6. Tereny zieleni i wód powierzchniowych ... 129
6.1.7. Tereny komunikacji ... 130
6.2. Tereny przestrzeni publicznej ... 131
6.3. Kierunki zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej ... 131
6.3.1. Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne ... 133
6.4. Kierunki rozwoju działalności produkcyjnej ... 133
6.5. Kierunki rozwoju sektora usługowego ... 134
6.6. Kierunki rozwoju działalności turystycznej ... 134
7. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ ... 135
7.1. Kierunki rozwoju systemów komunikacji ... 135
7.1.1. Komunikacja drogowa ... 135
7.1.2. Obsługa komunikacji ... 137
7.1.3. Komunikacja kolejowa ... 137
7.2. Sieć wodociągowa i kanalizacja sanitarna ... 138
7.2.1. Wodociągi ... 138
7.3. Oczyszczanie ścieków ... 138
7.4. Zaopatrzenie w gaz ... 139
7.5. Ciepłownictwo ... 139
7.6. Kierunki rozwoju przesyłowej sieci elektroenergetycznej ... 139
7.7. Telekomunikacja i łączność ... 140
7.8. Gospodarka odpadami ... 140
7.9. Melioracje i urządzenia wodne ... 141
7.10. Cmentarze ... 141
8. TERENY ZAGROŻONE I Z OGRANICZENIEM UŻYTKOWANIA TERENU ... 141
8.1. Ochrona przed hałasem ... 141
8.2. Strefy ochrony ujęć wody ... 144
8.3. Strefy ochrony gazociągów ... 144
8.4. Strefy ochrony pola elektroenergetycznego ... 145
8.5. Strefy ochrony sanitarnej ... 145
8.6. Ochrona przed powodzią ... 145
8.7. Tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się masziemnych ... 146
8.8. Tereny dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny. ... 146
9. TERENY ZDEGRADOWANE PRZEZNACZONE DO REKULTYWACJI ... 146
10. ZADANIAI INSTRUMENTY POLITYKI PRZESTRZENNEJ ORAZDOKUMENTACJA STRATEGICZNO – PLANISTYCZNA147
10.1. Zadania i instrumenty polityki przestrzennej ... 147
10.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ... 147
10.3. Obszary wskazane do zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnychna cele nierolnicze i nie leśne. ... 148
10.4. Zadania celu publicznego ... 148
10.4.1. Ponadlokalne zadania celu publicznego ... 148
10.4.2. Lokalne zadania celu publicznego ... 148
IV. PODSUMOWANIE ... 149
1. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ ... 149
2. UZASADNIENIE I OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ... 152
3. WPŁYWUWARUNKOWAŃ NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ... 154
4. SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU ... 154

I. WSTĘP

1. CEL OPRACOWANIA

Nadrzędnym strategicznym celem zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jordanów Śląski jest dalsza poprawa ładu przestrzennego, warunków życia mieszkańców i gospodarowania przedsiębiorstw.
Opracowanie ma określić cele i kierunki polityki przestrzennej gminy, wytyczające ogólne zasady zagospodarowania przestrzeni gminy. Należy przy tym zachować zalety położenia, walory przyrodniczo- krajobrazowe oraz wykorzystać dotychczasową różnorodność gospodarczą i kulturową. Gmina dąży do zrównoważonego i trwałego rozwoju funkcji rekreacyjnej, mieszkaniowej i produkcyjno-usługowej przy zachowaniu jej wiejskiego charakteru.

Celem zmiany Studium jest ujawnienie złoża serpentynitu KD 15245 „Jordanów 1" i określenie w granicach terenu górniczego „Jordanów 1" kierunków i zasad zagospodarowania terenu dla potrzeb funkcjonowania zakładu górniczego.

2. PODSTAWA PRAWNA

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, (Dz. U. nr 80,poz 717 z późniejszymi zmianami)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, (Dz. U 1990 nr 16, poz. 95 z późniejszymizmianami)
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, (Dz. U. 2004 Nr 92, poz. 880)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, (Dz. U. 2001 nr 62, poz. 627 zpóźniejszymi zmianami)
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r Prawo geologiczne i górnicze, (Dz.U. 2004 nr 204 poz. 2086)
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r o drogach publicznych, (Dz.U. 2004 nr 204 poz. 2086)
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, (Dz. U. 1995 nr 16 poz. 78 zpóźniejszymi zmianami)
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. gospodarce nieruchomościami (Dz.U. 2004 nr 261 poz. 2603).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektustudium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. 2004 nr 118 poz. 1233)
- Prawo wodne – Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r (DZ. U. z 2001r. nr 115, poz. 1229 z późniejszymizmianami),
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 30 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2004, nr 92, poz. 880),
- Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (Dz. U. z 2003 r. nr162, poz. 1568),
- Ustawa o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2001 r. nr 62, poz. 628 z późniejszymizmianami),
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków z dnia 7 czerwca2001 roku (Dz. U. z 2001 r. nr 72, poz. 747),
- Ustawa o zmianie ustawy Prawo Budowlane oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia 27 marca 2003roku (Dz. U. z 2003 r. nr 80 poz. 718),
- Prawo geologiczne i górnicze - Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku (Dz. U. z 1994 r. nr 27,

poz. 96 zpóźniejszymi zmianami),

- Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie z dnia 2 marca 1999 roku (Dz. U. z 1999 r. nr 43, poz. 430).
- Uchwała nr XXIX/138/2006 Redy Gminy Jordanów Śląski z dnia z dnia 31 stycznia 2006 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jordanów Śląski;
- Uchwała Nr XXXVII/207/2022 Rady Gminy Jordanów Śląski z dnia 13 października 2022 r. zmieniona Uchwałą Nr XXXIX/221/2022 Rady Gminy Jordanów Śląski z dnia 24 listopada 2022 r.

3. OBSZAR OPRACOWANIA

Opracowanie obejmuje cały obszar gminy Jordanów Śląski w granicach administracyjnych.

Granica zmiany Studium została wyznaczona po granicy terenu górniczego „Jordanów 1 wyznaczonego w koncesji nr 3/E/2016 na potrzeby eksploatacji złoża KD 15245 „Jordanów 1".

4. ZAKRES OPRACOWANIA

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zawiera cześć tekstową orazzałączniki graficzne.

- Opracowanie tekstowe zawiera m.in. :[1]
- Uwarunkowanie wynikające w szczególności z:

1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
2) stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobówwodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
5) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
6) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy;
8) stanu prawnego gruntów;
9) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
10) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
11) występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych;
12) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
13) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
14) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

- W studium określa się w szczególności:

1) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
2) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;
3) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
4) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
5) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;

6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
7) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;
8) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2.000 m^2 oraz obszary przestrzeni publicznej;
9) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
10) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
11) obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych;
12) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
13) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271);
14) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji;
15) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
16) inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

Zmiany w tekście Studium zostały wyróżnione czcionką Arial rozmiar 10 w kolorze czerwonym, zaś na rysunku Studium „Kierunki rozwoju" i „Uwarunkowania rozwoju" kolorem czerwonym określono granicę zmiany Studium.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA I GMINY

1. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNO – MORFOLOGICZNO - PRZYRODNICZE.

1.1. Położenie geograficzne.

Gmina Jordanów Śl., wg podziału Polski na jednostki fizyczno-geograficzne (Kondracki 1994 r.), położona jest w obrębie dwóch makroregionów: Niziny Śląskiej i Przedgórza Sudeckiego. Znajduje się na pograniczu mezoregionów: Równiny Wrocławskiej i Masywu Ślęży (w obrębie Niziny Śląskiej) i Wzgórz Niemczańsko - Strzelińskich (fragment Przedgórza Sudeckiego). Głównym ciekiem jest Ślęza, lewy dopływ Odry. Większość obszaru gminy znajduje się na obszarze Równiny Wrocławskiej. W południowo- zachodniej części gminy znajdują się Wzgórza Łagiewnickie, należące do mezoregionu Wzgórz Niemczańsko- Strzelińskich (najwyższy szczyt Jańska Góra 253 m n.p.m.).

1.2. Położenie administracyjne.

Gmina Jordanów Śląski znajduje się w Województwie Dolnośląskim, wchodzi w skład powiatu wrocławskiego. Położna jest w odległości ok. 30 km na południe od Wrocławia. Graniczy z gminami:

- od północy Kobierzyce (powiat Wrocław),
- od wschodu Borów i Kontratowice (powiat Strzelin),
- od południa Łagiewniki (powiat Dzierżoniów),
- od zachodu Sobótka (powiat Wrocław).

Gmina Jordanów Śląski zajmuje 56,6 km^2 powierzchni, co zapewnia jej 74 miejsce w województwie dolnośląskim. Na jej obszarze znajduje się 15 miejscowości, w tym 13 wsi sołeckich. Głównym ośrodkiem gminy jest Jordanów Śląski, pozostałe miejscowości to Biskupice, Dankowice, Glinnica, Janówek, Jezierzyce Wielkie, Karolin, Mleczna, Piotrówek, Popowice, Pożarzyce, Tomice, Wilczkowice, Winna Góra. Przez obszar gminy przebiega międzynarodowa droga z Wrocławia przez Kudowę Zdrój do Pragi.

1.3. Klimat.

Zgodnie z podziałem klimatycznym kraju wg Okołowicza, gmina Jordanów Śląski należy do przedgórza znajdującego się w sudeckim regionie klimatycznym. Średnia roczna temperatura ma wartość 6.0^{o}C – 8.0^{o}C, przy czym najmniejsze wartości odnoszą się do rejonu Wzgórz Oleszeńskich i okolic Ślęży. Średnia roczna temperatura ma wartość od 18° C – do 16°C. Okres wegetacyjny trwa 220 - 250 dni. Źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Jordanów jest głównie istniejąca zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa, powodująca szczególnie w sezonie jesienno-zimowym silne natężenie pyłów, sadzy, związków węgla i siarki.[2]

1.4. Geologia.

[2]źródła:
• „Mapa sozologiczna", arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowaniePrzedsiębiorstwo GEOPOL, Poznań 1997
• Raporty o stanie środowiska w Województwie Dolnośląskim w 2003 r., Wojewódzki InspektoratOchrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2004

1.4.1. Rzeźba terenu i budowa geologiczna.

Gmina Jordanów Śl., wg podziału Polski na jednostki fizyczno-geograficzne (Kondracki 1994 r.), położona jest w obrębie dwóch makroregionów: Niziny Śląskiej i Przedgórza Sudeckiego. Znajduje się na pograniczu mezoregionów: Równiny Wrocławskiej i Masywu Ślęży i Wzgórz Niemczańsko - Strzelińskich. Głównym ciekiem jest Ślęza, lewy dopływ Odry wraz z dopływami: Oleszną, Trawną i Cieniawą. Większość obszaru gminy znajduje się na obszarze Równiny Wrocławskiej. Jest to obszar prawie bezleśny, wyniesiony średnio
130 - 140 m n.p.m., niemal płaski, odwadniany przez potok Ślęzy i dopływy. Pokrywają ją silnie zdegradowane osady polodowcowe, głównie gliny moreny dennej i piaski wolnolodowcowe. W południowo - zachodniej części gminy znajdują się Wzgórza Łagiewnickie, należące do mezoregionu Wzgórz Niemczańsko - Strzelińskich. Jest to niewysokie pasmo, położone pomiędzy doliną potoku Oleszny a Ślęzą, ciągnące się od Łagiewnik do Jordanowa Śląskiego. Najwyższy szczyt to Jańska Góra (253 m n.p.m.). Wzgórza te są na ogół użytkowane rolniczo, lasy występują sporadycznie. Na zachodzie gmina sięga po Wzgórza Oleszeńskie. Jest to wschodnia część Masywu Ślęży, ciągnąca się od Przełęczy Słupickiej, przez Sulistrowickie Skały, Przełęcz Sulistrowicką i Gozdnik, skąd obniżają się w kierunku Równiny Wrocławskiej i stopniowo zanikają na terenie gminy Jordanów Śląski (w rejonie wsi Winna Góra). Geologiczny trzon Przedgórza Sudeckiego tworzą skały przedtrzeciorzędowe, krystaliczne z przewagą serpentynitów, ponadto występują granity, gnejsy, łupki kwarcytowe, kwarcyty, łupki krzemionkowe, fillity. Starsze formacje ukazują się na powierzchni i w obrębie wierzchołków wzgórz i wzniesień w postaci skały litej lub rumoszu skalnego. Utwory krystalicznego podłoża na znacznych obszarach przykryte są późniejszymi osadami, tj. piaskami i iłami trzeciorzędowymi, glinami, piaskami i żwirami plejstoceńskimi oraz pyłami i glinami plejstoceńskimi i holoceńskimi. Równina Wrocławska zajmuje większość terenu w gminie Jordanów Śląski. Budują ją plejstoceńskie utwory glacjalne i fluwioglacjalne (lodowcowe i wodnolodowcowe) w postaci piaskowców, żwirów i glin. Dna dolin i obniżeń wypełnione są na ogół utworami holoceńskimi, wśród których dominują gliny pylaste i namuły oraz piaski pylaste i gliniaste. Brak skupisk leśnych lub zadrzewień w partiach wierzchołkowych wzgórz i wzniesień, ukształtowanie terenu, lokalne warunki geologiczno - glebowe oraz rolniczy sposób wykorzystania powodują, że w południowo - zachodniej części gminy występują zagrożenia erozyjne. Skutkiem tego jest erozja powierzchniowa. Podczas nawalnych deszczów występują zrywy powierzchniowe, a w okresach suchych erozja wietrzna.

1.4.2. Złoża kopalin.

Gmina Jordanów posiada niewiele surowców naturalnych, głównie serpentynity, piaski, pospółki i żwiry. Serpentynity zostały stwierdzone w kilku punktach w zachodniej części gminy na zboczach wzgórz tworzących Masyw Ślęży. Częściowo znajdują się one w granicach lasów chronionych, a częściowo zlokalizowane są w wierzchołkowych partiach niezalesionych wzgórz. Ze względu na dostępność nie są one przewidziane do eksploatacji. Złoże serpentynitu usytuowane na granicy gmin Jordanów Śl. i Łagiewniki (wokolicy Piotrówka), zostało wybilansowane (wg Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r.) Nie przewiduje się eksploatacji tego złoża. Złoże Jordanów Śląski w okolicy Jordanowa występuje udokumentowane złoże serpentynitu jest to złoże zaniechane o zasobach 13 665 tyś. ton (wg Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r. Państwowy Instytut Geologiczny – Warszawa 2004 r.) Spośród występujących na terenie gminy Jordanów Śl. surowców luźnych największe znaczenie mają piaski, pospółki i żwiry, nie eksploatowane na skalę przemysłową. Eksploatacja może rozpocząć się wyłącznie w momencie uzyskania koncesji zgodnie prawem geologicznym i górniczym (Dz. U. z 1994 r. nr 27 ,poz. 96 z późniejszymi zmianami oraz z

ustawą o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2004 nr 173 poz. 1807). W rejonie wsi Piotrówek i Winna Góra w latach 50-tych prowadzono poszukiwania złóż węgla brunatnego. Pomiędzy Winną Górą a Oleszną (gm. Łagiewniki) zlokalizowano złoże o zasobach pozabilansowych (szacunkowo ponad 560 tys. ton).
Pokłady te to złoże o miąższości 1,7 m, zalegające na głębokości około 20 m. Złoża te nie nadają się doprzemysłowej eksploatacji.[3]

Przy granicy z gminą Sobótka, częściowo na terenie obrębu Jordanów Śląski a częściowo w granicach obrębu Glinica zostało wydzielone do zagospodarowania złoże KD 15245 „Jordanów 1" [zgodnie z rejestrem Państwowego Instytutu Geologicznego-Państwowego Instytutu Badawczego] objęte zmianą Studium. W celu eksploatacji tego złoża została wydana przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego koncesja nr 3/E/2016. Koncesja ważna jest do dnia 3 lutego 2056 r. Dla złoża „Jordanów 1" o powierzchni 7,1 ha utworzono teren i obszar górniczy „Jordanów 1".

1.5. Hydrologia.

1.5.1. Wody podziemne.

Obszar gminy należy do przedsudeckiego regionu hydrogeologicznego, podregionu średzko - otmuchowskiego (XXV2) i podregionu podsudeckiego (XXV3). Granica między nimi przebiega przez Pustków Wilczkowski (poza granicą opracowania), Glinice, Mleczną i Oleszną (poza granicą opracowania). W podregionie średzko - otmuchowskim pierwszy poziom wodonośny występuje zwykle w utworach trzecio- rzadziej w czwartorzędowych. W utworach czwartorzędowych znajduje się głównie w dolinach rzecznych, najczęściej na głębokości około 30 m. Wydajność ujęć wynosi zazwyczaj 30 - 70 m3h-1. W utworach trzeciorzędowych występują zwykle od 2 do 4 warstw wodonośnych na głębokościach od kilku do 150 m. Wydajność ujęć wynosi 10 - 70 m3h-1. W podregionie podsudeckim wody szczelinowe zlokalizowane są w skałach krystalicznych (paleozik-prekambr) na głębokości do 50 m. Wydajności ujęć są bardzo zróżnicowane, nie przekraczają jednak 80 m3h-1. W dolinach rzek wody porowe znajdują się w utworach czwartorzędowych na różnych głębokościach. Wydajność ujęć wynosi 5 - 20 m3h-1. Na większości obszaru gminy wody pierwszego poziomu wodonośnego są całkowicie odizolowane od powierzchni, a częściowo odizolowane są jedynie w rejonie Mlecznej. Na większości analizowanego terenu występują wody dobrej jakości i nie wymagają uzdatniania. Częściowego uzdatniania wymagają wody podziemne w pasie Piotrówek, Glinice, Pustków Wilczkowski (poza granicą opracowania). Pierwsze zwierciadło wód podziemnych znajduje się na głębokości do 5 m w obniżeniach terenu i do 20 m na pozostałym terenie.[4]

1.5.2. Wody powierzchniowe.

[3] źródła:
- „Mapa sozologiczna" arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowanie PrzedsiębiorstwoGEOPOL, Poznań 1997 r.
- Atlas Surowcowy Województwa Wrocławskiego, gmina Jordanów Śląski, opracowanie mgr StanisławPrzysłup, Przedsiębiorstwo Geologiczne we Wrocławiu, 1989 r., uzupełnione o wyniki wizji terenowej, opracowane przez Przedsiębiorstwo Geologiczne PROXIMA S.A., Wrocław 1995
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r - Państwowy Instytut Geologiczny – Warszawa 2004 r.
- Dokumentacja Geologiczna złoża serpentynitów i występowania nefrytu Jordanów Śl. w kat. C_2+B, Zakład Projektowy i dokumentacji Geologicznej Wrocław czerwiec 1980, DUW Wydz. Geolog. MateriałyArchiwalne.

[4] źródło: „Mapa hydrologiczna" i „Mapa sozologiczna", arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowanie Przedsiębiorstwo GEOPOL, Poznań 1997 r.

Gmina Jordanów Śląski należy do zlewni rzeki Ślęzy, lewego dopływu Odry (powierzchnia dorzecza 971,7 km2). Obszar gminy odwadniają Ślęza i jej dopływy: Oleszna, Trawna i Cieniawa oraz sieć rowów melioracyjnych. Na terenie gminy występują działy wodne III rzędu, oddzielające dorzecza Olesznej i Cieniawy oraz IV rzędu, rozdzielające dorzecza pomniejszych cieków. Ślęza ma swe źródła wśród Wzgórz Niemczańsko – Strzelińskich i dlatego na zjawiska hydrologiczne, które występują w gminie Jordanów Śląski, wywierają wpływ obszary odległe, o odmiennych cechach środowiskowych. Podsumowując można stwierdzić, że na terenie gminy sieć hydrologiczna, mimo, że nie jest bogata, to jest zróżnicowana, ponieważ obejmuje cieki o odmiennych cechach.
Cieki na terenie gminy Jordanów Śl. zachowały w przewadze cechy naturalne, mimo że znajdują się pod wpływem gospodarki człowieka. Część z nich zmodyfikowana została pracami melioracyjnymi i regulacją koryt. Na niektórych odcinkach dolin rzecznych wykonane zostały obwałowania przeciwpowodziowe,
zwłaszcza wzdłuż biegu Ślęzy. Wody powierzchniowe są zanieczyszczone skażeniami pochodzącymigłównie z terenów uprawnych (wymywanie i spłukiwane nawozów).[55]

1.5.3. Retencja wodna

Na terenie gminy Jordanów Śląski jest niewiele zbiorników wodnych. Większość z nich to niewielkie stawy. Znajdują się głównie w okolicy Piotrówka. W Jordanowie, na wschód od rzeki Ślęzy, powyżej terenów osiedleńczych zrealizowano duży zbiornik retencyjny. Przylega on do koryta rzeki na odcinku od km 47 + 190 do km 48 + 100. Zbiornik powstał w wyniku zamknięcia obwałowaniem przewężającej się części doliny od strony północnej, rozbudowy obwałowania rzeki Ślęzy od strony zachodniej oraz podniesienia terenu od strony południowej. Czasza zbiornika została ukształtowana sztucznie przez wykop ze spadkiem dna w kierunku spustu wody.
Podstawowe parametry zbiornika to:

- normalny poziom spiętrzenia NPP 149,60 m n.p.m.,
- pojemność użytkowa przy NPP 128 000 m3,
- powierzchnia zalewu przy NPP 11,63 ha,
- średnia głębokość 1,10 m,
- rzędna korony ogroblowania 151,60 m n.p.m.,
- szerokość korony grobli 3,0 m,
- nachylenie skarpy odwodnej grobli 1:3,
- nachylenie skarpy odpowietrznej 1:2,5,
- rzędne zwierciadła wody w zbiorniku przy przepływie: Qm zb = 11,3 m3/s 150,50 ÷ 150,70 mn.p.m.,
- rzędne zwierciadła wody w zbiorniku przy przepływie: Qk zb = 21,5 m3/s 150,67 ÷ 150,91 m n.p.m.

1.6. Gleby.

Na terenie gminy dominują gleby brunatne właściwe oraz występujące na przemian płaty gleb płowych, czarnych ziem i gleb brunatnych właściwych. Gleby typu czarne ziemie występują w części południowo - wschodniej. W części północnej gleby typu czarne występują rzadziej. Dna

[5] źródła:
• „Mapa hydrologiczna", arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowaniePrzedsiębiorstwo GEOPOL, Poznań 1997
• Raporty o stanie środowiska w Województwie Dolnośląskim w 2003 r., Wojewódzki InspektoratOchrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2004

dolin cieków, wzdłuż potoków, wyścielają mady rzeczne. Gleby gminy Jordanów Śląski wytworzone są w większości na glinach lodowcowych i piaskach oraz glinach lessopodobnych i utworach pyłowych. Tworzą kompleks pszenny dobry i bardzo dobry oraz pszenno -żytni. Gleby powstałe na utworach piaszczystych tworzą kompleks żytni, a wytworzone na madach kompleks zbożowo - pastewny. Szczególnie chronione z punktu widzenia rolnictwa gleby I - III klasy bonitacyjnej stanowią około 87,2% użytków rolnych.[6]

1.7. Lasy.

Zgodnie z geobotanicznym podziałem Śląska obszar gminy
należy do:prowincji Niżowo - Wyżynnej,

- dział Bałtycki,
- poddział Pas Kotlin Podgórskich,
- kraina Kotlina Śląska,
- okręg Nizina Śląska,
- podokręg Równina Chojnowsko - Legnicko - Wrocławska.

Południowo - zachodnia część gminy należy do prowincji Górskiej, podprowincja Hercyńsko – Sudecka, dział Sudecki, okręg Pogórze i Przedgórze Sudeckie, podokręg Ślężański. Zdecydowaną część obszaru gminy zajmują pola uprawne. Lasy gminy Jordanów znajdują się w V krainie przyrodniczo - leśnej, w dzielnicy Przedgórza Sudeckiego. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych w gminie wynosi 0,7%. Lasy zajmują niewielką część powierzchni gminy i występują w okolicach Winnej Góry, Karolina i Jordanowa Śląskiego. Są to przede wszystkim lasy świeże Querco - Carpinetu, medioeuropaeum lub grądy środkowoeuropejskie formy niżowej Galio - Carpinetum. Drzewostan w obu tych zbiorowiskach budują: dęby szypułkowe Quercus robur i bezszypułkowe Quercus sessilis, lipa drobnolistna Tilia cordata, grab
zwyczajny Carpinus betulus i niewielka domieszka świerka pospolitego Picea abies. Warstwa krzewów jest zazwyczaj dobrze rozwinięta i składa się przede wszystkim z głogu jednoszyjkowego i dwuszyjkowego, śliwy, tarniny, trzmieliny i kilku gatunków róż.[7]

2. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.

Do podstawowych form ochrony przyrody w Polsce należy tworzenie rezerwatów przyrody, parków narodowych, parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. Coraz większe znaczenie mają także użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo – krajobrazowe. Formami ochrony indywidualnej są: gatunkowa ochrona roślin i zwierząt oraz pomniki przyrody w rodzaju: pojedynczych drzew, alei, głazów narzutowych, skałek itp., które są akcentami wydatnie wpływającymi na urozmaicenie krajobrazu.

2.1. Ślężański Park Krajobrazowy.

Na terenie gminy znajduje się część **Ślężańskiego Parku Krajobrazowego,** utworzonego Uchwałą nr XXIV/153/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej z dnia 8 czerwca 1988 r. (Dz. Urz. Woj. Wrocł. nr 13 z 1988 r., poz. 185 z późniejszymi zmianami). Na terenie parku obowiązują przepisy odrębne wynikające z Rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 4 kwietnia 2007 w

[6] źródło: „Mapa sozologiczna", arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowaniePrzedsiębiorstwo GEOPOL, Poznań 1997
• Raporty o stanie środowiska w Województwie Dolnośląskim w 2003 r., Wojewódzki InspektoratOchrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2004

[7] źródło: „Mapa sozologiczna", arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowanie Przedsiębiorstwo GEOPOL, Poznań 1997

sprawie Ślężańskiego Parku Krajobrazowego. Wraz z otuliną obejmuje Masywy Góry Ślęży i Góry Raduni, pasma Wzgórz Oleszeńskich i Wzgórz Kiełczyńskich, a także Jańską Górę. Całkowita powierzchnia obszaru chronionego wynosi obecnie 15 640 ha, w tym park zajmuje 8 190 ha, a otulina 7 450 ha.
Głównym celem powołania parku było:

- zachowanie unikatowych i cennych elementów przyrodniczych, kulturowych oraz krajobrazowych,
- ochrona cennych zabytków architektonicznych, historycznych i archeologicznych, zapewnienie harmonijnego z ochroną krajobrazu rozwoju turystyki i rekreacji wykorzystanie naturalnych wartości dla celów naukowych i dydaktycznych.

2.2. Użytki ekologiczne

Na terenie Parku Krajobrazowego w granicach gminy na mocy Rozporządzenia Woj. Dolnośląskiego z dnia 12 grudnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego nr 236 z 2000 r., poz. 3828) został utworzony **Użytek Ekologiczny,** który ma na celu ochronę stanowiska paproci serpentynitowych w Masywie Ślęży.

stanowisko nr 7 powierzchni **0,70 ha** położone w gminie Jordanów Śląski, w powiecie wrocławskim, w skład którego wchodzi obszar oznaczony w planie urządzenia gospodarstwa leśnego Nadleśnictwa Miękinia według stanu na dzień 1 stycznia 2002 r. jako oddział nr 174 b, część (wyrobisko skalne położone w centrum wydzielenia), obręb Sobótka,
stanowisko nr 8 powierzchni **0,20 ha** położone w gminie Jordanów Śląski, w powiecie wrocławskim, w skład którego wchodzi obszar oznaczony w planie urządzenia gospodarstwa leśnego Nadleśnictwa Miękinia według stanu na dzień 1 stycznia 2002 r. jako oddział nr 173 j – część (wyrobisko skalne w południowo- wschodniej części wydzielenia), obręb Sobótka,

2.3. Pomniki przyrody.

Według art. 40 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku „pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie". Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, posiadają wysokie walory dydaktyczne i edukacyjne.
W granicach opracowania występują następujące **pomniki przyrody** ożywionej:

- w Winnej Górze dąb szypułkowy,
- w Tomicach dąb szypułkowy,
- a w Karolinie dąb szypułkowy.

2.4. Ochrona gatunkowa flory.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku „ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej".

Na terenie gminy występuje 12 gatunków prawnie chronionych. Wśród nich stwierdzono 5

gatunków podlegających całkowitej ochronie:

- Bluszcz pospolity - Hedera helix,
- Centuria pospolita - Centaurium erythraea,
- Goździk pyszny - Dianthus superbus,
- Kalina koralowa - Viburnum opulus,
- Konwalia majowa - Convallaria majalis,
- Kruszyna pospolita - Frangula alnus,
- Marzanka wonna - Gallum odoratum,
- Paprotka zwyczajna - Polypodium vulgare,
- Buławnik mieczolistny - Cephalanthera longifolia,
- Kruszczyk szerokolistny - Epipactis helleborine,
- Wawrzynek wilczełyko - Daphne mezereum,
- Zimowit jesienny - Colchicum autumnale.

Najbogatszy w gatunki chronione obszar położony jest na zachód i północny zachód od wsi Karolin.[8]

2.5. Ochrona gatunkowa fauny.

➢ **Bezkręgowce**

Na obszarze gminy Jordanów Śląski stwierdzono występowanie trzech gatunków chronionych:

- Carabus. granulatus C. hortensis
- Carabus. granulatus C. nemoralis
- Papilio machaon

Z wyżej wymienionych gatunków tylko trzeci (P. machaon) uchodzi za rzadki.
Z punktu widzenia fauny chronionych owadów gminna Jordanów jest mało interesująca i nie ma podstaw dopodejmowania wyjątkowych działań w celu wyznaczenie terenów i miejsc występowania bezkręgowców.

➢ **Ichtiofauna**

Wody na terenie gminy są silnie zanieczyszczone. Wąskie i wolne potoki są obciążone sporym ładunkiem ścieków bytowo-gospodarczych. Brak oczyszczalni, z wyjątkiem jednej w Jordanowie, niekorzystnie wpływa na stan ichtiofauny. Dodatkowo negatywnym czynnikiem są wody Ślęzy, które wpływają na teren gminy już mocno zanieczyszczone. Odłowy przeprowadzono na 5 stanowiskach na 3 ciekach. W pozostałych korytach woda nie występowała lub była zanieczyszczona. Na dwóch stanowiskach w Biskupicach (rz. Cieniawka) i Piotrówku (rz. Oleszna) nie złowiono żadnych ryb. Na stanowisku w Glinicy jedynym występującym gatunkiem był ciernik, który jest bardzo odporny na zanieczyszczenia antropogeniczne. Na stanowiskach w rzece Ślęzie stwierdzono obecność 9 gatunków ryb, typowych dla rzek nizinnych:

- szczupak, płoć, kleń, lin, kiełb,
- karaś, śliz, piskorz, ciernik.

Poza kiełbem i ślizem, które dominują w tych rzekach, wszystkie pozostałe gatunki były reprezentowane tylko przez pojedyncze okazy. W żadnym stanowisku nie złowiono strzebli potokowej. Szczątkową ichtiofaunę Ślęzy i dolnego biegu Olesznej tworzą wytrzymałe gatunki, które są w stanie zaadoptować się nawet w najbrudniejszych wodach.
W obecnej sytuacji degradacja jest w zaawansowanym stanie i nie ma szans na rozwój innych gatunków. Stan ichtiofauny na terenie gminy może się poprawić jedynie w przypadku zmniejszenia ilości odprowadzanych ścieków. Nieuniknione jest utworzenie systemu urządzeń

[8] źródło: Inwentaryzacja Przyrodnicza Gminy Jordanów Śląski, Wrocław 1991 r.

oczyszczających na terenie gminy. Ponadto należy zmniejszyć zanieczyszczenie wód wpływających od strony południowej, z gminy Łagiewniki.

- **Płazy i gady**

Herpetofauna gminy Jordanów Śląski, podobnie jak sąsiedniej gminy Łagiewniki, należy do najuboższych w województwie dolnośląskim. Spowodowane jest to faktem, iż jest to głównie gmina rolnicza. Występują tu śladowe są ilości lasów i zadrzewień śródpolnych. Na rozwój herpetofauny niekorzystnie wpływa również brak naturalnych zbiorników wodnych, terenów podmokłych i stopni wodnych na rzekach. Na terenie gminy stwierdzono występowanie następujących gatunków:

- herpetofauny: traszka zwyczajna -Trtirus vulgaris, żaba wodna – Rana
- esculenta, ropucha zwyczajna – Bufo bufo, kumak nizinny – Bombina bombina,
- jaszczurka zwinka – Lacerta agilis, jaszczurka żyworodna – Lacerta vivipara.

- **Ptaki**

W gminie Jordanów Śląski stwierdzono 57 lęgowych gatunków ptaków, podlegających ochronie.
51 spośródnich należy do pospolitych i licznych w odpowiednich środowiskach, w tym między innymi:

- myszołów - Buteo buteo,
- czajka - Vanellus vanellus, puszczyk - Strix aluco, dzięcioł duży - Dendrocopus
- martius, pliszka żółta - Motacilla flava, wilga - Oriolus oriolus, makolągwa - Acanthis cannabina,potrzeszcz - Miliaria calandr.

Pozostałe 5 - to gatunki rzadkie:

- jastrząb - Accipiter gentilis,
- krogulec - Accipiter nisus,
- pustułka - Falcoo tinnunculus,
- dudek - Upupa epops,
- dzierlatka - Galerida cristata.

Jeden gatunek, bocian biały, należy do bardzo rzadkich, o stałych miejscach gniazdowania. Gmina Jordanów jest terenem o bardzo ubogiej awifaunie, na co wpływ ma jej niewielka powierzchnia, rolniczy charakter, śladowe ilości lasów, zadrzewień śródpolnych, zbiorników wodnych i zieleni urządzonej. Konsekwencją tego stanu jest niewielka liczba lęgowych gatunków ptaków, nieliczne występowanie pospolitych na sąsiednich terenach gatunków, jak również mała liczba gatunków rzadkich i bardzo rzadkich (dwa bocianie gniazda w całej gminie). W efekcie brak jest jakichkolwiek propozycji form ochrony. Jedynym perspektywicznym miejscem, gdzie możliwy jest rozwój awifauny, jest niedawno ukończony zbiornik na północ od Jordanowa.

- **Ssaki**

Na terenie gminy przeprowadzono badania w 5 stanowiskach, w tym w 2 kościołach i 3 budynkach mieszkalnych. Nie stwierdzono występowania rozrodczych kolonii nietoperzy. Jest to gmina o krajobrazie rolniczym, wylesionym i pozbawionym naturalnych zbiorników wodnych, co tłumaczy brak stwierdzeń na tym terenie.
Występujące na terenie gminy ssaki, z wyłączeniem nietoperzy, podzielono na dwie podstawowe grupy, które obejmują gatunki podobne pod względem liczebności osobników i sposobu ich rozmieszczenia.

- Ssaki owadożerne, pospolite, w charakterystycznych dla siebie środowiskach, wykryte najczęściej metodą odłowów i bezpośredniej obserwacji w terenie: kret, jeż, ryjówka, rzęsorek.

- Ssaki drapieżne, spotykane w niewielkiej liczbie lub pojedynczo na całym terenie gminy albo przynajmniej w kilku stanowiskach. Z uwagi na zmienne kryjówki dokładna lokalizacja stanowisk tych gatunków jest rzadko możliwa; są to: kuna domowa, gronostaj, łasica łaskawa.[9]

2.6. Parki wiejskie.

Parki wiejskie nie są szczególną formą ochrony przyrody. Część z nich podlega ochronie konserwatorskiej jako zabytki kultury. Jednak duże walory przyrodnicze ich terenów, a także bezpośrednie sąsiedztwo terenów zurbanizowanych, dla których pełnią ogromną rolę środowiskotwórczą i biocenotyczną, predysponują do przedstawienia tych obszarów w rozdziale dotyczącym ochrony środowiska.

2.7. Europejska Sieć Natura 2000.

Procesy biologiczne obejmują zjawiska sukcesji, regeneracji lub degeneracji roślinnościi wzajemnego zasilania biologicznego terenów, ujmowane w koncepcji bioróżnorodności, w tym migracje organizmów zwierzęcych.
W celu ochrony bogactwa przyrodniczego Polski stworzono Europejską Sieć Natura 2000. Ma ona na celu wyznaczenie cennych obszarów, pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej. W skład sieci Natura 2000: wchodzą obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).
Na terenie opracowania południowo - zachodnia część gminy położona jest w granicach projektowanego Specjalnego Obszaru Ochrony siedlisk Natura 2000. „Masyw Ślęży".

2.8. Pozostałe elementy środowiska przyrodniczego podlegające ochronie.

Na podstawie przepisów ogólnych ochronie na omawianym terenie podlegają:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzona;
- gleby klas I - IV;
- udokumentowane złoża;
- wody powierzchniowe i podziemne;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.

2.8.1. Lasy i grunty leśne

Gmina Jordanów Śląski jest gminą rolniczą. W gruntach rolnych użytki rolne stanowią 96,1%, lasy i grunty leśne to 0,7%. Wśród wszystkich gmin powiatu wrocławskiego gmina Jordanów Śląski i gmina Kobierzyce mają największy udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy, tj. 96,1%.

Większe tereny leśne występują w południowej - zachodnia części gminy. Związane jest to z rzeźbą terenu porastają one zbocza wzniesień Jańskiej Góry.

Lasy gminy Jordanów Śląski zaliczone są do lasów ochronnych :

- wodochronne - w zlewni Ślęzy, zlewni Oleszny,

[9] źródło: Inwentaryzacja Przyrodnicza Gminy Jordanów Śląski, Wrocław 1991

- uszkodzone przez przemysł - w południowej części gminy,
- chroniące środowisko i glebochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

Występuje tu w przewadze siedlisko lasu świeżego o drzewostanie, w którym dominuje dąb, świerk, a w domieszce sosna, buk, jesion, olsza, osika i jawor. Podszyt i runo są stosunkowo silnie rozwinięte. Ze względu na wiek, skład gatunkowy oraz ukształtowania terenu lasy te są atrakcyjne pod względem przydatności dla rekreacji i turystyki. Ograniczeniami w penetracji kompleksów leśnych jest rzeźba terenu (strome zbocza, brak ścieżek) oraz strefy ostoi zwierzyny, a w rejonie użytku ekologicznego ochrona stanowiska paproci serpentynitowych w Masywie Ślęży. Nieliczne i niewielkie siedliska lasu wilgotnego występują w obniżeniach terenu, wzdłuż cieków. W skład drzewostanu wchodzą: dąb, jesion, olsza, topola i świerk, a w domieszkach buk, wiąz, jawor, brzoza, osika i wierzba. Runo i podszyt są silnie
rozwinięte. Penetracja np. turystyczna tych lasów jest utrudniona i praktycznie możliwa tylko po drogach i duktach leśnych. Lasy państwowe na terenie gminy Jordanów Śląski znajdują się pod administracją Nadleśnictwa Henryków i Nadleśnictwa Miękinia, prowadzących gospodarkę leśną w oparciu o plany urządzenia lasu. We władaniu Nadleśnictwa Miękinia jest w sumie przeszło 161 ha lasów i użytków rolnych, najwięcej na terenie obrębu Winna Góra, następnie w obrębie Janówek oraz Piotrówek. Nadleśnictwo zaproponowało zalesienie 1,74 ha w obrębie Winna Góra. We władaniu Nadleśnictwa Henryków jest w sumie 1,40 ha lasów i użytków rolnych.

2.8.2. Zieleń urządzona

Zieleń urządzona na terenie gminy reprezentowana jest przede wszystkim w formie zieleni parkowej, alei i szpalerów przydrożnych oraz śródpolnych, zieleni cmentarnej i przykościelnej – chronionych zapisami ustawy z dnia 15 lutego 1962 roku o ochronie dóbr kultury i muzeach oraz dodatkowo w formie obiektów zieleni miejskiej, ogólnodostępnej, o funkcjach rekreacyjnych i estetycznych (zieleńce, boiska trawiaste) oraz zieleni przyzagrodowej.

3. ZANIECZYSZCZENIE I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

3.1. Ochrona powietrza

Czynnikiem w znacznym stopniu oddziaływującym na jakość życia jest stan czystości powietrza. W ochronie powietrza przed zanieczyszczeniem występują dwa główne problemy o różnym stopniu trudności i różnych barierach utrudniających lub ograniczających ich rozwiązywanie.
Pierwszym jest zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza substancjami pyłowymi, powstającymi w wyniku spalania paliw i stosowania różnych technologii przemysłowych.
Drugi problem to zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza substancjami gazowymi. Zanieczyszczenia to substancje, które ze względu na swoje właściwości zmieniają średni skład atmosfery. Substancje te są usuwane z atmosfery poprzez procesy fizyczne lub dzięki procesom biologicznym albo poprzez reakcje chemiczne, w których powstają inne związki będące często również zanieczyszczeniami tzw. zanieczyszczenia wtórne.
Do najważniejszych niekorzystnych zjawisk wymuszających działania w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem zalicza się:

- emisję zorganizowaną pochodzącą ze źródeł punktowych, liniowych i powierzchniowych (przemysł,
  usługi, lokalne kotłownie, z ogrzewania budynków mieszkalnych tzw. niska emisja),
- emisję niezorganizowaną tj. emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie,

lakierowanie wykonywane poza obrębem warsztatu czy spalanie na powierzchni ziemi jak wypalanie traw, itp.,
- emisję niezorganizowaną ze źródeł liniowych i powierzchniowych (drogi, parkingi).

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących zprocesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych.
Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza w procesach przemysłowych są procesy spalania paliwdla potrzeb technologicznych oraz grzewczych. Przyczynami tego są przede wszystkim przestarzałeurządzenia wytwórcze, nisko sprawne instalacje ochrony środowiska, jak też spalanie niskiej jakości paliw. Praktycznie wszystkie składniki spalin, z wyjątkiem pary wodnej są zanieczyszczeniami powietrza. Część znich należy do składników mniej toksycznych, choć wywołujących dalekosiężne skutki klimatyczne, alepozostała większość to bardzo szkodliwe związki bezpośrednio zagrażające człowiekowi, zwierzętom iroślinności.
Oprócz szkodliwego oddziaływania na środowisko naturalne i zdrowie ludzi, emisje zanieczyszczeń do powietrza powodują straty gospodarcze. Stopień oddziaływania na środowisko zależy od wielu czynników oraz od odporności organizmów na zanieczyszczenia. Również nie do pominięcia są czynniki klimatyczne takie jak: temperatura, nasłonecznienie, wilgotność powietrza czy prędkość wiatru. Żadne z zanieczyszczeń nie występuje pojedynczo, w formie wyizolowanej i, rzadko które nie podlega w powietrzu dalszym przemianom. Poza tym w działaniu zanieczyszczeń na organizmy żywe obserwuje się występowanie zjawiska synergizmu, tj. działania skojarzonego, wywołującego efekt większy, niżby to wynikało z sumy efektów poszczególnych składników.

Zanieczyszczenie powietrza na terenie gminy Jordanów spowodowane jest głównie przez następująceczynniki:
- emisję zorganizowaną pochodząca ze źródeł punktowych, liniowych i powierzchniowych,
- zwartą zabudowę miejscowości (niska emisja),
- emisję niezorganizowaną,
- sieć dróg,
- emisję transgraniczną (spoza terenu gminy)

3.2. Ochrona gleb

Stosownie do ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 95, 16, 78 z późniejszymi zmianami) ochronie podlegają kompleksy użytków rolnych z glebami zaliczonymi do wysokich klas bonitacyjnych (klasy I – IV). Na terenie gminy dominują gleby o potencjalnie wysokich walorach dla rolnictwa. Wykorzystanie gruntów chronionych na cele nierolne, przy projektowanym obszarze powyżej 0,5 ha wymaga uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Użytki rolne klasy IV o powierzchni większejniż 1 ha mogą być wykorzystane na cele nierolne i nieleśne za zgodą wojewody.

3.3. Ochrona złóż

Złożem kopaliny jest nagromadzenie minerałów i skał, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Zgodnie z art. 41 Prawo geologiczne i górnicze z dnia 4 lutego 1994 roku, w celu określenia granic złoża, jego zasobów oraz geologicznych warunków występowania sporządza się dokumentację geologiczną. Udokumentowane złoża kopalin uwzględnia się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Przed przystąpieniem do wydobywania kopaliny, zgodnie z art. 54, przedsiębiorca, na podstawie dokumentacji geologicznej oraz warunków określonych w koncesji, sporządza się projekt zagospodarowania złoża. Projekt zagospodarowania złoża powinien określać zamierzenia w zakresie:

- ochrony złóż kopalin, zwłaszcza przez ich racjonalne wykorzystanie;
- technologii eksploatacji zapewniającej ograniczanie ujemnych skutków wpływu na środowisko.

Tereny bogate w złoża naturalne podlegają zakazowi zabudowy i zalesiania aż do momentu podjęcia eksploatacji. W przypadku złóż nieudokumentowanych powyższy zakaz istnieje do czasu podjęcia jednoznacznej decyzji o zaniechaniu eksploatacji.

Na terenie gminy Jordanów Śląski występuje udokumentowane złoże surowców naturalnych - złoże serpentów - Jordanów śl. Jest to złoże zaniechane o geologicznych zasobach bilansowych liczących 13665 tys. t. (wg Bilansu Zasobów Kopalin i Wód Podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r Państwowy Instytut Geologiczny – Warszawa 2004 r.)[10] Z wymienionego złoża serpentynitu zostało wydzielone do zagospodarowania złoże KD 15245 „Jordanów 1" [zgodnie z rejestrem Państwowego Instytutu Geologicznego-Państwowego Instytutu Badawczego] objęte zmianą Studium. W celu eksploatacji tego złoża została wydana przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego koncesja nr 3/E/2016. Koncesja ważna jest do dnia 3 lutego 2056 r. Dla złoża „Jordanów 1" o powierzchni 7,1 ha utworzono teren i obszar górniczy „Jordanów 1".

3.4. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

Ochrona wód polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami przez zapobieganie naruszaniu równowagi przyrodniczej i przeciwdziałanie wywoływaniu w wodach zmian powodujących ich nieprzydatność dla ludzi, świata roślinnego i zwierzęcego oraz gospodarki narodowej. Ochronie podlegają wody śródlądowe powierzchniowe i podziemne oraz obszary ich zasilania.

➢ **Wody podziemne**

Według Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) (Kleczkowski, 1993) na omawianym terenie nie wyróżniono żadnego z głównych zbiorników wód podziemnych.
Obszar gminy należy do przedsudeckiego regionu hydrogeologicznego, podregionu średzko-otmuchowskiego (XXV2) i podregionu podsudeckiego (XXV3). Granica między nimi przebiega przez Pustków Wilczkowski (poza terenem gminy), Glinice, Mleczną i Oleszną (poza terenem gminy). W podregionie średzko- otmuchowskim pierwszy poziom wodonośny występuje zwykle w utworach trzecio-, rzadziej w czwartorzędowych. W utworach czwartorzędowych znajduje się głównie w dolinach rzecznych, najczęściej na głębokości około 30 m. Wydajność ujęć wynosi zazwyczaj 30-70 m^3h^{-1}. W utworach trzeciorzędowych występują zwykle od 2 do 4 warstw wodonośnych na głębokościach od kilku do 150 m. Wydajność ujęć wynosi 10-70 m^3h^{-1}

[10] Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r - Państwowy Instytut Geologiczny – Warszawa 2004 r.

Ujęcia wód podziemnych w gminie Jordanów Śląski to:

- Wodociągi Jordanów o zasobach 52,5 Q m2/h , trzy otwory, woda ujmowana z poziomu trzeciorzędowego,
- OSM Jordanów 10,0 Q m2/h , jeden otwór, woda ujmowana z poziomu czwartorzędowego,
- Rozlewnia wód PHU Inex Zakład Produkcyjny z Jordanowa 35 Q m2/h , woda ujmowana z poziomu trzeciorzędowego,[11]

➢ **Wody powierzchniowe:**

Zgodnie z ustawą Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku (Dz. U nr 115 poz. 1229 z późniejszymi zmianami) należy przestrzegać między innymi:

- zakazu gromadzenia nieruchomości w odległości 1,5 m od krawędzi cieków;
- zakazu uprawy gruntu, sadzenia drzew lub krzewów na wałach oraz w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału, a także wykonywania obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek, dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału przeciwpowodziowego po stronie odpowietrznej.

Cieki na terenie gminy Jordanów Śl. zachowały w przewadze cechy naturalne, mimo że znajdują się pod wpływem gospodarki człowieka. Część z nich zmodyfikowana została pracami melioracyjnymi i regulacją koryt. Na niektórych odcinkach dolin rzecznych wykonane zostały obwałowania przeciwpowodziowe, zwłaszcza wzdłuż biegu Ślęzy. Wody powierzchniowe są zanieczyszczone skażeniami pochodzącymi głównie z terenów uprawnych (wymywanie i spłukiwane nawozów).

3.5. Ochrona krajobrazu

Struktura przestrzenna krajobrazu jest jednym z ważniejszych czynników wpływających na wartość przyrodniczą obszaru. Najważniejszymi elementami krajobrazu, które powinny podlegać ochronie są: lasy, większe zadrzewienia nieleśne, zadrzewienia śródpolne, pasy zieleni wzdłuż dróg i cieków wodnych, naturalne łąki w dolinach rzecznych, a także koryta rzek. Lasy, większe zadrzewienia lub zwarte, ekstensywnie użytkowane łąki spowalniają szybkość odpływu składników mineralnych oraz warunkują prawidłowe krążenie wody, pierwiastków i energii w środowisku. Zadrzewienia śródpolne ograniczają erozję wietrzną gleb, parowanie wody z gleb, szczególnie w okresie letnim oraz są miejscem bytowania gatunków zwierząt żywiących się wieloma szkodnikami upraw. Pasy zieleni przydrożnej zapobiegają tworzeniu się zasp śnieżnych na drogach. Szczególnie liczne dodatkowe korzyści występują w przypadku zachowania mało przekształconych rzek i ich dolin. Ochrona niezajętych przez przemysł, budownictwo, infrastrukturę techniczną i użytkowanie rolnicze dolin rzecznych bez obwałowań lub z wałami odsuniętymi daleko od rzeki, zapewnia nie tylko prawidłowe funkcjonowanie środowiska, ale także sprzyja lepszemu zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu miejscowości położonych w dolinach rzecznych, ochronie wód rzek przed zanieczyszczeniami obszarowymi pochodzenia rolniczego i samooczyszczaniu się tych wód. Takie doliny rzeczne pełnią rolę korytarzy ekologicznych zapewniających prawidłowe funkcjonowanie zespołów roślinnych i zwierzęcych. Struktura przestrzenna krajobrazu musi być odpowiednio uwzględniana w procesie planowania przestrzennego. Zachowaniu najistotniejszych obszarów o cennych walorach krajobrazowych służy tworzenie form ochrony przyrody wymienionych w art. 6 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. Nr 92 poz. 880).

[11] Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r - Państwowy Instytut Geologiczny – Warszawa 2004 r.

3.6. Ochrona przyrodniczo – rolnicza.

Na obszarze gminy Jordanów Śląski ochronie przyrodniczo - rolniczej podlegają:

- pomniki przyrody;
- tereny leśne;
- cały areał gruntów ornych, łąk i pastwisk zaliczanych do klas bonitacyjnych od I do IVa;
- grupy śródpolnej zieleni wysokiej;
- istniejące ciągi zadrzewione;
- ciągi ekosystemów wodno - łąkowych wzdłuż cieków;
- zieleń urządzona;
- gatunki roślin i zwierząt prawnie chronionych;
- złoża surowców mineralnych,

3.7. Ochrona przed hałasem

Hałasem nazywa się wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziaływujące na organizm ludzki. Hałas uważany jest za czynnik zanieczyszczający środowisko.
Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie jak i na zmniejszaniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. Obiekty przemysłowe, ruch drogowy, kolejowy i lotniczy stanowią główne źródła emisji hałasu do środowiska, a tym samym kształtują klimat akustyczny w rejonie ich oddziaływania.
Hałas wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek, może prowadzić do częściowej lub całkowitej utraty słuchu. Ponadto powoduje poważne zmiany psychosomatyczne, jak zagrożenie nadciśnieniem, zaburzenia nerwowe, zaburzenia w układzie kostno-naczyniowym.

➢ **Hałas przemysłowy**

Na hałas przemysłowy wpływają wszelkie źródła hałasu znajdujące się na terenie zakładu przemysłowego, zarówno na otwartej przestrzeni (punktowe źródła hałasu), jak i w budynkach (wtórne źródła hałasu). Punktowymi źródłami hałasu są wentylatory, czerpnie, sprężarki itp. usytuowane na zewnątrz budynków. Źródłem hałasu wtórnego są obiekty budowlane w tym produkcyjne, w których hałas pochodzący od pracy maszyn i urządzeń emitowany jest do środowiska przez ściany, strop, okna i drzwi. Ponadto prace dorywcze wykonywane poza budynkami produkcyjnymi jak np. cięcie, kucie, a także obsługa zakładów przez transport kołowy stanowią dodatkowe źródło hałasu.

➢ **Hałas drogowy**

Układ drogowy stanowi o rozwoju danego regionu i powiązaniach z innymi ośrodkami. Część dróg cechująniskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni.
Obecnie mamy do czynienia z gwałtownym rozwojem motoryzacji. Konsekwencją tego jest:

- stały wzrost natężenia ruchu,
- rozciąganie się godzin szczytu komunikacyjnego, aż do 22^{00} włącznie,
- powstanie nowych obszarów będących w zasięgu uciążliwości hałasu,
- wzrost populacji zamieszkałych przy głównych drogach i ulicach,
- wzrost uciążliwości hałasu na terenach wypoczynkowych.

3.8. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

➢ **Promieniowanie jonizujące**

Promieniowanie jonizujące jest nieodłącznym elementem środowiska naturalnego, dociera z Kosmosu, z wnętrza Ziemi. Przy opracowywaniu zbiorczych ocen zagrożeń radiacyjnych dla ludzi i środowiska rozróżniasię zagrożenia pochodzące od radionuklidów naturalnych i sztucznych.
W przyrodzie występuje prawie 80 radioizotopów ok. 20 pierwiastków promieniotwórczych. Do najbardziej znanych należą izotopy uranu i toru, a także potasu, węgla i wodoru. Intensywność promieniowania wywołana naturalnymi pierwiastkami promieniotwórczymi jest różna w różnych miejscach naszego globu.

Radionuklidy pochodzenia sztucznego przedostały się do środowiska w wyniku prób z bronią jądrową lub zostały uwolnione z obiektów jądrowych i składowisk paliwa w trakcie ich normalnej eksploatacji lub w stanach awaryjnych (np. katastrofa elektrowni jądrowej w Czarnobylu). Również wytwarzane są przez różnego rodzaju urządzenia stosowane np. w diagnostyce medycznej, przemyśle, badaniach naukowych.

➢ **Promieniowanie niejonizujące**

Na terenie gminy występują następujące źródła promieniowania niejonizującego:

- stacje radiowe,
- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej.

Na terenie gminy nie prowadzono badań poziomu pól elektromagnetycznych oraz dotyczących oddziaływania promieniowania na środowisko, a w szczególności na zdrowie mieszkańców. Niemniej można przypuszczać, że aktualnie miejscami niesprzyjającymi dla ludności gdzie występują pola elektromagnetyczne są linie wysokiego napięcia.
Zgodnie z Zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28.01.1985 r. (Monitor Polski Nr 3/85, poz. 24) dotyczącym szczegółowych wytycznych projektowania i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych w zakresie ochrony ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pola elektroenergetycznego obowiązuje strefa ochronna, mierzona od skrajnego przewodu linii o szerokości: 14,5 m dla linii 110 kV i 33,0 m. dla linii 400 kV. Pas terenu wolny od zabudowy dla powyższych linii, przyjęto: 40 m (po 20 m od osi linii w obu kierunkach) dla linii 110 kV i 100 m (po 50 m od osi linii w obu kierunkach) dla linii 400 kV. Systematyczne zmniejszające się zapotrzebowanie mocy i zużycie energii elektrycznej tworzą automatycznie rezerwy w przepustowości sieci na różnych poziomach napięć. Na terenie gminy sieć elektroenergetyczna średniego napięcia jest w stanie technicznym – dobrym.

3.9. Zagrożenia silną erozją gleb

Powierzchnia Gminy o zróżnicowanej rzeźbie w powiązaniu z podatnymi na erozję utworami lessowymi jest zagrożona procesami erozji. Na te procesy narażone są głównie suche dolinki oraz zbocza o spadkach od 10 do 20%.
Charakter i nasilenie erozji zależy od rzeźby terenu, składu mechanicznego gleby, wielkości i rozkładu opadów atmosferycznych w czasie oraz od sposobu użytkowania terenu. Zależnie od głównego czynnika sprawczego rozróżnia się erozję: wietrzną, wodną, śniegową, uprawową oraz ruchy masowe.
W celu zmniejszenia skutków erozji rolnicy powinni stosować zabiegi przeciwerozyjne głównie orkę poprzeczno – stokową.

4. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNO - KULTUROWE.

4.1. Historia.

Na obecnym terenie gminy Jordanów Śląski pierwsi trudniący się rolnictwem stali osadnicy pojawili się w okresie 5000-4500 lat przed nasza erą. Był to początek młodszej epoki kamienia (neolit), epoki podczas której nastąpiły wielkie przemiany w sposobie żyją i eksploatacji środowiska naturalnego. Wówczas to podstawą gospodarki stała się uprawa ziemi i hodowla zwierząt, opanowano nowe umiejętności w zakresie rzemiosła, zakładano stałe osady. Podstawowym narzędziem do tej uprawy były kamienne motyki. Surowcedo ich wyrobu pochodziły ze złóż nefrytu i serpentynitu w okolicach Jordanowa i u stóp Ślęży.

Najstarsi rolnicy Jordanowa, podobnie jak cała ludność neolityczna dorzecza Odry i Wisły, przybyli tu z południa - najprawdopodobniej z dorzecza Dunaju, obszaru, gdzie pod wpływem impulsów z Bliskiego Wschodu przemiany gospodarcze i kulturowe następowały niezwykle szybko. Pierwsi przedstawiciele nowych prądów na ziemi jordanowskie to ludność kultury ceramiki wstęgowej rytej. W jamie gospodarczejna terenie piaskowni odkryto ponad 100 fragmentów naczyń tej kultury. W garncarstwie dominowały wówczas naczynia w kształcie wycinka kuli, zdobione grupami linii rytych. Ludność tej kultury w swoich zajęciach gospodarczych używała narzędzi wykonanych z krzemienia, amfibiolitu oraz z surowców pochodzenia organicznego: kości i rogu. W jamie kultury ceramiki wstęgowej rytej odkryto również ułamki kości zwierzęcych.
W okresie środkowego neolitu (ok. 3500-3000 lat przed naszą erą) przybywa do Jordanowa następna fala ludności z południa, wywodząca się z ugrupowania kultur lendzielsko - polgarskich. Ludność ta w zakresie kultury materialnej, a zwłaszcza garncarstwa reprezentowała lokalną specyfikę, dlatego też nazwana została grupą lub kulturą jordanowską. Z osady i cmentarzyska, zlokalizowanych w pobliżu piaskowniw Jordanowie pochodzi wiele zróżnicowanych form ceramiki: dwuuche amfory, półkuliste czarki, puchary na pustych nóżkach, wazy.
Najbardziej jak dotąd spektakularnym odkryciem na terenie Jordanowa jest znalezisko dokonane w 1925 roku. W pobliżu jamy osadniczej ludności kultury pucharów lejkowatych znaleziono gliniane naczynie w kształcie barana. Naczynie to jest jednym z najstarszych wizerunków religijnych, wyrazem kultów zwierzęcych, panujących na terenie Europy w okresie neolitu.
U schyłku środkowego neolitu oraz w późnej fazie tej epoki przybywają do Jordanowa przedstawiciele kultury amforkulistych oraz kultury ceramiki sznurowej. W jednej z jam na terenie żwirowni odkryto około 12 naczyń zasobowych do przechowywania produktów sypkich (np. zboża), czy płynów (wody, mleka).
Przedstawiciele kultury unietyckiej osiedlili się w Jordanowie na terenie dzisiejszej piaskowni. Tutaj również powstało cmentarzysko, skąd pochodzi grób ze skurczonym pochówkiem, wyposażonym w kolię z kółek brązowych. Około 1400 roku przed naszą erą w Jordanowie pojawiają się pierwsi przedstawiciele wykształconej z tego środowiska kultury przedłużyckiej. Ludność tej kultury znana jest przede wszystkim z bogatego asortymentu wyrobów brązowych, odkrywanych w skarbach lub na cmentarzyskach płaskich lub kurhanowych.
W Jordanowie, na cmentarzysku użytkowanym od starszego okresu epoki brązu po wczesną epokę żelaza, odkryto groby szkieletowe w obstawach kamiennych, wyposażone w wyroby brązowe. Są to głównie szpile służące do spinania szat lub jako oznaki władzy i bogactwa. Zwraca uwagę fakt, że w ornamentyce tych zabytków pojawia się często model słońca lub wirującej gwiazdy. Jest to świadectwem rozwijających się wówczas kultów solarnych. Prawdziwy przełom w zakresie kultury duchowej następuje w okresie wykształcenia się kultury łużyckiej. Ludność tej

kultury prowadziła osiadły tryb życia.
Pierwsza wzmianka historyczna dotyczy kościoła, a pochodzi z 1335r., nazwa wsi wówczas Jordansmühl,a więc młyn Jordana. W 1193 r. nazwa tego miejsca brzmiała: "Wieś przy młynie". W 1352 r. kapituła św. Krzyża we Wrocławiu sprzedaje Wawrzyńcowi de Jordansmol wieś Jordanów Śląski w okręgu niemczańskim, zwaną popularnie Mlecz, wraz ze wszystkimi prawami w celu lokowania jej na prawie niemieckim. Nazwa i typ wsi (wieś z pastwiskami i ulicami), wskazują na to, iż powstała w XIIIw. podczas kolonizacji. Piastowie zwoływali wówczas kolonistów do kraju: chłopów, rzemieślników, kupców i górników. Oni napływali z Saksoni, Frankoni z obszarów Renu. Menu oraz z Hesji
Do 1810 roku znajdowały się tutaj dwie gminy (komuny), z których mniejsza była własnością Komendy Großtinz. Jordansmühle - pisano o wsi mniej więcej do 1850r. Później prawdopodobnie, mile brzmiącą nazwę, zmienił tamtejszy Superimendent, obowiązuje ona do dziś. W przekazach historycznych jest mowa
o młynarzu Jordanie, który mieszkał w Jaschwitz, niedaleko innego młyna. On spoczął(jego grób tam się znalazł) na górnym krańcu dzisiejszego Jordanowa (Jordansmühl) i od jego imienia powstała nazwa wsi.
W 1792r. wieś miała dwa przysiółki. Pierwszy składał się z dwóch dworskich folwarków. Był tam ewangelicki Kościół, plebania, szkoła, młyn, 20 pastwisk, 14 rolników i 29 ogrodników. Drugi przysiółek należał do komendy Großtinz i miał 3 rolników i 5 chałupników. Ogólna liczba mieszkańców w obu przysiółkówwynosiła 567.
W 1830r. było w Jordanowie (Jordansmühl) 96 domostw, jeden zamek, folwark, 749 mieszkańców (42 katolików), jeden ewangelicki Kościół, ewangelicka szkoła, jeden nauczyciel i nauczyciel do pomocy. Patronat nad Kościołem i szkołą sprawowała władza podstawowa\ziemska. Na tym miejscu znajdowała się gorzelnia, młyn wodny, cegielnia, 3 rymarzy, 2 ludzi którzy robili rowery lub koła, 2 stolarzy i 2 szklarzy.
W 1912r. zostało dodane "e" na końcu nazwy. Wieś należała do okręgu Nimptsch i miała 892 mieszkańców. Główny sąd okręgowy znajdował się w Zobten (Sobótka) a powiatowa komenda w Münsterberg. Wieś posiadała tylko jedną mleczarnię, która w późniejszych latach była znana, szczególnie w Zagłębiu Ruhry, pod nazwą "Emjot" i na leżała do największych i najnowocześniejszych zakładów w naszym kraju. Ona stała swojego czasu na czele śląskich zakładów mleczarskich. W 1939r. Jordanów (Jordansmühl) należał do okręgu Reichenbach (Dzierżoniów) i miał 1280 mieszkańców. Większość zdolnych do walki mężczyzn walczyło podczas II wojny światowej. W okresie II wojny światowej przez Jordanów Śląski przechodził zewnętrzny pas obrony Wrocławia. Okres powojenny cechuje proces asymilacji polskiej ludności napływowej, co nie pozwala na wykształcenie odrębnych cech kulturowych.

4.2. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kulturywspółczesnej

Gmina Jordanów Śląski posiada wiele zabytkowych układów urbanistycznych, założeń podworskich, folwarcznych i parkowych oraz zabytkowych alei, cmentarzy i obiektów, objętych strefami ochrony konserwatorskiej. Obszar gminy jest bardzo atrakcyjny pod względem archeologicznym. Już w pierwszej połowie naszego wieku badacze niemieccy odkryli tutaj ślady kultury sprzed 2000 lat p.n.e. Prace badawcze na podstawie odkrywek grodziska i starych cmentarzy pozwoliły na określenie kultury jordanowskiej w ramach kultury wstęgowej.
Gmina objęta jest następującymi strefami ochrony konserwatorskiej:

4.2.1. Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej

Strefa „A" ścisłej ochrony konserwatorskiej obszaru bardzo ważnego pod względem historycznym i kulturowym. Obejmuje obszary, na których elementy dawnego układu przestrzennego zachowały się w stanie nienaruszonym lub jedynie nieznacznie zniekształconym. W strefie tej zakłada się pierwszeństwo wymagań konserwatorskich nad wszelką prowadzoną współcześnie działalnością inwestycyjną, gospodarcza i usługową. Wszelkie zmiany i zamierzenia inwestycyjne na tym obszarze powinny być uzgadniane z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

4.2.2. Strefa „B" ochrony konserwatorskiej

Strefa „B" ochrony konserwatorskiej, obejmującej obszary o zachowanych w dobrym stanie elementach dawnego układu w zakresie rozplanowania i proporcji. Obowiązuje w tej strefie wymóg uzgadniania wszelkich działań z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Wszelkie działania zmierzają do zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania.

4.2.3. Strefa „K" - ochrony krajobrazu kulturowego

Strefa „K" – ochrony Strefa „K" obejmuje tereny krajobrazu związane z zespołami zabytkowymi. Wszelkie zmiany powinny nawiązywać do układu historycznego i prowadzić do zachowania i utrwalenia historycznych form rozplanowania wsi. Ochrona konserwatorska na tym terenie polega na takim kształtowaniu ewentualnej zabudowy, aby jej skala nie była konkurencyjna w stosunku do istniejącej sylwetymiejscowości.

4.2.4. Strefa „E" ochrony ekspozycji

Strefa „E" ochrony ekspozycji - kierunki i osie widokowe. Obejmuje tereny, które stanowią zabezpieczenie odpowiedniej ekspozycji zabytków bądź zespołów zabytkowych.

4.2.5. Strefa „W" ochrony archeologicznej

Strefa „W" ochrony archeologicznej obejmuje zabytki archeologiczne, wyeksponowane w terenie. Grodziska są wyłączone spod działalności inwestycyjnej, natomiast pozostałe stanowiska archeologiczne mogą być wyłączone spod lokalizacji inwestycji, jeżeli decydują o tym względy naukowe i konserwatorskie. Uzyskanie zgody na lokalizację inwestycji jest poprzedzone badaniami wykopaliskowymi.

4.2.6. Strefa „OW" obserwacji archeologicznej

Strefa „OW" obserwacji archeologicznej obejmuje tereny o wczesnej metryce historycznej. Wszelkie inwestycje i prace ziemne na obszarze strefy należy uzgadniać z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Układ przestrzenny wsi należących do gminy Jordanów jest zróżnicowany. Występuje tu zabudowa przydrożna, ulicowa, folwarczna i owalnicowa. Od początku osadnictwa we wszystkich miejscowościach dominowała działalność rolnicza i związane z nią drobne rzemiosło. Obecnie funkcja ta, pomimo że jest wiodąca, ustępuje miejsca działalności przemysłowej, głównie dzięki dobrej dostępności komunikacyjnej obszaru.

4.2.7. Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni

Jako zieleń chroniona mogą występować następujące obszary zielone:

- Założenia zieleni komponowanej: parki, ogrody, skwery ukształtowane przez człowieka,
- Cmentarze powstałe przed 1945 rokiem
- Szpalery drzew, pojedyncze drzewa pomnikowe

4.3. Osadnictwo.

Gmina Jordanów Śląski posiada wiele zabytkowych układów urbanistycznych, założeń podworskich, folwarcznych i parkowych oraz zabytkowych alei, cmentarzy i obiektów, objętych strefami ochrony konserwatorskiej. Obszar gminy jest bardzo atrakcyjny pod względem archeologicznym.

Nazwy i typy wsi (wieś z pastwiskami i ulicami), wskazują na to, iż powstawały one w XIII w. podczas kolonizacji (lokacje na prawie niemieckim). Piastowie zwoływali wówczas kolonistów do kraju: chłopów,

rzemieślników, kupców i górników. Oni napływali z Saksonii, Frankonii z obszarów Renu. Menu oraz z Hesji. Układ przestrzenny wsi należących do gminy Jordanów jest zróżnicowany. Były to najczęściej powstałe już

w średniowieczu popularne ulicówki bądź owalnice, które późniejszy rozwój osadnictwa przekształcił w wielodrożnice, występuje tez zabudowa folwarczna. Powstało także kilka przysiółków. W kilku wsiach znajdują lub znajdowały się zespoły dworskie z parkami i folwarkami. Po 1945 roku wiele z nich uległo degradacji.

Od początku osadnictwa we wszystkich miejscowościach dominowała działalność rolnicza i związane z nią drobne rzemiosło.

W gminie Jordanów Śląski pojęcie dóbr kultury współczesnej dotyczy niewielkiej ilości rozwiązań urbanistyczno - architektonicznych. Ciekawym współczesnym rozwiązaniem urbanistycznym jest osiedle domów jednorodzinnych w Jordanowie, szczególnie ze względu na dobre wpisanie w teren układu komunikacji wewnętrznej, warunkującej podział terenu na działki budowlane. Wielkość działek, ograniczona ze względu na ówczesne normy, ujemnie wpływa na całe założenie przestrzenne osiedla.

Współczesne obiekty kubaturowe obejmują budynki usługowe, w tym nową szkołę w Jordanowie, która charakteryzuje się tzw. typowymi polskimi rozwiązaniami z lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych o niskich standardach użytkowo - estetycznych. Podobnie przestawia się architektura kilku pawilonów handlowo - usługowych.

Obiekty mieszkalne, budowane do końca lat osiemdziesiątych, podobnie jak usługowe, odznaczają się niskimi walorami funkcjonalno - estetycznymi. Budynki mieszkalne budowane po 1990 roku charakteryzują się często ciekawymi rozwiązaniami architektonicznymi, jednak nie zawsze związane są one z architekturą regionalną, a niekiedy nawet przypominają koncepcje zapożyczone z innych kontynentów.

4.3.1. Biskupice

Wieś położona jest na wschód od drogi głównej na Kłodzko. Pierwsze wzmianki pochodzą z 1350 r. Istniał tu kiedyś majątek rycerski.

- **Układ przestrzenny wsi:**

Jest to typowa wieś przyfolwarczna. Centrum zajmuje dworek z zabudowaniami folwarcznymi. Od strony południowej teren ogranicza mur, który kiedyś wyznaczał granicę dawnych ogrodów, obecnie bardzo zniszczonych i przekształconych. Zabudowa wsi składa się z kilku gospodarstw na północ od cieku przedzielającego wieś i jednocześnie wyznaczającego północną granicę folwarku. Reszta zabudowy rozlokowana jest wzdłuż drogi do Pustkowa Wilczkowskiego i ma charakter zróżnicowany, o różnej wielkości działek.

4.3.2. Dankowice

Wieś położona jest na wschód od głównej trasy na Kłodzko i przylega do miejscowości Jordanów Śląski. Pierwsze wzmianki o tej miejscowości pochodzą z 1346 r. Gospodarka przez wieki opierała się na hodowli bydła i owiec oraz uprawie buraków cukrowych.

- **Układ przestrzenny wsi:**

Jest to wieś przydrożna na linii północny zachód i południowy wschód. W centrum wsi po południowej stronie drogi znajdują się pozostałości rozległego założenia pałacowo - folwarcznego na planie wydłużonego prostokąta. Większość zabudowań, rozlokowanych po obu stronach szerokiej ulicy, to obejścia gospodarskie na działkach siedliskowych o zbliżonej wielkości, zabudowane trój- i czworobocznie, z wewnętrznymi podwórzami. Północno - zachodnia część wsi łączy się zabudową z miejscowością Jordanów i granica pomiędzy nimi zaciera się.

4.3.3. Glinica

Wieś położona jest na zachód od głównej drogi na Kłodzko. Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z 1189 r. W XIX wieku funkcjonowała tutaj szkoła, wiatrak, kościół katolicki, gorzelnia i karczma. Duże znaczenia miała hodowla owiec i bydła.

- **Układ przestrzenny wsi:**

Jest to wieś w układzie owalnicy na linii wschód - zachód. Północno-zachodnia część owalnicy jest nieco już zatarta. Zabudowa wsi to przede wszystkim kilka zespołów gospodarskich typu Bauernhof, uzupełnionych małymi obejściami chłopskimi. Działki siedliskowe mają zabudowę czworoboczną, z czytelną linią pozostałości po stodołach, która tworzy granicę wsi. Dominantą wsi jest kościół znajdujący się w części centralnej.

4.3.4. Janówek

Wieś jest położona w południowo-zachodniej części gminy. Pierwsze wzmianki o tej miejscowości pochodzą z roku 1414. W przeszłości był tu folwark, dwa młyny wodne, wiatrak, browar i gorzelnia oraz w pewnym oddaleniu wieża Bismarcka.

- **Układ przestrzenny wsi:**

Jest to niewielka wieś przydrożna, w części północnej przekształca się w układ wielodrożny. Na południu znajduje się założenie dworskie z niewielkim parkiem oraz czworobokiem zabudowań folwarcznych. Reszta zabudowań to luźno rozmieszczone obejścia gospodarcze na nieregularnych działkach gospodarczych. W części zachodniej pojawia się zabudowa jednorodzinna. Całość wsi jest wkomponowana w ukształtowanie terenu.

4.3.5. Kaniów

Jest to przysiółek wsi Janówek, położony na wschód od niej. Pierwsze wzmianki pochodzą z końca XVIII w.

- **Układ przestrzenny:**

Przysiółek ten położony jest przy drodze na Jordanów. Jego zabudowa to składające się na czworobok budynki folwarczne po północnej i południowej stronie drogi, a także kilka niewielkich gospodarstw.

4.3.6. Jezierzyce Wielkie

Wieś położona jest w południowo-wschodniej części gminy. Pierwsze wzmianki przypadają na rok 1783. Kiedyś istotne znaczenie miała tu hodowla bydła i trzody chlewnej.

- **Układ przestrzenny wsi:**

Jest to wieś przydrożna, która w połowie XIX wieku została przekształcona w długą ulicówkę z obustronną zabudową. Zabudowę tworzą gospodarstwa o różnej wielkości działek siedliskowych. Centrum to duże gospodarstwa Bauernhof, uzupełnione skromnymi obejściami gospodarskimi.

4.3.7. Jordanów Śląski

Miejscowość położona jest w centralnej części gminy, w bezpośrednim sąsiedztwie drogi nr 8. Pierwsza wzmianka o Jordanowie Śl. pochodzi z 1282 r. Od dawna było to miejsce skupiające handel, przemysł i rzemiosło. W miejscowości funkcjonowały: cegielnia, browar, gorzelnia, mleczarnia, młyn wodny, wiatrak, szkoła i kościół ewangelicki. Gospodarka opierała się głównie na hodowli bydła mlecznego i trzody chlewnej oraz uprawie buraków cukrowych i ziemniaków.

- **Układ przestrzenny:**

Jest to miejscowość o dużych rozmiarach i układzie wielodrożnicowym. Wokół kościoła i folwarku znajduje się najstarsza część wsi. W drugiej połowie XIX w. zaczęła powstawać zabudowa o charakterze przydrożnym, na południe wzdłuż drogi do Łagiewnik. Gdy przeprowadzono przez miejscowość linię kolejową, zabudowa zaczęła się kształtować zgodnie z jej kierunkiem. Na początku XX wieku powstała kolonia mieszkalna w południowo-zachodniej części, łącząc się ze wsią Dankowice.

Obecnie na wzgórzu w północno-wschodniej części wsi rozwija się zabudowa jednorodzinna, wpisując się w ukształtowanie terenu.

Na północy miejscowości, na rzece Ślęza, wybudowano zbiornik retencyjny.

Zabudowa Jordanowa jest zróżnicowana, składa się z dużych obejść gospodarskich typu Bauernhof na nieregularnych działkach siedliskowych. Występuje tutaj również zabudowa typu miejskiego, willowego, osiedli pracowniczych i małego przemysłu.

4.3.8. Mleczna

Wieś położona jest w południowo - wschodniej części gminy. Pierwsze wzmianki o niej pochodzą z 1351 r. Następnie miejscowość ta funkcjonowała jako wieś czynszowa we władaniu kapituły kościoła św. Krzyża we Wrocławiu.

- **Układ przestrzenny:**

Jest to mała wieś przydrożna z zespołem folwarcznym. Zabudowa ukształtowała się po obu stronach wiejskiej ulicy. Składa się na nią kilka dużych gospodarstw, uzupełnionych małymi obejściami gospodarskimi. W południowo - wschodniej części wsi znajdują się pozostałości zespołu folwarcznego i budynki czworaków po przeciwnej stronie drogi.

4.3.9. Piotrówek

Pierwsze wzmianki pochodzą z około 1783 r. Wieś położona jest w południowo - zachodniej części gminy. Tworzy ją majątek szlachecki z pałacem i wieś folwarczna. Istniał tu młyn wodny i młyn napędzany siłą końskich mięśni, browar, gorzelnia.

- **Układ przestrzenny:**

Jest to wieś folwarczna. Zabudowa składa się z zespołu pałacowo -folwarcznego wraz z założeniem parkowo - ogrodowym w części południowej oraz z kompleksu zabudowy przydrożnej wzdłuż drogi na Olesznę, na południe od folwarku. Piotrówek charakteryzuje się rozrzuconą zabudową, interesująco wpisaną w morfologię terenu.

4.3.10. Popowice

Wieś podzielona była kiedyś na różnych właścicieli. Majątek posiadał tu również zakon krzyżowców.

W XIX wieku było tu wolne sołectwo i 9 domów, które zamieszkiwały 92 osoby.

- **Układ przestrzenny:**

Jest to niewielka wieś złożona z kilku zabudowań typu Bauernhof, usytuowanych naprzeciw siebie po obu stronach drogi. Kompozycja przestrzenna zabudowy opiera się na zamkniętych czworobokach budynków gospodarskich, które połączone są murem. Zewnętrzny obrys wsi wyznaczony jest przez linię stodół.

4.3.11. Pożarzyce I

W XIX w. we wsi znajdował się pałac, 32 domy, młyn wodny. Zajmowano się tu głównie hodowlą merynosów i uprawą buraków cukrowych.

- **Układ przestrzenny:**

Jest to niewielka wieś o charakterze przydrożnym. Posiadająca kilka obejść mieszkalno - gospodarkich, rozplanowanych luźno na niewielkich działkach siedliskowych.

4.3.12. Pożarzyce II

- **Układ przestrzenny:**

Obecnie wieś jest traktowana jako przysiółek Pożarzyc I, położony na północ od niej. Znajduje się tutaj założenie dworsko - folwarczne wraz z parkiem oraz kilka domów mieszkalnych. Zabudowa folwarczna została uformowana w czworobok.

4.3.13. Tomice

Pierwsza wzmianka o tej miejscowości pochodzi z 1350 r. W XIX w. funkcjonował tutaj młyn wodny, tartak oraz gorzelnia. Uprawiano głównie buraki cukrowe i hodowano bydło.

- **Układ przestrzenny:**

Jest to niewielka wieś o przydrożnej zabudowie. Kompozycja przestrzenna zabudowań na północy i na południu opiera się na czworobokach dużych obejść gospodarskich oraz zabudowie mieszkalno - gospodarczej, swobodnie zlokalizowanej po obu stronach drogi na niewielkich działkach siedliskowych. Na południu od wsi znajduje się mały zespół dworsko - folwarczny o kształcie czworoboku z pozostałościami założenia parkowego.

4.3.14. Wilczkowice

Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1286 r. W 1296 r. książę Henryk nadał klasztorowi klarysek z Wrocławia swój majątek z całym sołectwem i patronatem nad kościołem. Po kasacji zakonów w 1810 r. miejscowość przeszła na własność skarbu państwa. Wtedy we wsi znajdowało się 60 budynków mieszkalnych, 2 wolne sołectwa, kościół, szkoła katolicka oraz hodowla owiec. W I poł. XIX w. podstawowe gałęzie produkcji to: hodowla bydła i uprawa buraków cukrowych.

- **Układ przestrzenny:**

Jest to rozległa wieś przydrożna z zabudową o charakterze luźnym. We wschodniej części wsi znajduje się kościół z cmentarzem i krzyżem pokutnym.

4.3.15. Winna Góra

Pierwsza wzmianka o tej miejscowości przypada na 1371 r. W końcu XVIII w. została podzielona na kilka posiadłości. W 1898 r. Winna Góra stanowi jeden organ administracyjny z Karolinem. Podstawowe gałęzie gospodarki w tym czasie to hodowla bydła oraz cegielnia. W I poł. XX w. pozyskuje się tutaj również drewno z okolicznych lasów.

- **Układ przestrzenny:**

Jest to niewielka miejscowość o charakterze przydrożnym. Zabudowa składa się z kilku zabudowań gospodarskich oraz małych obejść chłopskich po obu stronach drogi. W centralnej części znajdują się ślady założenia folwarcznego.

4.3.16. Karolin

Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z 1375 r. Znajduje się tam pałac z folwarkiem. Kiedyś funkcjonował tu młyn wodny, browar, gorzelnia oraz cegielnia. Prowadzona była również hodowla bydła i merynosów. Na początku XX wieku zaczyna dominować uprawa buraków cukrowych, lnu, jęczmienia i roślin na nasiona. Jeszcze w 1937 r. Karolin i Winna Góra stanowią jedną posiadłość, która obejmuje 151 ha lasów, 14 ha pastwisk, 9 ha łąk oraz 1 ha ogrodu.

- **Układ przestrzenny:**

Jest to wieś folwarczna. W centralnej części znajduje się zespół pałacowo - folwarczny z niewielkim parkiem po stronie zachodniej. Zabudowa folwarku opiera się na planie prostokątnego majdanu, który został wybrukowany. Na północny wschód od tego założenia zlokalizowane są dwa domy mieszkalne dla pracowników. Na południu znajduje się nieduża uliczka z kilkoma domami. Pozostała zabudowa mieszkaniowa znajduje się na zachód od folwarku przy polnej drodze.[12]

4.4. Zabytki[13]

Zabytki architektury i budownictwa występują na terenie całej gminy. Są to: kościoły, plebanie, zabudowania dworskie, budynki mieszkalne i gospodarcze i parki. Zachowały one elementy pierwotnych układów urbanistycznych. W okresie powojennym stopień zachowania historycznie ukształtowanych układów zabudowy poszczególnych miejscowości nie uległ zasadniczym zmianom.

Tabela 1. Gmina Jordanów Śląski – wykaz obiektów figurujących w ewidencji zabytków.

[12] *źródło dla rozdziału 4.1: Materiały Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu*
13 Wypis z wojewódzkiej ewidencji zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Wiek	Rejestr Zabytków	Karta ewid.
1	**BISKUPICE**	Zespół dworski:	Nr 12 (d. 10)			
a		Dwór	Nr 12 (d. 10)	XVIII		Biała
b		Obora I	Nr 12	k.XIX		
c		Obora II	Nr 12	1858		
d		Czworak	Nr 15	p.XX		
2	Biskupice	Zespół budynków mieszk.-gosp.:	Nr 1 (d. 2)			
a		Bud. mieszk.-gosp.	Nr 1 (d.2)	1 pol. XIX		
b		Bud. gosp.	Nr 1 (d. 2)	XIX / XX		
3	Biskupice	Dom mieszkalny	Nr 6	XIX / XX		
a		Obora I	Nr 6	XIX / XX		
b		Obora II	Nr 6	XIX / XX		
c		Bud. gosp.	Nr 6	XIX / XX		
4	Biskupice	Zespół budynków mieszk.-gosp.:				
a		Dom mieszk.	Nr 7	k.XIX		
b		Bud. mieszk.-gosp.	Nr 9	XIX / XX		
c		Dom mieszk.	Nr 8a	XIX / XX		
d		Stodoła		k.XIX		
5	Biskupice	Dom mieszk.-gosp.	Nr 11 (d. 8)	1834		
1	**DANKOWICE**	Mauzoleum nn	na wsch. od Jordanowa	2 poł. XIX		Karta
2	Dankowice	Zespół dworski:				
1	GLINICA	Kościół św. Antoniego i Macieja		1739	700/Wz dnia 12.12.94	Biała
a		Cmentarz katolicki		XV	700/Wz dnia 12.12.94	Karta
b		Brama i mur cmentarny		XVIII	700/Wz dnia 12.12.94	
2	Glinica	D. plebania		k.XIX		
3	Glinica	Dom mieszk.-gosp. z murem ogrodzeniowym	Nr 1	2 poł. XIX		
4	Glinica	Dom mieszk.	Nr 2	XIX/XX		
a		Bud. mieszk.-gosp.	Nr 2	XIX/XX		
5	Glinica	Dom mieszkalny	Nr 3	k.XIX		
a		Stodoła	przy nr 3	k.XIX		
b		Bud. gospodarczy	przy nr 3	k.XIX		
6	Glinica	Dom mieszkalny	Nr 4	XIX/XX		
a		Stodoła	przy nr 4	XIX/XX		
b		Bud. gospodarczy	przy nr 4	XIX/XX		
7	Glinica	Dom mieszkalny	Nr 5	ok. 1920		
8	Glinica	Dom mieszkalny	Nr 6	k.XIX		
a		Stodoła	przy nr 6	k.XIX		
b		Bud. gosp.	przy nr 6	k.XIX		
9	Glinica	Dom mieszkalny	Nr 10	XIX/XX		
10	Glinica	Dom mieszkalny	Nr 11	XIX/XX		
11	Glinica	Dom mieszk.	Nr 15	k. XIX		
a		Obora	Nr 15	XIX/XX		

b		Stodoła	Nr 15	XIX/XX		
c		Bud. produkcyjny	przy nr 15	XIX/XX		
12	Glinica	Dom mieszk.	Nr 17	1849, ok. 1920		
a		Obora	Nr 17	k.XIX		
b		Stodoła	Nr 17	k.XIX		
13	Glinica	Dom mieszkalny	Nr 18	k.XIX		
a		Obora I	przy nr 18	k.XIX		
b		Obora II	przy nr 18	k.XIX		
c		Stodoła	przy nr 18	k. XIX		
14	Glinica	Dom mieszk.-gosp.	Nr 24	k.XIX, ok. 1910		
a		Stodoła	przy nr 24	p.XX		
1	**JANOWEK**	Cmentarz polny właścicieli dóbr		2 poło XIX		Karta
2	Janówek	Zespół dworski:				
a		Dwór	Nr 17	1 poł. XVI, P.XX		
b		Obora	przy nr 17	p.XX		
3	Janówek	Zespół młyna:				
a		Dom mieszkalny	Nr 1	XIX!XX		
b		Bud. gospodarczy	przy nr 1	p.XX		
4	Janówek - Kaniów	Dom mieszkalny	Nr 20	XVII, 1853		
a	Janówek - Kaniów	Bud. gospodarczy	przy nr 20	k.XIX		
1	**JEZIERZYCE WIELKIE**	Cmentarz poewangelicki	na pd.-wsch. od wsi	2 pol. XIX		Karta
2	Jezierzyce Wielkie	Zespół dworski:				
a		Dworek	Nr 11	2 pol. XVI, 1732, pol. XIX		
b		Oficyna mieszk.-gospodarcza	Nr 11 a	k.XIX		
c		Kuźnia	Nr 11	k.XIX		
d		Obora I	Nr 11	k.XIX		
e		Obora II	Nr 11	k.XIX		
f		Stainia	Nr 11	k.XIX		
g		Spichlerz	Nr 11	k.XIX		
h		Stodoła I		k.XIX		
i		Stodoła II		k.XIX		
j		Bud. gospodarczy I		k.XIX		
k		Bud. gospodarczy II		k.XIX		
3	Jezierzyce Wielkie	Dom mieszkalny	Nr 7	k.XIX		
4	Jezierzyce Wielkie	Dom mieszkalny	Nr 8	XIX / XX		
5	Jezierzyce Wielkie	Dom mieszkalny	Nr 9	ok. 1870		
6	Jezierzyce Wielkie	Dom mieszkalny:	Nr 12	k.XIX		
a		Obora	przy nr 12	k.XIX		
b		Stodoła	przy nr 12	k.XIX		
c		Bud. gospodarczy	przy nr 12	k.XIX		
7	Jezierzyce Wielkie	Dom mieszkalny:	Nr 20	XIX / XX		
a		Obora	przy nr 20	XIX / XX		
b		Stodoła	przy nr 20	XIX / XX		
c		Bud. gospodarczy I	przy nr 20	XIX / XX		

d		Bud. gospodarczy II	przy nr 20	XIX / XX		
8	Jezierzyce Wielkie	Dom mieszkalny	Nr 23	p.XX		
9	Jezierzyce Wielkie	Dom mieszkalny:	Nr 27	1 poło XIX		
a		Obora I	Nr 27	k.XIX		
b		Stodoła	Nr 27 i 28	1886		
10	Jezierzyce Wielkie	Dom mieszkalny	Nr 28	ok. 1880		
11	Jezierzyce Wielkie	Dom mieszkalny	Nr 32	ok. 1880		
12	Jezierzyce Wielkie	Dom mieszkalny	Nr 34	1 poło XIX		
1	**JORDANÓW**	Kościół par. św. Stanisława BM		XV, XIX / XX		Zielona
a		D. cmentarz kat.		XV		Karta
2	Jordanów	Cmentarz parafialny	na zach. od wsi	2 poł. XIX		Karta
a		Kaplica przedpogrzebowa	cmentarz	ok. 1910		
3	Jordanów	Zespół stacja PKP:	ul. Pocztowa 7			
a		Stacja kolejowa	ul. Pocztowa 7	1928		
b		Wieża ciśnień	ul. Pocztowa 7	p.XX		Biała
c		Magazynek dróżnika	ul. Pocztowa 7	p.XX		
d		WC	ul. Pocztowa 7	p.XX		
4	Jordanów	Zespół fabryczki:				
a		Dom mieszkalny	ul. Kolejowa 13	k. XIX		
b		Bud. gosp. - hala	ul. Kolejowa 13	XIX / XX		
c		Bud. pomocniczy	ul. Kolejowa 13	XIX / XX		
d		Stróżówka	ul. Kolejowa 13	XIX / XX		
5	Jordanów	Dom mieszkalny ob. przedszkole	ul. Łąkowa 11	ok. 1920		
6	Jordanów	Dom mieszkalny	ul. Łąkowa 13	p.XX		
a		Bud. gospodarczy	ul. Łąkowa 13	p.XX		
b		Stodoła	ul. Łąkowa 13	p.XX		
7	JORDANÓW	Willa	ul. Pocztowa 2	ok. 1920		
8	JORDANÓW	Willa, ob. biblioteka	ul. Pocztowa 3	1910		
9	JORDANÓW	Willa, ob. Ośrodek Zdrowia	ul. Pocztowa 4	ok. 1910		
10	JORDANÓW	Poczta	ul. Pocztowa 5	ok. 1910		
11	JORDANÓW	Willa	ul. Pocztowa 6	1924		
12	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Szkolna 1	XIX / XX		
13	JORDANÓW	Dom mieszkalny ob. biura GS	ul. Szkolna 2	XIX / XX		
14	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Szkolna 3	p.XX		
15	JORDANÓW	Zespół folwarczny:	ul. Szkolna 14			
a		Obora I	ul. Szkolna 14	k. XIX		
b		Obora II	ul. Szkolna 14	k.XIX		
c		Spichlerz	ul. Szkolna 14	k.XIX		
16	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 2	k.XIX		
a		Bud. mieszk.-gosp.	ul. Wrocławska 2	k.XIX		
17	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 4	XIX/XX		
a		Stodoła	ul. Wrocławska 4	XIX/XX		
18	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 5	k.XIX		
a		Stodoła	ul. Wrocławska 5	k.XIX		
b		Bud. inwentarski	ul. Wrocławska 5	k.XIX		
19	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 6	XIX / XX		

20	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 7	XIX / XX		
a		Stodoła	ul. Wrocławska 7	XIX / XX		
b		Obora	ul. Wrocławska 7	XIX / XX		
21	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 10	XIX / XX		
a		Stodoła	ul. Wrocławska 10	XIX / XX		
b		Obora	ul. Wrocławska 10	XIX / XX		
22	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 11	pol. XIX		
a		Bud. gosp.	ul. Wrocławska 11	poło XIX		
b		Stodoła	ul. Wrocławska 11	pol. XIX		
c		Kuźnia	ul. Wrocławska 11	poło XIX		
23	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 12	XIX / XX		
a		Stodoła	ul. Wrocławska 12	XIX / XX		
b		Bud. gospodarczy	ul. Wrocławska 12	XIX / XX		
c		Spichlerz	ul. Wrocławska 12	XIX / XX		
24	JORDANÓW	Zespół mieszk.-Gospodarczy:				
a		Dom mieszkalny I	ul. Wrocławska 15	ok. 1860		
b		Stodoła	ul. Wrocławska 15	ok. 1860		
c		Bud. inwentarski I	ul. Wrocławska 15	ok. 1860		
d		Dom mieszk. II	ul. Wrocławska 16	ok. 1860		
e		Bud. inwentarski II	ul. Wrocławska 16	ok. 1860		
25	JORDANÓW	Zespół młyna:	ul. Wrocławska 18			
a		Dom mieszk.	ul. Wrocławska 18	XIX / XX		
b		Młyn gospodarczy parowy,ob. elektr.	ul. Wrocławska 18	XIX / XX		
c		Bud. gospodarczy	ul. Wrocławska 18	XIX / XX		
d		Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 19	XIX / XX		
e		Bud. gospodarczy	ul. Wrocławska 19	XIX / XX		
f		Stodoła	ul. Wrocławska 19	XIX / XX		
26	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 23 a	k. XIX		
a		Bud. gospodarczy	ul. Wrocławska 23/23 a	XIX / XX		
b		Obora	ul. Wrocławska 3/23 a	XIX / XX		
c		Stodoła	ul. Wrocławska 23/23 a	XIX / XX		
27	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 24	p.XX		
28	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 25	XIX / XX		
29	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 26/26 a	ok. 1905		
30	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 30	XIX / XX		
a		Stodoła	ul. Wrocławska 30	XIX / XX		
b		Obora	ul. Wrocławska 30	XIX / XX		
31	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 31	XIX / XX		
a		Bud. inwentarski	ul. Wrocławska 31	XIX / XX		
32	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 34	k.XIX		
a		Bud. inwentarski	ul. Wrocławska 34	XIX / XX		
33	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 35	p.XX		
34	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 36	ok. 1910		
35	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 37	ok. 1910		
a		Bud. inwentarski	ul. Wrocławska 37	ok. 1910		
36	JORDANÓW	Oficyna	ul. Wrocławska 39	k.XIX		
37	JORDANÓW	Plebania, ob. szkoła	ul. Wrocławska 46	2 pol. XIX		
a		Bud. mieszk.-gosp.	ul. Wrocławska 45 a	k. XIX		

38	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 50	XVIII, XIX / XX		Zielona
a		Bud. inwentarski	ul. Wrocławska 50	XVIII, XIX/XX		
b		Bud. gospodarczy	ul. Wrocławska 50	XVIII, XIX / XX		
39	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 51	p.XX		
40	JORDANÓW	Willa, ob. punkt weterynaryjny	ul. Wrocławska 54	ok. 1920		
41	JORDANÓW	Zespół mleczarni:	ul. Wrocławska 54			
a		Bud. biurowy	ul. Wrocławska 54	1910		
b		Mleczarnia -topialnia	ul. Wrocławska 54	1910		
c		Mleczarnia -serownia	ul. Wrocławska 54	ok. 1910		
42	JORDANÓW	Willa, ob. Urząd Gminy	ul. Wrocławska 55	1924		
1	**MLECZNA**	Zespół dworsko-folwarczny:				
a		Dwór	Nr 15	XIX		
b		Bud. inwentarski	przy nr 15			
c		Stodoła I	przy nr 15			
d		Stodoła II	przy nr 15			
e		Obora	przy nr 15			
f		Czworak	przy nr 15			
2	MLECZNA	Dom mieszkalny	Nr 14	2 poł. XIX		
1	**PIOTRÓWEK**	**Zespół pałacowo-folwarczny:**			**707/W z dnia 26.04.95**	
a	**Piotrówek**	**Pałac**	**Nr 27**	**1866, 1898**	**618/W z dnia 8.11.88**	**Biała**
b	**Piotrówek**	**Park pałacowy**		**XIX**	**707/W z dnia 26.04.95**	
c	Piotrówek	Kaplica grobowa rodziny von Richthofen ob.kaplica pomocnicza	park pałacowy	1903		Karta
d	Piotrówek	Czworak	Nr 1	ok. 1880		
e	Piotrówek	Oficyna mieszk.-gosp.	Nr 14	k. XIX		
f	Piotrówek	Bud. mieszk.-gosp.	Nr 18	k.XIX		
g	Piotrówek	Oficyna mieszalna	Nr 26	k. XIX		
h	Piotrówek	Obora	przy nr 26	XIX / XX		
I	Piotrówek	Stodoła I	naprzeciw pałacu	k.XIX		
j	Piotrówek	Stodoła II	naprzeciw pałacu	k. XIX		
k	Piotrówek	Dom mieszkalny (folwark)	Nr 24	1894		
l	Piotrówek	Stajnia i obora (folwark)	przy nr 24	ok. 1900		
ł	Piotrówek	Stodoła I z częścią mieszk. (folwark)	przy nr 24	ok. 1900		
m	Piotrówek	Stodoła II (folwark)	przy nr 24	1893		
n	Piotrówek	Bramy wjazdowe (folwark)		k.XIX		
2	PIOTRÓWEK	Dom Ludowy, ob. mieszk.	Nr 4	ok. 1910		
3	PIOTRÓWEK	Dom mieszkalny	Nr 7	ok. 1870		
4	PIOTRÓWEK	Dom mieszkalny	Nr 21	XIX / XX		
5	PIOTRÓWEK	Dom mieszkalny	Nr 23	k. XIX		
6	PIOTRÓWEK	Stodoła	naprzeciw remizy strażackiej	k. XIX		

1	**POPOWICE**	Dom mieszkalny:	ul. Kościuszki 4	XIX / XX		
a	Popowice	Stodoła	ul. Kościuszki 4	XIX / XX		
b	Popowice	Bud. inwentarski	ul. Kościuszki 4	XIX / XX		
c	Popowice	Bud. gospodarczy	ul. Kościuszki 4	XIX / XX		
2	POPOWICE	Dom mieszkalny:	ul. Kościuszki 8	p.XX		
a	Popowice	Stodoła	ul. Kościuszki 8	p.XX		
b	Popowice	Bud. gosp.	ul. Kościuszki 8	p.XX		
c	Popowice	Bud. gosp.-mieszk.	ul. Kościuszki 8	p.XX		
3	POPOWICE	Dom mieszkalny:	ul. Kościuszki 9	1836		Zielona
a	Popowice	Stodoła I	ul. Kościuszki 9	k.XIX		
b	Popowice	Stodoła II	ul. Kościuszki 9	k.XIX		
c	Popowice	Obora I	ul. Kościuszki 9	k.XIX		
d	Popowice	Obora II	ul. Kościuszki 9	k.XIX		
4	POPOWICE	Dom mieszkalny:	ul. Kościuszki l0a	1902		
a	Popowice	Obora I z garażem	ul. Kościuszki 10a	k.XIX		
b	Popowice	Obora II	ul. Kościuszki 10a	k.XIX		
c	Popowice	Stodoła	ul. Kościuszki 10a	k.XIX		
5	POPOWICE	Willa	Nr 13	p.XX		
1	**TOMICE**	Zespół dworski:				
a	Tomice	Dwór, ob. dom mieszkalny	Nr 2	XVIII, XIX / XX		Zielona
b	Tomice	Bud. gospodarczy I	przy nr 2	2 poł. XIX		
c	Tomice	Bud. gospodarczy II	przy nr 2	2 poł. XIX		
d	Tomice	Stodoła	przy nr 2	2 poł. XIX		
e	Tomice	Park naturalistyczny		ok. 1830, k.XIX		
2	TOMICE	Dom mieszk.-gosp.:	Nr 7	ok. 1870		
a	Tomice	Bud. gospodarczy	przy nr 7	k.XIX		
b	Tomice	Stodoła	przy nr 7	k.XIX		
3	TOMICE	Zespół budynków mieszk.-gospod:				
a	Tomice	Bud. mieszk.-gosp.	Nr 10	1859		
b	Tomice	Bud. gospodarczy	przy nr 10	poło XIX		
c	Tomice	Bud. mieszk.-gosp., ob. gosp.	przy nr 10	poło XIX		
d	Tomice	Obora	przy nr 10	1864		
e	Tomice	Stodoła	przy nr 10	1852		
4	TOMICE	Dom mieszkalny	Nr 11	ok. 1850		
a	Tomice	Obora	przy nr 11	1853		
b	Tomice	Wozownia	przy nr 11	2 poł. XIX, p.XX		
1	**WILCZKOWICE**	**Kościół fil. św. Kazimierza**		**1296, XVI, 1878**	**808 z dnia 7.12.60**	**Biała Zielona**
a	Wilczkowice	Cmentarz poewangelicki		XIII		Karta
b	Wilczkowice	Mur cmentarny		XV, XIX		
2	WILCZKOWICE	Dom mieszk.-gosp.	Nr 10	poł. XIX		
3	WILCZKOWICE	Dom mieszk.-gosp.	Nr 14	XIX/XX		
4	WILCZKOWICE	Dom mieszk.-gosp.	Nr22	k.XIX		
5	WILCZKOWICE	Dom mieszk.-gosp.	Nr 25	p.XX		
6	WILCZKOWICE	Dom mieszk.	Nr 33	k.XIX		
7	WILCZKOWICE	Dom mieszk.	Nr 35	1850		

1	**WINNA GÓRA**	Dom mieszkalny	Nr 1	1873		
a	Winna Góra	Stodoła	przy nr 1	k.XIX		
b	Winna Góra	Obora	przy nr 1	k.XIX		
c	Winna Góra	Bud. Gospodarczy I	przy nr 1	k.XIX		
d	Winna Góra	Bud. gospodarczy II	przy nr 1	k.XIX		
e	Winna Góra	Bud. gospodarczy III	przy nr 1	k.XIX		
2	Winna Góra	Dom mieszkalny	Nr 4	XIX		
a	Winna Góra	Bud. gospodarczy	przy nr 4	k. XIX		
b	Winna Góra	Obora	przy nr 4	k.XIX		
c	Winna Góra	Stodoła	przy nr 4	k.XIX		
3	WINNA GÓRA	Dom mieszk.-gosp.	Nr 5	ok. 1870		
a	Winna Góra	Obora I	przy nr 5	ok. 1870		
b	Winna Góra	Obora II	przy nr 5	ok. 1870		
c	Winna Góra	Stodoła	przy nr 5	ok. 1870		
1	**KAROLIN**	**Zespół pałacowy:**			**500/W z dnia 29.07.81**	**Ankieta A WRSP**
a	**Karolin**	**Pałac**		**k. XVIII, 1830**	**500/W z dnia 29.07.81**	**Zielona**
b	Karolin	Dom mieszkalny	Nr 1	k. XIX		
c	**Karolin**	**Spichlerz, ob.oficyna**	**Nr 3**	**k. XVIII, XIX/XX**	**500/W z dnia 29.07.81**	**Zielona**
d	**Karolin**	**Bud. administracyjne ze stajnią**	**Nr 4**	**1886**	**500/W z dnia 29.07.81**	
e	Karolin	Stajnia, ob. mieszkania	Nr 4b	1886		
f	Karolin	Dom mieszkalny	Nr 6/6 a	p.XX		
g	**Karolin**	**Obora**		**ok. 1870, XX**	**500/W z dnia 29.07.81**	
h	Karolin	Stajnia		1886		
i	Karolin	Stodoła		1867, XX		
j	**Karolin**	**Park pałacowy**		**2 poł. XVII, k. XIX**	**500/W z dnia 29.07.81**	
2	KAROLIN	Dom mieszkalny	Nr 2	p.XX		
3	KAROLIN	Dom mieszkalny	Nr 7	1910		

4.5. Stanowiska archeologiczne

Tabela 2. Gmina Jordanów Śląski – wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru.[14]

BISKUPICE				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
1.1.	cmentarzysko szkieletowe	IZA PSOZ o/Wr	I okres epoki brązu	1/145/84-27
	ślad osadnictwa			
	okres wpływów rzymskich			
	ślad osadnictwa		pradzieje	
1.2.	ślad osadnictwa	IZA PSOZ o/Wr	III okres epoki brazu-halsztacki	2/146/84-27
	ślad osadnictwa		okres późnolateński wędrówek ludów	
	ślad osadnictwa		pradzieje	

[14] *Wypis z wojewódzkiej ewidencji zabytków*

1.5.	osada	IZA PSOZ o/Wr	III okres epoki brązu-halsztacki	5/149/84-27
	ślad osadnictwa		pradzieje	
1.6.	osada	IZA PSOZ o/Wr	pradzieje	6/150/84-27
1.7.	ślad osadnictwa	IZA PSOZ o/Wr	pradzieje	7/151/84-27
1.8.	ślad osadnictwa	IZA PSOZ o/Wr	Okres wpływów rzymskich	8/152/84-27
DANKOWICE				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
2.1.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.753,s.405,409-410, 413-414,420-421,427-440,441, 442,447,460,463;	neolit	1/31/85-27
	ślad osadnictwa		IV okres epoki brązu	
	ślad osadnictwa		okres wpływów rzymskich	
KANIÓW				
4.1.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.754, s.625-632, 644, 645-646, 647 MA Wr., mapa 3015, stan. 1	neolit	1/6/85-26
	osada		I okres epoki brązu	
	osada		epoka brązu	
	osada		okres wędrówek ludów	
	osada		wczesne średniowiecze	
4.2.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.754, s.632, 640-641, MA Wr., mapa 3015, stan. 2	neolit	2/7/85-26
	osada		okres wędrówek ludów	
4.3.	ślad osadnictwa	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.754, s.642, MA Wr., mapa 3015, stan. 3	neolit	3/8/85-26
4.4.	cmentarzysko ciałopalne	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.754, s.643, MA Wr., mapa 3016, stan.bez nr	III okres epoki brązu	4/9/85-26
4.5.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.754, s.651-666, 668, 669 MA Wr., mapa 3016, stan 1	neolit	5/10/85-26
	osada		epoka bązu	
	osada		okres wędrówki ludów późnolateński	
	cmentarzysko ciałopalne		okres epoki brązu-halsztacki	
4.6.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.754, s.664,	okres wędrówek ludów-óźnolateńskich	6/11/85-26
	cmentarzysko ciałopalne	667, MA Wr., mapa 3016, stan II	V okres epoki brązu	
4.7.	cmentarzysko szkieletowe	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.754, s.668, 670-676, 618	neolit	7/12/85-26
JORDANÓW ŚLĄSKI				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
6.1.	ślad osadnictwa	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.742	neolit s.330-346	1/1/085-27
	osada	MA Wr.,mapa 3016, stan 1	III okres epoki brązu-okres halsztacki	
	cmentarzysko szkieletowe	IAiE PAN Wr., mapa, stan.31	okres wpływów rzymskich	
	cmentarzysko szkieletowe		okres wpływów rzymskich	
6.2.	cmentarzysko szkieletowe	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.753 s.448-451 (Dankowice, stan.8) MA Wr.,mapa 3016, Dankowice stan. 8	późne średniowiecze ?	2/2/85-27

6.3.	cmentarzysko ciałopalne	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.742 s.697-710 MA Wr.,mapa 3016, stan.III	III - V okres epoki brązu	3/3/85-27
6.4.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.742	neolit	4/4/85-27
PIOTRÓWEK				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
8.1.	cmentarzysko ciałopalne	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.30-35 MA Wr.,mapa 3015, stan.1	III okres epoki brązu	1/18/85-26
8.2.	ślad osadnictwa	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.51	neolit	2/19/85-26
	osada	s.43	neolit	
	osada	MA Wr.,mapa 3015, stan.bez nr	okres wpływów rzymskich	
8.3.	gródek stożkowaty	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.44 MA Wr.,mapa 3015, stan.3	późne średniowiecze	3/20/85-26
8.4.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.40-50 MA Wr.	epoka brązu	4/21/85-26
POPOWICE				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
9.1.	ślad osadnictwa	IAiE PAN Wr., mapa, stan.1	neolit	1/31/85-27
	osada		III okres epoki brązu-halsztacki	
	ślad osadnictwa		okres lateński	
9.2.	ślad osadnictwa	IAiE PAN Wr., mapa, stan.2	neolit	2/32/85-27
	osada		III okres epoki brązu-halsztacki	
	osada		okres wpływów rzymskich	
	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze	
POŻARZYCE I				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
10a.1.	osada	IZA PSOZ o/Wr	okres halsztacki	1/9/86-27
	osada		okres wpływów rzymskich	
	osada		X – XII w.	
10a.2.	osada	IZA PSOZ o/Wr	okres wpływów rzymskich	2/10/86-27
10a.3.	osada	IZA PSOZ o/Wr	V okres epoki brązu-halsztacki	3/11/86-27
10a.4.	osada	IZA PSOZ o/Wr	IV-V okres epoki brązu	4/12/86-27
	osada		X-XII w.	
	osada		późne średniowiecze	
10a.5.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.110 MA Wr.,mapa 3016, stan.5	wczesne średniowiecze	5/13/86-27
	osada		późne średniowiecze	
10a.6.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.109 MA Wr.,mapa 3016, stan.1	epoka brązu	6/14/86-27
10a.7.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.109 MA Wr.,mapa 3016, stan.3	okres późnoateński	7/15/86-27
10a.8.	osada	IAiE PAN Wr., mapa, stan.G	V okres epoki brązu-halsztacki	8/16/86-27
	osada		wczesny okres wpływów rzymskich	
	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze	

10a.9.	osada	IAiE PAN Wr., mapa, stan.H	neolit	9/17/86-27
TOMICE				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
11.1.	osada	MA Wr.,mapa 3015, stan.bez nr	neolit	1/25/85-26
	osada	IZA PSOZ o/Wr	I okres epoki brązu	
	osada		III okres epoki brązu-halsztacki	
	osada		XII w.	
WILCZKOWICE				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
12.1.	osada	IZA PSOZ o/Wr	neolit	1/24/84-26
	cmentarzysko ciołopalne		epoka brązu	
	osada		późny okres wpływów rzymskich	
12.2.	osada	IZA PSOZ o/Wr	pradzieje	2/25/84-26
12.3.	osada	IZA PSOZ o/Wr	późne średniowiecze	3/26/84-26

W granicach zmiany studium ujawniono stanowisko archeologiczne nr 17/85/85-27 AZP (pradziejowy ślad osadnictwa).

5. SFERA SPOŁECZNA.

5.1. Demografia.

5.1.1. Podstawowe dane o ludności.

Gmina Jordanów Śląski zajmuje 56,6 km^2 powierzchni, co daje gminie pod tym względem 74 miejsce w województwie dolnośląskim. Jest to 0,3% powierzchni województwa.

Na terenie znajduje się 15 wsi zgrupowanych w 13 sołectwach. Gmina liczy 2 956 mieszkańców (wg danych zawartych w „Roczniku statystycznym województwa dolnośląskiego" 2003 tom II. Powiaty i gminy).

W 2002 roku (wg danych j. w.) gęstość zaludnienia dla gminy Jordanów Śląski wynosiła 52 osób nakm^2 i była dużo niższa od średniej dla województwa dolnośląskiego (148 osób na km^2), od średniej krajowej(122.3 osób na km$^{2)}$, i nieco wyższa od przeciętnej dla terenów wiejskich w Polsce (50 osób na km^2). Od 1993 r. po okresowych nieznacznych wzrostach w roku 1995 i 1997 oraz w 2001, liczba mieszkańcówwykazuje stały spadek. W ostatnich latach wahania liczby ludności są znaczniejsze, jednak nadal możnazauważyć tendencję spadkową.

Tabela 3. Gmina Jordanów Śląski – współczynnik feminizacji i gęstość zaludnienia w 2004 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jordanów Ślaski	Powiat Wrocław ziemski	Województwo Dolnośląskie
Współczynnik feminizacji	100	103	108
Gęstość zaludnienia	53	89	145

Tabela 4. Ludność w gminie Jordanów Śląski wg miejsca zameldowania i zamieszkania i płci w latach 1995-2004 stan na 31 XII

1995 [osoba]	1996 [osoba]	1997 [osoba]	1998 [osoba]	1999 [osoba]	2000 [osoba]	2001 [osoba]	2002 [osoba]	2003 [osoba]	2004 [osoba]
Stałe miejsce zameldowania -ludność.ogółem									
3 040 038	3 029	3 031	3 030	2 998	2 964	2 974	2 982	2 995	3
Stałe miejsce zameldowania - mężczyźni									
1 535 507	1 522	1 527	1 521	1 506	1 486	1 488	1 485	1 491	1
Stałe miejsce zameldowania - kobiety									
1 505 531	1 507	1 504	1 509	1 492	1 478	1 486	1 497	1 504	1
Faktyczne miejsce zameldowania - ogółem									
3 030 996	3 014	3 023	3 014	2 981	2 945	2 960	2 943	2 956	2
Faktyczne miejsce zameldowania - mężczyźni									
1 534 498	1 523	1 522	1 517	1 499	1 482	1 487	1 469	1 481	1
Faktyczne miejsce zameldowania - kobiety									

1 496 1 491 1 501 1 497 1 482 1 463 1 473 1 474 1 475
1 498

Tabela 5. Zmiany liczby ludności w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Jordanów Śl.w latach 2002-2004.[15]

	2002	2003	2004	2005
Jordanów Śl.	1058	1058	1073	
Popowice	94	94	96	
Biskupice	75	75	75	
Jezierzyce	194	196	194	
Pożarzyce I i II	112	112	110	
Mleczna	138	138	139	
Dankowice	262	261	261	
Glinica	182	182	185	
Janówek	161	131	159	
Piotrówek	130	129	130	
Karolin	96	96	91	
Winna Góra	54	54	51	
Tomice	121	121	119	
Wilczkowice	313	311	315	
	2990	2988	2998	

Najludniejszą miejscowością jest wieś gminna Jordanów Śląski. Obecnie posiada 1073 mieszkańców (wg danych Urzędu Gminy). Pozostałe wsie są znacznie mniej liczne. Tabela 12 zawiera zestawienie liczby ludności w poszczególnych miejscowościach w ciągu ostatnich trzech lat.

5.1.2. Struktura wieku mieszkańców.

Na liczbę ludności decydujący wpływ mają dwa czynniki: ruch naturalny oraz wędrówkowy ludności. Te z kolei zdeterminowane są przez strukturę ludności według wieku i płci.

Struktura ludności według wieku określa proces starzenia się ludności, definiowany najogólniej jako zmiany stanu i struktury według wieku ludności, polegające na wzroście w ogólnej liczbie udziału osób starszych. Za granicę starości przyjmuje się umownie wiek 60 lat. Obecnie ludność województwa dolnośląskiego, podobnie jak całej Polski starzeje się jednak na wsi i małych miastach udział dzieci i młodzieży jest większy co powoduje, że pod względem struktury wieku mieszkańców gminę Jordanów Śląski obecnie możemy określić jako jednostkę młodą.

Strukturę wiekową ludności na tle struktury wiekowej powiatu i województwa dolnośląskiego przedstawia tabela 13. Porównując wskaźniki procentowe dla poszczególnych przedziałów wiekowych w gminie Jordanów Śl., można zauważyć nieznacznie wyższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym: 7 -12 lat,

[15] źródło: Opracowania własne na podstawie danych z UG w Jordanowie Śl.

13 - 15 lat, 16 -18 lat . Grupy te stanowią kolejno: 9,00%, 5,00% i 6,46%, gdy w województwie
dolnośląskim wynoszą: 7,31%, 4,29% i 5,15%. Podobne wskaźniki dotyczą przedziału wiekowego 40 - 44 lat.

Gmina Jordanów Śl. cechuje się zdecydowanie najwyższym odsetkiem ludności w wieku poprodukcyjnym w porównaniu do powiatu wrocławskiego oraz województwa dolnośląskiego. Grupy wiekowe: 65 – 69 lat, 70 – 79 lat i 90 - 99 lat stanowią kolejno 4,7%, 7,61% i 0,27% ludności. W tych kategoriach wskaźniki te różnią się nawet o jeden punkt procentowy na niekorzyść gminy Jordanów Śl. Zjawisko „starzenia się„ ludności jest wynikiem występującej w przeszłości stałej i bardzo intensywnej migracji ze wsi. Obecnie proces ten uległ zahamowaniu z uwagi na trudności w znalezieniu pracy w mieście.

Tabela 6. Struktura wiekowa ludności dla woj. dolnośląskiego, powiatu wrocławskiego i gminy Jordanów Śląski w 2002 r. [16]

	Woj. Dolnośląskie	%	Powiat wrocławski	%	Gmina Jordanów Śl.	%
ogółem	2907212		95973		2956	
0-2	76005	**2,61**	2829	**2,95**	83	**2,80**
3-6	114084	**3,92**	4392	**4,58**	117	**3,96**
7-12	212577	**7,31**	8141	**8,48**	266	**9,00**
13-15	124733	**4,29**	4736	**4,93**	148	**5,00**
16-18	149700	**5,15**	5300	**5,52**	191	**6,46**
19-24	303181	**10,43**	9690	**10,10**	267	**9,03**
25-29	222940	**7,67**	7214	**7,52**	198	**6,70**
30-34	177335	**6,10**	6085	**6,34**	202	**6,83**
35-39	176374	**6,07**	6100	**6,36**	184	**6,22**
40-44	228601	**7,86**	7777	**8,10**	265	**8,96**
45-49	258694	**8,90**	8091	**8,43**	248	**8,39**
50-59	367348	**12,64**	10965	**11,43**	272	**9,20**
60-64	120186	**4,13**	3277	**3,41**	92	**3,11**
65-69	123433	**4,25**	3510	**3,66**	139	**4,70**
70-79	196321	**6,75**	5935	**6,18**	225	**7,61**
80-89	49233	**1,69**	1696	**1,77**	51	**1,73**
90-99	6076	**0,21**	227	**0,24**	8	**0,27**
100lat i więcej	121	**0,00**	3	**0,00**	0	**0,00**
nieustalonym	270	**0,01**	5	**0,01**	0	**0,00**

Wg danych zawartych w „Roczniku Statystycznym Województwa Dolnośląskiego 2003 r.” w Jordanowie Śl. w 2002 r. na 100 mężczyzn przypadały 100,3 kobiety. Wartość ta dla powiatu wrocławskiego wynosi 103,1, w województwie dolnośląskim 104,4, natomiast średnio w Polsce na 100 mężczyzn przypada 106,5 kobiet.

5.1.3. Ruch naturalny i wędrówkowy ludności.

Na przyrost naturalny ludności składają się zmiany w jej liczbie, powodowane przez urodzenia i zgony. Charakteryzujące go wartości określają nie tylko strukturę populacji według płci i wieku, ale

[16] źródło: Publikacje GUS

także liczbę zawartych małżeństw, osób w wieku rozrodczym oraz zgonów. Wartości charakteryzujące ruch naturalny gminy Jordanów Śląski w 2004 roku rozkładają się zdecydowanie korzystniej od średniej dla powiatu i województwa. Wpływ na to ma szczególnie wyższy wskaźnik urodzeń w stosunku do powiatu i województwa. Pomimo niższego wskażnika małżeństw (rodziny liczą więcej dzieci) i wyższego zgonów (stosunkowo dużo osób starszych) w gminie Jordanów Ślaski przyrost naturalny jest na poziomie 2,7. Jednak z drugiej strony należy wziąć pod uwagę fakt stosunkowo niskiej populacji gminy powodującej, że nawet jednostkowe przypadki mogą wpłynąć na końcowy obraz poszczególnych wskaźników statystycznych.

Tabela 7. Zawarte małżeństwa, urodzenia, zgony na 1000 ludności w 2004r.[17]

	Gmina Jordanów Śląski	Powiat Wrocław	Woj. Dolnośląskie
małżeństwa na 1000 ludności	3,4	4,6	4,7
Urodzenia na 1000 ludności	12,1	9,2	8,6
Zgony na 1000 ludności	9,4	8,9	9,8
przyrost naturalny	2,7	0,3	-1,2

Ponadto na liczbę urodzeń wpływa dzietność kobiet, która jest wypadkową wzorców kulturowych, zasobności społeczeństwa, ponadto ilości zawieranych małżeństw i polityki społecznej państwa. Powszechnie znana jest zależność, która polega na tym, że im bogatsze jest społeczeństwo, tym mniejsza liczba urodzeń. Natomiast liczbę zgonów kształtuje struktura wiekowa i jakość życia, tj. ochrona zdrowia, opieka społeczna, poziom życia. Przyrost naturalny wynika z relacji pomiędzy tymi wartościami.

Wśród czynników w istotnym stopniu określających dynamikę procesów demograficznych na obszarze gminy, ważną rolę odgrywa przyrost naturalny ludności. Podlegał on w latach 1994 - 2004 wahaniom, generalnie utrzymując w analizowanym okresie wartości dodatnie (za wyjątkiem 1996, 1999 r. i 2001 do 2003 r.). Liczbę urodzeń i zgonów w latach 1994 - 2004 przedstawia wykres 13. Obie linie wykresów wyraźnie zbliżają się do siebie, a wahania wartości obu wskaźników maleją, co oznacza pewną tendencję spadku przyrostu naturalnego. Jedynie w 2004r. Zaobserwowano zdecydowaną przewagę urodzeń nad zgonami.

5.1.4. Migracje

Migracje są drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym bezpośrednio na liczbę ludności oraz jej rozmieszczenie. Obecna tendencja przemieszczania się, szczególnie młodych mieszkańców, z mniejszych do większych ośrodków osiedleńczych powoduje, że saldo migracji gminy Jordanów Śląski jest ujemne i wynosi -63 (w mieście -28) .

Migracje w gminie Jordanów Śląski w latach 1999 - 2004 obrazuje wykres 14. Liczba osób napływających (zameldowanych) przewyższa liczbę osób odpływających (wymeldowujących się)z wyjątkiem roku 1999. Jednak liczby te są nieznaczne: 10 - 12 osób.

W województwie dolnośląskim saldo migracji na 1000 ludności wynosi – 0,7, w powiecie

[17] źródło: Rocznik statystyczny województwa dolnośląskiego 2005 r., tom II

wrocławskim wartość ta to 12,0, a dla gminy Jordanów Śląski osiąga wskaźnik 3,4. Powiat wrocławski i wszystkie jego gminy (z wyjątkiem miasta Siechnice) jako jeden z nielicznych w województwie dolnośląskim notuje dodatnie saldo migracyjne.

5.1.5. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym

W gminie Jordanów Śląski struktura wiekowa ludności w aspekcie produkcyjnym, podobnie jak w całym kraju, wykazuje pewne zmiany. Zmniejsza się grupa osób w wieku przedprodukcyjnym, rośnie w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. W gminie proces ten nie jest jeszcze tak zaawansowany jak w skali województwa.

Tabela 8. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Jordanów Śląski, powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim w 2002 r. [18]

	Polska	Województwo dolnośląskie	Powiat wrocławski	Gmina Jordanów
Liczba ludności ogółem	38219 tys.	2904694	96786	2943
Udział ludności w wieku	%	%	%	%
• przedprodukcyjnym	22,67	20,99	24,14	24,63
• produkcyjnym	62,25	63,74	62,2	59,53
• poprodukcyjnym	15,08	15,27	13,66	15,83
Ludność nieprodukcyjna na 1000 produkcyjnej	**60.7**	**56,9**	**60,8**	**68,0**

Korzystny rozkład demograficzny ludności potwierdza struktura mieszkańców w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18 – 64 lata, a dla kobiet 18 – 59 lat.
Od kilku lat rośnie, także w ujęciu relatywnym, zbiorowość mieszkańców zdolnych do pracy. Wpływ na to ma wejście w wiek dorosły osób z wyżu demograficznego, urodzonych w latach 1978 – 1983. Jednocześnie zmniejsza się tak zwane „obciążenie" ludności jej nieprodukcyjną częścią. Struktura wieku produkcyjnego i nieprodukcyjnego mieszkańców gminy nieznacznie różni się od średnich wartości przyporządkowanych dla powiatu i województwa.
Z uwagi na silne zjawiska migracyjne oraz, co za tym idzie, proces starzenia się mieszkańców wsi, w gminie można zauważyć znaczny odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym na tle powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego. Wyróżnia się również udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, podobnie jak na innych terenach wiejskich, jest on stosunkowo wysoki. Wynika to z większej dzietności kobiet na wsi i innego modelu rodziny. Ale różnica ta nie jest już tak duża. W porównaniu do powiatu jest to zaledwie pół punktu procentowego, a do całego kraju 2 punkty procentowe.

Wykres 1. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Jordanów Śląski, w powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim w

[18] źródło: GUS Wrocław 2003

2002 r.[19]

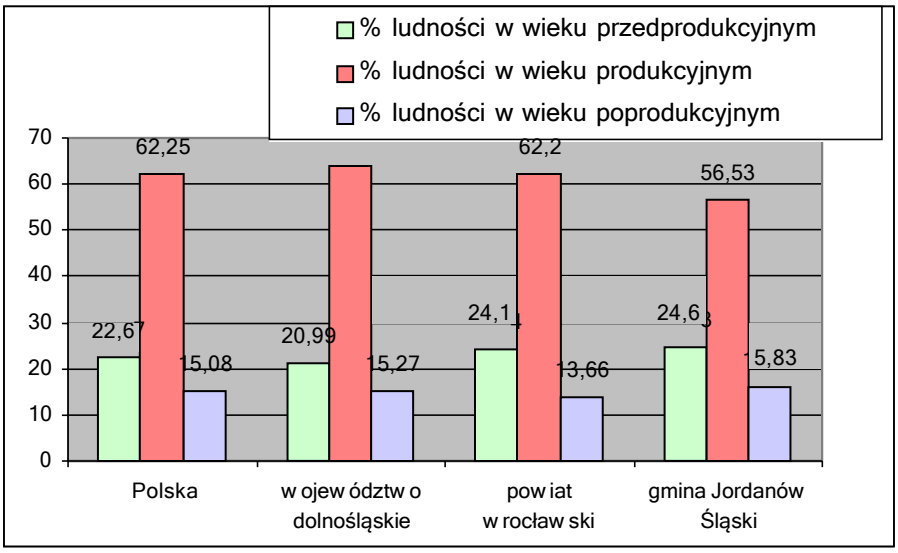

Wykres 2. Struktura ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym ipoprodukcyjnym w

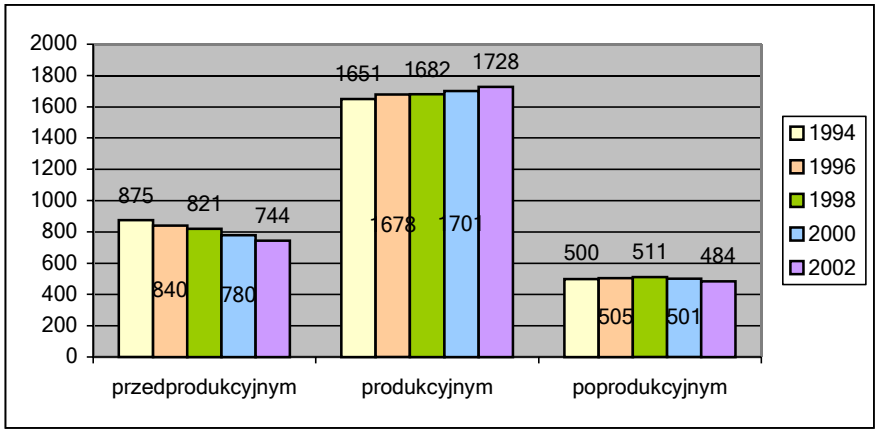

5.1.6. Podsumowanie

Gmina Jordanów Śląski, podobnie jak inne gminy wiejskie, cechuje wyższa liczba urodzeń niż w mieście. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób według danych z rocznika statystycznego województwa dolnośląskiego wynosi -0,7. Dla porównania w powiecie ziemskim wrocławskim ten wskaźnik osiąga wartość 0,5, we Wrocławiu – 2,4, w województwie dolnośląskim -1,1. Z gmin wiejskich w powiecie wrocławskim tylko gmina Kobierzyce i gmina Długołęka osiągają dodatni przyrost naturalny.

Na wzrost liczby mieszkańców gminy przede wszystkim wpływa ruch naturalny ludności. Procesy migracyjne mają mniejsze znaczenie. Zjawiska starzenia się ludności gminy, stagnacji

[19] Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, Wrocław 2003

[20] źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, Wrocław 2003

liczby ludności oraz wyludniania się wsi, dotyczą zwłaszcza południowej części gminy. Pomimo tego, że migracja ze wsi do miast jest obecnie znacznie trudniejsza ze względu na problemy ze znalezieniem pracy, stosunkowo wysokie ceny kupna i wynajmu mieszkań, nadal jest to ważne zjawisko dla kształtowania liczby mieszkańców gminy.

5.2. Rynek pracy.

Najnowsze dane, dotyczące zatrudnienia w gminie Jordanów Śl., pochodzą z rocznika statystycznego województwa dolnośląskiego z 2002 roku. Zestawiono je według sektorów w tabeli 15. Dane te nie są zadawalające, zwłaszcza w porównaniu do danych o bezrobociu. Dla porównania w sąsiedniej gminie, jaką są Kobierzyce, jest zatrudnionych 3335. Liczby zawarte w powyższej tabeli nie wyglądają zbyt optymistycznie, jednak nie należy zapominać, że jest też grupa osób, która dojeżdża do pracy do gmin sąsiednich, a także do Wrocławia.

Tabela 9. Pracujący wg sektorów w gminie Jordanów Śl. na tle do powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego w 2002 r.

	Województwo dolnośląskie	Powiat wrocławski	Gmina Jordanów Śl	
			Liczba ogółem	% udział do pracujących w powiecie wrocławskim
ogółem	594805	14309	**369**	**2,6**
sektor publiczny	266099	4582	**147**	**3,2**
sektor prywatny	328706	9727	**222**	**2,3**
rolniczy	11105	1051	**47**	**4,5**
przemysł i budownictwo	230185	6545	**226**	**3,5**
usługi rynkowe	183309	3856	**27**	**0,7**
usługi nierynkowe	170206	2857	**69**	**2,4**
na 1000 ludności	**205**	**148**	**125**	**-**

W gminie Jordanów Śl. zatrudnionych jest 2,6 % pracujących z powiatu wrocławskiego, natomiast w sąsiedniej gminie Kobierzyce zatrudnienie znalazło przeszło 25% pracujących w powiecie wrocławskim (w tym 44,48% pracuje w usługach rynkowych). Na 1000 mieszkańców w gminie Jordanów Śl. pracuje tylko 125 osób, a dla porównania w powiecie wrocławskim 148 i w województwie dolnośląskim 205. Świadczy to słabo rozwiniętym rynku pracy w gminie.

Zdecydowanie najmniej osób pracuje w usługach rynkowych. Wskaźnik ten wynosi tylko 7,3%, podczas gdy w powiecie wrocławskim 26,9%, a w województwie dolnośląskim 30,8%.
Udział pracujących w rolnictwie w Jordanowie jest największy i osiąga 12,7% w porównaniu z powiatem wrocławskim 7,3% oraz z województwem dolnośląskim 1,9%. Jak na warunki rolniczej gminy, jaką jest Jordanów Śląski, są to wyjątkowe proporcje.
Powyższe zestawienia jednoznacznie ilustruje bardzo niski udział usług rynkowych w tworzeniu

miejsc pracy w gminie Jordanów Śl.

Wykres 3. Udział procentowy pracujących wg sektorów w gminie Jordanów Śl. w 2002 r. na tlepowiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i kraju [21]

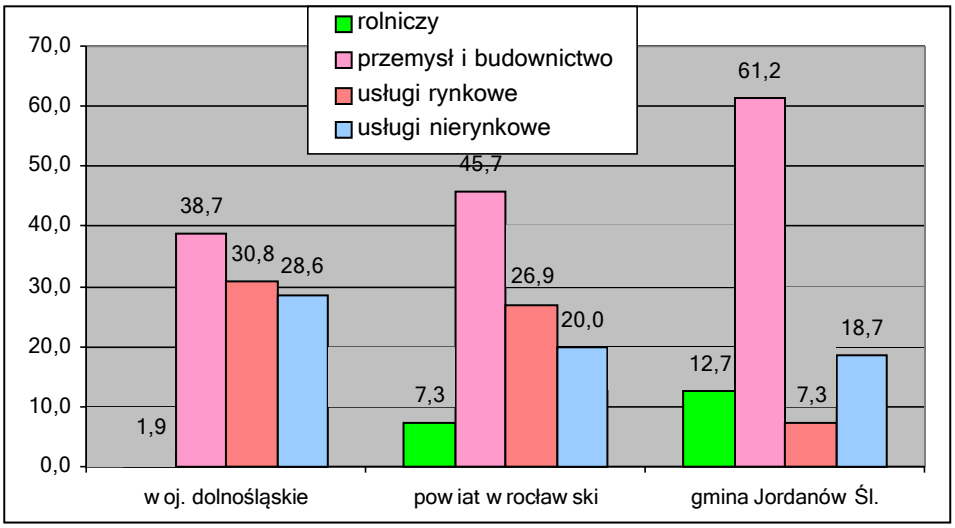

Wykres 4. Głównego źródła utrzymania ludności wg sektorów w gminie Jordanów Śl., w 2002r. na tlepowiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i kraju

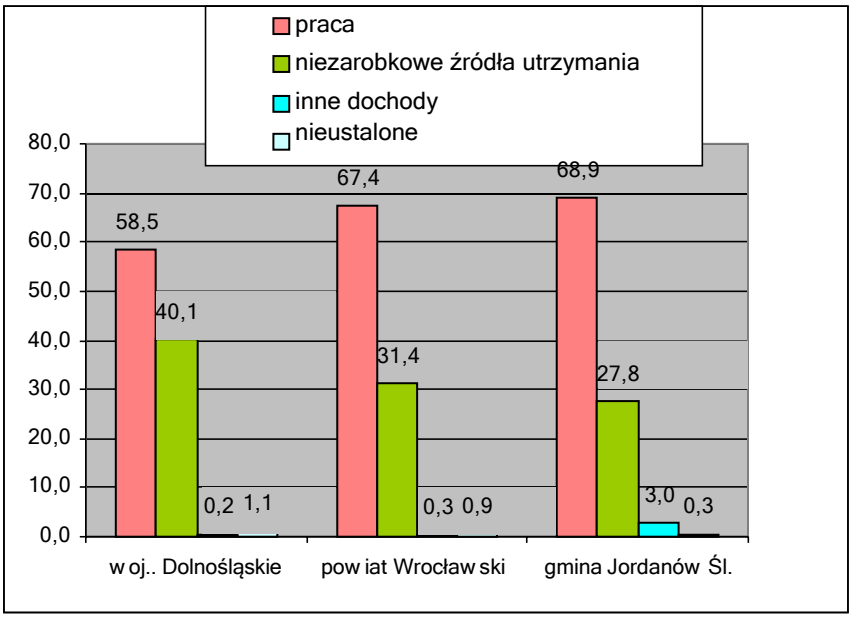

Największy procent ludności utrzymuje się tutaj z pracy i wynosi 68,9%, gdy w powiecie jest to 67,4%, a w województwie 58,5%. Jednocześnie najmniejszy procent ludności posiada pozazarobkowe źródła utrzymania, w tym renty, emerytury itd.). W 2002 roku udział ten wynosił 27,8%, w powiecie 31,4%, a w województwie aż 40,2%. Pozostałe marginalne wartości to dochody

[21] źródło: Dane z publikacji GUS 2003 r.

nieustalone.

Ludność gminy Jordanów stanowi 3,1% ludności powiatu wrocławskiego. Z pracy utrzymuje się 2038 osób, co stanowi 3,15% pracujących w powiecie, natomiast z niezarobkowych źródeł utrzymania korzysta 906 osób tj. 3,0%. Zaś 1,1% ludności powiatu to mieszkańcy gminy Jordanów, którzy utrzymują z innych dochodów (w tym głównie z dochodów z własności).

Tabela 10. Ludność wg głównego źródła utrzymania gospodarstwa domowego w gminie Jordanów Śl. w porównaniu do powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego w 2002 r. [22]

			woj. dolnośląskie	Powiat wrocławski	gmina Jordanów Śl.	
						% do powiatu
ogółem			**2907212**	**95973**	**2956**	**3,1**
Praca	**razem**		**1702168**	**64748**	**2038**	**3,15**
	praca poza rolnictwem	razem	1578368	53785	1160	2,16
		najemna	1380893	46020	1016	2,21
		Na własny rachunek	197475	7765	144	1,85
	praca w rolnictwie	razem	123800	10963	878	8,00
		w tym w swoim gospodarstwie rol.	89323	8367	725	8,66
Nie zarobkowe źródła utrzymania	razem		**1165303**	**30127**	**906**	**3,0**
	emerytura		494201	13096	464	3,5
	renta		275441	8435	305	3,6
	pozostałe		395661	8596	137	1,6
inne dochody	razem		**6536**	**264**	**3**	**1,1**
	w tym z dochodów z własności		4202	181	3	1,6
nieustalone			**33205**	**834**	**9**	**1,1**

Tabela 11. Udziały poszczególnych kategorii ludności wg głównego źródła utrzymania gospodarstwadomowego w gminie Jordanów Śl. w porównaniu do powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego w 2002 r.[23]

			Województwo dolnośląskie		Powiat wrocławski		Gmina Jordanów Śl.	
ogółem			**100%**		**100%**		**100%**	
praca	**razem**		**58,55**	**100%**	**67,46**	**100%**	**68,94**	**100%**
	praca poza rolnictwem	razem		**92,73**		**83,07**		**56,91**
		najemna		87,5		85,56		87,58
		na własny rachunek		12,5		14,44		12,41
	praca w	razem		**7,27**		**16,93**		**43,08**

[22] źródło: Dane z publikacji GUS 2003 r.
[23] źródło: Dane z publikacji GUS 2003 r.

	rolnictwie	w tym w swoim gospodarstwie rol.		72,2		76,3		82,57
niezarobkowe źródła utrzymania	**razem**		**40,08**	**100%**	**31,39**	**100%**	**30,65**	**100%**
		emerytura		42,41		43,47		51,22
		renta		23,64		28,00		33,66
		pozostałe		33,95		28,53		15,12
inne dochody	**razem**		**0,22**		**0,28**		**0,10**	
		w tym z dochodów z własności		64,26		68,56		100,00
nieustalone			**1,14**		**0,87**		**0,30**	

W gminie Jordanów z pracy poza rolnictwem utrzymuje się 56,91% ludności. Jest to znacznie mniej niż w powiecie (83,07%) i mniej niż w województwie dolnośląskim (92,73%). Świadczy to o wybitnie rolniczym charakterze gminy. 82,57% pracujących w rolnictwie utrzymuje się z pracy we własnym gospodarstwie rolnym. Na własny rachunek w gminie pracuje 12,41%, w powiecie 14,44%, a w województwie dolnośląskim12,5%.
Z pracy w rolnictwie utrzymuje się w gminie 43,08% osób. Jest to zdecydowanie największy odsetek w porównaniu z sytuacją w powiecie (16,93%) i w województwie dolnośląskim (7,27%).

5.2.1.Podsumowanie

W gminie Jordanów Śląski znajduje się niewiele miejsc pracy, które też nie zawsze są osiągalne dla mieszkańców gminy. Przyczyną jest brak odpowiednich kwalifikacji, wykształcenia i tradycji. Wynika to z charakteru oraz specyfiki gminy, która do lat 90-tych była gminą jednofunkcyjną rolniczą. Transformacja gospodarcza, likwidacje państwowych gospodarstw rolnych i przedsiębiorstw obsługi rolnictwa, to procesy i zjawiska, które zasadniczo zmniejszyły rynek pracy. Z początkiem lat 90-tych pojawiły się nowe miejsca pracy, ale w przemyśle, handlu i usługach. Wymagało to szybkiego przekwalifikowania się i zmiany zawodu. Nie wszyscy mogli spełnić te nowe wysokie wymagania, często musieli zadowolić się niskopłatnymi pracami dla osób bez kwalifikacji. To powoduje, że wiele osób osiąga bardzo niskie dochody, co stawia je w trudnej ekonomicznie sytuacji.
Zgodnie z tendencjami w innych, wysoko rozwiniętych krajach, trzeba spodziewać się , że nadal będzie zmniejszała się ilości miejsc pracy w rolnictwie. W tej sytuacji należały część ludności przygotować do pracy w otoczeniu rolnictwa, w jego obsłudze oraz w przetwórstwie rolno - spożywczym. Z uwagi na charakter gminy powinny to być usługi związane z rolnictwem, a więc obsługa rolnictwa, mechanizacja, przechowalnie, chłodnie, sortownie, transport, dystrybucja i przetwórstwo rolno-spożywcze oraz szeroko rozumiany przemysł rolno - spożywczy.
Wiele osób musi znaleźć zatrudnienie w zawodach zupełnie nie związanych z rolnictwem, w usługach i przemyśle.
Należy także wykorzystać położenie Jordanowa, jego jest bliskie sąsiedztwo z aglomeracją wrocławską, która stanowi znaczący rynek zbytu dla płodów rolnych, a jednocześnie stanowi ogromny rynek popytu weekendowo – turystycznego na obszary cenne przyrodniczo i krajoznawczo np. okolice Ślężańskiego Parku Krajobrazowego.

5.3. Bezrobocie.

W Polsce od chwili rozpoczęcia procesów transformacji gospodarki pojawiły się nowe zjawiska na rynku pracy. Rozwój gospodarki rynkowej, prywatyzacja zakładów pracy, często likwidacja wielu

przedsiębiorstw, spowodowały zmianę wartości pracy. Przede wszystkim zmieniły się podaż i popyt na pracę oraz związanez tym dynamika i poziom bezrobocia.
Dla gmin takich jak Jordanów Śląski czynnikiem, który spowodował wzrost liczby bezrobotnych była w pierwszych latach transformacji likwidacja PGR-ów i Spółdzielni Kółek Rolniczych oraz Państwowego Ośrodka Maszynowego.
Mieszkańcy gminy dotychczas pracowali głównie w rolnictwie i w zawodach pokrewnych, związanych z obsługą rolnictwa. W nielicznych w gminie inwestycjach znalazło zatrudnienie niewielu mieszkańców. Brak kwalifikacji i wykształcenia utrudniał podjecie pracy w nowo powstających firmach.

Pomimo tego wydaje się, że skala bezrobocia w gminie Jordanów Śląski jest nadal poniżej średnichwartości dla województwa i kraju. Według danych ze NSP w 2002 r. stopa bezrobocia dla kraju wynosiła 21,2% , dla województwa dolnośląskiego 25,6%, a dla powiatu wrocławskiego 19,4%, natomiast dla gminy Jordanów Śląski tylko 16,2%. (Zazwyczaj dla gmin nie jest obliczana stopa bezrobocia, mierzona jako stosunek liczby bezrobotnych do liczby aktywnych zawodowo). Porównując stopę bezrobocia w miastach w całym kraju 22,1% i na obszarach wiejskich 19,8%, gmina Jordanów Śląski prezentuje się korzystnie ze wskaźnikiem 16,2% bezrobotnych.
Według danych z PUP (stan na koniec maja 2004 r.) w gminie jest zarejestrowanych 189 bezrobotnych (w tam 95 kobiet), 11 osób z prawem do zasiłku, w tym 5 kobiet. Ponadto 11 osób posiada uprawnienia do pobierania zasiłku przedemerytalnego, w tym 3 kobiety. Ogółem gmina liczy 201 osób bezrobotnych, w tym pozostających w rejestrach PUP jest 189, uprawnionych do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego 11 i poszukujących pracy 1. W porównaniu do danych dla powiatu wrocławskiego jest to najniższa wartość.
Wśród bezrobotnych (stan na 31.05.2004 r.) najwięcej zarejestrowano osób o zawodach: sprzedawcy, robotnika gospodarczego, robotnika pomocniczego w przemyśle przetwórczym (po 9 osób), cukierników (5 osób), oraz ślusarzy, asystentów ekonomicznych, techników rolników (po 4 osoby).

Wśród bezrobotnych przeważają kobiety i jest to zjawisko ogólnopolskie. W przypadku gminy Jordanówodsetek kobiet wśród bezrobotnych jest nieco wyższy od średniej dla powiatu wrocławskiego.

Wykres 5. Bezrobotni wg płci w powiecie wrocławskim w 2003 r.[24]

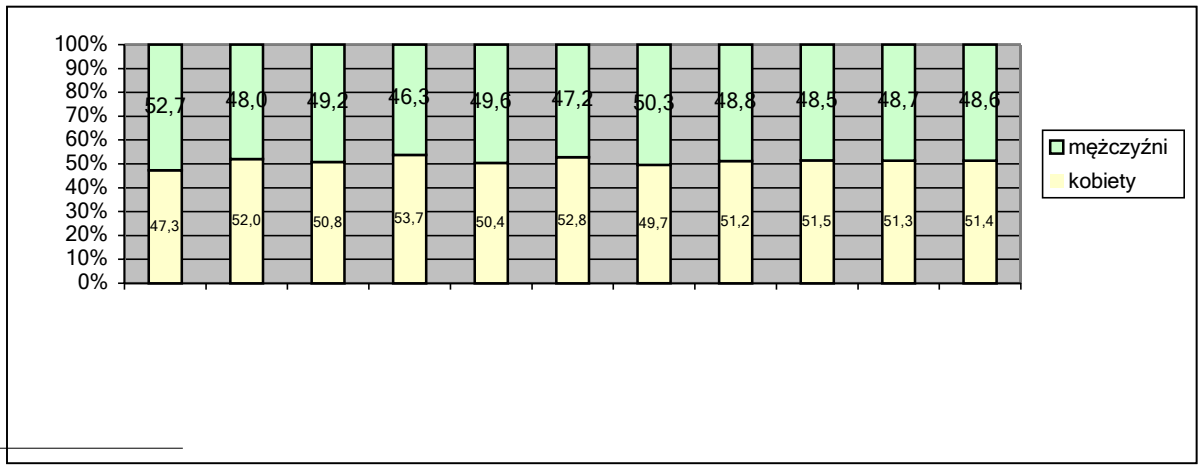

[24] Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu - 2003 r.

5.4. Ochrona zdrowia i opieka społeczna.

5.4.1. Służba zdrowia.

W gminie Jordanów Śląski system opieki zdrowotnej tworzy NZOZ „Przychodnia Rodzinna" oraz praktykalekarza rodzinnego. Obie placówki znajdują się w miejscowości Jordanów Śl.
Przychodnia Rodzinna zapewnia podstawową opiekę medyczną. Jest tam gabinet internistyczny, pediatryczny, stomatologiczny i ginekologiczny oraz laboratorium.
Leczenie specjalistyczne prowadzone jest w szpitalach we Wrocławiu. Pogotowie ratunkowe do mieszkańców gminy przyjeżdża ze stacji w Gniechowicach.
Jedyna w gminie apteka znajduje się w Jordanowie w której pracują dwie osoby mgr farmacji.
Według danych GUS (Baza danych regionalnych) w 2004 roku w gminie Jordanów Śląski zarejestrowano13 454 porady lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej.

Obecnie zlokalizowana w gminie sieć placówek służby zdrowia jest wystarczająca z punktu widzenia potrzeb i nie przewiduje się w najbliższych latach budowy nowej bądź likwidacji żadnej z funkcjonujących obecnie placówek. Na terenie Gminy Jordanów Śląski funkcjonuje dziewięć **świetlic środowiskowych**. Ich działalność finansowana jest z budżetu gminnych programów rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych.Pracę świetlic w zakresie merytorycznym i finansowym nadzoruje Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień. Plan działalności świetlic przewiduje zajęcia plastyczne, zajęcia sportowe, pomoc w odrabianiu lekcji, realizację programów profilaktycznych oraz wiele dodatkowych atrakcji.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jordanowie Śląskim działa na postawieustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2002 r. Nr 147, poz.1231 z późniejszymi zmianami). Z ramienia Wójta Gminy Jordanów Śl. pracę komisji koordynuje Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja działa według przyjętego i opracowanego Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jordanowie Śląskim

5.4.2. Opieka społeczna.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej. W ośrodku zatrudnione w 2004 r. są 4 osoby, w tym kierownik, starszy pracownik socjalny, na pół etatu specjalista ds. świadczeń rodzinnych oraz główna księgowa na ¼ etatu.
Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej gmina realizuje zadania zlecone gminie oraz zadania własne.

Tabela 12. . Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną przez GOPS w latach 2000 - 2003 ogółem i w ramach zadań własnych gminy.

	2000		2001		2002		2003		2004		2005	
	ogółem	w tym zadania własne	ogółem	w tym zadania własne	ogółem	w tym zadania własne	ogółem	w tym zadania własne	ogółem	w tym zadania własne	ogółem	w tym zadania własne
liczba rodzin	101	63	104	63	116	116	98	80	84	74	73	71

liczba osób w rodzinach ogółem	456	257	420	259	474	474	377	304	296	269	242	240

Tabela 13. Pomoc społeczna udzielana przez GOPS w latach 1999-2003 wg powodów przyznania pomocy[25]

	2000		**2001**		**2002**		**2003**	
		%		**%**		**%**		**%**
Ubóstwo	200	23,0	208	22,5	277	28,6	327	34,8
Bezrobocie	135	15,6	119	12,9	137	14,1	85	9,1
Niepełnosprawność	147	16,9	161	17,4	182	18,8	123	13,1
długa choroba	80	9,2	160	17,3	107	11,0	67	7,1
bezradność w sprawach opiek-wych.	136	15,7	116	12,5	156	16,1	135	14,4
Alkoholizm	87	10,0	75	8,1	65	6,7	102	10,9
potrzeba ochrony macierzyństwo	76	8,8	74	8,0	29	3,0	78	8,3
Narkomania	0	0,0	7	0,8	7	0,7	12	1,3
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	0,1	0	0,0	6	0,6	5	0,5
klęska żywiołowa	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Sieroctwo	3	0,3	4	0,4	4	0,4	2	0,2
Bezdomność	3	0,3	2	0,2	0	0,0	3	0,3
Razem	868	100	926	100	970	100	939	100

Tabela 14. Pomoc udzielana przez GOPS w Jordanowie Śl. w latach 2000-2003 wg form pomocy[26]

	2000		**2001**		**2002**		**2003**		**2004**		**2005**	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
posiłek	6	47	11	28	152	28	152	68	32	119	28	152
ubranie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
usługi opiekuńcze	2	2	1	1	2	1	2	1	1	2	1	2
pomoc finansowa na pokrycie na wydatków na świadczenia zdrowotne w publicznych ZOZ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

[25] źródło: GOPS w Jordanowie Śląskim 2004

[26] źródło: GOPS w Jordanowie Śląskim 2004

zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	-	-	1	2	6	2	6	4	2	3	2	6
sprawienie pogrzebu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
zasiłek w naturze (wyprawka)	7	33	4	-	-	-	-	18	-	-	-	-
inne zasiłki celowe i w naturze	53	257	62	80	304	80	304	258	77	300	80	304
poradnictwo specjalistyczne w szczególności prawne i psychologiczne	-	-	3	-	-	-	-	5	-	-	-	-
pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-
praca socjalna	-	-	25	-	-	-	-	88	-	-	-	-
razem	**63**	**257**	**63**	**80**	**304**	**80**	**304**	**259**	**70**	**333**	**80**	**304**

Od 1 października 2002 z zadań GOPS do zadań ZUS przeszły renty socjalne i składki zdrowotne oraz część zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych dotyczących tych rent. Jednocześnie w gestii Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej znalazły się dodatkowo składki emerytalno – rentowe, ubezpieczenia zdrowotne, zasiłki rodzinne ustawowe i pielęgnacyjne oraz dodatek mieszkaniowy, co spowodowało , że w 2003 r wzrosła liczba rodzin objętych pomocą tego ośrodka.
W gminie Jordanów Śląski jak w wielu gminach wiejskich istnieje problem samotnych ludzi starszych którzy wymagają pomocy i nie są w stanie mieszkać samotnie. Zwykle kierowani są do specjalnych ośrodków pomocy społecznej które mogą zapewnić im odpowiednia opiekę. Koszty tego typu obciążają gminę ponieważ osoby korzystające, z tego typu pomocy, dysponują tak niskimi świadczeniami emerytalnymi że nie pokrywają one kosztów pobytu.

5.5. Oświata i wychowanie.

Pod względem poziomu wykształcenia mieszkańców gminy Jordanów Śląski charakteryzują wskaźniki nieco niższe niż wartości średnie dla gmin wiejskich i powiatu wrocławskiego. Wykształcenie wyższe posiada zaledwie 3,01% mieszkańców gminy, co stanowi procent najniższy w porównywaniu ze wskaźnikami, zarówno dla obszarów wiejskich w Polsce jak i w powiecie wrocławskim. Podobnie wyglądają wskaźniki dotyczące wykształcenia policealnego i średniego. Zdecydowanie przeważa na terenie gminy ludność z wykształceniu podstawowym ukończonym 40,52%, jest to wartość najwyższa wśród porównywanych. Podobnie kształtują się wskaźniki wykształcenia podstawowego nieukończonego lub bez wykształcenia szkolnego.
Jest to wynikiem nie tylko struktury wiekowej ludności czy struktury zawodowej, ale przede wszystkim wpływ efektu migracyjnego. Osoby z wykształceniem średnim lub wyższym opuszczały gminę, poszukując pracy poza nią.

Tabela 15. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Jordanów Śląski w 2002 roku na tle wykształcenia mieszkańców Polski, powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego[27]

		Dolnośląskie	Powiat Wrocławski	Jordanów Śląski	Polska	
					wieś	miasto

[27] Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2002 r.

		%	%	%	%	%
1.	**wyższe**	9,92	6,83	**3,01**	4,2	13,20
2.	**policealne**	3,40	2,39	**1,24**	1,9	3,90
3.	**średnie**	29,87	24,98	**21,92**	19,6	33,5
4.	**zasad zawodowe**	23,31	26,48	**26,62**	28	20,40
5.	**podst. ukończone**	28,68	33,65	**40,52**	39,7	23,90
6.	**podst. nieukończone i bez wykształcenia szkolnego**	3,45	4,66	**6,59**	5,9	2,30
7.	**nieustalone**	1,36	1,02	**0,08**	0,7	2,80

Wychowanie przedszkolne oraz kształcenie na poziomie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego wobecnie funkcjonującym systemie edukacyjnym należy do zadań własnych gminy.

Na terenie gminy w Jordanowie Śląskim funkcjonuje obecnie jedna szkoła podstawowa i gimnazjum. Liczba dzieci w wieku szkolnym stopniowo się zmniejsza ze względu na niż demograficzny. Szkoła podstawowa i gimnazjum mieści się w nowoczesnych kilkuletnich budynkach.

Tabela 16. Liczba uczniów w szkole w gminie Jordanowie w latach 2000-2004 r.[28]

L.p.	Rodzaj placówki	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	Nauczyciele
1.	szkoła podstawowa	345	281	252	221	206	12
2.	gimnazjum	110	151	140	131	147	
	W sumie	455	432	392	352	353	

Nauczaniu w szkole podlegają dzieci z miejscowości: Biskupice, Dankowice, Glinica, Janówek, Jezierzyce, Jordanów Śl., Karolin, Mleczna, Piotrówek, Popowice, Pożarzyce I, Pożarzyce II, Tomice, Wilczkowice, Winna Góra.
Zarówno szkoła podstawowa i gimnazjum są dobrze wyposażona w pomoce naukowe i dydaktyczne. Posiadają pracownie komputerowe i językowe, salę gimnastyczną oraz bibliotekę szkolną. Uczniowie z terenu całej gminy uczą się tam języka angielskiego.
Szkoła posiada:

- pracownie komputerowe, w tym 1 z dostępem do Internetu,
- pracownię językową,
- świetlicę szkolną,
- stołówkę,
- gabinet pielęgniarski,

Szkoła ma możliwość korzystania z hali sportowej i biblioteki.

Na obszarach wiejskich tylko niewielka część populacji dzieci w wieku przedszkolnym ma możliwość uczęszczania do placówek przedszkolnych. Jest to spowodowane wysokim odsetkiem niepracujących kobiet, tradycyjnym podziałem ról w rodzinach i przede wszystkim niskimi dochodami gospodarstw domowych.
Na terenie gminy Jordanów Śląski nie ma placówki przedszkolnej, natomiast w szkole funkcjonuje oddział przedszkolny. W roku szkolnym 2003/2004 były dwie klasy, tzw. „0”, do których łącznie

[28] *źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Jordanowie Śląskim*

uczęszczało 38 dzieci.
Młodzież z gminy Jordanów Śląski korzysta również z bogatej sieci placówek zlokalizowanych poza granicami samorządu, głównie w Sobótce??? oraz we Wrocławiu. Dotyczy to pobierania nauki w szkołach średnich o innych specjalizacjach niż w miejscowych placówkach oraz na wyższych uczelniach.
Obecnie gminna sieć oświatowa jest wystarczająca z punktu widzenia potrzeb i nie przewiduje się wnajbliższych latach budowy nowej bądź likwidacji żadnej z funkcjonujących obecnie placówek.

5.6. Kultura.

We wsiach na terenie gminy Jordanów Śląski znajdują się obiekty kultury świeckiej (Gminny Ośrodek Kultury i świetlice wiejskie) oraz sakralnej (kościoły i kaplice).
W Jordanowie znajduje się dom kultury, przy którym funkcjonuje Gminne Centrum Informacji. Można tu uzyskać pomoc w zakresie aktywizacji zawodowej, wypożyczyć sprzęt sportowy, organizowane są gry i zabawy dla dzieci i młodzieży. Gminne Centrum Informacji zajmuje się także promocją gminy.
Ponadto w Jezierzycach Wielkich, Mlecznej, Janówku, Glinicy, Tomicach, Piotrówku i Wilczkowie działają świetlice wiejskie.

- **Organizacje**

Ludowy Klub Sportowy "Nefryt"
Jordanów Śląski ul. Wrocławska 55 55-065 Jordanów Śl.Wpisu w rejestrze sądowym: KRS 0000055043
Data wpisu: 2001.10.22
Stowarzyszenie "Wszystko dla Gminy" ul. Wrocławska 55a 55-065 Jordanów Śl. Wpisu w rejestrze sądowym: KRS 224132
Data wpisu: 2004.12.23
OSP w Wilczkowicach 55-065 Jordanów Śląski
Wpisu w rejestrze sądowym: 201/92Data wpisu: 30.12.1991
OSP w Jezierzycach Wielkich 55-065 Jordanów Śląski
Wpisu w rejestrze sądowym: 202/92Data wpisu: 30.12.1991
OSP w Jordanowie Śląskim 55-065 Jordanów Śląski
Wpisu w rejestrze sądowym: 203/92Data wpisu: 30.12.1991
OSP w Tomicach 55-065 Jordanów Śląski
Wpisu w rejestrze sądowym: 204/92Data wpisu: 30.12.1991
Uczniowski Klub Sportowy "Młodzik" Publiczne Gimnazjum w Jordanowie Śląskim
ul. Wrocławska 55 55-065 Jordanów

Śląski Wpisu w rejestrze sądowym:
SP/OR/4140/2/03Data wpisu: 2003.
12. 16

W gminie działa 1 biblioteka publiczna. Mieści się w budynku zespołu szkół. Posiada ponad 18 tysięcy woluminów. Średnio w ciągu roku jeden czytelnik wypożycza 13 pozycji. W bibliotece pracuje 2 pracowników.

Tabela 17. Podstawowe dane dotyczące funkcjonowania Biblioteki Publicznej w Jordanowie Śląskimw latach 2000-2003 r.

Rok	2000	2001	2002	2003
księgozbiór	18518	18071	18471	18732
Czytelnicy zarejestrowani w ciągu roku	647	642	646	635
-w tym uczniowie	533	517	521	497
Udostępnianie zbiorów - zewnętrzne	10375	9152	8949	9215
- na miejscu	5761	6323	5986	5769

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Biblioteki Publicznej w Jordanowie Śląskim.

Biblioteka w Jordanowie Śląskim ma duże znaczenie dla ludności gminy. Sukcesywnie rośnie liczba czytelników i wypożyczeń oraz powiększa się księgozbiór. Korzystają z jej usług nie tylko dzieci, ale i dorośli, nawet z terenu sąsiednich gmin (Sobótka i Łagiewnik). W bibliotece znajduje się jedno stanowisko komputerowe.
Obecna sieć i zakres usług kultury jest wystarczająca z punktu widzenia potrzeb. Władze samorządowe zamierzają nadal utrzymywać i kontynuować działalność istniejących placówek kulturalnych. Ponadto przyszłe działania powinny prowadzić do zachęcenia uczestnictwem w życiu kulturalnym gminy corazwiększej liczby mieszkańców. Osiągnąć to można między innymi poprzez szersze dostosowanie oferty w kierunku potrzeb różnych grup wiekowych, między innymi wzbogacając obecną ofertę oraz łącząc działalność instytucji kulturalnych z innymi rodzajami aktywności, szczególnie w dziedzinach: sportu, rekreacji, gastronomii czy rozrywki. W najbliższym czasie nie przewiduje się likwidacji żadnej z placówek kulturalnych.

5.7. Sport.

Działania klubów i licznych sekcji sportowych oraz urozmaicona infrastruktura sportowa to podstawowa możliwość rozwoju kultury fizycznej wśród mieszkańców miasta i gminy, a szczególnie dzieci i młodzieży.
W Jordanowie, Jezierzycach Wielkich, Mlecznej, Janówku, Glinicy, Piotrówku, Wilczkowie i Popowicach znajdują się boiska sportowe, a w Jordanowie także hala sportowa. W Janówku i Jordanowie funkcjonują kluby sportowe.
Na terenie gminy nie ma ośrodków wypoczynkowych ani innej infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego.
Z Tomic przez Winną Górę biegnie niebieski szlak turystyczny w kierunku góry Gozdnik (315 m n.p.m.) i Przełęczy Słupickiej, znajdujących w masywie Wzgórz Oleszeńskich.
Gmina ma charakter typowo rolniczy, jednak walory krajobrazowe oraz położenie południowo – zachodniej części gminy w granicach Ślężańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny powoduje,

że mogą się tu rozwijać usługi turystyczne. Zwłaszcza okolice Karolina, Piotrówka, Tomic i Winnej Góry są predysponowane do pełnienia funkcji ośrodka obsługującego ruch turystyczny w gminie. Działania samorządu powinny nadal koncentrować się wokół rozwoju oraz upowszechniania na terenie gminy różnych form sportu i rekreacji. Analogicznie do przedsięwzięć związanych z kulturą, należy kontynuować możliwość zrzeszania się w klubach i sekcjach sportowych dla miejscowej młodzieży. W najbliższych latach nie planuje się likwidacji i budowy obecnych obiektów.

5.8. Gospodarka mieszkaniowa.

5.8.1. Zasoby mieszkaniowe.

Gmina Jordanów Śląski jest gminą wiejską, stąd większość budynków mieszkalnych to obiekty wolnostojące i jednorodzinne.
Według spisu powszechnego z 2002 roku dominują budynki przedwojenne, w nich znajduje się 78,1%mieszkań (Wykres 23). Ruch budowlany na terenie gminy jest niewielki, pomiędzy kolejnymi NSP
„Ludności i Mieszkań" powstało niewiele budynków. W latach 1945-1970 zbudowano 53 obiekty mieszkalne,w latach 1971 - 1978 18, w latach 1979 - 1988 49, natomiast w latach 1989 -2002 38.

Na terenie gminy nie ma mieszkań spółdzielczych, przeważają natomiast mieszkania będące własnością osób fizycznych, ogółem 95,8%. Pozostałe są głównie własnością gminy, Skarbu Państwa i zakładów pracy. Ponadto można zauważyć, że w kolejnych latach rośnie udział mieszkań, będących własnością osób prywatnych. Przed 1918 rokiem stanowiły one 86,9% wszystkich mieszkań, natomiast mieszkania zbudowane w latach 1989 - 2002 już w 99,8% należą do osób fizycznych. Budynki będące w budowiew 100% są własnością osób fizycznych.

Tabela 18. Mieszkania zamieszkane wg okresu budowy i rodzaju podmiotów będących właścicielamimieszkań. Dane z Narodowego Spisu Powszechnego – 2002 r.

		W tym mieszkania stanowiące własność			
		osób fizycznych	gminy	Skarbu Państwa	Zakładów pracy
	ogółem	%	%	%	%
Ogółem	760	95,8	1,7	1,3	1,1
w tym zamieszkane na stale	753	96,0	1,8	1,1	1,1
przed 1918	281	92,2	3,6	3,2	0,7
1918-1944	312	96,8	1,0	0,3	1,9
1945-1970	53	100,0	0,0	0,0	0,0
1971-1978	18	100,0	0,0	0,0	0,0
1979-1988	49	100,0	0,0	0,0	0,0
1989-2002	38	100,0	0,0	0,0	0,0
w budowie	8	100,0	0,0	0,0	0,0

Poniższa tabela zawiera porównanie podstawowych danych dotyczących stanu zasobów mieszkaniowych w gminie Jordanów Śląski w 1997 i 2002 roku. W tym czasie oddano do użytku tylko 4 mieszkania z 22 izbami w zabudowie indywidualnej.

Tabela 19. Zasoby mieszkaniowe gminy Jordanów Śląski w roku 1997 i 2002 r.

Lp.	Stan gospodarki mieszkaniowej	Ilość/Powierzchnia	
		1997	2002
1	Ludność mieszkająca w mieszkaniach	3042	2956
2	Liczba mieszkań	744	753
3	Liczba izb w mieszkaniach	2866	3325
4	Powierzchnia użytkowa mieszkań [m2]	58612	66972
5	Liczba mieszkań oddanych do użytku	-	4
6	Liczba izb w mieszkaniach oddanych do użytku	-	22
7	Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytku [m2]	-	585
8	Liczba mieszkań budowanych indywidualnie – oddanych do użytku	-	4

Porównawcze dane dotyczące gospodarki mieszkaniowej dla gminy Jordanów Śląski, powiatu wrocławskiego ziemskiego, województwa dolnośląskiego i Polski w 2002 roku zestawiono w tabeli 20. Wartości podstawowych wskaźników opisujących warunki mieszkaniowe w gminie Jordanów Śląski, są korzystniejsze, niż na terenach wiejskich i nieco gorsze, niż na obszarach miejskich, zarówno w skali województwa dolnośląskiego, jak i całej Polski. W porównaniu do powiatu wrocławskiego są one niewiele gorsze. Wartości wszystkich tych wskaźników wskazują na bardzo duże zróżnicowanie warunków mieszkaniowych w gminie. Wiele mieszkań w starych budynkach jest bardzo źle wyposażonych, wymaga remontów i modernizacji. Natomiast nowych jest niewiele, ale posiadają bardzo dobre wyposażenie.

Tabela 20. Dane porównawcze dotyczące gospodarki mieszkaniowej dla gminy Jordanów Śląski, powiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i Polski w 2002 r.

		Przeciętna powierzchnia użytkowa		Przeciętna liczba		
		1 mieszkania w m²	Na 1 osobę	Izb w 1 mieszkaniu	Osób w 1 mieszkaniu	Osób na 1 izbę
Jordanów Śl.		88,9	22,7	4,4	3,93	0,89
Powiat wrocławski		87,9	24,4	4,3	3,59	0,84
Województwo dolnośląskie	Miasto	60,2	20,7	3,4	2,89	0,84
	Wieś	82,5	22,8	4,2	3,61	0,87
Polska	Miasto	60,8	20,6	3,51	2,95	0,84
	Wieś	84,9	21,9	4,09	3,87	0,95

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 22 obrazuje porównanie przeciętnej powierzchni użytkowej, przypadającej na 1 osobę w gminie Jordanów Śl., w powiecie wrocławskim, województwie dolnośląskim i Polsce według danych ze NSP w 2002 r. widać, że te wartości w gminie Jordanów Śl. bardziej zbliżają się do wartości charakteryzujących województwo dolnośląskie i Polskę, niż powiat wrocławski (z miastem Wrocławiem), co podkreśla wiejski charakter gminy.

Wykres 6. Porównanie przeciętnej powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę w gminie Jordanów Śl., powiecie wrocławskim, województwie dolnośląskim i w

Polsce. Dane z NSP 2002 r.

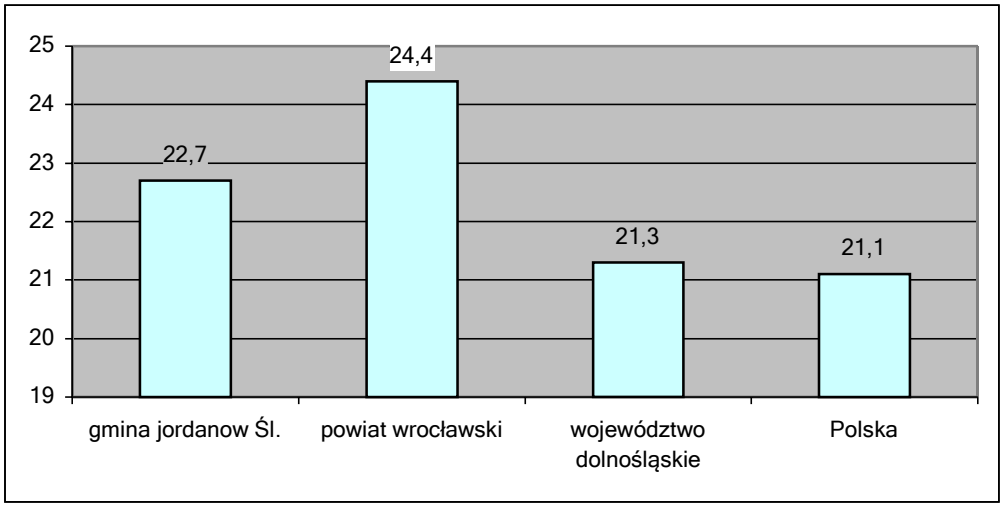

Wykres 7. Porównanie ilości mieszkań oddanych do użytku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2002 r., w gminie Jordanów Śl., Wrocławiu, powiecie wrocławskim, woj. dolnośląskimi Polsce

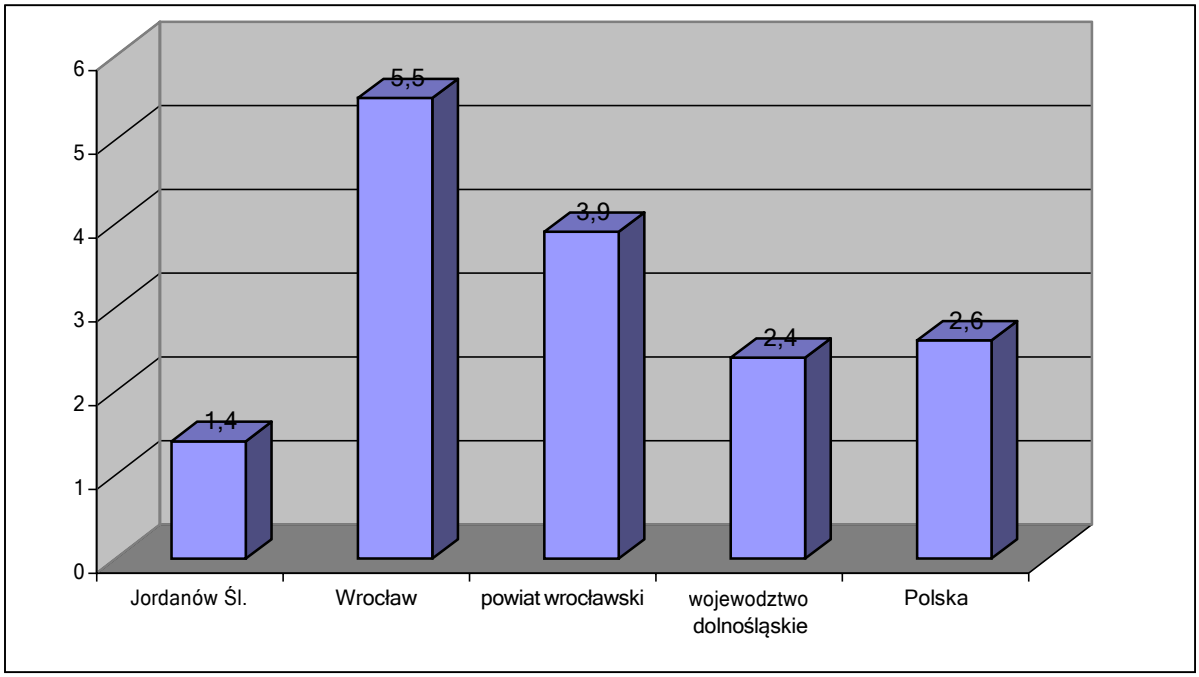

Intensywność ruchu budowlanego na terenie gminy obrazuje wykres, przedstawiający ilość mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w 2003 roku. W gminie Jordanów Śl. wartości tego wskaźnika wyraźnie odbiegają od jego wartości w powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim, a przede wszystkim we Wrocławiu. Ludność gminy mieszka w starych budynkach, koncentrując się głównie na remontach i unowocześnianiu istniejącej substancji mieszkaniowej. Zjawisko to spowodowane jest cechami demograficznymi i warunkami ekonomicznymi ludności gminy oraz położeniem gminy nieco dalej od Wrocławia. W tej dziedzinie w gminie drzemią jeszcze duże możliwości z uwagi na jej atrakcyjność krajobrazową i turystyczną

(Ślężański Park Krajobrazowy) oraz bliskość Wrocławia. Istnieją możliwości wykorzystania trendu na osiedlanie się poza Wrocławiem, na wsi, a także posiadaniem drugiego domu za miastem. W tabeli zostały zestawione dane opisujące wyposażenie w instalacje mieszkań zamieszkanych w gminie Jordanów Śl., w powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim w roku 2002. Wynika z nich, że w gminie 98,1% mieszkań jest podłączonych do wodociągu, a 84,3 % mieszkań jest wyposażonych w ustęp spłukiwany (ścieki bytowe w całości odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych). W gminie Jordanów Śl. jest większy niż w powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim, udział mieszkań wyposażonych w łazienkę i ciepłą wodę.
Na terenie gminy nie ma sieci gazowych. Zaopatrzenie w gaz odbywa się tylko poprzez butle i w ten sposób zaopatrywanych jest 88,9% mieszkań w gminie. Indywidualne centralne ogrzewanie na terenie gminy posiada 74,6% mieszkań. Na terenie gminy nie występują zbiorcze systemy ogrzewania.

Tabela 21. Porównanie wyposażenia mieszkań zamieszkanych w instalacje w gminie Jordanów Śl., powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim w roku 2002

		gmina Jordanów Śl.		powiat wrocławski		woj. dolnośląskie	
			%	W tyś.	%	W tys.	%
Ogółem		760	**100**	26,9	**100**	948,6	**100**
Wodociąg	razem	746	**98,1**	26	**96,65**	936,2	**98,69**
	w tym w sieci	719	**94,6**	23	**85,50**	872	**91,92**
Ustęp spłukiwany	razem	641	**84,3**	23,2	**86,25**	839,4	**88,49**
	w tym z odprowadzeniem	0	**0**	7,9	**29,37**	647,3	**68,24**
łazienka		674	**88,7**	23,5	**87,36**	824,4	**86,91**
ciepła woda		661	**87,0**	21,4	**79,55**	772,3	**81,41**
Gaz	z sieci	0	**0**	6,3	**23,42**	646,1	**68,11**
	z butli	671	**88,3**	17	**63,20**	232,7	**24,53**
Centralne ogrzewanie	zbiorowe	0	**0**	2,3	**8,55**	376,5	**39,69**
	indywidualne	567	**74,6**	18,1	**67,29**	345	**36,37**

Podsumowując można zauważyć, że wyposażenie mieszkań w instalacje w gminie Jordanów Śl. jest nieco gorsze na tle średnich wartości w powiecie wrocławskim i w województwie dolnośląskim. Niskie wskaźniki są spowodowane znaczną przewagą mieszkań powstałych przed 1945 rokiem (aż 78,1%) i niestety niewielkim ruchem budowlanym na terenie gminy. Niewielka ilość nowych mieszkań oraz stopniowe, częściowe remonty starej substancji mieszkaniowej nie są w stanie znacząco „podnieść" wartości tych wskaźników.

Gmina Jordanów Śląski dysponuje zaledwie dwoma mieszkalnymi budynkami komunalnymi. Są to: budynekmieszkalno – usługowy w Jordanowie przy ul. Wrocławskiej 46 i budynek mieszkalny nr 26 w Piotrówku. Ponadto do gminy należą budynek Urzędu Gminy, budynek Ośrodka Zdrowia (obecnie Przychodnia Rodzinna), budynek szkoły i gimnazjum, hala sportowa oraz świetlice wiejskie.

5.9. Bezpieczeństwo publiczne.

5.9.1. Policja.

Siedziba:
Rewir Dzielnicowych Jordanów Śl. -
KP Sobótkaul. Wrocławska 46
55 - 065 Jordanów Śląski

Rewir Dzielnicowych w Jordanowie Śląskim nie jest jednostką Policji pracującą w systemie całodobowym,swoją właściwością obejmuje teren gminy Jordanów Śląski.
Godziny pracy posterunku są ruchome. Jeżeli nie zgłasza się telefon w RD Jordanów Śląski należy telefonować pod numer telefonu alarmowego 997.
Teren działania Rewiru Dzielnicowych podzielony jest na 2 rejony, obejmujące okoliczne wsie.Rejon patrolowania obejmujący swym zasięgiem miejscowości:

- Biskupice
- Dankowice
- Jordanów Śląski
- Popowice

Rejon patrolowania obejmujący swym zasięgiem miejscowości:

- Glinica
- Janówek
- Jezierzyce Wielkie
- Karolin
- Mleczna
- Piotrówek
- Pożarzyce I i II
- Tomice
- Winna Góra

5.9.2. Ochrona przeciwpożarowa.

Siły strzegące bezpieczeństwa przeciwpożarowego i przeciwpowodziowego oparte są na jednostkachochotniczych straży pożarnych:
OSP Jordanów Śląski funkcjonuje w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
Remiza przy ul. Wrocławskiej 55,
Na wyposażeniu jednostki znajdują się

- 2 samochody: JELCZ GCBA pożarniczy, MAGIRUS - ratownictwo drogowe
- zestaw do ratownictwa drogowego, agregat prądotwórczy, agregat oświetleniowy, motopompyszlamowe, piła spalinowa

OSP Tomice
Remiza w centrum wsi
Na wyposażeniu jednostka posiada motopompy
OSP Jezierzyce Wielkie
Remiza na początku wsi
Na wyposażeniu jednostka posiada motopompy
OSP Wilczkowice (zakładowa)
Remiza znajduje się w siedzibie PRP
„FARMCO”Na wyposażeniu jednostka
posiada motopompy

5.9.3. Ochrona przeciwpowodziowa.

Stopień zagrożenia powodziowego w dolinach rzecznych determinowany jest zarówno czynnikami naturalnymi, takimi jak: rzeźba terenu, gleba, budowa geologiczna, szata roślinna, natężenie opadów atmosferycznych, powierzchnia i ukształtowanie zlewni i jej poszczególnych dopływów, jak również czynnikami antropogenicznymi, takimi jak: regulacja koryt rzecznych, infrastruktura hydrotechniczna, stopień zagospodarowania dolin rzecznych.
Zagrożenie powodziowe występuje głównie wzdłuż większych cieków wodnych, zwłaszcza Ślęzy, Oleszny iCieniawy.

5.10. Administracja samorządowa.

5.10.1. Jednostki budżetowe

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jordanowie Śląskim
2. Publiczna Szkoła Podstawowa w Jordanowie Śląskim im. Marii Konopnickiej
3. Publiczne Gimnazjum w Jordanowie Śląskim
4. Urząd Gminy Jordanów Śląski

6. STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA.

Zgodnie z obowiązującą ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ład przestrzenny jest to:

„takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno – estetyczne". Wszystkie te zależności zostaną omówione w dalszych punktach. Aktualnie pomiędzy poszczególnymi funkcjami oraz kierunkami aktywności gospodarczej w gminie występują duże dysproporcje i konflikty. Przede wszystkim dotyczą one funkcji związanych z działalnością człowieka oraz wymogami środowiska przyrodniczego i kulturowego, dlatego niezbędne jest wprowadzenie działań związanych z ochroną tego środowiska, takich jak np. budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków, uporządkowanie gospodarki odpadami, wprowadzenie systemu zadrzewień śródpolnych, wprowadzenie programu rewaloryzacji zabytkowych obiektów i zespołów na terenie gminy, wprowadzenie w życie ustaleń Planu Ochrony Ślężańskiego Parku Krajobrazowego.

Ochrona ładu przestrzennego dotyczy szczególnie zachowania tożsamości kulturowej gminy, zarówno w aspekcie urbanistycznym, jak i architektury historycznych\ obiektów, charakterystycznych dla gminy Jordanów. Aspekt kompozycji i estetyki także wymaga prowadzenia działań zmierzających do uporządkowania polityki przestrzennej w gminie. Uporządkowanie struktury przestrzennej i oraz wprowadzenie jasnych zasad zabudowy terenów wiejskich powinno poprawić estetykę i wizerunek poszczególnych miejscowości. Szczególne znaczenie przypadnie polityce społeczno – gospodarczej gminy.

Aktualnie dominującą funkcją jest tu rolnictwo, co wynika z bardzo korzystnych uwarunkowań przyrodniczych, zwłaszcza glebowych. Taki charakter przestrzeni rolniczej sprawia, że preferowane będą gospodarstwa duże, więc część właścicieli małych gospodarstw będzie zmuszonych do zmiany zawodu. W gminie nie ma rozwiniętego systemu działalności pozarolniczych, ani związanych z usługami, ani z produkcją. Bezrobocie w pierwszym kwartale 2004 roku wynosiło około 16%. Należy także pamiętać o zjawisku ukrytego bezrobocia, bardzo trudnego do oszacowania na terenach wiejskich. Biorąc po uwagę powyższe uwarunkowania władze gminy będą musiały wprowadzić program promujący tworzenie miejsc pracy w sferze pozarolniczej lub około-rolniczej.

7. GOSPODARKA.

7.1. Struktura podmiotów gospodarczych według rodzajów działalności:

- Aktualnie - 145 podmiotów gospodarczych
- Handel i usługi - 88%
- Przemysł -3%
- Budownictwo - 1,7%
- Rolnictwo - 4%
- Transport- 1,3%
- Ochrona zdrowia - 0,6%
- Hotele i restauracje- 0,6%
- Inne - 0,8%

7.2. Rolnictwo i leśnictwo.

7.2.1. Struktura użytkowania i własnościowa gruntów.

Gmina Jordanów Śląski jest gminą rolniczą, zajmującą powierzchnię 5660 ha, z czego 5131 ha (90,1 %) stanowią grunty rolne. W gruntach rolnych użytki rolne stanowią 96,1%, lasy i grunty leśne to 0,7%. Dla porównania średnio w powiecie wrocławskim użytki rolne zajmują 80,4%%, a lasy i grunty leśne 11,6%. Wśród wszystkich gmin powiatu wrocławskiego gmina Jordanów Śląski i gmina Kobierzyce mają największyudział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy, tj. 96,1%.

Wykres 8. Struktura użytków rolnych w Jordanowie, dane z NSP 2002 r. [29]

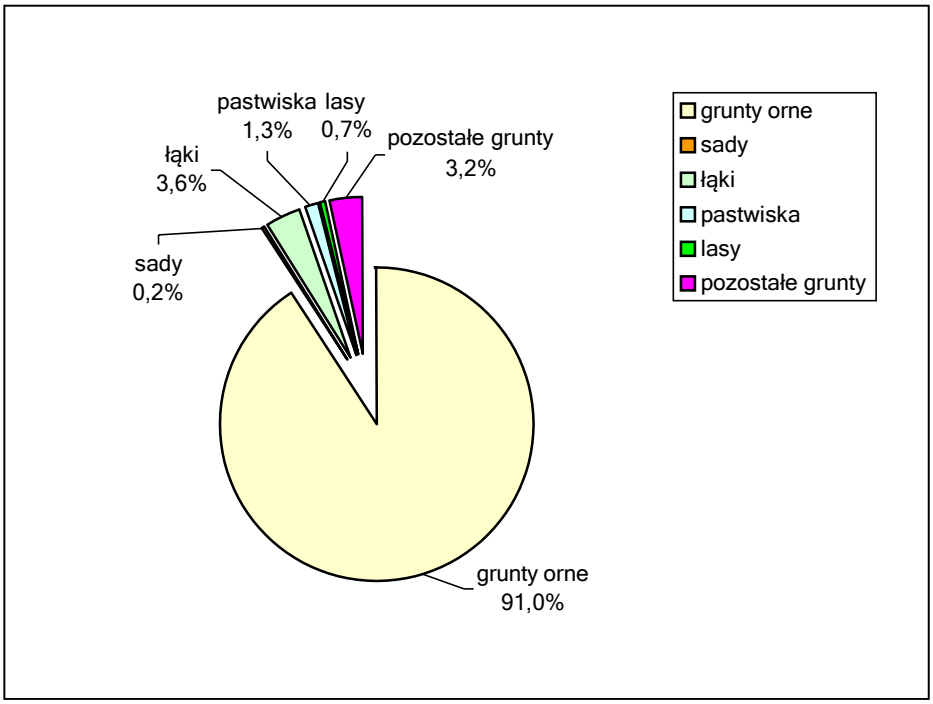

Wśród użytków rolnych grunty orne zajmują prawie 91,0%, łąki 3,2 % pastwiska 1,3%, zaś sady 0,2%. Lasystanowią zaledwie 0,7%, a 3,2% przypada na pozostałe grunty.

Tabela 22. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych wg NSP 2002 r.

	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne (ha)					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
Polska	19324783	16899297	13066504	270955	2531284	1030554	1201192	1224294
	100,0%	**87,4**	**67,6**	**1,4**	**13,1**	**5,3**	**6,2**	**6,3**
województwo dolnośląskie	1125097	1039461	858388	6903	118505	55664	25478	60158
	100,0%	**92,4**	**76,3**	**0,6**	**10,5**	**4,9**	**2,3**	**5,3**

[29] źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, Gmina Wiejska Jordanów Śl.
WUS 2004

powiat wrocławski	75884	72147	67799	656	2799	893	678	3059
	100,0%	**95,1**	**89,3**	**0,9**	**3,7**	**1,2**	**0,9**	**4,0**
gmina Jordanów Śl.	5131	4931	4666	12	185	67	34	166
	100,0%	**96.1**	**90,9**	**0,2**	**3,6**	**1,3**	**0,7**	**3,2**

W gospodarstwach rolnych gminy Jordanów Śląski dominują użytki rolne (96,1%) i grunty orne (90,9%). Jest to największy odsetek na tle porównywanych jednostek terytorialnych, wskazujący na wyraźnie rolniczycharakter gminy. O specjalizacji gminy w produkcji roślinnej świadczy zaledwie 1,3% pastwisk i 3,6% łąk w gminie. W pozostałych kategoriach struktury użytkowania gruntów gmina osiąga najniższe wskaźniki. W porównaniu do w/w jednostek terytorialnych gmina posiada najniższy udział sadów oraz, co jest bardzo niekorzystne, lasów.
Na terenie gminy Jordanów Śląski przeważają gleby dobre i bardzo dobre. Daje to duże możliwości i stwarza dobre warunki do uzyskiwania wysokich efektów w produkcji rolniczej.
Podsumowując, warunki naturalne jednoznacznie predysponują gminę Jordanów Śląski do rozwoju intensywnej produkcji roślinnej. Kierunek produkcji zwierzęcej należy traktować jako uzupełniający.

7.2.2. Charakterystyka gospodarstw rolnych.

Zarówno na tle regionu, jak i kraju, wskaźniki dotyczące wielkości gospodarstw w gminie Jordanów są korzystniejsze. W porównaniu do powiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i kraju, gmina ma najniższy odsetek gospodarstw małych do 1 ha oraz od 1 do 5 ha. W kategorii gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha odsetek jest zdecydowanie wyższy niż w jednostkach porównywalnych, podobnie jak w kategoriach gospodarstw o powierzchni od 10 – 15 ha i powyżej 15 ha.

Tabela 23. Struktura wielkości gospodarstw rolnych gminy Jordanów Śl. na tle powiatu, województwa dolnośląskiego i Polski, dane z NSP 2002 r.[30]

	Polska		**Województwo dolnośląskie**		**Powiat wrocławski**		**Gmina Jordanów Śl.**	
w ha	w ha	**w %**	w ha	**w %**	w ha	**w %**	w ha	**w %**
ogółem	2933228	**100**	141336	**100**	8644	**100**	501	**100,0**
0-1	977087	**33,3**	57993	**41,0**	3166	**36,6**	139	**27,7**
0-5	1146890	**39,1**	48519	**34,3**	2748	**31,8**	110	**21,9**
5-10	426869	**14,6**	16571	**11,7**	1385	**16,0**	122	**24,3**
10-15	182685	**6,2**	7594	**5,4**	600	**6,9**	54	**10,6**
15-więcej	199697	**6,8**	10659	**7,5**	745	**8,6**	76	**15,1**

Tabela 24. Grupy obszarowe gospodarstw rolnych wg siedziby gospodarstwa w gminie Jordanów
Śl., w tym gospodarstwa indywidualne, dane z NSP 2002 r. [31]

[30] źródło: Wydawnictwa GUS 2004 i 2003. Dane NSP 2002 r.
[31] źródło: Wydawnictwa GUS 2004 i 2003. Dane NSP 2002 r.

	gospodarstwa	powierzchnia w ha			zasiewy	
		ogółem	w tym		gospodarstwa	powierzchnia w ha
			użytki rolne	lasy i grunty leśne		
Ogółem	501	5131	4931	34	471	4579
do 1 ha	139	64	50	1	115	39
1-5	110	296	274	2	104	246
5-10	122	968	924	10	122	864
10-15	54	672	648	4	54	610
15 ha i więcej	76	3131	3036	17	76	2820
W tym gospodarstwa indywidualne						
Ogółem	498	4751	4575	32	468	4236
do 1 ha	139	64	50	1	115	39
1-5	110	296	274	2	104	246
5-10	121	962	919	10	121	859
10-15	54	672	648	4	54	610
15 ha i więcej	74	2757	2685	16	74	2482

Średnio na jedno gospodarstwo przypada 10,2 ha powierzchni. Najwięcej jest gospodarstw, w tym działek siedliskowych, o powierzchni do 1 ha (139 gospodarstw) oraz od 5 do 10 ha (122 gospodarstwa), co daje łącznie 50 % liczby gospodarstw w gminie.

Wykres 9. Struktura gospodarstw rolnych gminy Jordanów Śl. wg wielkości, dane z NSP2002 r.[32]

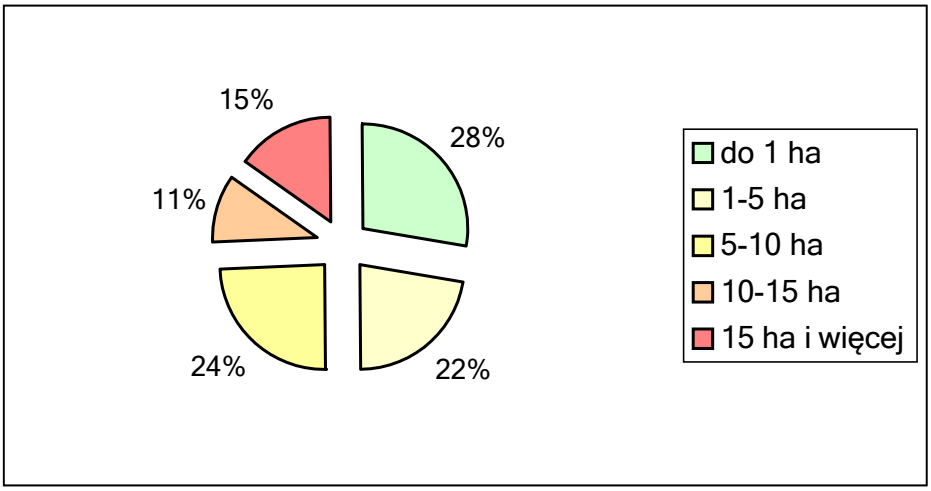

[32] źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina wiejska Jordanów
ŚI. WUS 2004

Wykres 10. Struktura powierzchni gospodarstw rolnych gminy Jordanów Śl. wg wielkości,dane z NSP 2002 r.[33]

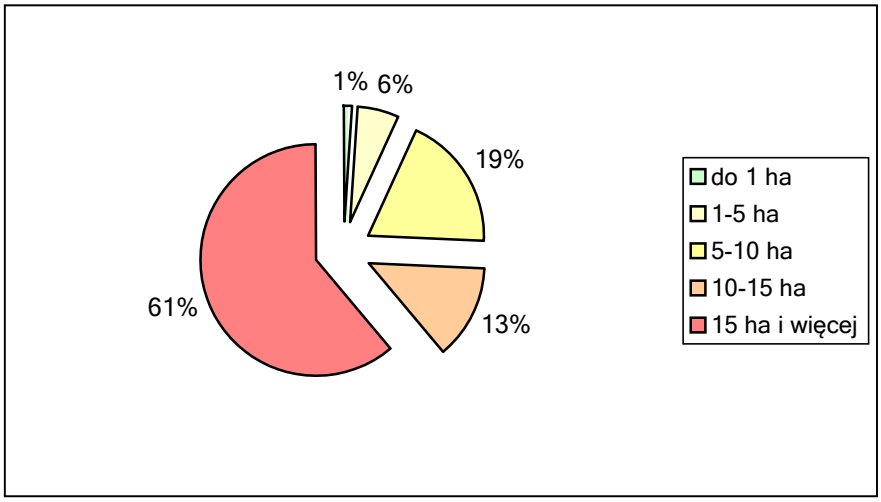

28% gospodarstw o powierzchni do 1 ha uprawia ok. 1% użytków rolnych będących we władaniu gospodarstw rolnych. Kolejne 22% gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha zajmuje 6,0% powierzchni gospodarstw. Ponad 61 % powierzchni gospodarstw to gospodarstwa powyżej 15 ha powierzchni, a gospodarstwa do 1 ha zajmują ok. 1%.Te zestawienia potwierdzają korzystną strukturę agrarną gminy. Ponadto ilość i wielkość największych gospodarstw korzystnie świadczy o rozwoju rolnictwa w gminie.

W gminie zdecydowanie dominują gospodarstwa indywidualne. Jest ich 99,6%. 100% areału sadów i łąk jest w gestii gospodarstw indywidualnych, a tylko 19,4 % pastwisk należy do pozostałych gospodarstw. Blisko 92,6% gruntów ornych i 96,7% gruntów pozostaje we władaniu właścicieli gospodarstw indywidualnych.

[33] źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina wiejska Jordanów
ŚI. WUS 2004

Wykres 11. Struktura własności użytków rolnych dane z NSP 2002 r[34]

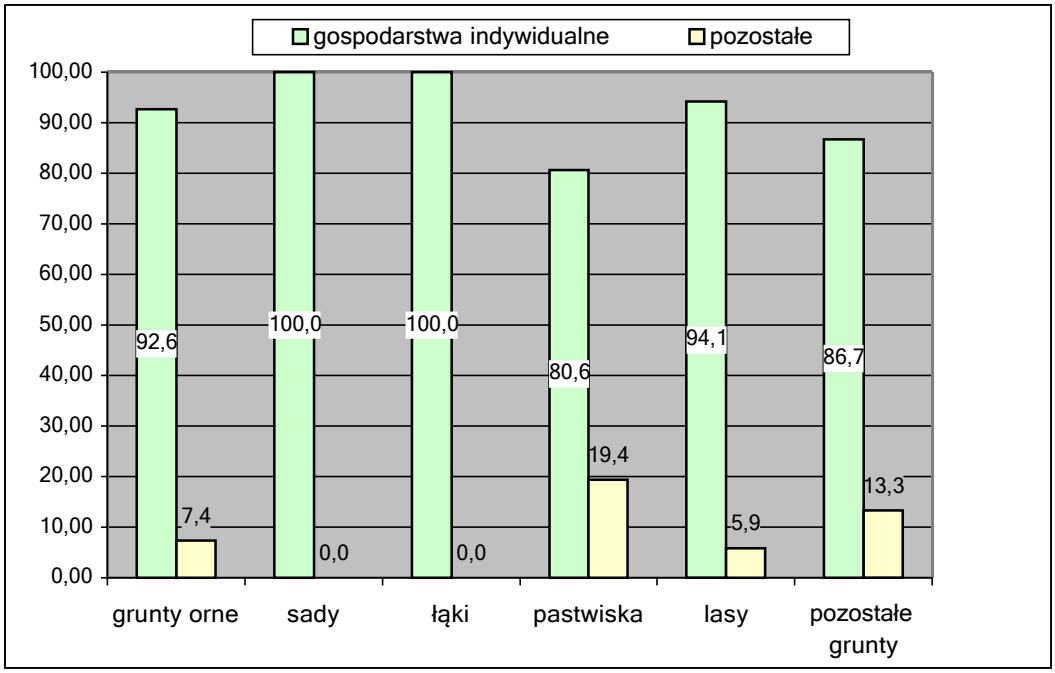

W gminie Jordanów 87,1 % gospodarstw prowadzi działalność rolniczą. Jest to największy odsetek na tle powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego. Natomiast 12,9% gospodarstw nie prowadzi działalności rolniczej. W tej kategorii pozycja gminy też wygląda korzystnie.

Tabela 25. Gospodarstwa rolne wg rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej w porównaniu dopowiatu wrocławskiego i woj. dolnośląskiego dane z 2002 r.[35]

Wyszczególnienie	Ogółem	Gospodarstwa		Ogółem	Gospodarstwa	
		prowadzące działalność rolniczą	nie prowadzące działalności rolniczej		prowadzące działalność rolniczą	nie prowadzące działalności rolniczej
	w liczbach bezwzględnych			w odsetkach		
województwo dolnośląskie	**141336**	99747	41589	**100,0**	70,6	29,4
powiat wrocławski	**8644**	7377	1267	**100,0**	85,3	14,7
gmina Jordanów	**501**	483	18	**100,0**	87,1	12,9

Wiodącym kierunkiem działalności rolniczej w gminie jest produkcja roślinna. Jest to wynikiem bardzo dobrych warunków glebowych i korzystnej struktury agrarnej. W strukturze zasiewów dominują zboża, duże znaczenie mają także uprawy przemysłowe. W województwie dolnośląskim gmina jest liczącym się producentem zbóż, buraków cukrowych, rzepaku i ziemniaków. Kierunek

[34] źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina wiejska Jordanów Śl. WUS 2004
[35] Wydawnictwa GUS 2004 i 2003. Dane NSP 2002 r.

hodowlany jest mniej rozwinięty i ma mniejsze znaczenie.
Większość gospodarstw prowadzi wyłącznie działalność rolniczą (89,4%), niewiele prowadzi działalność rolnicza i pozarolniczą 6,5% i tylko 0,4% działalność pozarolniczą. 3,6% gospodarstw nie prowadzi żadnej działalności.
Jeszcze wiele gospodarstw nastawionych jest na produkcję wielokierunkową, bez wyraźnie określonej specjalizacji. Nie sprzyja to unowocześnieniu produkcji, obniżeniu kosztów, poprawie jakości oraz zwiększeniu konkurencyjności produkcji. W zdecydowanej większości gospodarstw uprawia się zboża i prowadzi chów zwierząt gospodarskich. Gospodarstwa większe z reguły są nastawione na produkcję specjalistyczną.

Tabela 26. Gospodarstwa rolne wg rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej,NSR2002 r.

		gospodarstwa	
			w %
ogółem		**501**	**100%**
Gospodarstwa prowadzące działalność	wyłącznie rolniczą	448	89.4
	wyłącznie pozarolniczą	2	0.4
	rolniczą i pozarolniczą	33	6.5
Nie prowadzące działalności rolniczej i pozarolniczej		18	3.6

7.2.3. Jakość gleb, uprawy, hodowla i ceny gruntów.

Tabela 27. Powierzchnia zasiewów i struktura według rodzaju upraw w gminie Jordanów Śląski natle powiatu, województwa dolnośląskiego i kraju w 2002 r.

	Gmina Jordanów Śl.		**Powiat wrocławski**		**Województwo dolnośląskie**		**Polska**	
	ha	**%**	**ha**	**%**	**ha**	**%**	**ha**	**%**
ogółem	4579	**100**	64386	**100**	707186	**100**	10764289	**100**
zboża ogółem	3781	**82,6**	49195	**76,4**	556045	**78,6**	8293690	**77,1**
W tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	2596	**56,7**	38593	**59.9**	460960	**65,2**	6574000	**61,0**
strączkowe jadalne na ziarno	0	**0,0**	351	**0,5**	1949	**0,3**	45415	**0,4**
ziemniaki	203	**4,4**	4020	**6,2**	35735	**5,1**	803385	**7,5**
przemysłowe	468	**10,2**	8481	**13,2**	84653	**12**	757497	**7**
pastewne	16	**0,3**	798	**1,2**	16757	**2,4**	562136	**5,2**
pozostałe	111	**2,4**	1542	**2,4**	12047	**1,7**	302166	**2,8**

Ogólna powierzchnia zasiewów w gminie wynosi 4579 ha, co stanowi 80,9% powierzchni ogólnej gminy, w tym 4236 ha zasiewów znajduje się w gospodarstwach indywidualnych.

Powierzchnia zasiewu zbożami podstawowymi z mieszankami zbożowymi wynosi 2 596 ha (w 2002 r.), tj. 56,7%. Największy wzrost areału zanotowano w uprawach buraków cukrowych, z 915 ha w 1996 r. do 1676 ha, czyli o 54,4%. W tym czasie powierzchnia zasiewów ziemniaków powiększyła się z 647 ha(w 1996 r.) do 1037 ha (2002 r.). Oznacza to rozszerzenie powierzchni upraw o 38%.

W strukturze zasiewów największy odsetek zajmują uprawy zbożowe. Zajmują one 82,6 % ogólnej powierzchni zasiewów. Odsetek ten przewyższa średnią dla Polski, województwa dolnośląskiego i powiatu wrocławskiego. Odwrotnie, w gminie Jordanów Śl. zanotowano najmniejszy udział powierzchni zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi na tle powiatu, województwa i kraju (wykres 7).

Następną pozycję w strukturze zasiewów zajmują rośliny przemysłowe (10,2%). Jest to nieco więcej, niż w Polsce (7%) i mniej, niż w województwie dolnośląskim (12%) oraz powiecie wrocławskim (13,2%). Uprawa ziemniaków stanowi 4,4 % ogólnych zasiewów, co stawia gminę Jordanów Śl. na najdalszym miejscu na tle porównywanych jednostek (wykres 7).

Wykres 12. Powierzchnia zasiewów i struktura według rodzaju upraw w gminie Jordanów Śląski na tle powiatu, województwa dolnośląskiego i kraju w 2002 r.

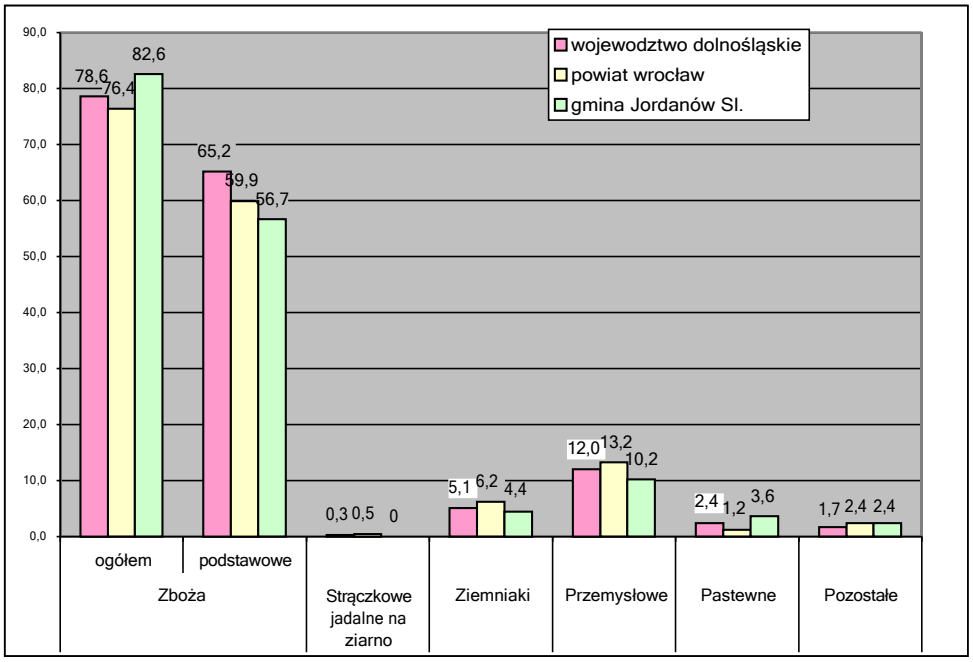

Wykres 13. Struktura powierzchni zasiewów zbóż ogółem w gminie Jordanów Śl. w 2002 r.[36]

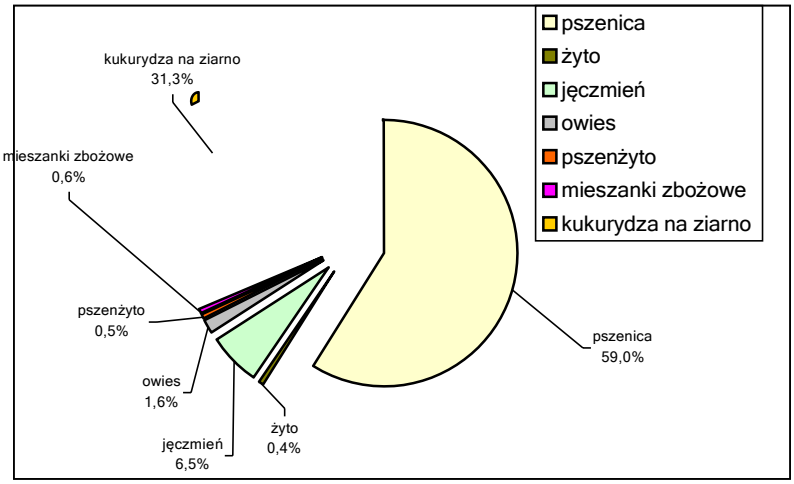

W porównaniu do roku 1997 (dane z Powszechnego Spisu Rolnego w 1996 r.) powierzchnia upraw zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wzrosła z 2568 ha do 2596 w 2002 r. Natomiast powierzchnia zasiewów pszenicy wzrosła z 2153 ha w 1997 r. do 2231 ha w roku 2002.

Rośliny przemysłowe uprawiane w gminie to przede wszystkim buraki cukrowe 1676 ha, co stanowi 13,4% powierzchni zasiewów ogółem (w 1997 r. 915 ha) oraz rzepak i rzepik - 582 ha, czyli 4,6% (w 1997 r. - 256 ha).

Najwięcej - 42%, zajmuje się uprawą zbóż, na drugim miejscu znajdują się gospodarstwa uprawiające ziemniaki - 33%. Przeszło 16% gospodarstw uprawia warzywa, a kolejna grupa - buraki cukrowe (6%), rośliny pastewne (2%) oraz rzepak i rzepik (1%).

Tabela 28. Powierzchnia upraw drzew owocowych w gminie Jordanów Śl. 2002 r.

		Ogółem	
		w ha	**w %**
1.	Jabłonie	3,7	30,4
2.	Czereśnie	2,7	22,1
3.	Śliwy	2,0	16,6
4.	Wiśnie	1,8	15,3
5.	Grusze	1,4	11,4
6.	pozostałe	0,5	4,2
	ogółem	**12,1**	**100,0**

W gminie zaledwie 0.4% powierzchni zajmują sady, tj. 54 ha., jednak na zaledwie 39,2 ha prowadzi się uprawy drzew owocowych. Przeważają jabłonie 51,6% (20,2 ha) i wiśnie 24,6% co stanowi (9,7 ha) powierzchni upraw. W pozostałych sadach uprawiane są głównie śliwy, czereśnie i grusze.

[36] źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina wiejska Jordanowie Śl. WUS 2004

Tabela 29. Powierzchnia upraw krzewów owocowych i plantacji jagodowych w gm. Jordanów Śl. wg NSP z 2002 r.

		Ogółem	
		ha	%
1.	**ogółem**	**0,3**	**100,0**
2.	porzeczki	0,1	37,9
3.	maliny	0,1	34,5
4.	agrest	0,1	27,6
5.	pozostałe	-	0,3

Struktura zasiewów w dużym stopniu odzwierciedla wysoką jakość przestrzeni rolniczej i warunki glebowo – klimatyczne gminy, a przemiany w strukturze zasiewów są wynikiem coraz bardziej intensywnej produkcji rolnej. Wiodącym kierunkiem działalności rolniczej jest produkcja roślinna. W strukturze zasiewów dominują zboża. Wśród gmin powiatu wrocławskiego, gmina Jordanów Śląski przeznacza 81,0% gruntów ornych pod zasiewy zbóż, co stanowi największy wskaźnik w powiecie. Gmina Jordanów Śl. posiada znaczny udziałw dolnośląskiej produkcji zbóż i kukurydzy, buraków cukrowych, rzepaku i ziemniaków. Coraz większeznaczenie odgrywa też uprawa warzyw i owoców.

7.2.4. Leśnictwo.

Lasy gminy Jordanów Śląski położone są w V krainie przyrodniczo-leśnej, w dzielnicy Przedgórza Sudeckiego. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych zajmuje łącznie ponad 0,7% ogólnego obszaru gminy(34 ha).

Większe tereny leśne występują w południowej - zachodnia części gminy. Związane jest to z rzeźbą terenu

– porastają one zbocza wzniesień Jańskiej Góry.

Lasy gminy Jordanów Śląski zaliczone są do lasów ochronnych :

- wodochronne - w zlewni Ślęzy, zlewni Oleszny,
- uszkodzone przez przemysł - w południowej części gminy,
- chroniące środowisko i glebochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

Występuje tu w przewadze siedlisko lasu świeżego o drzewostanie, w którym dominuje dąb, świerk, a w domieszce sosna, buk, jesion, olsza, osika i jawor. Podszyt i runo są stosunkowo silnie rozwinięte. Ze względu na wiek, skład gatunkowy oraz ukształtowania terenu lasy te są atrakcyjne pod względem przydatności dla rekreacji i turystyki. Ograniczeniami w penetracji kompleksów leśnych jest rzeźba terenu (strome zbocza, brak ścieżek) oraz strefy ostoi zwierzyny, a w rejonie użytku ekologicznego ochrona stanowiska paproci serpentynitowych w Masywie Ślęży.

Nieliczne i niewielkie siedliska lasu wilgotnego występują w obniżeniach terenu, wzdłuż cieków. W skład drzewostanu wchodzą: dąb, jesion, olsza, topola i świerk, a w domieszkach buk, wiąz, jawor, brzoza, osika i wierzba. Runo i podszyt są silnie rozwinięte. Penetracja np. turystyczna tych lasów jest utrudniona i praktycznie możliwa tylko po drogach i duktach leśnych.

Lasy państwowe na terenie gminy Jordanów Śląski znajdują się pod administracją Nadleśnictwa Henryków iNadleśnictwa Miękinia, prowadzących gospodarkę leśną w oparciu o plany urządzenia lasu.

We władaniu Nadleśnictwa Miękinia jest w sumie przeszło 161 ha lasów i użytków rolnych, najwięcej na terenie obrębu Winna Góra, następnie w obrębie Janówek oraz Piotrówek.

Nadleśnictwo zaproponowało zalesienie 1,74 ha w obrębie Winna Góra.
We władaniu Nadleśnictwa Henryków jest w sumie 1,40 ha lasów i użytków rolnych.
Racjonalna gospodarka leśna zapewnia: ochronę gleb i terenów szczególnie narażonych na zniszczenie lub uszkodzenie oraz ochronę wód powierzchniowych i głębinowych. Właściwa gospodarka leśna pozwala miejscowym lasom na spełnianie różnych funkcji, które można podzielić na dwie podstawowe grupy: funkcja produkcyjna i pozaprodukcyjna. Funkcje produkcyjne (gospodarcze) lasu polegają na zdolności do produkcji biomasy i ciągłego powtarzania tego procesu, co umożliwia trwałe użytkowanie drewna i surowców niedrzewnych pozyskiwanych z lasu, w tym użytków gospodarki łowieckiej. Do funkcji pozaprodukcyjnych zaliczyć należy: funkcje ekologiczne i społeczne. Funkcje ekologiczne wyrażają się między innymi korzystnym wpływem lasów na kształtowanie: klimatu, atmosfery, regulacji obiegu wody w przyrodzie, ochronę gleb przed erozją i krajobrazu przed stepowieniem, zachowanie potencjału biologicznego (różnorodność gatunków i ekosystemów) i różnorodności krajobrazu. Funkcje społeczne lasu kształtują głównie korzystne warunki: zdrowotne, rekreacyjne, turystyczne i edukacyjne dla społeczeństwa.
Nadrzędnym celem ochrony ekosystemów leśnych jest utrzymanie i odtwarzanie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego oraz naturalnego, a także prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z pozyskiwaniem drewna. Ponadto zgodnie z tendencją zwiększania lesistości kraju wskazane byłoby przeznaczenie pod zalesienie nie użytkowanych gruntów rolnych i użytków zielonych V i VI klasy bonitacyjnej.

7.3. Działalności produkcyjne.

7.3.1. Górnictwo i przetwórstwo kopalin.

Na terenie gminy Jordanów Śląski występuje teren górniczy związany ze złożem erpentynitów Nasławice I położonego na terenie gmina Sobótka. Złoże Nasławice I jest obecnie eksploatowane (geologiczne zasoby bilansowe wynoszą 10 006 tys. t. , przemysłowe 9 695 tys. t. a wydobycie 159 tys. t wg Bilansu Zasobów Kopalin i Wód Podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r Państwowy Instytut Geologiczny – Warszawa 2004 r.). Wydobycie odbywa się w oparciu o koncesję nr 160/93 z dnia 27.08.1993r. wydanej przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa zmienioną decyzją z dnia 08.12.1998 r przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa udzielona Kopalniom odkrywkowym Surowców Drogowych sp. z o.o. we Wrocławiu. Obszar górniczy Nasławice I zajmuje powierzchnię 226 461 m^2. Teren górniczy ma nazwę Nasławice nr 1 nadany decyzją Ministra O. Ś. Z N i L.
z dnia 08.12.1998 r.

Na terenie gminy oprócz w/w złoża przy granicy z gminą Sobótka prowadzona jest eksploatacja złoża serpentynitu KD 15245 „Jordanów 1" w oparciu o koncesję nr 3/E/2016 wydaną przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego. Koncesja ważna jest do dnia 3 lutego 2056 r. Dla złoża „Jordanów 1" o powierzchni 7,1 ha utworzono teren i obszar górniczy „Jordanów 1".

7.3.2. Pozostałe działalności produkcyjne i struktura zatrudnienia w większych zakładachpracy.

Na terenie gminy nie ma większych zakładów produkcyjnych. Dziedziny gospodarcze, nie związane z rolnictwem, stanowią głównie usługi handlu.
W większości wsi zlokalizowane są niewielkie punkty usługowe i handlowe.

Tabela 30. Pozarolnicza działalność gospodarcza w gminie Jordanów Śląski

lp.	Miejscowość	Rodzaj zakładu	Liczba zakładów	Rodzaj działalności
1	Jordanów Śląski	Przetwórstwo rolno - spożywcze Producent lamp Zakład szlifowania i polerowania metali	1 2 1 1	Produkcja Produkcja Produkcja Produkcja, usługi
7	Janówek	Przetwórstwo rolno - spożywcze	1	Produkcja, usługi
9	Karolin	Przetwórstwo rolno - spożywcze	1	Produkcja
10	Wilczkowice	Przetwórstwo rolno - spożywcze	1	Produkcja

7.4. Usługi rynkowe.

7.4.1. Handel.

lp.	Miejscowość	Rodzaj zakładu	Liczba zakładów	Rodzaj działalności
1	Jordanów Śląski	Usługi handlu detalicznego Usługi gastronomii Stacja paliw Zakład fryzjerski Usługi transportowe Bank spółdzielczy Ubezpieczenia Usługi remontowo - budowlane	1 7 1 1 1 1 1 1 2	Usługi Usługi Usługi Usługi Usługi Usługi Usługi Usługi Usługi
2	Popowice	Handel detaliczny Naprawa sprzętu RTV	1 1	Usługi Usługi
3	Dankowice	Punkt wymiany gazu Handel detaliczny	1 1	Usługi Usługi
4	Piotrówek	Handel detaliczny	1	Usługi
5	Tomice	Handel detaliczny	1	Usługi
6	Glinice	Handel detaliczny	2	Usługi
7	Janówek	Handel detaliczny	1	Usługi
8	Mleczna	Handel detaliczny Warsztat samochodowy	1 1	Usługi Usługi
10	Wilczkowice	Handel detaliczny Stacja paliw	1 1	Usługi Usługi
11	Pożarzyce	Warsztat samochodowy	1	Usługi
12	Jezierzyce Wielkie	Handel detaliczny	1	Usługi

7.4.2. Pozostałe placówki usługowe i rzemiosło.

Oferta zakładów rzemieślniczych jest bogata i zróżnicowana. W szczególności świadczą one usługi: transportowe, budowlane, gastronomiczne, mechaniki pojazdowej, pośrednictwo oraz inne czynności związane z sektorem produkcyjnym, budownictwem czy obsługą rolnictwa.

Z pozostałych usług, zwłaszcza ponadpodstawowych, związanych między innymi z: handlem, kulturą, szkolnictwem, służbą zdrowia, pośrednictwem finansowym, administracją powiatową i

wojewódzką, itd., mieszkańcy gminy korzystają w pobliskim w stolicy województwa – Wrocławiu.

7.5. Turystyka.

7.5.1. Główne atrakcje turystyczne.

Do wzrostu atrakcyjności turystycznej gminy z pewnością przyczynił się oddany niedawno do użytku zalew - zbiornik retencyjny w Jordanowie Śląskim, który wzbogaci walory krajobrazowe i stanowić będzie bazę dla rozwoju różnorodnych form rekreacji. Istotnym zadaniem jest również zadrzewianie i zalesianie wybranych obszarów gminy (na gruntach o niskiej jakości).

Przylega on do koryta rzeki na odcinku od km 47 + 190 do km 48 + 100. Zbiornik powstał w wyniku zamknięcia obwałowaniem przewężającej się części doliny od strony północnej, rozbudowy obwałowania rzeki Ślęzy od strony zachodniej oraz podniesienia terenu od strony południowej. Czasza zbiornika została ukształtowana sztucznie przez wykop ze spadkiem dna w kierunku spustu wody.
Jordanowski zbiornik wykorzystywany jest również przez członków Koła Wędkarskiego z Jordanowa
Śląskiego, będącego w strukturach Polskiego Związku Wędkarskiego Okręg we Wrocławiu.
Teren w bezpośrednim sąsiedztwie zbiornika małej retencji na obszarze ok. 4 ha został zagospodarowany przez dzierżawcę, który wybudował ogródek jordanowski oraz w sezonie wiosenno-letnim świadczy usługi gastronomiczne (grill, piwo). Istnieje również możliwość wynajęcia kajaków i rowerów wodnych.

Na terenie gminy nie ma ośrodków wypoczynkowych ani innej infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego.
Z Tomic przez Winną Górę biegnie niebieski szlak turystyczny w kierunku góry Gozdnik (315 m n.p.m.) i Przełęczy Słupickiej, znajdujących w masywie Wzgórz Oleszeńskich.

Gmina ma charakter typowo rolniczy, jednak walory krajobrazowe oraz położenie południowo - zachodniej części gminy w granicach Ślężańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny powoduje, że mogą się tu rozwijać usługi turystyczne. Zwłaszcza okolice Karolina, Piotrówka, Tomic i Winnej Góry są predysponowane do pełnienia funkcji ośrodka obsługującego ruch turystyczny w gminie.

7.5.2. Znakowane trasy turystyczne.

- **Szlak pieszy – przebieg:**

Z Tomic przez Winną Górę biegnie niebieski szlak turystyczny w kierunku góry Gozdnik (315 m n.p.m.) i Przełęczy Słupickiej, znajdujących w masywie Wzgórz Oleszeńskich. Dużym atutem gminy jest to, iż jej środowisko jest wolne od większych zanieczyszczeń i zagrożeń.

- **Ścieżki rowerowe**

Na terenie gminy nie ma wytyczonych ścieżek rowerowych, ani innych terenów służących komunikacji rowerowej. Ruch rowerowy odbywa się po drogach publicznych wraz z ruchem pieszym i samochodowym. Na trasie krajowej nr 8 ruch rowerowy w połączeniu z szybkim ruchem samochodowym stwarza często zagrożenie życia i zdrowia użytkowników dróg.

8. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.

8.1. Komunikacja.

➢ **Drogi krajowe:**

Droga krajowa nr 8 Wrocław – Kudowa Zdrój (przejście graniczne z Republiką Czeską) o parametrach drogi głównej G 1x2. Droga ta jest ważnym szlakiem tranzytowym, łączącym południową część Polski z przejściem granicznym w Kudowie Zdroju, a dalej z Pragą; wykorzystywana, jest zarówno przez przewoźników towarowych, jak i przez turystów kierujących się w stronę Kotliny Kłodzkiej i okolic.

➢ **Drogi wojewódzkie**

na terenie gminy nie występują drogi wojewódzkie.

➢ **Drogi powiatowe:**

drogi powiatowe o parametrach dróg lokalnych L 1x2:

- 1956D droga powiatowa pełniąca funkcje łącznika w Jordanowie Śląskim,
- 1964D droga powiatowa z Popowic na północ przez Biskupice i dalej do gminy Kobierzyce,
- 1966D droga powiatowa będąca połączeniem wsi Janówek z drogą krajową nr 8,
- 1967D droga powiatowa pełniąca funkcje łącznika w Jordanowie Śląskim,
- 1968D droga powiatowa biegnąca z Dankowic od drogi krajowej nr 8 przez Jezierzyce Wielkie,Pożarzyce I i II do gminy Łagiewniki,
- 1969D droga powiatowa biegnąca z Jezierzyc Wielkich do gminy Kondratowice,
- 1986D droga powiatowa pełniąca funkcje łącznika w Jordanowie Śląskim,
- 1987D droga powiatowa biegnąca od drogi krajowej nr 8 przez Wilczkowice do Nasławic (gm.Sobótka),
- 1989D droga powiatowa biegnąca z Glinic przez Tomice, Piotrówek do gminy Łagiewniki,
- 2075D droga powiatowa przecinająca gminę ze wschodu na zachód, biegnąca przez Popowice iJordanów Śląski,
- 3020D fragment drogi we wsi Piotrówek,

➢ **Drogi gminne:**

drogi gminne, utwardzone, o parametrach dróg lokalnych i dojazdowych.

- gruntowe - 50 km
- utwardzone - 91 km

➢ **Obsługa komunikacji**

Do najważniejszych obiektów obsługi komunikacji na terenie gminy należą:

- stacja paliw przy drodze krajowej nr 8, wyposażona w bar, stację obsługi pojazdów i sklep. Jest toważny punkt zlokalizowany na trasie krajowej nr 8 przy granicy z gminą Kobierzyce,
- parking i punkt gastronomiczny przy drodze krajowej nr 8.

Najbliższe stacje paliw poza gminą Jordanów Śląski znajdują się w Łagiewnikach, Sobótce, Mirosławicach, Bielanach Wrocławskich oraz we Wrocławiu i Strzelinie.

Obsługę serwisową pojazdów zapewniają prywatne warsztaty naprawcze, elektromechaniczne i lakiernicze, zlokalizowane na terenach zabudowy w poszczególnych wsiach. Największe skupisko warsztatów zlokalizowane jest w północnej części Jordanowa przy drodze krajowej nr 8. Najbliższe

specjalistyczne ośrodki i stacje diagnostyczne znajdują się w Strzelinie, Dzierżoniowie i Wrocławiu.

- **Linie kolejowe**

Przez gminę Jordanów przebiega jedna linia kolejowa nr 320 relacji Wrocław - Kobierzyce – Piława Górna, wzdłuż drogi krajowej nr 8. Jest to linia jednotorowa, niezelektryfikowana, trzeciorzędna, o charakterze miejscowym. Jedynym przystankiem jest stacja kolejowa na terenie Jordanowa. Obecnie linia jest zawieszona.
W przeszłości połączenie towarowe służyło do obsługi mleczarni w Jordanowie. Stacja kolejowa jest rozbudowana i przystosowana do obsługi towarowej. Jest ona obecnie nieużywana.

8.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.

8.2.1. Zaopatrzenie w wodę.

Sytuacja w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę przedstawia się korzystnie. Do sieci wodociągowej podłączone są wszystkie gospodarstwa domowe.

Ujęcia wód podziemnych w gminie Jordanów Śląski to:

- Wodociągi Jordanów o zasobach 52,5 Q m2/h , trzy otwory, woda ujmowana z poziomutrzeciorzędowego,
- OSM Jordanów 10,0 Q m2/h , jeden otwór, woda ujmowana z poziomu czwartorzędowego,
- Rozlewnia wód PHU Inex Zakład Produkcyjny z Jordanowa 35 Q m2/h , woda ujmowana z poziomutrzeciorzędowego,
- Wodociąg w Karolinie

Ponadto w gminie znajdują się na terenie Jordanowa Śląskiego dwa niewielkie zakładowe ujęcia wody:

- w Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej,
- na terenie zakładu usługowo-handlowego - „Inex".

8.2.2. Wodociągi

- długość sieci wodociągowej - 47 km
- ilość ujęć wody - 4
- zużycie roczne wody - 100 000 m^3
- wydajność - 800 m^3/na dobę
- stopień zwodociągowania - 100 %

8.2.3. Kanalizacja.

- **Gospodarka ściekowa**

Na terenie gminy nie występują zbiorcze sieci kanalizacji sanitarnej. Na całym obszarze mieszkańcy indywidualnie odprowadzają ścieki bytowo - gospodarcze do przydomowych zbiorników, opróżnianych okresowo. Nieczystości ze zbiorników transportowane są samochodami ciężarowymi do punktów zlewnych, znajdujących się na terenie Sobótki i Łagiewnik.
W Jordanowie istnieje biologiczna oczyszczalnia ścieków obsługująca mleczarnię. Obecnie realizowana jestgminna oczyszczalnia ścieków w Jordanowie, kolejno przewiduje się budowę sieci kanalizacji sanitarnej.

- **Kanalizacja deszczowa**

Na większości terenów zabudowanych nie występują systemy kanalizacji deszczowej. Lokalne

wody powierzchniowe spływają grawitacyjnie do rowów melioracyjnych oraz okresowych cieków wodnych i dalej do zlewni rzeki Ślęzy. Przebieg rowów jest zgodny z przebiegiem ulic i dróg polnych.

8.3. Sieć gazowa.

Gmina Jordanów Śląski nie posiada sieci gazowej. Część gospodarstw używa przenośnych butli napełnianych gazem propan-butan, wykorzystywanych do zasilania kuchni. Nieznaczna część gospodarstw posiada stałe zbiorniki z gazem propan – butan, zlokalizowane na posesji, napełniane okresowo.
Zbiorniki służą do ogrzewania prywatnych domów, jednak znaczna część domostw ogrzewanych jest paliwami stałymi typu węgiel, koks i drewno. Przez wschodnią część gminy przebiega gazociąg tranzytowy wysokiego ciśnienia DN 300 relacji Ołtaszyn – Kudowa o ciśnieniu nominalnym 6.3 MPa.
Wzdłuż sieci wyznaczona została strefa ochronna o zmiennej szerokości w zależności od terenu prze który przebiega gazociąg.

8.4. Elektroenergetyka.

Wszystkie obiekty na terenie gminy Jordanów Śląski są zelektryfikowane. Na całym obszarze sieć jest w pełni sprawna i w zadowalającym stanie. Przez obszar gminy nie przebiegają linie wysokiego napięcia. Podstawową siecią zasilającą poszczególne miejscowości są napowietrzne linie średniego napięcia o wartości 20 kV. W każdej wsi istnieją stacje transformatorowe, z których prąd dostarczany jest do poszczególnych gospodarstw przez linie niskiego napięcia, napowietrzne i kablowe.
Energia elektryczna dostarczana jest przez Zakład Energetyczny w Strzelinie.

8.5. Ciepłownictwo.

W żadnej miejscowości nie ma zbiorczej sieci grzewczej. Domy mieszkalne i budynki publiczne ogrzewane są za pomocą indywidualnych kotłowni grzewczych, zasilanych paliwami stałymi (węgiel, koks, drewno). Ponadto istnieją kotłownie zasilane paliwami płynnymi (gaz, olej opałowy) ze stałych zbiorników zlokalizowanych na prywatnych posesjach.

8.6. Telekomunikacja i łączność.

Cały obszar gminy Jordanów Śląski jest objęty siecią telekomunikacyjną.Na terenie gminy zlokalizowane są dwa maszty radiotelekomunikacyjne:

- w Jordanowie Śl. na kominie lokalnej mleczarni,
- na wschód o drogi krajowej nr 8, przy granicy obrębów Jordanów Śląski i Wilczkowice.

Maszty te służą do przesyłania sygnałów dla sieci komórkowych IDEA I ERA GSM. Obiekty nie stwarzają zagrożenia da okolicznych mieszkańców i środowiska przyrodniczego.
Ponadto przez teren gminy przebiegają dwa pasma radiowe na znacznej wysokości:

- RTCN Ślęża - SLR Czarna Góra
- RTCN Ślęża - SLR Góra Św. Anny

Linie nie stwarzają zagrożenia dla mieszkańców oraz środowiska przyrodniczego.

8.7. Gospodarka odpadami.

Każda wieś w gminie zaopatrzona jest w zbiorniki na odpady stałe, rozstawione przy posesjach.
Wywózodpadów odbywa się przy pomocy specjalistycznych środków transportu na gminne wysypisko

śmieci, zlokalizowane w Dankowicach.

Na terenie gminy istnieje kilka dzikich składowisk odpadów, zlokalizowanych głównie w starych wyrobiskach w południowej części gminy. Pomiędzy wsiami Dankowice i Mleczna znajduje się tymczasowe gminne składowisko odpadów, które jest obecnie użytkowane.

8.8. Melioracje i urządzenia wodne.

Urządzenie melioracji wodnych służą regulacji stosunków wodnych w celu poprawienia zdolności produkcyjnej gleby oraz ułatwienia jej uprawy. Ponadto chronią użytki rolne przed powodziami. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 Prawo wodne (Dz. U. 115, poz. 1229 z dnia 11.10.2001 z późniejszymi zmianami) dzieli urządzenia melioracji wodnych na podstawowe i szczegółowe.

Do urządzeń melioracji wodnych podstawowych należą:

- budowle piętrzące, upustowe oraz obiekty służące do ujmowania wód;
- stopnie i zbiorniki wodne;
- kanały wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie;
- rurociągi o średnicy co najmniej 0,6 m;
- budowle regulacyjne oraz przeciwpowodziowe;
- stacje pomp.

Natomiast urządzenia melioracji wodnych szczegółowych obejmują:

- rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie;
- deszczownie z pompami przenośnymi;
- rurociągi o średnicy poniżej 0,6 m;
- stacje pomp do nawodnień ciśnieniowych;
- ziemne stawy rybne oraz groble na obszarach nawadnianych;
- systemy nawodnień grawitacyjnych.

Istotny wpływ na prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej mają rozmiary i techniczna sprawność urządzeń wodnych. Ponieważ nadmiar wód w glebie, podobnie jak ich niedobór negatywnie wpływają na jej wydajność, to tworzenie optymalnych warunków wilgotnościowych i powietrznych poprzez melioracje, dzięki którym można regulować poziom wód gruntowych oraz odpływ nadmiaru wód opadowych, staje się koniecznością. Prawidłowe funkcjonowanie systemów melioracyjnych jest uzależnione od ich właściwej eksploatacji i konserwacji. Odpowiedzialność za właściwe utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych spoczywa na zainteresowanych właścicielach gruntów.

8.9. Cmentarze.

Na terenie Jordanowa nie ma cmentarzy komunalnych. A jedyny cmentarz parafialny znajdujący się wJordanowi wymaga powiększenia. Pozostałe cmentarze są cmentarzami zabytkowymi. Są to:

- Cmentarz w Kaniowie
- Cmentarz położony na południowy wschód od Jezierzyc Wielkich
- Cmentarz po zachodniej stronie Jordanowa Śląskiego
- Pozostałości cmentarza na północ Jordanowa
- Cmentarz w Wilczkowicach
- Cmentarz w Glinnicy
- Cmentarz w Janówku

9. TERENY ZAGROŻONE I Z OGRANICZENIEM UŻYTKOWANIA TERENU.

W przeznaczeniu terenów do pełnienia funkcji planistycznych należy uwzględnić ograniczenia, jakie wynikają z prawnej ochrony: środowiska, zasobów przyrody i warunków życia ludzi. Należy zapewnić przewidywaną prawem ochronę wszystkim elementów środowiska. Istnienie na omawianym terenie infrastruktury technicznej, opisanej wcześniej, stwarza dodatkowe ograniczenia. Wymagają one zapewnienia dodatkowych stref ochronnych oraz obszarów ograniczonego użytkowania.

9.1. Strefa uciążliwości akustycznej .

Biorąc pod uwagę natężenie ruchu panujące na drogach gminy Jordanów Śląski przeprowadzonoobliczenia propagacji hałasu pochodzącego z ruchu komunikacyjnego.
Zauważono, że:

- Poziom hałasu w najbliższym otoczeniu dróg jest wysoki, na ogol przekraczający poziom
  dopuszczalny
- Poziom hałasu w odległości 50 m od osi jezdni stanowi ok. 85% wartości obliczonej w odległości 10m od osi jezdni

Szczególną uwagę należało by zwrócić na przebiegające przez obszary zabudowane szczególnie narażonena nadmierny ruch samochodowy i związany z tym poziom hałasu.

Na terenie gminy Jordanów Śląski znajduje się zbiornik wodny mogący pełnić też funkcje rekreacyjne. Jednym z warunków efektywnego wypoczynku jest zapewnienie odpowiedniego klimatu akustycznego. Silniki łodzi motorowych charakteryzują się bardzo wysokim poziomem emitowanego hałasu. W kompetencji rady powiatu jest wprowadzenie zakazu lub ograniczenia używania jednostek pływających zakłócających ciszę.

9.2. Tereny położone w strefie uciążliwości od linii i urządzeńelektroenergetycznych – zagrożenie polami elektromagnetycznymi.

Na terenie Gminy Jordanów Śląski źródłem promieniowania elektromagnetycznego są przede wszystkimanteny nadawcze telefonii komórkowej:

- GSM w Jordanowie Śląskim, zlokalizowana na kominie mleczarni
- IDEA zlokalizowana w Wilczkowicach w pobliżu drogi krajowej nr 8.

9.3. Strefa ochrony sanitarnej.

Na terenie gminy Jordanów Śląski nie ma cmentarzy komunalnych. Cmentarz parafialny znajduje się wJordanowie i posiada 50 metrową strefę ochrony sanitarnej.

9.4. Pozostałe tereny zagrożone i z ograniczeniem użytkowania.

Dla obiektów typu oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych, baz maszynowych, zakładów przemysłowych, ferm hodowlanych, stacji paliw płynnych – strefy ochronne wyznaczane są indywidualnie. W bezpośrednim sąsiedztwie zajmowanym przez tereny chronione wprowadza się zakaz lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, obiektów służby zdrowia, oświaty, sportu i rekreacji oraz innych budynków użyteczności publicznej. Wskazane jest tworzenie pasów zieleni izolacyjnej.

9.5. Tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi

Przez zagrożenie powodzią rozumiemy potencjalne, negatywne skutki wezbrania.

Na terenie gminy występuje niebezpieczeństwo powodziowe ze względu na przepływająca przez gminę rzekę Ślęzę. Funkcję przeciwpowodziową pełnią m.in. zbiorniki retencyjne oraz obwałowania.
Podczas powodzi w 1997 roku uległa zniszczeniu znaczna część budowli, których zadaniem jest ochrona przeciwpowodziowa przyległych terenów. W ciągu ostatnich lat część z nich odbudowano, dobudowano kolejne, poprawiono stan istniejących.
Na terenie powiatu wrocławskiego spójny system tworzą jedynie obwałowania rzeki Odry. Pozostałe obiekty wymagają uzupełnienia i modernizacji, ponieważ częstokroć zostały wybudowane bez właściwego zagęszczenia, doszczelnienia oraz z niewłaściwych materiałów.

10. TERENY ZDEGRADOWANE

Na terenie miasta znajduje się wiele terenów niezagospodarowanych i zdegradowanych, wymagających rekultywacji i przekształceń. Miejscowość ma charakter przemysłowy co jest przyczyną powstawanie wielu opustoszałych terenów poprzemysłowych.
Inne tereny wymagające rehabilitacji to zaniedbane, zdegradowane tereny zabudowy mieszkaniowej, oraz niezagospodarowane nieużytki zielone.

11. DOKUMENTACJA STRATEGICZNO – PLANISTYCZNA.

11.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego.

Uchwalony w 2002 roku przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, uchwałą nr XLVIII/873/2002 z dnia 30 sierpnia 2002 roku, wyróżnia 6 stref pod względem struktury funkcjonalno – przestrzennej.

W dziedzinie ochrony środowiska Plan postuluje podjęcie starań mających na celu:

- ograniczenie wprowadzanych do środowisk ilości zanieczyszczeń;
- budowę kompleksowego systemu gospodarki odpadami;
- stopniowe oczyszczanie zlewni rzek;
- rewitalizację zdegradowanych terenów;
- renaturyzację cennych ekosystemów;
- optymalizację systemu obszarów prawnie chronionych;
- wzrost lesistości.

W dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego Plan zakłada, że podstawowym celem w tym zakresiejest ochrona, rewaloryzacja i udostępnianie ich zasobów, między innymi poprzez:

- kompleksową rewaloryzację obiektów i zespołów zabytkowych;
- rozszerzenie zakresu ochrony konserwatorskiej poprzez tworzenie nowych stref ochrony konserwatorskiej;
- rygorystyczne egzekwowanie zaleceń konserwatorskich i prawidłowości procesu rewaloryzacji oraz użytkowania obiektów zabytkowych;
- kontrolowanie procesu prywatyzacji obiektów zabytkowych;
- wykorzystanie i udostępnianie zasobów dziedzictwa kulturowego poprzez tworzenie atrakcyjnych ofert inwestycyjnych;
- prowadzenie działań organizacyjnych, promocyjnych i badawczych pod kątem

podniesienia świadomości społecznej w zakresie znaczenia i wartości obiektów kulturowych oraz zasad i metod ich konserwacji, a także późniejszego ich użytkowania;
- zachowanie i ochrona krajobrazu kulturowego o najcenniejszych walorach artystycznych i krajobrazowych - objęcie tych obszarów strefami konserwatorskimi oraz ochroną w formie parków i rezerwatów kulturowych;
- prowadzenie działań rewaloryzacyjnych pod kątem tworzenia atrakcyjnych ofert inwestycyjnych o charakterze kulturotwórczym, społecznym i gospodarczym.

W zakresie działalności gospodarczej Plan odnosi się do głównych celów polityki regionalnej państwa czyli:
- realizacji określonej koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- stymulowanie maksymalnego wykorzystania specyficznych cech regionu;
- zapobieganie powstawaniu rażących dysproporcji międzyregionalnych.
- Główne cele gospodarcze to konsekwentna budowa gospodarki rynkowej, konkurencyjnej i innowacyjnej. Zakładane powyżej cele główne można osiągnąć poprzez niżej wyszczególnione celeszczegółowe:
- restrukturyzację gospodarki i dalsze wdrażanie procesów prywatyzacji;
- pobudzenie rozwoju przedsiębiorczości, szczególnie w sektorze MŚP;
- podejmowanie przedsięwzięć obniżających społeczne koszty reform;
- włączenie regionu w tendencje występujące w gospodarce światowej w dziedzinie nauki i techniki;
- działanie na rzecz wzrostu międzynarodowej konkurencyjności i innowacyjności;
- działania na rzecz wprowadzenia nowoczesnego zarządzania przedsiębiorstw;
- przyspieszenie procesów inwestycyjnych i tworzenie warunków do dopływu kapitału zagranicznego.

Polityka strukturalna rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa zakłada, że zmiany strukturalne w rolnictwiewymagają przekształceń na obszarach wiejskich. Służyć ma temu realizacja następujących celów:
- przebudowa struktur sektora rolnego, tworząca przesłanki adaptacji rolnictwa do zmieniającej się
  sytuacji gospodarczej i społecznej;
- kształtowanie warunków rozwoju zrównoważonego na obszarach wiejskich;
- ochrona zasobów środowiska naturalnego wraz z wiejskim dziedzictwem kulturowym;
- kształtowanie warunków pracy i życia ludności wiejskiej odpowiadających standardomcywilizacyjnym.

Celem działań gospodarki leśnej jest między innymi:
- stałe powiększanie zasobów leśnych;
- kształtowanie lasu wielofunkcyjnego;
- zachowanie zdrowotności i żywotności ekosystemów leśnych;
- ochrona i powiększanie biologicznej różnorodności lasów;
- utrzymywanie i rozwój funkcji produkcyjnej lasów;
- racjonalne użytkowanie zasobów leśnych.

Kierunki działań polityki przestrzennej w dziedzinie eksploatacji surowców mineralnych to:
- utrzymanie ciągłości eksploatacji najważniejszych złóż kopalin wykorzystanie małych złóż kopalin pospolitych, przeznaczonych na potrzeby lokalne;

W dziedzinie transportu Plan wskazuje na modernizację dróg krajowych i wojewódzkich w celu dostosowania parametrów tych dróg do ich funkcji oraz natężenia ruchu, to jest poprzez przyjęcie dla dróg
krajowych klasy GP i dostosowanie do nośności 115 kN/oś, a dla dróg wojewódzkich klasy G i nośności 100kN/oś.

11.2. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego.

Według autorów dokumentu sformułowanie, uchwalonej przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr XXVIII/511/2000 w dniu 15 grudnia 2000 roku, Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego stanowi podstawowe zadanie Samorządu Województwa i jest dla niego głównym instrumentem oddziaływania na ewolucję regionu. Dla Dolnoślązaków zaś, Strategia powinna stać się programem współdziałania w sferze dobra wspólnego i miarą poczynionych dokonań. Misję regionu wyrażono słowami:
„Dolny Śląsk to region, który łączy Polskę z Europą".

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego wyodrębnia trzy zasadnicze pasma rozwoju, wyraźnie różniące się między sobą: ukształtowaniem terenu, środowiskiem przyrodniczym, zagospodarowaniem przestrzennym, dostępnością komunikacyjną i warunkami sprzyjającymi aktywności gospodarczej. Są to: pasmo północne, pasmo centralne i pasmo południowe. Pasma te zachodzą na siebie na obrzeżach, co tworzy dwa pasma dodatkowe, które historycznie były miejscem największej aktywności cywilizacyjnej na Dolnym Śląsku.
Według autorów Strategii w paśmie centralnym istnieją dobre warunki przestrzenne i transportowe do rozwoju zarówno wysokowydajnego przemysłu, jak i wielkotowarowego rolnictwa. Powinna skupić się tutaj podstawowa działalność wytwórcza regionu, zaś negatywne skutki ekologiczne działalności produkcyjnej są na tym obszarze względnie łatwe do opanowania. Natomiast atutem rozwojowym pasma południowego jest jego atrakcyjność krajobrazowa oraz położenie na granicy z Czechami.

11.3. Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego.

Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr XLIV/842/2002 z dnia 26 kwietnia 2002 roku przyjął
„Program zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego". Wypracowany w tym dokumencie długoterminowy cel dla województwa dolnośląskiego, uwzględniający kierunki rozwojowe w regionie brzmi: „Harmonijny, zrównoważony rozwój województwa, w którym wymagania ochrony środowiska mają nie tylko istotny wpływ na przyszły charakter regionu, ale również wspierają jego rozwój gospodarczy".

11.3.1. Powietrze atmosferyczne

- **Generalny cel strategiczny:**
  - Poprawa jakości powietrza atmosferycznego.
- **Cele długoterminowe:**
  - dalsze ograniczanie emisji z zakładów przemysłowych;
  - zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego ze źródeł niskiej emisji;
  - zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego ze źródeł komunikacyjnych;
  - wzmocnienie współpracy międzynarodowej w dziedzinie minimalizowania

zanieczyszczeńtransgranicznych.

11.3.2. Hałas i wibracje

- **Generalny cel strategiczny:**
  - Zmniejszenie uciążliwości hałasu.
- **Cele długoterminowe:**
  - zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego;
  - zmniejszenie uciążliwości hałasu przemysłowego.

11.3.3. Wody powierzchniowe i podziemne

- **Generalny cel strategiczny:**
  - Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych i podziemnych i ich ochrona.
- **Cele długoterminowe:**
  - uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej (w szczególności na terenach wiejskich);
  - zmniejszenie zużycia wody;
  - ograniczenie zanieczyszczenia spowodowanego niekontrolowanymi spływami powierzchniowymi;
  - podniesienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego;
  - zwiększenie małej retencji;
  - rozwój współpracy regionalnej na wodach granicznych;
  - ochrona zasobów wód podziemnych.

11.3.4. Gospodarka odpadami

- **Generalny cel strategiczny:**
  - Ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko.
- **Cele długoterminowe:**
  - uporządkowanie gospodarki odpadami przemysłowymi;
  - uporządkowanie gospodarki odpadami komunalnymi.

11.3.5. Gleby

- **Generalny cel strategiczny:**
  - Podniesienie jakości gleb.
- **Cele długoterminowe:**
  - ograniczenie procesu degradacji gleb;
  - rekultywacja gleb zdegradowanych.

11.3.6. Surowce mineralne

- **Generalny cel strategiczny:**

- Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie.

➢ **Cele długoterminowe:**

- minimalizacja presji wywieranej na środowisko w procesie wykorzystywania surowców mineralnych;
- zabezpieczenie złóż perspektywicznych i prognostycznych.

11.3.7. Walory przyrodnicze i krajobrazowe

➢ **Generalny cel strategiczny:**

Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej.

➢ **Cele długoterminowe:**

- określenie zasobów przyrodniczych w województwie;
- objęcie ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych;
- podniesienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej;
- powiększenie zasobów leśnych i zapewnienie ich kompleksowej ochrony;
- rozwój terenów zieleni w miastach i na terenach wiejskich.

11.3.8. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

➢ **Generalny cel strategiczny:**

- Ograniczenie wystąpień nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.

➢ **Cele długoterminowe:**

- poprawa bezpieczeństwa ekologicznego związanego z działalnością produkcyjną przedsiębiorców;
- zapewnienie bezpieczeństwa przewozu drogowego i kolejowego materiałów niebezpiecznych.

11.3.9. Edukacja ekologiczna

➢ **Generalny cel strategiczny:**

- Podniesienie świadomości ekologicznej w społeczeństwie.

➢ **Cele długoterminowe:**

- rozwój edukacji ekologicznej.

11.3.10. Komunikacja społeczna

➢ **Generalny cel strategiczny:**

- Otwarta i dwustronna komunikacja pomiędzy wszystkimi stronami zaangażowanymi w ochronęśrodowiska.

➢ **Cele długoterminowe:**

rozwój komunikacji społecznej.

11.3.11. Monitoring

- **Generalny cel strategiczny:**
  - Uzyskanie pełnej informacji o stanie środowiska.

- **Cele długoterminowe:**
  - dalszy rozwój monitoringu wszystkich elementów środowiska zgodnie z wymogami prawa polskiegoi przepisami Unii Europejskiej.

11.4. Program Ochrony Środowiska Powiatu Wrocławskiego.

1. Działania o charakterze systemowym, w tym:
   - aspekty ekologiczne w politykach sektorowych (transport, rolnictwo, turystyka i rekreacja, energetyka, przemysł, osadnictwo);
   - aktywizacja ruchu rynku do działań na rzecz ochrony środowiska;
   - edukacja ekologiczna;
   - współpraca ponadlokalna.

2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody:
   - ochrona przyrody i krajobrazu;
   - ochrona lasów;
   - ochrona gleb;
   - zasoby kopalin.

3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:
   - kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią;
   - powietrze atmosferyczne;
   - hałas i pola elektromagnetyczne;
   - awarie przemysłowe.

4. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii.
   - wodochłonność i energochłonność gospodarki;
   - wykorzystanie energii odnawialnej.

11.5. Program Ochrony Środowiska dla gminy Jordanów Śląski.

Program ochrony Środowiska ma na celu ochronę środowiska w którym żyjemy. Podstawowe zagadnienia którymi zajmuje się dokument to:

- Aktualny stan prawny- zawierający analizę obowiązujących w Polsce przepisów prawnych,
  dotyczących ochrony środowiska naturalnego
- Opis ogólny rejonu – zawierający podstawowe dane o powiecie, jego strukturze, ludności, dominującej gałęzi przemysłu, stanowiący pierwszy etap do identyfikacji potencjalnie najistotniejszych problemów dla środowiska naturalnego
- Charakterystyka i ocena aktualnego stanu środowiska – zawierająca dokładną ocenę poszczególnych komponentów środowiska z kreślenie miejsc komponentów, dla których zostały przekroczone obowiązujące normy bądź istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, że zostną one przekroczone w niedalekiej przyszłości.
- Program ochrony środowiska – zawierający zadania konieczne do zrealizowania w celu

poprawy stanu środowiska do stanu zgodnego z obowiązującymi przepisami bądź zapobieżenia degradacji tam, gdzie stwierdzono niebezpieczeństwo przekroczenia norm.

Najważniejsze punkty programu to:

- Analiza gospodarki wodno ściekowej, z czego wynika zły stan gospodarki ściekowej.
- Analiza źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza, która określa dominujące źródło zanieczyszczeń którym jest producent opraw oświetleniowych „LO-GI"
- Analiza gminy pod katem zagrożenia hałasem określa jako największe zagrożenie hałasem, ruch uliczny.

12. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

Podstawą opracowania bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę są: art. 10 ust. 1 pkt 7 lit. d oraz art. 10 ust. 5 i ust. 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Opracowanie to wykonuje się w celu ustalenia możliwości dopuszczenia lokalizacji nowej zabudowy poza „obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej" oraz poza „obszarami przeznaczonymi w planach miejscowych pod zabudowę" (w podziale na funkcje).

Celem zmiany Studium było ujawnienie złoża serpentynitu KD 15245 „Jordanów 1" i określenie w granicach terenu górniczego „Jordanów 1" kierunków i zasad zagospodarowania terenu dla potrzeb funkcjonowania zakładu górniczego. W tym celu wprowadzono następujące zmiany:

1) teren PG.1 został powiększony w stosunku do dotychczasowego zasięgu terenu „PG" . Wyznaczono go po granicy terenu górniczego określonego w koncepcji na eksploatację złoża. Z uwagi na potrzebę dostosowania zapisów Studium dla potrzeb zakładu górniczego wprowadzono nową jednostkę terenową o symbolu PG.1 dla powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych oraz obiektów i urządzeń związanych z działalnością zakładu górniczego. Na tym terenie nie przewiduje się zabudowy;

2) PG/AG – obejmuje tereny w granicy obszaru górniczego dotychczas przeznaczone w Studium dla terenów wydobycia złóż (PG) oraz na niewielkim obszarze - dla terenów rolniczych. Obejmuje tę część terenu górniczego, która jest położona poza zasięgiem złoża „Jordanów 1". Z tego też względu w zmianie studium dotychczasowego przeznaczenie dla powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych dopuszczono inne formy aktywności gospodarczej, tak jak dla terenów oznaczonych w Studium symbolem „PG". Pozwoli to w przyszłości na efektywniejsze wykorzystanie terenu zakładu górniczego.

Na pozostałych terenach położnych w granicy zmiany Studium utrzymano dotychczasowe przeznaczenie terenu, tj. AG - tereny aktywności gospodarczej (tereny przemysłowe, produkcyjne, usługowe oraz obsługi rolniczej) oraz R – tereny rolnicze oraz tereny łąk, pastwisk, sadów, ogródków przydomowych.

Nie nastąpi zatem znaczne poszerzenie obszarów możliwej nowej zabudowy. Ponadto należy podkreślić, że potrzeba wyznaczenia opisanych powyżej terenów wynika z konieczność zapewnienia

warunków przestrzennych dla dalszego właściwego funkcjonowania zakładu górniczego, charakter i lokalizacja zabudowy w granicach zakładu górniczego podyktowana jest planem ruchu kopalni. Należy podkreślić, że zakład górniczy w granicach obszaru górniczego „Jordanów 1" jest jednym tego typu zakładem na obszarze gminy Jordanów Śląski.

Mając na względzie charakter ewentualnej zabudowy w granicach obszaru górniczego „Jordanów 1" odstąpiono od sporządzania na potrzeby zmiany Studium bilansu terenów.

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

1.1. Główne kierunki rozwoju wynikające z położenia geograficznego gminy

Na podstawie przedstawionej ogólnej charakterystyki sytuacji polskiej wsi rolnictwa, przewidywanych i preferowanych kierunków ich dalszego rozwoju w porównaniu z tendencjami w rolnictwie i na obszarach wiejskich w krajach Europy Zachodniej, wyłaniają się następujące wnioski, które powinny stanowić wstępne założenia do koncepcji aktywizacji przestrzenno-gospodarczej gmin wiejskich, np. gminy wiejskiej JordanówŚląski:

- Przeobrażenia strukturalne w polskim rolnictwie są nieuniknione; będą postępować zmiany
  związane z własnością ziemi, z wielkością gospodarstw, ze strukturą produkcji.
- Muszą rozwijać się alternatywne źródła utrzymania dla ludności nierolniczej, zamieszkującej na wsiach, a to spowoduje rozwój nowych funkcji wsi.
- Obszary wiejskie muszą liczyć przede wszystkim na własne siły, rozwijając funkcje nierolnicze; dotej pory przedsiębiorczość wiejska głównie opiera się na małych, rodzinnych firmach, angażujących prywatny kapitał, elastycznie dostosowujących się do rynku zbytu. Obecnie proces ten powinien ulec przyspieszeniu w związku z członkostwem w Unii Europejskiej i środkom pomocowym.
- Dziedziny gospodarczej działalności pozarolniczej na wsi związane są przede wszystkim z cechami
  przyrodniczo - geograficznymi i położeniem terenu, z lokalnymi surowcami, a także tradycjami, strukturą zawodową, typami szkół oraz przedsiębiorczością władz lokalnych. Należy szukać szans rozwoju przedsiębiorczości głównie w oparciu o własny potencjał przyrodniczy, kulturowy i społeczny.
- Konieczne są działania na rzecz podniesienia jakości życia na wsi, zwłaszcza poziomu
  wyposażenia w infrastrukturę techniczną, co ma silny związek z rozwojem przedsiębiorczości. Na jakość życia składa się również stan środowiska przyrodniczego i środowiska antropogenicznego wsi. Społeczne oczekiwania są związane z respektowaniem zasad ekorozwoju na obszarach wiejskich oraz ze stworzeniem atrakcyjnego image wsi poprzez rewaloryzację i rewitalizację.
- Warunkiem niezbędnym skuteczności wszelkich koncepcji zmian rozwojowych na wsi jest
  współudział jej mieszkańców w dziele tworzenia tych koncepcji i akceptacja ich założeń. Uwzględnienie wymienionych prawidłowości rozwoju współczesnych obszarów wiejskich w kreowaniu misji przeobrażeń gmin jest niezbędnym warunkiem określenia prawidłowych, prorozwojowych kierunków i polityki zagospodarowania przestrzennego.

Kreowaniu wielofunkcyjnej struktury przestrzenno - gospodarczej gminy Jordanów Śląski wymaga realizacji przyjętych celów strategicznych Jest to rozwój:

- usług i przetwórstwa,
- dużych gospodarstw rolnych,

- małych wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych i mieszkalnictwa zagrodowego,
- mieszkalnictwa rekreacyjnego i pobytowego nie związanego z rolnictwem,
- terenów zieleni wysokiej (leśnych i urządzonych),
- terenów wód otwartych (zbiorniki retencyjne z funkcją turystyczno – rekreacyjną),
- infrastruktury (budowa i remonty dróg, kanalizacji, sieci gazowej itp.),
- prac nad rewitalizacją wartości historyczno – kulturowych (zachowanie tożsamości miejsca).

2. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.1. Ślężański Park Krajobrazowy

Na terenie gminy znajduje się część **Ślężańskiego Parku Krajobrazowego,** utworzonego Uchwałą nr XXIV/153/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej z dnia 8 czerwca 1988 r. (Dz. Urz. Woj. Wrocł. nr 13 z 1988 r., poz. 185 z późniejszymi zmianami) i powiększonego na mocy Rozporządzenia nr 19 Woj. Wrocł. z dnia 13 czerwca 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Wrocł. nr 7 z 1994 r., poz. 40). Na terenie parku obowiązują przepisy odrębne wynikające z Rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 4 kwietnia 2007 w sprawie Ślężańskiego Parku Krajobrazowego.

Wraz z otuliną obejmuje Masywy Góry Ślęży i Góry Raduni, pasma Wzgórz Oleszeńskich i Wzgórz Kiełczyńskich, a także Jańską Górę. Całkowita powierzchnia obszaru chronionego wynosi obecnie 15 640 ha, w tym park zajmuje 8 190 ha, a otulina 7 450 ha.

Znaczna część powierzchni gminy Jordanów Śl. leży w granicach Ślężańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Bogactwem naturalnym, podlegającym ochronie są tu także gleby o wysokich klasach bonitacyjnych. Niezmiernie ważne jest znalezienie kompromisu pomiędzy potrzebami społeczno – ekonomicznymi mieszkańców gminy a wymogami ochrony środowiska przyrodniczego.

W związku z powyższym na tym obszarze:

- zabrania się lokalizacji i rozbudowy przedsiębiorstw, zakładów, spółdzielni oraz ferm hodowlanych, których funkcjonowanie może spowodować przekroczenie dopuszczalnych norm czystości składników środowiska,
- zabrania się realizacji przedsięwzięć mogących zniszczyć lub niekorzystnie zmienić krajobraz przyrodniczy i kulturowy,
- zabrania się prowadzenia gospodarki leśnej w sposób mogący zniszczyć lub zdegradować lasy,
- zabrania się prowadzenia robót melioracyjnych, powodujących niekorzystne zmiany warunków wodnych,
- zabrania się stosowania środków ochrony roślin o wysokiej toksyczności,
- zabrania się prowadzenia polowań w dni wolne od pracy i w okresie wzmożonego ruchu turystycznego,
- zabrania się przeprowadzania napowietrznych linii energetycznych,
- zabrania się prowadzenia wszelkich prac niezgodnych z planem ochrony ŚPK,
- zakazuje się realizacji nowych zbiorników gazu, oleju opałowego lub innych naziemnych zbiorników w miejscach widocznych z dróg publicznych lub wewnętrznych,
- wymaga się uzyskania opinii o projektach budowlanych Dyrektora Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych,
- nakazuje się realizację lokalnych źródeł ciepła na gaz z sieci gazowej, energię elektryczną, paliwa płynne, olej lekki oraz odnawialne źródła energii,
- zakazuje się stosowanie kotłów do ogrzewania paliwem stałym tj. koksem, węglem brunatnym, kamiennym, a także innymi powodującymi wysokie zanieczyszczenie powietrza,
- nakazuje się likwidację lub umieszczania w miejscach niewidocznych z dróg publicznych istniejących zbiorników gazu, oleju opałowego lub innych naziemnych zbiorników,
- zakazuje się budowę nowych elektroenergetycznych linii napowietrznych oraz skablowanie istniejących energetycznych linii napowietrznych w granicach Ślężańskiego Parku Krajobrazowego,
- zakazuje się lokalizacji masztów antenowych,

Ponadto postuluje się:

- ograniczenie nadmiernego rozwoju budownictwa, tras komunikacyjnych i infrastrukturalnych,
- ograniczenie rozpraszania zabudowy dla zachowania i ochrony ekosystemów łąkowo – rolno - leśnych poprzez preferowanie zabudowy odtworzeniowej i uzupełniającej w istniejących jednostkach osadniczych oraz poprzez modernizację i adaptację siedlisk istniejących,
- ograniczenie obudowy ciągów komunikacyjnych, powodującej powstawanie barier ekologicznych i niszczenie walorów widokowych,
- kształtowanie fizjonomii krajobrazu terenów osadniczych poprzez:
  - preferowanie nowej zabudowy nawiązującej do regionalnej tradycji i otaczającego krajobrazu,
  - utrzymanie historycznej i regionalnej skali struktury jednostek osadniczych,
  - wykluczenie obiektów agresywnych krajobrazowo,
  - tonowanie obiektów dysharmonijnych,
- kształtowanie zieleni zarówno ogólnie dostępnej, jak również towarzyszącej i izolacyjnej,
- kadrowanie (kształtowanie) zabudowy i zieleni w miejscach występowania stref ochrony i ekspozycji – osi i ciągów widokowych,
- objęcie ochroną przyrodniczą wartościowych okazów drzew wskazanych w inwentaryzacji przyrodniczej gminy Jordanów Śląski i w Planie Ochrony ŚPK,
- ochronę wszystkich dotychczasowych gatunków roślin i zwierząt,
- w sąsiedztwie występowania stanowisk roślin i zwierząt chronionych ograniczanie stosowania chemicznych środków ochrony roślin i intensywnego stosowania nawozów sztucznych,
- ograniczanie przekształceń naturalnych łąk i pastwisk w grunty orne,
- ograniczanie dostępu ludzi i zwierząt gospodarskich do miejsc lęgowych ptaków,
- rekultywację gruntów zdegradowanych i nieużytków w kierunku leśnym,
- zachowanie naturalnego ukształtowania terenu poprzez minimalizację niwelacji w granicach poszczególnych nieruchomości
- ochronę terenów leśnych poprzez zachowanie niezabudowanej strefy buforowej o szerokości minimalnej 100 m,
- tworzenie nowych, dbanie o istniejące zadrzewienia śródpolne,
- podjęcie biologicznej odbudowy cieków wodnych,
- ograniczenie zbyt intensywnej nowej zabudowy letniskowej,
- eliminowanie spod zabudowy obszarów cennych przyrodniczo\ oraz terenów bezpośrednio z nimi związanych,
- ochronę charakterystycznych panoram krajobrazu,
- objęcie ochrona prawną muraw kserotermicznych u podnóża Jańskiej Góry (obr. Janówek),
- zapobieganie nadmiernej intensyfikacji indywidualnego mieszkalnictwa rekreacyjnego poprzez maksymalizację powierzchni działek i grupowanie ich w małych enklawach oddzielonych zielenią wysoką.

2.2. Użytek ekologiczny

Na terenie Parku Krajobrazowego w granicach gminy na mocy Rozporządzenia Woj. Dolnośląskiego z dnia 12 grudnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Doln. nr 236 z 2000 r., poz. 3828) został utworzony **Użytek Ekologiczny** w celu ochrony stanowiska paproci serpentynitowych w Masywie Ślęży.

Na terenie gminy występują rośliny i zwierzęta objęte ochroną gatunkową na postawie obowiązujących przepisów (por.: pkt 3.3.1 i 3.3.2, rozdz. II, cz. A.). Postuluje się tworzenie nowych użytków ekologicznych według potrzeb.

2.3. Pomniki przyrody

- w Winnej Górze - dąb szypułkowy,
- w Tomicach - dąb szypułkowy
- w Karolinie -dąb szypułkowy.

2.4. pozostałe elementy środowiska podlegające ochronie

2.4.1. Lasy i grunty leśne

Nadrzędnym celem ochrony ekosystemów leśnych jest przywrócenie i odtworzenie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego lub naturalnego, między innymi poprzez wprowadzanie drzew liściastych, odporniejszych na zanieczyszczenia powietrza.
Ponadto w ramach ochrony ekosystemów leśnych należy:

- Zapewnić różnorodność ekosystemów leśnych
- Wspomagać procesy samoregeneracyjne
- Stosować naturalne sposoby odnowy lasów
- Odtworzyć zbiorowiska mieszane z większym udziałem gatunków liściastych szczególnie dębu i buka
- Dążyć do zgodności nasadzeń z warunkami siedliskowymi celem zwiększenia jakości ekologicznej kompleksu
- Utrzymać w dolinach rzek naturalnych formacji roślinnych takich jak lasy łęgowe
- Właściwe kształtowanie strefy ekotonowej na granicy leśno – łąkowo – rolnej z wykorzystaniem pasa ochronnego o szerokości od 12 – 30 m, złożonego z wysegregowanych gatunków roślin
- Zwalczanie szkodników metodami biologicznymi i mechanicznymi
- Ochrona gruntów leśnych polega na:
- Ograniczeniu ich przeznaczania na cele nieleśne,
- Zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom leśnej oraz w drzewostanach powstającym wskutek działalności nieleśnej
- Zachowaniu oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych,
- Przywracaniu i poprawianiu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej, a także na zapobieganiu obniżania produktywności gruntów leśnych.

2.4.2. Zieleń urządzona

W ramach ochrony terenów zieleni urządzonej należy przede wszystkim:

- Zadbać o estetykę zieleni parkowej, alei i szpalerów przydrożnych oraz śródpolnych, zieleni cmentarnej i przykościelnej Ochrona gleb
- Wszelkie działania przy zieleni, tj. wycinka nasadzenia w obrębie starodrzewu, w układzie kompozycyjnym w obiektach wpisanych do rejestru zabytków należy uzgadniać Śląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Katowicach.

3. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED ZANIECZYSZCZENIAMI

3.1. Ochrona powietrza

Paliwa stałe są i jeszcze przez długi okres czasu będą podstawowym nośnikiem energii (głównie ze względów ekonomicznych), wobec czego szczególną uwagę należy zwrócić na zagadnienia ograniczenia emisji zanieczyszczeń w procesie ich spalania, a więc na kierunki modernizacji samych źródeł ciepła,

substytucję paliw, wprowadzenie nowych technik i technologii spalania, a także sprawdzone metody oczyszczania spalin i utylizacji odpadów paleniskowych. Należy zwrócić uwagę na możliwość wykorzystania czystych źródeł energii oraz źródeł odnawialnych. Do źródeł energetycznych o charakterze odnawialnym należy biomasa roślinna. Źródłem biomasy wykorzystywanej dla celów energetycznych mogą być odpady tartaczne oraz drewno odpadowe z wyrębu i czyszczenia lasów. Perspektywicznie dodatkowym źródłem biomasy mogą być uprawy energetyczne wierzby krzewiastej prowadzone na nieużytkach i terenach niezagospodarowanych, wilgotnych czy zalewowych czy też słoma pszeniczna.

Racjonalizacja wytwarzania i użytkowania ciepła jest najprostszą i najefektywniejszą metodą ochrony
środowiska w wyniku bezpośredniego ograniczenia zużycia paliwa.

Podejmowane działania stwarzające warunki umożliwiające realizację zadań w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy powinny być realizowane poprzez:

- Zainicjowanie wdrożenia przynajmniej dwóch lekcji rocznie w każdej klasie w podległych szkołach,
  omawiając na nich skutki i oddziaływanie na środowisko i zdrowie ludzkie zanieczyszczeńpochodzących z niskiej emisji.
- Wykorzystanie potencjału młodzieżowych organizacji ekologicznych działających na terenie gminy
  w celu podnoszenie społecznej świadomości proekologicznej w zakresie ochrony powietrza i przedstawienie szkodliwego oddziaływania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych dla zdrowia i kosztów społeczno-ekonomicznych spowodowanych zanieczyszczeniem atmosfery pochodzących np. ze stosowania węgla niskiej jakości, spalania odpadów w paleniskach domowych czy z wypalania traw.
- Zorganizowanie poprzez środowiskowe organizacje spotkań o tematyce proekologicznej z
  uwzględnieniem zysków z termorenowacji budynków.
- Organizowanie spotkań promujących modernizacje kotłowni centralnego ogrzewania i palenisk domowych wykorzystujących w procesie energetycznego spalania gaz oraz biomasę (drewno i słoma).
- Likwidację niskiej emisji obszarowej poprzez wprowadzenie ogrzewania gazowego (tam gdzie doprowadzony jest gaz).
- Stosowania odpowiednich kotłów ekologicznych np. węglowych posiadających atest, czy kotłów opalanych drewnem.
- Finansowe wsparcie właścicieli posesji użytkujących paliwa ekologiczne, takie jak: gaz, drewno czy słomę poprzez zwolnienie ich z części lub całości podatku od nieruchomości, pobieranych przez gminę lub dopłat do inwestycji modernizacyjnych nieekologicznych źródeł centralnego ogrzewania.
- Zorganizowanie punktu informacji, gdzie zainteresowani mogliby uzyskać informacje, jakie należy spełnić warunki, aby uzyskać dofinansowanie lub kredyt na preferencyjnych warunkach np. z WFOŚiGW, Banku Ochrony Środowiska SA lub Banku Gospodarstwa Krajowego - na termorenowację budynków i modernizację kotłowni i palenisk domowych.
- Określenie potencjalnych terenów lokalizacji obiektów szkodliwych oraz zorganizowanie systemu
  monitoringu powietrza.
- Ograniczenie emisji ze środków transportu poprzez modernizację dróg, na terenie gminy.

W ramach realizacji celów krótkoterminowych, w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy należyprzyjąć następujące programy wraz ze stworzonymi dla nich procedurami:

- Prowadzić edukację ekologiczną w zakresie ochrony powietrza ze szczególnym przedstawieniem
  szkodliwego oddziaływania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych dla zdrowia oraz kosztówspołeczno-ekonomicznych spowodowanych zanieczyszczeniem atmosfery.

- Prowadzić kontrolę podmiotów gospodarczych emitujących zanieczyszczenia do powietrza naterenie gminy.
- Utrzymywać w dobrym stanie technicznym drogi na terenie gminy, co wpłynie na poprawę stanujakości powietrza terenów przyległych.
- Poprzez zastosowanie środków technicznych i organizacyjnych zredukować ilość zanieczyszczeń pyłowych i gazowych pochodzących z lokalnych kotłowni obiektów użyteczności publicznej.
- Wdrożyć system zmiany sposobu ogrzewania lokalnych źródeł grzewczych (głównie w budynkachszkolnych na terenie gminy) stosując wysokosprawne kotły posiadające atest.
- W planach zagospodarowania przestrzennego wydzielić tereny pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej mogącej być potencjalnymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Do celów długoterminowych związanych z ochroną powietrza na terenie gminy należała będzie realizacjanastępujących zadań:

- Kontynuacja i rozszerzanie programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony
  powietrza.
- W miarę gazyfikacji gminy zachęcać do zamiany węglowych systemów centralnego ogrzewania na wysokosprawne kotły gazowe.
- W niezgazyfikowanych rejonach propagować modernizację palenisk domowych centralnego ogrzewania polegającą na wymianie starych kotłów na nowoczesne wysokosprawne kotły węglowe, lub zamianie paliwa węglowego na paliwo oparte na biomasie (drewno czy słoma).
- Prowadzić termorenowację budynków przy zastosowaniiu nowych materiałów izolacyjnych i uszczelnień.
- Tworzenie stref buforowych pomiędzy nowoprojektowanymi centrami przemysłu czy usług, a terenami zabudowy mieszkaniowej
- Dbałość o stan techniczny dróg.

3.2. Ochrona gleb

W zakresie ochrony ziemi i gleb powinny być realizowane:

- Poprawa retencji wód w glebie
- realizacja zabezpieczeń przeciwerozyjnych w postaci nowych nasadzeń śródpolnych i przydrożnychprzy scalaniu gruntów odtworzenie stawów, miedz terasowych układów pól wpływających na wzbogacanie krajobrazu
- Aktualizacja map glebowo rolniczych, co pomoże w ustalaniu dawek nawozowych i ilości wapnowania
- Organizowanie akcji informacyjnej dla producentów żywności i przedsiębiorczych rolnikówzainteresowanych agroturystyką.
- Organizacja lekcji wychowania ekologicznego dla dzieci i młodzieży

- Zapobieganie erozji gleb poprzez nowe nasadzenia drzew
- Stała kontrola poziomu zanieczyszczenia gleb
- Organizacja w gospodarstwach rolniczych oferty dla turystów, urządzanie bazy noclegowej dla letników
- Upowszechnianie zasad dobrych praktyk rolniczych
- Stworzenie na terenie Gminy dwóch gospodarstw produkujących żywność

ekologiczną.Ponadto działania polegające na ochronie przyrody nieożywionej, gleb i kopalin to:

- prowadzenie eksploatacji złóż kopalin w sposób gospodarczo uzasadniony,
- z ograniczeniem negatywnych wpływów na środowisko;
- zapewnienie racjonalnego wydobycia oraz zagospodarowania złóż;
- sukcesywne prowadzenie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych i przywrócenie do właściwegostanu elementów środowiska przyrodniczego;
- monitoring w zakresie wpływu wydobycia złóż na otoczenie;
- zabezpieczenie przed degradacją obiektów geologicznych i geomorfologicznych;
- likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów oraz ich rekultywacja;
- zalesienie i zadarnienie terenów narażonych na erozję wodną;
- zwiększenie naturalnej retencji leśnej oraz glebowej;
- zabezpieczenie dróg, szlaków i rowów przydrożnych przed erodującym działaniem wodnym;
- ochrona istniejącego areału użytków rolnych.

3.3. Wydobycie i ochrona złóż

W ramach ochrony kopalin należy:

- prowadzenie eksploatacji złóż kopalin w sposób gospodarczo uzasadniony, z ograniczeniemnegatywnych wpływów na środowisko;
- zapewnienie racjonalnego wydobycia oraz zagospodarowania złóż;
- sukcesywne prowadzenie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych i przywrócenie do właściwegostanu elementów środowiska przyrodniczego;
- monitoring w zakresie wpływu wydobycia złóż na otoczenie;
- zabezpieczenie przed degradacją obiektów geologicznych i geomorfologicznych;

Przed przystąpieniem do wydobywania kopaliny, zgodnie z przepisami szczególnymi, przedsiębiorca, na podstawie dokumentacji geologicznej oraz warunków określonych w koncesji, sporządza się projekt zagospodarowania złoża. Projekt zagospodarowania złoża powinien określać zamierzenia w zakresie:

- ochrony złóż kopalin, zwłaszcza przez ich racjonalne wykorzystanie;
- technologii eksploatacji zapewniającej ograniczanie ujemnych skutków wpływu na środowisko.

Tereny bogate w złoża naturalne podlegają zakazowi zabudowy i zalesiania aż do momentu podjęcia eksploatacji. W przypadku złóż nieudokumentowanych powyższy zakaz istnieje do czasu podjęcia jednoznacznej decyzji o zaniechaniu eksploatacji.

3.4. Ochrona wód

Ochrona wód w gminie to przede wszystkim:

- wyposażenie terenów mieszkaniowych sołectw w systemy kanalizacji sieciowejz oczyszczalniami o wysokim stopniu redukcji zanieczyszczeń;

- synchronizacja sieci wodociągowej z realizacją kanalizowania;
- modernizacja technologii produkcji przemysłowej w celu racjonalizacji zużycia wody i zmniejszenia uciążliwości ścieków;
- ochrona stref źródliskowych rzek, potoków oraz ujęć wodnych;
- zagospodarowanie przyrodnicze brzegów cieków wodnych, zmniejszające spływ zanieczyszczeń obszarowych i liniowych oraz zapewniające zachowanie w korytach rzek nienaruszonegoprzepływu;
- przebudowa składu gatunkowego drzewostanów w celu samooczyszczania się rzek i potoków;
- ograniczenie zmian stosunków wodnych w trakcie prowadzenia prac ziemnych;
- zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami produktami ropo - pochodnymi w obrębie stacji paliw iparkingów dla pojazdów;
- doprowadzenie cieków powierzchniowych do parametrów odpowiadających spełnianym funkcjom, awięc kierunkowo do II oraz I klasy czystości;
- zorganizowanie sieci stacji monitoringu lokalnego środowiska wodnego;
- ujawnienie stref zewnętrznej oraz wewnętrznej ochrony podziemnych wód pitnych w miejscowychplanach zagospodarowania przestrzennego.

➢ **Ochrona wód podziemnych**

Szczególnej ochronie podlegają zasoby wód podziemnych, które powinny być wykorzystywane przedewszystkim do:

- zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz na cele socjalno-bytowe,
- na potrzeby produkcji artykułów żywnościowych oraz

farmaceutycznych.Obowiązuje:

- Zakaz odprowadzania zanieczyszczonych wód i ścieków do wód powierzchniowych i gruntu, zwyłączeniem zrzutów w oparciu o uzyskane pozwolenie wodno-prawne,
- Gromadzenie odpadów wyłącznie w miejscach do tego przeznaczonych,
- Rozwój infrastruktury technicznej, zwłaszcza w zakresie gospodarki wodno-ściekowej,
- Dopuszcza się stosowanie przydomowych ekologicznych oczyszczalni ścieków,
- Dopuszcza się gromadzenie ścieków w szczelnych zbiornikach bezodpływowych, a następnie wywóz zorganizowany do oczyszczalni ścieków do czasu wybudowania systemu kanalizacji,
- Zakaz lokalizowania obiektów szczególnie uciążliwych dla środowiska, jak np. przeróbki odpadów radioaktywnych, elektrowni na paliwa stałe, magazynów substancji niebezpiecznych, składowisk odpadów przemysłowych.

geologiczne.

➢ **Kierunki ochrony wód powierzchniowych**

Wody podlegają ochronie niezależnie od tego, czyją stanowią własność.Ochrona wód polega w szczególności na:

- unikaniu, eliminacji i ograniczaniu zanieczyszczenia wód, w szczególności zanieczyszczeniami

  substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego,

  zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody albo naturalnych poziomówzwierciadła wody.

Należy też:

- wyznaczyć pasy ochronne wzdłuż potoków i rzek o szerokości minimum 3 m od brzegów cieków w celu umożliwienia administratorowi prowadzenia robót remontowych i konserwatorskich w korytach rzek i potoków, a także dla ochrony otuliny biologicznej cieków. Tereny te powinny być wykluczone z zabudowy.
- dokonać oceny zagrożenia powodziowego terenów zlokalizowanych nad wodami, ze szczególnym
  uwzględnieniem ochrony przeciwpowodziowej, mając na uwadze ochronę mienia i życia ludności.

  wprowadzić zapisy wykluczające możliwość realizacji budownictwa, a także wprowadzić pozostałe zakazy wynikające z art. 83 ustawy Prawo Wodne [Dz.U. nr 115 poz.1229 z późniejszymi zmianami]w wyznaczonych strefach zagrożenia powodziowego i strefach bezpośrednio narażonych na erozyjne działanie wód płynących.

Należy wprowadzić:

- Zakaz grodzenia nieruchomości w odległości 1,5 m od krawędzi cieków
- Zakaz m.in. uprawy gruntu, sadzenia drzew i krzewów na wałach oraz w odległości mniejszej niż 3m

3.5. Ochrona krajobrazu

Najważniejszymi elementami krajobrazu, które powinny podlegać ochronie są: lasy, większe zadrzewienia nieleśne, zadrzewienia śródpolne, pasy zieleni wzdłuż dróg i cieków wodnych, naturalne łąki w dolinach rzecznych, a także koryta rzek.

3.6. Ochrona przyrodniczo rolnicza

Na podstawie przepisów ogólnych ochronie na omawianym terenie podlegają:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzona;
- gleby klas I – IV;
- udokumentowane złoża;
- wody powierzchniowe i podziemne;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.

3.7. Ochrona przed hałasem

➢ **Ochrona przed hałasem przemysłowym**

Na terenie gminy działalność gospodarczą prowadzi wiele podmiotów gospodarczych. Część z nich to zakłady produkcyjne, rzemieślnicze czy usługowe stanowiące potencjalne źródła hałasu do środowiska. Pojedyncze zakłady, warsztat czy przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą kształtują klimat akustyczny w bezpośrednim swoim otoczeniu.
Przywrócenie równowagi ekologicznej i rozwój poszczególnych elementów zagospodarowania wpływają na kształtowanie równomiernego rozwoju.
Z badań kontrolnych hałasu obiektów przemysłowych wynika, iż procedury lokalizacyjne, system ocen oddziaływania na środowisko, system kontroli i egzekucji daje możliwość oddziaływania na jednostki organizacyjne nie spełniające wymagań ochrony środowiska przed hałasem. W drodze decyzji administracyjnej ustalany jest dopuszczalny poziom hałasu emitowany z terenu danej jednostki organizacyjnej do środowiska.
Dopuszczalną emisję hałasu dla obiektów usytuowanych na terenie gminy ustala się w drodze

indywidualnej decyzji, w oparciu o charakter, przeznaczenie i sposób zagospodarowania oraz użytkowania terenu jak i obowiązujące standardy dla obszarów otaczających obiekt. Daje to możliwość przeprowadzenia badań kontrolnych WIOŚ.
Nie przestrzeganie ustaleń decyzji administracyjnej skutkuje sankcjami finansowymi w postaci kar. Pozwala to na coraz skuteczniejszą ochronę środowiska przed hałasem.

- **Ochrona przed hałasem drogowym**

Przez teren gminy Jordanów przebiega droga krajowa nr 8 Wrocław - Kudowa Zdrój, której klasyfikacja ma być zmieniona z klas "G" głównej na „GP" główną przyśpieszoną.

Planowana droga ekspresowa S-5 zmniejszy oddziaływanie hałasu komunikacyjnego przez skanalizowanie ruchu tranzytowego poza obszar zabudowy mieszkaniowej, a także ograniczy konieczność przejazdu przez ciasne centra miejscowości.
Opracowanie koncepcji zmian ruchu samochodowego, remonty i modernizacja dróg gminnych i powiatowych wpłynie na poprawę klimatu akustycznego terenów przyległych.
Hałas drogowy powinien być uwzględniony przez organ nadzoru budowlanego w przypadkach udzielania pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych w bezpośredniej odległości od istniejących i planowanych dróg. Budynki z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi powinny być wznoszone poza zasięgiem uciążliwości określonych w przepisach ochrony środowiska (w tym także przed hałasem i wibracjami), a w przypadku gdy ich lokalizacja znajdzie się w zasięgu ich oddziaływania muszą zostać zastosowane środki techniczne zmniejszające uciążliwości do poziomu określonego w przepisach szczególnych.
Przy modernizacji dróg i ulic należy zwrócić szczególną, uwagę na dobór nawierzchni właściwej dla rzeczywistej prędkości pojazdów. Asfalty porowate zmniejszają emisję hałasu dopiero przy prędkościach, znacznie większych od 70 km/h, zaś tzw. „ciche asfalty" (nawierzchnia, która obniża emisję hałasu o około 5 dB przy małej prędkości pojazdów, v < 70 km/h) mogą być stosowana w obszarze zabudowanym. Zastosowanie cichych nawierzchni drogowych poprawi warunki akustyczne w środowisku zewnętrznym o około 5 dB. Nie zapewni to jednak warunków komfortu akustycznego w tych punktach, w których poziom dźwięku przed zastosowaniem działań ochronnych jest większy niż 65 dB w porze dziennej i 55 dB w porze nocnej. Jedyną dostępną metodą redukcji hałasu pozostaje wymiana okien na dźwiękoizolacyjne, które zapewnią, warunki komfortu akustycznego wewnątrz pomieszczeń zamkniętych. Wymagania dotyczące izolacyjności okien według wymagań normy zależą od poziomu dźwięku hałasu samochodowego określonego dla szesnastu godzin pory dziennej oraz ośmiu godziny nocy.

- **Ogólne działania w zakresie ochrony przed hałasem**

Do celów krótkoterminowych, w zakresie ochrony środowiska przed hałasem na terenie gminy należyprzyjąć:

- Opracowanie programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem
- Opracowanie koncepcji zmian ruchu samochodowego poprzez wyprowadzenie ruchu poza centramiejscowości
- Budowa, remonty i modernizacja dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich.

Cele długoterminowe w zakresie poprawy klimatu akustycznego na terenie gminy stanowią pochodnązałożeń krótkoterminowych. Do takich działań należeć będą:

- Kontynuacja programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem.
- Stworzenie bazy danych o obiektach przemysłowych stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska.

- Opracowanie programu ochrony przed hałasem.
- Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez wyprowadzenie ruchu poza centra miejscowości, a na drogach poza miejscowościami poprzez obudowę dróg pasami zwartej zieleni izolacyjnej.
- Tworzenie stref buforowych pomiędzy nowoprojektowanymi centrami przemysłu i usług, a terenami zabudowy mieszkaniowej.

Dla poprawy klimatu akustycznego postuluje się również:

- Realizację drogi ekspresowej S-5, która pozwoli pozbyć się ruchu tranzytowego z terenów zabudowach
- Wprowadzenie zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu
- Wprowadzenie w koniecznych wypadkach wzdłuż cieków komunikacyjnych o dużym natężeniuruchu zabezpieczeń typu bariery dźwiękochłonne i okna dźwiękochłonne

3.8. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Ograniczenie wpływu promieniowania elektromagnetycznego na mieszkańców gminy realizuje się poprzez:

- dotrzymywanie obowiązujących norm w zakresie promieniowania elektromagnetycznegojonizującego i niejonizującego,
- ograniczenie możliwości lokalizacji obiektów potencjalnie uciążliwych, np. nadajników telefonii komórkowej, poprzez odpowiednie zapisy z planie zagospodarowania przestrzennego gminy.

Dla napowietrznych linii elektroenergetycznych do 110 kV strefa ochronna znajduje się mniej więcej w pasie o szerokości 25 – 40 m. Stacje transformatorowe powinny mieścić się w rezerwowanym pod nie obszarze o wymiarach 150 m x 80 m. Wszelkie zmiany zagospodarowania terenu pod linią 110 kV oraz w odległościachpoziomych mniejszych niż 15 m od skrajnych przewodów linii należy projektować w oparciu o normę PN-E- 05100-1, ustawę Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27.04.2001 roku (Dz. U. Nr 62 poz. 627 z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11.08.1998 roku (Dz. U. Nr 107 poz. 676) i uzgodnić Zakładem Elektroenergetycznym.
Natomiast wzdłuż linii 15 kV oraz 1 kV Zakład Elektroenergetyczny proponuje pozostawić pasy wolne od zagospodarowania i zadrzewienia o szerokości odpowiednio: 16 m i 4 m (po 8 m i 2 m od osi linii) wzdłuż urządzeń. Są to tak zwane strefy techniczne, umożliwiające eksploatację sieci napowietrznych z uwzględnieniem dojazdu do stanowisk słupowych.

Strefą ochronną obejmuje się również maszty radiotelekomunikacyjne. Określony areał jest ogrodzony i obejmuje obszar zależny od wysokości masztu – od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów od osi masztu. Na terenie gminy zlokalizowany jest 1 maszty telefonii komórkowych.

3.9. Strefa ochrony sanitarnej od cmentarza

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze, z dnia 25 sierpnia 1959 r. (Dz. U. Nr 52, poz. 315) podaje minimalne odległości terenów od granicy cmentarzy:
50 m od zabudowań mieszkalnych, jeśli posiadają one sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystającez wody są do niej podłączone;

150 m od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących lub przechowujących artykuły żywnościowe, zakładów żywienia zbiorowego, studzien, źródeł i strumieni, z których czerpana jest woda do picia dla potrzeb gospodarczych;
500 m od ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych będących źródłem zaopatrzenia sieci wodociągowejw wodę do picia.
Wyznacza się strefę ochrony sanitarnej dla terenów zieleni cmentarnej o szerokości 50 m metrów odgranicy użytkowanych cmentarz. W granicach strefy ochrony sanitarnej od cmentarza obowiązują ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenu, zgodnie z przepisami szczególnymi.

4. DZIEDZICTWO KULTUROWE

4.1. Osadnictwo

4.1.1. Biskupice

Wieś położona jest na wschód od drogi głównej na Kłodzko. Pierwsze wzmianki pochodzą z 1350 r. Istniał tu kiedyś majątek rycerski.

➢ **Układ przestrzenny wsi:**

Jest to typowa wieś przyfolwarczna. Centrum zajmuje dworek z zabudowaniami folwarcznymi. Od strony południowej teren ogranicza mur, który kiedyś wyznaczał granicę dawnych ogrodów, obecnie bardzo zniszczonych i przekształconych. Zabudowa wsi składa się z kilku gospodarstw na północ od cieku przedzielającego wieś i jednocześnie wyznaczającego północną granicę folwarku. Reszta zabudowy rozlokowana jest wzdłuż drogi do Pustkowa Wilczkowskiego i ma charakter zróżnicowany, o różnej wielkości działek.
Na terenie wsi wyznaczono:

- **strefę „B”** ochrony konserwatorskiej, obejmującą całą wieś z folwarkiem,
- **strefę „E”** ochrony ekspozycji**,** obejmującą widoki wsi od strony północnej i południowej z drogiPopowice – Biskupice - Pustków Wilczkowski,
- **strefę „OW”** obserwacji archeologicznej dla całej wsi,
- **strefę „K”** ochrony krajobrazu kulturowego, obejmującą zespół wsi Biskupice - Popowice.

4.1.2. Dankowice

Wieś położona jest na wschód od głównej trasy na Kłodzko i przylega do miejscowości Jordanów Śląski. Pierwsze wzmianki o tej miejscowości pochodzą z 1346 r. Gospodarka przez wieki opierała się na hodowli bydła i owiec oraz uprawie buraków cukrowych.

➢ **Układ przestrzenny wsi:**

Jest to wieś przydrożna na linii północny zachód i południowy wschód. W centrum wsi po południowej stronie drogi znajdują się pozostałości rozległego założenia pałacowo - folwarcznego na planiewydłużonego prostokąta. Większość zabudowań, rozlokowanych po obu stronach szerokiej ulicy, to obejścia gospodarskie na działkach siedliskowych o zbliżonej wielkości, zabudowane trój- i czworobocznie, z wewnętrznymi podwórzami. Północno - zachodnia część wsi łączy się zabudową z miejscowością Jordanów i granica pomiędzy nimi zaciera się.

Na terenie wsi wyznaczono:

- **strefę „B”** ochrony konserwatorskiej, która obejmuje centralną część wsi z zespołem dworsko - folwarcznym i zabudową gospodarską po północnej stronie drogi,
- **strefę „E”** ochrony ekspozycji, obejmującą widok wsi od strony południowo - zachodniej z drogi

  Jezierzyce - Jordanów,
- **strefę „OW”** obserwacji archeologicznej,
- **strefę „K”** ochrony krajobrazu kulturowego, która obejmuje zespół wsi Jordanów - Dankowice,
- Ochroną objęty jest również teren byłego mauzoleum na wzgórzu na północ od wsi.

4.1.3. Glinica

Wieś położona jest na zachód od głównej drogi na Kłodzko. Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z 1189 r. W XIX wieku funkcjonowała tutaj szkoła, wiatrak, kościół katolicki, gorzelnia i karczma. Duże znaczenia miała hodowla owiec i bydła.

➢ **Układ przestrzenny wsi:**

Jest to wieś w układzie owalnicy na linii wschód - zachód. Północno-zachodnia część owalnicy jest nieco już zatarta. Zabudowa wsi to przede wszystkim kilka zespołów gospodarskich typu Bauernhof, uzupełnionych małymi obejściami chłopskimi. Działki siedliskowe mają zabudowę czworoboczną,z czytelną linią pozostałości po stodołach, która tworzy granicę wsi. Dominantą wsi jest kościół znajdujący się w części centralnej.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **strefa „A”** ochrony konserwatorskiej obejmuje zespół kościoła wpisanego do rejestru zabytków wrazz najbliższym otoczeniem,
- **strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje całość zabudowań w granicach działek siedliskowych,
- **strefa „E”** ochrony ekspozycji obejmuje widoki wsi od strony południowo - zachodniej z drogi Tomice

  - Glinica i od strony północnej z drogi Jordanów - Świątniki, gdzie obowiązuje całkowity zakazzabudowy aż do granicy strefy „B”,
- wieś obejmuje wielkoobszarowa **strefa „K”** ochrony krajobrazu kulturowego,
- **strefa „OW”** obserwacji archeologicznej.

4.1.4. Janówek

Wieś jest położona w południowo-zachodniej części gminy. Pierwsze wzmianki o tej miejscowości pochodzą z roku 1414. W przeszłości był tu folwark, dwa młyny wodne, wiatrak, browar i gorzelnia oraz w pewnym oddaleniu wieża Bismarcka.

➢ **Układ przestrzenny wsi:**

Jest to niewielka wieś przydrożna, w części północnej przekształca się w układ wielodrożny. Na południu znajduje się założenie dworskie z niewielkim parkiem oraz czworobokiem zabudowań folwarcznych. Reszta zabudowań to luźno rozmieszczone obejścia gospodarcze na nieregularnych działkach gospodarczych. W części zachodniej pojawia się zabudowa jednorodzinna. Całość wsi jest wkomponowana w ukształtowanie terenu.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje folwark wraz z południową częścią wsi.
- **Strefa „W”** ochrony archeologicznej obejmuje wzgórze Jańska Góra.
- **Strefa „OW**” obserwacji archeologicznej dla miejscowości.

- **Strefa „W”** ochrony archeologicznej dla południowej części sołectwa Wieś leży na obszarze Ślężańskiego Parku Krajobrazowego.

4.1.5. Kaniów

Jest to przysiółek wsi Janówek, położony na wschód od niej. Pierwsze wzmianki pochodzą z końca XVIII w.

➢ **Układ przestrzenny:**

Przysiółek ten położony jest przy drodze na Jordanów. Jego zabudowa to składające się na czworobok budynki folwarczne po północnej i południowej stronie drogi, a także kilka niewielkich gospodarstw.
Strefy ochrony konserwatorskiej:

- Całość przysiółka obejmuje **strefa ochrony konserwatorskiej „B”**.
- Wyznaczona została strefa ochrony konserwatorskiej **„OW”** obserwacji archeologicznej.
- Cały teren obejmuje wielkoobszarowa **strefa „K”** ochrony krajobrazu.
- Ochroną objęty jest również cmentarz znajdujący się na wschód od przysiółka.

4.1.6. Jezierzyce Wielkie

Wieś położona jest w południowo-wschodniej części gminy. Pierwsze wzmianki przypadają na rok 1783. Kiedyś istotne znaczenie miała tu hodowla bydła i trzody chlewnej.

➢ **Układ przestrzenny wsi:**

Jest to wieś przydrożna, która w połowie XIX wieku została przekształcona w długą ulicówkę z obustronną zabudową. Zabudowę tworzą gospodarstwa o różnej wielkości działek siedliskowych. Centrum to duże gospodarstwa Bauernhof, uzupełnione skromnymi obejściami gospodarskimi.
Strefy ochrony konserwatorskiej i zabytki:

- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje całą historyczną zabudowę wsi w granicach działeksiedliskowych.
- **Strefa „K”** ochrony krajobrazu kulturowego obejmuje całą wieś oraz tereny do niej przyległe.
- **Strefa „OW”** obserwacji archeologicznej dla całej wsi.
- Oś widokowa została wyznaczona z drogi na Jezierzyce Małe.
- Ochroną objęty jest cmentarz położony na południowy wschód od wsi.

4.1.7. Jordanów Śląski

Miejscowość położona jest w centralnej części gminy, w bezpośrednim sąsiedztwie drogi nr 8. Pierwsza wzmianka o Jordanowie Śl. pochodzi z 1282 r. Od dawna było to miejsce skupiające handel, przemysł i rzemiosło. W miejscowości funkcjonowały: cegielnia, browar, gorzelnia, mleczarnia, młyn wodny, wiatrak, szkoła i kościół ewangelicki. Gospodarka opierała się głównie na hodowli bydła mlecznego i trzody chlewnejoraz uprawie buraków cukrowych i ziemniaków.

➢ **Układ przestrzenny:**

Jest to miejscowość o dużych rozmiarach i układzie wielodrożnicowym. Wokół kościoła i folwarku znajduje się najstarsza część wsi. W drugiej połowie XIX w. zaczęła powstawać zabudowa o charakterze przydrożnym, na południe wzdłuż drogi do Łagiewnik. Gdy przeprowadzono przez miejscowość linię kolejową, zabudowa zaczęła się kształtować zgodnie z

jej kierunkiem. Na początku XX wieku powstała kolonia mieszkalna w południowo-zachodniej części, łącząc się ze wsią Dankowice.
Obecnie na wzgórzu w północno-wschodniej części wsi rozwija się zabudowa jednorodzinna, wpisując się wukształtowanie terenu.
Na północy miejscowości, na rzece Ślęza, wybudowano zbiornik retencyjny.
Zabudowa Jordanowa jest zróżnicowana, składa się z dużych obejść gospodarskich typu Bauernhof na nieregularnych działkach siedliskowych. Występuje tutaj również zabudowa typu miejskiego, willowego, osiedli pracowniczych i małego przemysłu.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „A”** ochrony konserwatorskiej obejmuje najstarszą część wsi z kościołem, plebanią,folwarkiem oraz zabudową przydrożną po zachodniej stronie drogi.
- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje całą zabudowę historyczną miejscowości.
- **Strefa „E”** ochrony ekspozycji obejmuje widok z drogi Jordanów - Łagiewniki od południa i zachodu.
- **Strefa „K”** ochrony krajobrazu kulturowego obejmuje tereny przyległe oraz wieś Dankowice.
- **Strefa „OW”** obserwacji archeologicznej dla całej miejscowości.
- Chronionym obszarem jest także cmentarz po zachodniej stronie oraz wzniesienie ze szczątkamiarchitektury cmentarnej na północy wsi.

4.1.8. Mleczna

Wieś położona jest w południowo - wschodniej części gminy. Pierwsze wzmianki o niej pochodzą z 1351 r. Następnie miejscowość ta funkcjonowała jako wieś czynszowa we władaniu kapituły kościoła św. Krzyża weWrocławiu.

➢ **Układ przestrzenny:**

Jest to mała wieś przydrożna z zespołem folwarcznym. Zabudowa ukształtowała się po obu stronach wiejskiej ulicy. Składa się na nią kilka dużych gospodarstw, uzupełnionych małymi obejściami gospodarskimi. W południowo - wschodniej części wsi znajdują się pozostałości zespołu folwarcznegoi budynki czworaków po przeciwnej stronie drogi.
Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje całą zabudowę wsi w granicach działek siedliskowych.
- **Strefa „OW”** obserwacji archeologicznej dla miejscowości.
- **Strefa „E”** ochrony ekspozycji, w której obowiązuje zakaz zabudowy wsi od strony północneji południowej z drogi Jordanów - Łagiewniki.
- **Strefa „K”** ochrony krajobrazu kulturowego obejmuje całą wieś z przyległymi terenami.
- **Strefa „W”** ochrony archeologicznej dla części sołectwa po zachodniej stronie planowanej drogi ekspresowej

4.1.9. Piotrówek

Pierwsze wzmianki pochodzą z około 1783 r. Wieś położona jest w południowo - zachodniej części gminy. Tworzy ją majątek szlachecki z pałacem i wieś folwarczna. Istniał tu młyn wodny i młyn napędzany siłą końskich mięśni, browar, gorzelnia.

➢ **Układ przestrzenny:**

Jest to wieś folwarczna. Zabudowa składa się z zespołu pałacowo -folwarcznego wraz z

założeniem parkowo - ogrodowym w części południowej oraz z kompleksu zabudowy przydrożnej wzdłuż drogi na Olesznę, na południe od folwarku. Piotrówek charakteryzuje się rozrzuconą zabudową, interesująco wpisaną w morfologię terenu.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „A"** ochrony konserwatorskiej obejmuje zespół pałacowo- parkowy ze śladami założeniaogrodowego.
- **Strefa „B"** ochrony konserwatorskiej zawiera całość historycznej zabudowy wsi z kaplicą grobową.
- **Strefą „E"** ochrony ekspozycji, objęto widoki z drogi do Tomic od północy i do Karolina od zachodu.
- **Strefa „OW"** obserwacji archeologicznej dla miejscowości.

  Wieś położona w granicach Ślężańskiego Parku Krajobrazowego.
- **Strefa „W"** ochrony archeologicznej wokół stanowiska archeologicznego nr 83.

4.1.10. Popowice

Wieś podzielona była kiedyś na różnych właścicieli. Majątek posiadał tu również zakon krzyżowców. W XIX wieku było tu wolne sołectwo i 9 domów, które zamieszkiwały 92 osoby.

➢ **Układ przestrzenny:**

Jest to niewielka wieś złożona z kilku zabudowań typu Bauernhof, usytuowanych naprzeciw siebie po obu stronach drogi. Kompozycja przestrzenna zabudowy opiera się na zamkniętych czworobokach budynków gospodarskich, które połączone są murem. Zewnętrzny obrys wsi wyznaczony jest przez linię stodół.
Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B"** ochrony konserwatorskiej obejmuje całość historycznej zabudowy wsi wraz z willą położoną na południe od drogi, poza zabudową wsi.
- **Strefa „E"** ochrony ekspozycji obejmuje widoki wsi od strony północnej, wschodniej i zachodniej.Wyznaczona została oś widokowa, wzdłuż drogi na Masyw Ślęży.
- **Strefa „OW"** obserwacji archeologicznej dla miejscowości.
- **Strefa „K"** ochrony krajobrazu kulturowego obejmuje zespół wsi Biskupice - Popowice.

4.1.11. Pożarzyce I

W XIX w. we wsi znajdował się pałac, 32 domy, młyn wodny. Zajmowano się tu głównie hodowlą merynosówi uprawą buraków cukrowych.

➢ **Układ przestrzenny:**

Jest to niewielka wieś o charakterze przydrożnym. Posiadająca kilka obejść mieszkalno - gospodarkich,rozplanowanych luźno na niewielkich działkach siedliskowych.
Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B"** ochrony konserwatorskiej obejmuje całość zabudowań miejscowości w granicach działek.
- **Strefa „E"** ochrony ekspozycji wyznaczona została od południa z drogi na Białobrzezie.
- **Strefa „OW"** obserwacji archeologicznej została wyznaczona dla całej miejscowości.

4.1.12. Pożarzyce II

➢ **Układ przestrzenny:**

Obecnie wieś jest traktowana jako przysiółek Pożarzyc I, położony na północ od niej. Znajduje się tutaj założenie dworsko - folwarczne wraz z parkiem oraz kilka domów mieszkalnych. Zabudowa folwarczna została uformowana w czworobok.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **strefa „B"** ochrony konserwatorskiej obejmuje całą wieś oraz teren parku,
- **strefa „E"** ochrony ekspozycji obejmuje widok na wieś z drogi Pożarzyce - Jezierzyce,
- **strefa „OW"** obserwacji archeologicznej została wyznaczona dla całej miejscowości.

4.1.13. Tomice

Pierwsza wzmianka o tej miejscowości pochodzi z 1350 r. W XIX w. funkcjonował tutaj młyn wodny, tartak oraz gorzelnia. Uprawiano głównie buraki cukrowe i hodowano bydło.

➢ **Układ przestrzenny:**

Jest to niewielka wieś o przydrożnej zabudowie. Kompozycja przestrzenna zabudowań na północy i na południu opiera się na czworobokach dużych obejść gospodarskich oraz zabudowie mieszkalno - gospodarczej, swobodnie zlokalizowanej po obu stronach drogi na niewielkich działkach siedliskowych. Na południu od wsi znajduje się mały zespół dworsko - folwarczny o kształcie czworoboku z pozostałościami założenia parkowego.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **strefa „B"** ochrony konserwatorskiej obejmującą całość historycznej zabudowy wsi,
- **strefa „E"** ochrony ekspozycji obejmuje widoki od południa z drogi na Piotrówek, od północy z drogina Glinnicę i od zachodu z drogi na Winną Górę,
- **strefa „OW"** obserwacji archeologicznej została wyznaczona dla całej miejscowości. Wieś położona w granicach otuliny Ślężańskiego Parku Krajobrazowego.

4.1.14. Wilczkowice

Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1286 r. W 1296 r. książę Henryk nadał klasztorowi klarysek z Wrocławia swój majątek z całym sołectwem i patronatem nad kościołem. Po kasacji zakonów w 1810 r. miejscowość przeszła na własność skarbu państwa. Wtedy we wsi znajdowało się 60 budynków mieszkalnych, 2 wolne sołectwa, kościół, szkoła katolicka oraz hodowla owiec. W I poł. XIX w. podstawowe gałęzie produkcji to: hodowla bydła i uprawa buraków cukrowych.

➢ **Układ przestrzenny:**

Jest to rozległa wieś przydrożna z zabudową o charakterze luźnym. We wschodniej części wsi znajduje siękościół z cmentarzem i krzyżem pokutnym.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B"** ochrony konserwatorskiej obejmuje kościół w obrysie muru cmentarnego.
- **Strefą „E"** ochrony ekspozycji objęto widok wsi od strony zachodniej z drogi na Nasławice i z drogiJordanów – Pustków Wilczkowski od strony północnej i południowej.
- Wieś leży na terenie wielkoobszarowej **strefy „K"** ochrony krajobrazu kulturowego.
- **Strefa „OW"** obserwacji archeologicznej obejmuje całą miejscowość.

4.1.15. Winna Góra

Pierwsza wzmianka o tej miejscowości przypada na 1371 r. W końcu XVIII w. została podzielona na kilka posiadłości. W 1898 r. Winna Góra stanowi jeden organ administracyjny z Karolinem. Podstawowe gałęzie gospodarki w tym czasie to hodowla bydła oraz cegielnia. W I poł. XX w. pozyskuje się tutaj również drewno z okolicznych lasów.

- **Układ przestrzenny:**

Jest to niewielka miejscowość o charakterze przydrożnym. Zabudowa składa się z kilku zabudowań gospodarskich oraz małych obejść chłopskich po obu stronach drogi. W centralnej części znajdują się ślady założenia folwarcznego.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B"** ochrony konserwatorskiej obejmuje wszystkie zabudowania wsi w granicach działeksiedliskowych.
- **Strefą „E"** ochrony ekspozycji objęto widok wsi od strony wschodniej z drogi na Tomice.
- **Strefa „OW"** obserwacji archeologicznej obejmuje całą miejscowość. Miejscowość jest położona w granicach Ślężańskiego Parku Krajobrazowego.

4.1.16. Karolin

Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z 1375 r. Znajduje się tam pałac z folwarkiem. Kiedyś funkcjonował tu młyn wodny, browar, gorzelnia oraz cegielnia. Prowadzona była również hodowla bydła i merynosów. Na początku XX wieku zaczyna dominować uprawa buraków cukrowych, lnu, jęczmienia i roślin na nasiona. Jeszcze w 1937 r. Karolin i Winna Góra stanowią jedną posiadłość, która obejmuje 151 ha lasów, 14 ha pastwisk, 9 ha łąk oraz 1 ha ogrodu.

- **Układ przestrzenny:**

Jest to wieś folwarczna. W centralnej części znajduje się zespół pałacowo - folwarczny z niewielkim parkiempo stronie zachodniej. Zabudowa folwarku opiera się na planie prostokątnego majdanu, który został wybrukowany. Na północny wschód od tego założenia zlokalizowane są dwa domy mieszkalne dla pracowników. Na południu znajduje się nieduża uliczka z kilkoma domami. Pozostała zabudowa mieszkaniowa znajduje się na zachód od folwarku przy polnej drodze.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B"** ochrony konserwatorskiej obejmująca obszar wsi, za wyjątkiem obszaru zespołu pałacowo

  - folwarcznego z parkiem, który wpisano do rejestru zabytków i tworzy strefę **„A".**
- Wyznaczono **strefę „E"** ochrony ekspozycji z drogi na Piotrówek od strony wschodniej.
- Wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej **„OW"** obserwacji archeologicznej dla miejscowości.Wieś jest położona w otulinie Ślężańskiego Parku Krajobrazowego.

4.2. Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków kulturywspółczesnej

Podobnie ważnym celem strategicznym dla gminy jest kompleksowa rewitalizacja obiektów historycznych i obiektów budowanych przed drugą wojną światową. Rewaloryzacja tych

obiektów oraz ich otoczenia ma podstawowe znaczenie dla pokreślenia korzystnego wizerunku gminy, który jest istotny dla zainteresowaniai przyciągnięcia inwestorów.

Na terenie gminy Jordanów Śląski ochronie kulturowej podlegają:

- obiekty i obszary zabytkowe wpisane do rejestru zabytków – przedstawione w częściUwarunkowania rozwoju gminy - Zabytki i stanowiska archeologiczne;
- stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków - przedstawione w części Uwarunkowaniarozwoju gminy - Zabytki i stanowiska archeologiczne;
- obiekty o wartościach środowiskowych i kulturowych objęte spisem konserwatorskim;
- rejony obserwacji archeologicznej - stanowiska archeologiczne udokumentowane - przedstawione w części Uwarunkowania rozwoju gminy - Zabytki i stanowiska archeologiczne;

Na terenie gminy wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej, w tym ścisłej ochrony, obejmujące zespoły podworskie, obiekty sakralne, w których wszelkie zmiany użytkowania, modernizacji lub przebudowy muszą być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
Nowopowstające zespoły urbanistyczne należy harmonijnie komponować się z otaczającym krajobrazem, a jeśli znajdować się będą w sąsiedztwie stref ochrony konserwatorskiej, nie powinny kolidować z historycznym układem zabudowy. Kształtowanie zabudowy i jej otoczenia dla poszczególnych stref ochrony A, B, E, K, W, OW, podlega następującym ustaleniom:

- należy zachować istniejący historyczny układ dróg, linii zabudowy oraz kompozycji zespołów
  urbanistycznych i kompozycji zieleni urządzonej (dotyczy strefy A),
- chronić ciągi i osie widokowe poprzez odpowiednie kształtowanie zabudowy; kadrowanie widoków poprzez zabudowę, ukształtowanie linii i płaszczyzny zieleni oraz alei,
- dostosować skalę zabudowy do otoczenia, ukształtowania wnętrz urbanistycznych i otwarć kierunkowych,
- należy dostosować nowoprojektowaną zabudowę do historycznych układów w zakresie sytuacji, bryły, skali, podziałów architektonicznych: w strefie A - poprzez nawiązanie formami współczesnymi do lokalnej architektury; w strefie B należy harmonijnie połączyć elementy zabudowy współczesnej z historyczną,
- dla zabudowy zagrodowej preferuje się zwarty układ wzdłuż dróg niższych klas z powiązaniem z
  polami,
- na terenie Ślężańskiego Parku Krajobrazowego należy lokalizować działki o możliwie największejpowierzchni w celu poprawienia bilansu zabudowy do terenów wolnych,
- dopuszcza się tworzenie małych enklaw indywidualnej zabudowy rezydencjonalno - rekreacyjnej,
- należy wprowadzić w nowopowstających zespołach urbanistycznych przestrzenie ogólnodostępne,zieleń urządzoną, wysoką i niską oraz ścieżki dla pieszych,
- zabudowania zagrodowe należy projektować jako zagrody wielobudynkowe, zgodnie z historycznązasadą kształtowania tych obiektów,
- należy ograniczać obudowę ciągów komunikacyjnych, powodującą powstawanie barierekologicznych oraz zakłócanie ciągów widokowych,
- należy unikać sytuowania obiektów budowlanych zbyt agresywnie wpisujących się w otoczenie i harmonizować już istniejące tego typu obiekty.

4.2.1. Strefa „A" ścisłej ochrony konserwatorskiej

Największa strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmuje:

- Centrum miejscowości Jordanów Śląski

Należy dążyć do zachowania historycznej formy budynków istniejących i zachowania pierwotnego układu przestrzennego ulic i placów, odtworzenia zdegradowanego i przekształconego układu przestrzennego zabudowy przysłupowo - zrębowej. Zabudowa uzupełniająca powinna być kształtowana na podstawie materiałów ikonograficznych lub nawiązywać do historycznej zabudowy istniejącej.

- Wilczkowie – zespół kościelny wpisany do rejestru zabytków, dawny cmentarz przykościelny –
  obecnie teren zielony, mur cmentarny

W granicach strefy ustala się konieczność:

- Zachować historyczny układ przestrzenny (tj. rozplanowanie dróg, ulic i miedzuchów, placów, historycznych zbiorników wodnych, przebieg linii zabudowy, kompozycję zabudowy, kompozycję historycznej zieleni) oraz poszczególne elementy tego układu. (tj. historyczne nawierzchnie ulic, placów i chodników, historyczne obiekty techniczne, zabudowę, małą architekturę i zieleń.);
- Obowiązuję działania odtworzeniowe i rewaloryzacyjne
- Konserwować zachowane elementy układu przestrzennego
- Dostosować obecną lub projektowaną funkcję do wartości zabytkowych obiektów i obszarów położonych w strefie; w przypadku inwestycji nowych należy preferować te z nich, które stanowią rozszerzenie lub uzupełnienie już istniejących form zainwestowania terenu, przy założeniu maksymalnego zachowania i utrwalenia istniejących już relacji oraz pod warunkiem, iż nie kolidują one z historycznym charakterem obiektu;
- Funkcje uciążliwe i degradujące wyeliminować
- Dostosować nową zabudowę do historycznej kompozycji przestrzenno – architektonicznej w zakresie lokalizacji, skali, gabarytów, rozplanowania, bryły, poziomu posadowienia parapetu, kształtu i wysokości dachu, formy architektonicznej, podziałów architektonicznych, proporcji powierzchni murów i otworów, opracowania elewacji, detalu, kolorystyki, podziałów wewnętrznych okien i drzwi, oraz nawiązać formami współczesnymi do lokalne tradycji architektonicznej;
- Lokalizacja nowej zabudowy na terenie zabytkowych zespołów dworskich, pałacowych,
  folwarcznych możliwa jest jako logiczne uzupełnienie istniejącej zabudowy;
- W obrębie zespołów dworskich, folwarcznych zakazuje się budowy silosów w obrębie podwórzy folwarcznych; dopuszcza się budowę silosów na tym terenie jako wbudowane w obiekty folwarczne w formie obudowanej, w miejscu nieistniejących obiektów historycznych
- Nowa zabudowa powinna powtarzać przebieg historycznej linii zabudowy, winna być kształtowana w oparciu o dostępne materiały ikonograficzne oraz w nawiązaniu do zachowanej historycznej zabudowy;
- Nowa zabudowa nie może dominować nad zabudową historyczną
- Stosować materiały budowlane tradycyjne
- Usunąć obiekty dysharmonizujące i tymczasowe, analogicznie należy postępować w stosunku do innych elementów zniekształcających założenie historyczne (np. błędnych nasadzeń zieleni)
- Zakazuje się wprowadzania przegrodzeń dzielących optycznie zespół;

- Umieszczenie reklam lub innych tablic reklamowych nie związanych bezpośrednio z danym obiektem i stanowiących na obiekcie lub obszarze element obcy, jest bezwzględnie zabronione; dopuszcza się umiejscawianie tablic informacyjnych, instytucji lub szyldów sklepów i zakładów w miejscach na to wyznaczonych, we właściwe nie agresywnej formie
- Inwestor przed uzyskaniem pozwolenia na budowę winien liczyć się z koniecznością zalecenia
  dodatkowych badań lub opracowań studialnych, archeologicznych, architektonicznych, urbanistycznych, stratygraficznych, dendrologicznych, dendrochronologicznych itp. W przypadku postawienia takich wymogów przez odpowiednie służby ochrony zabytków
- Uporządkować wnętrza zabudowy zabytkowych zespołów budowlanych, puste place powstałe po
  wyburzeniu obiektów powinny uzyskać zagospodarowanie odtworzeniowe bądź jako zieleńce wewnątrz blokowe, według indywidualnych projektów (preferowana jest zieleń niska i pnąca)
- Wyklucza się możliwość prowadzenia napowietrznych linii teletechnicznych i energetycznych;
- Zakaz lokalizacji konstrukcji wieżowych związanych z urządzeniami przekaźnikowymitelekomunikacji
- Zakaz budowy ogrodzeń betonowych z elementów prefabrykowanych
- Wszelkie zamierzenia i działania (w tym wszelkie zmiany formy własności, funkcji, podziałów nieruchomości, przebudowy, rozbudowy i remontów, zagospodarowania terenów, wznoszenie nowych obiektów) na obszarze strefy „A" należy konsultować i uzgadniać z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Strefa „A" obejmująca historyczne założenia kościelne wraz z cmentarzami, ruralistyczne, równoznaczna jest ze ścisłą strefą ochrony zabytków archeologicznych: Wszelkie zamierzenia inwestycyjne związane z pracami ziemnymi wymagają przeprowadzenia ratowniczych badań archeologicznych i wykopaliskowych (w uzasadnionych przypadkach wyprzedzających), przez uprawnionego archeologa, historyka architektury i odpowiednie zespoły badawcze na koszt inwestora, za pozwoleniem konserwatorskim na prace archeologiczne i wykopaliskowe. Pozwolenie należy uzyskać przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, a dla robót nie wymagających pozwolenia na budowę – przed realizacją inwestycji, tj. przed uzyskaniem zaświadczenia potwierdzającego akceptację przyjęcia zgłoszenia wykonywania robót budowlanych. Dla planowanej zabudowy uzupełniającej obowiązuje wymóg przeprowadzenia wyprzedzających badań archeologiczno – architektonicznych. Ratownicze badania archeologiczne pozwalają określić pierwotne linie zabudowy, historyczne podziały działek, szerokość historycznej zabudowy, która powinna znaleźć odzwierciedlenie w projektowanych elewacjach budynków. Należy liczyć się także z koniecznością zachowania w nowej zabudowie czy zagospodarowaniu terenu wartościowych reliktów historycznej zabudowy (piwnic, murów) i ekspozycji w nawierzchni zarysów dawnej zabudowy, wjazdów, bram itp. Nakazuje się odtworzenie historycznej zabudowy uzupełniającej zgodnie z przekazami ikonograficznymi oraz wynikami badań archeologiczno – architektonicznych.

Dla obszarów i obiektów szczególnie cennych pod względem historycznym i architektonicznym należy wprowadzić program rewaloryzacji wraz z terenami przyległymi, na podstawie jednolitej koncepcji przestrzenno – architektonicznej (również uwzględniającej uporządkowanie stanu władania nieruchomościami).

4.2.2. Strefa „B" ochrony konserwatorskiej

Strefą „B" ochrony konserwatorskiej objęto tereny zabytkowej zabudowy o wysokich walorach historycznychw większości sołectw Gminy Jordanów Śląski.
W strefie przede wszystkim należy dążyć do zachowania historycznej formy budynków istniejących i zachowania pierwotnego układu przestrzennego ulic i placów. Priorytetem powinno być odtworzenie zdegradowanego i przekształconego układu przestrzennego i zabudowy przysłupowo – zrębowej. Zabudowa uzupełniająca powinna być kształtowana na podstawie materiałów ikonograficznych lub nawiązywać do historycznej zabudowy istniejącej.
Należy uwypuklić konieczność stosowania tradycyjnych technik i materiałów budowlanych przy remontach obiektów zabytkowych (dachówka ceramiczna, kamień, drewno, stolarka drewniana), zachowania jednolitej formy bryły i elewacji budynków (np. wymóg stosowania ujednoliconego typu stolarki okiennej i witryn dla danego obiektu, czy wymóg sporządzania projektów kolorystyk elewacji), zachowania dekoracji elewacji, jak również wyposażenia zabytku (stolarka drzwiowa, okienna, witryny sklepowe, piece, stropy drewniana itp.) Bezwzględnie dążyć do zachowania i wyeksponowania drewnianej konstrukcji przysłupowo – zrębowej i ryglowej.
Zabrania się stosowania okładzin z PCV na elewacjach, ocieplania na zewnątrz budynków o konstrukcji drewnianej, przysłupowo – zrębowej i ryglowej oraz budynków murowanych o bogatym wystroju architektonicznym.
Zabrania się prowadzenia przewodów wentylacyjno - spalinowych po elewacjach budynków zabytkowych.

Zaleca się restaurację i modernizację techniczną obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem współczesnej funkcji do zabytkowej wartości obiektu.

W strefie „B" obowiązują następują następujące wymogi konserwatorskie:

- Zachować i wyeksponować elementy historycznego układu przestrzennego tj. rozplanowanie dróg, ulic, placów, linie zabudowy, kompozycje zabudowy, zespoły zabudowy oraz kompozycję zieleni; zachować historyczne nawierzchnie kamienna;
- Obiekty o wartościach zabytkowych należy poddać restauracji i modernizacji technicznej z dostosowaniem obecnej lub projektowanej funkcji do wartości obiektu
- Wszelka działalność inwestycyjna musi uwzględnić istniejące już związki przestrzenne i planistyczne
- Należy przyznać pierwszeństwo wszelkim działaniom odtworzeniowym i rewaloryzacyjnym, zarówno w przypadku przyrodniczych elementów krajobrazu, jak i w stosunku do historycznej struktury technicznej, instalacji wodnych, sieci komunikacyjnych oraz obiektów zabytkowych znajdujących się w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków;
- Należy preferować te inwestycje, które stanowią rozszerzenia lub uzupełnienie już istniejących form
  zainwestowania terenu, przy założeniu maksymalnego zachowania i utrwalenia istniejących już relacji oraz pod warunkiem, iż nie kolidują one z historycznym charakterem obiektu; przy opracowaniu zasady kształtowania przyszłej zabudowy należy uwzględnić historyczny charakter zabudowy miejscowości i jej rozplanowania: np.: mieszkaniowy, zagrodowy, siedliskowy itp.
- Przy nowych inwestycjach oraz związanych z modernizacją, rozbudową, przebudową obiektów
  istniejących wymaga się nawiązania gabarytami i sposobem kształtowania bryły i użytymi materiałami do miejscowej tradycji architektonicznej; w przypadku istniejącego obiektu – po rozbudowie budynek powinien tworzyć spójną kompozycję z istniejącą częścią
- Nowa zabudowa winna być zharmonizowana z historyczną kompozycją

przestrzenno -
architektoniczną w zakresie lokalizacji, rozplanowania, skali, ukształtowania bryły, w tym kształtu i wysokości dachu, poziomu posadowienia parteru, formy architektonicznej, podziałów otworów okiennych i drzwiowych, materiału oraz przy nawiązaniu do historycznej zabudowy danej miejscowości

- Lokalizacja nowej zabudowy na terenie zabytkowych zespołów dworskich, pałacowych,
  folwarcznych możliwa jest jako logiczne uzupełnienie istniejącej zabudowy;
- W obrębie zespołów dworskich, folwarcznych zakazuje się budowy silosów w obrębie podwórzy folwarcznych; dopuszcza się budowę silosów na tym terenie jako wbudowane w obiekty folwarczne w formie obudowanej, w miejscu nieistniejących obiektów historycznych
- Nowa zabudowa nie może dominować nad zabudową historyczną
- Stosować materiały budowlane tradycyjne
- Usunąć obiekty dysharmonizujące i tymczasowe, analogicznie należy postępować w stosunku do innych elementów zniekształcających założenie historyczne (np. błędnych nasadzeń zieleni)
- Zakazuje się wprowadzania przegrodzeń dzielących optycznie zespół;
- Umieszczenie reklam lub innych tablic reklamowych nie związanych bezpośrednio z danym obiektem i stanowiących na obiekcie lub obszarze element obcy, jest bezwzględnie zabronione; dopuszcza się umiejscawianie tablic informacyjnych, instytucji lub szyldów sklepów i zakładów w miejscach na to wyznaczonych, we właściwe nie agresywnej formie
- Uporządkować wnętrza zabudowy zabytkowych zespołów budowlanych, puste place powstałe po wyburzeniu obiektów powinny uzyskać zagospodarowanie odtworzeniowe bądź jako zieleńce wewnątrz blokowe, według indywidualnych projektów (preferowana jest zieleń niska i pnąca)
- Wyklucza się możliwość prowadzenia napowietrznych linii teletechnicznych i energetycznych;
- Zakaz lokalizacji konstrukcji wieżowych związanych z urządzeniami przekaźnikowymi telekomunikacji
- Zakaz budowy ogrodzeń betonowych z elementów prefabrykowanych
- Wszelkie zamierzenia i działania (w tym wszelkie zmiany formy własności, funkcji, podziałów nieruchomości, przebudowy, rozbudowy i remontów, zagospodarowania terenów, wznoszenie nowych obiektów) na obszarze strefy „B" należy konsultować i uzgadniać z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków.

4.2.3. Strefa ochrony 'K" krajobrazu kulturowego

Strefa „K" - ochrony krajobrazu kulturowego, obejmuje większość gminy na zachód od drogi krajowej nr 8oraz fragmenty gminy na po wschodniej części drogi.
Działania konserwatorskie w strefie „K" obejmują restaurację zabytkowych elementów krajobrazu urządzonego, ochronę krajobrazu naturalnego przestrzennie związanego z historycznym założeniem, ochronę form i sposobu użytkowania terenów takich jak: układ dróg, miedz, zadrzewień, alei, szpalerów drzew, grobli, stawów, przebiegu cieków wodnych, z zaleceniem utrzymania wykształconego sposobuparcelacji gruntów i form użytkowania.

W strefie „K" obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- Należy zachować i wyeksponować elementy historycznego układu przestrzennego i kompozycję zieleni
- Nowa zabudowa winna być zharmonizowana z historyczną kompozycją przestrzenno – architektoniczną w zakresie lokalizacji, rozplanowani, skali, bryły, materiału oraz nawiązywać do lokalnej, historycznej tradycji architektonicznej
- W obrębie zespołów folwarcznych objętych jedynie strefą „K" należy dążyć do zachowania lub odtworzenia historycznego układu przestrzennego; nowa zabudowa wznoszona w miejscu nieistniejących obiektów folwarcznych lub jako jej logiczne uzupełnienie, z nawiązaniem do skali, bryły i dyspozycji elewacji, z użyciem tradycyjnych materiałów budowlanych; zakaz budowy silosów w obrębie podwórzy folwarcznych, silosy należy lokalizować jako wbudowane w obiekty folwarczne
- Wszelka działalność inwestycyjna musi uwzględniać istniejące już związki przestrzenne i planistyczne
- Należy przyznać pierwszeństwo wszelkim działaniom odtworzeniowym i rewaloryzacyjnym , zarówno w przypadku przyrodniczych elementów krajobrazu, jak i w stosunku do historycznej struktury technicznej, instalacji wodnych, sieci komunikacyjnych oraz obiektów zabytkowych znajdujących się w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków
- Należy preferować te inwestycje, które stanowią rozszerzenie lub uzupełnienie już istniejących form zainwestowania terenu, przy założeniu maksymalnego zachowania i utrwalenia już istniejących relacji oraz pod warunkiem, iż nie kolidują one z historycznym charakterem obiektu.
- Formy inwestowania należy w maksymalnym stopniu ukierunkować na ich harmonijne wpisanie w otaczający krajobraz; z tego powodu należy wyłączyć możliwości realizacji inwestycje duże wielkoobszarowe, jak również te, które wymagają znacznych przeobrażeń krajobrazu.
- Należy utrzymać krajobraz przyrodniczy związany przestrzennie z historycznym założeniem urbanistycznym i ruralistycznym.
- Umieszczenie reklam lub innych tablic reklamowych nie związanych bezpośrednio z danym obiektem i stanowiących na obiekcie lub obszarze element obcy, jest bezwzględnie zabronione; dopuszcza się umiejscawianie tablic informacyjnych, instytucji lub szyldów sklepów i zakładów w miejscach na to wyznaczonych, we właściwe nie agresywnej formie
- Wszelkie działania inwestycyjne polegające na wznoszeniu nowych obiektów kubaturowych oraz przebudowie i zmianie wyglądu istniejących obiektów należy uzgadniać z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków.

4.2.4. Strefa „E" ochrony ekspozycji

Strefa ochrony ekspozycji układu zabytkowego obejmuje obszar stanowiący zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołów lub obiektów zabytkowych o szczególnych walorach krajobrazowych. Obowiązuje ochrona ekspozycji zespołu zabytkowego poprzez rygory dotyczące sposobu zagospodarowania i nieprzekraczalnych gabarytów zabudowy w tej strefie. Działania konserwatorskie na tym obszarze polegają na ustaleniu nieprzekraczalnych gabarytów zabudowy zharmonizowanej z zespołem zabytkowym bądź ograniczeniu lub wykluczeniu zabudowy i innych elementów wysokościowych lub dysharmonizujących. Wszelkie działania inwestycyjne polegające na wznoszeniu nowych obiektów kubaturowych oraz przebudowie i zmianie wyglądu istniejących obiektów należy uzgadniać z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków.

4.2.5. Strefa „W" ochrony archeologicznej

Strefa „W" ochrony archeologicznej wyznaczona jest wokół stanowiska archeologicznego nr 83. Proponuje się również wyznaczenie strefy ochrony archeologicznej na południu Jordanowa Śląskiego. Na tym terenie planuje się dalsze badania archeologiczne. Strefę „W" wyznacza się dla obszarów pradziejowych i nowożytnych kopalni serpentynitu. Strefa „W" obejmuje tereny o rozpoznanej zawartości stanowisk archeologicznych podlegających ochronie konserwatorskiej, a charakteryzujących się własną formą krajobrazową Stanowiska archeologiczne, dla których wyznaczono strefę „W" wyłączone są z działalności inwestycyjnej, która mogłaby naruszyć ich specyficzną formę – dopuszcza się między innymi prowadzenie prac porządkowych, konserwację zachowanych fragmentów zabytkowych celem ich ekspozycji w terenie, zabezpieczenie przed zniszczeniem i innych prac konserwatorsko – zabezpieczających.
Strefę „W" ochrony archeologicznej wyznacza się, aby objąć ochroną relikty archeologiczne oraz tereny, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia ww. reliktów jest bardzo duże. Wszelkie zamierzenia inwestycyjne i działania w tej strefie winny być prowadzone pod nadzorem i za zezwoleniem WKZ. W przypadku dokonania odkrycia archeologicznego obowiązuje zawiadomienie Służb Ochrony Zabytków.

Strefę „W" wyznaczono dla stanowisk archeologicznych charakteryzujących się własną formą krajobrazową oraz ich otoczenia. Wyznacza się ją również dla obszarów kościołów wraz z cmentarzami przykościelnymi.

Wszelka działalność inwestycyjna prowadzona w wyznaczonej strefie „W" nie powinna naruszać specyficznych form zabytkowych. Dla rozpoznanych stanowisk i obiektów o zachowanej formie krajobrazowej ustala się obowiązek prowadzenia prac konserwatorskich i rewaloryzacyjnych mających na celu uporządkowanie, zachowanie fragmentów zabytkowych celem ich ekspozycji lub zabezpieczenie przedzniszczeniem.
Na tym terenie wszelkie ewentualne prace należy uzgadniać z Dolnośląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz prowadzić za pozwoleniem na prace archeologiczne i wykopaliskowe. Inwestor winien liczyć się z koniecznością zlecenia dodatkowych badań lub opracowań studialnych archeologicznych, architektonicznych, stratygraficznych, dendrochronologicznych i innych.

4.2.6. Strefa „OW" obserwacji archeologicznej

Strefą „OW" obserwacji archeologicznej jest objęta większość zabytkowych część sołectw w gminie Jordanów Śląski.
Strefa „OW" obserwacji archeologicznej obejmuje obszar o domniemanej zawartości ważnych reliktówarcheologicznych. Dotyczy to głównie miejscowości o metryce średniowiecznej, które często w swoim współczesnym układzie zachowały układ średniowieczny.
Wszelkie inwestycje planowane na obszarach objętych strefą "OW" powinny zostać uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Na obszarze objętym studium wprowadza się strefę „OW" obejmującą tereny o stwierdzone lub domniemanej zawartości reliktów archeologicznych (w sąsiedztwie nagromadzenia udokumentowanych stanowiska archeologicznych). Dotyczy to miejscowości o metryce

średniowiecznej i nowożytne oraz obszarów z zachowanych reliktach pradziejowego i historycznego osadnictwa. Wszelkie zamierzenia inwestycyjne w jej obrębie związane z pracami ziemnymi należy uzgodnić z dolnośląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków co do konieczności ich prowadzenia pod nadzorem archeologicznym i za pozwoleniem wojewódzkiego konserwatora zabytków. Nadzór archeologiczny i ratownicze badania archeologiczne prowadzone są przez uprawnionego archeologa.

Powyższe pozwolenie konserwatorskie należy uzyskać przed pozwoleniem na budowę i dla robót nie wymagających pozwolenia na budowę – przed realizację inwestycji, tj. przed uzyskaniem zaświadczenia potwierdzającego akceptację przyjęcia zgłoszenia wykonania robót budowlanych.

4.2.7. Strefa ochrony Zabytkowych układów zieleni

Jako zieleń chroniona na terenie gminy występują cmentarze powstałe przed 1945 rokiem, szpalery drze, aleje i pojedyncze drzewa pomnikowe.

Na wyżej wymienionych terenach obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- Należy dążyć do ich zachowania lub scalania w granicach historycznych;
- Założenia te powinny zostać założeniami zielonymi, należy lokalizować tu funkcje reprezentacyjnąlub rekreacyjną;
- Założenia te należy uporządkować, wskazana jest ich rewaloryzacja;
- Wszelkie działania na ich terenie, także lokalizację na ich terenie nowych obiektów, należy uzgodnić z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków i wykonywać pod jego kontrolą
-
- Na terenie cmentarzy obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:
- Jeżeli są one nadal użytkowane, należy zachować ich dotychczasową funkcję
- Cmentarze nie użytkowane należy zachować jako tereny zielone
- Należy zaznaczyć w terenie obszar cmentarza, poprzez ogrodzenie go w sposób trwały (funkcję ogrodzenia może pełnić zarówno twór sztuczny np.: mur, estetyczne ogrodzenie metalowe, jak i naturalny np.: żywopłot)
- Cmentarze te należy uporządkować: zachowane nagrobki zabezpieczyć przed dewastacją i pozostawić na miejscu, ewentualnie utworzyć dla nich lapidarium lub zachować je w inny sposób uzgodniony z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków.
-

W przypadku szpalerów, alei i pojedynczych okazów obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- Utrzymanie obiektu w granicach historycznych
- właściwa pielęgnacja zieleni
- w przypadku szpalerów i alei usuwanie chorych i uzupełnianie układu nasadzeniami właściwychgatunków drzew

4.3. Zabytki

Obiekty, zespoły i założenia wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej, wynikającymi z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003 roku, nr 1568, poz. 162). Odnośnie obiektów zabytkowych obowiązuje bezwzględny

priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej. Należy dążyć do pełnej rewaloryzacji zabytków. Wszelkie działania podejmowane przy zabytkach wymagają pisemnego pozwoleniawojewódzkiego konserwatora zabytków.
Rygory te obowiązują niezależnie od położenia budowli czy innego wpisanego do rejestru zabytków obiektu w poszczególnych strefach ochrony konserwatorskiej.

Ochroną konserwatorską objęte zostały także zespoły i obiekty ujęte w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków. Są to zespoły i obiekty o istotnych lokalnych walorach historycznych, kulturowychi krajobrazowych. Dla obiektów wymienionych w ewidencji zabytków, a znajdujących się w strefach ochrony konserwatorskiej, obowiązują ustalenia sformułowane dla poszczególnych stref. Dla prac remontowych i modernizacyjnych, związanych z rozbudową i przebudową obiektów oraz dla prac rozbiórkowych prowadzonych przy zabytkach znajdujących się poza strefami i uwzględnionych w ewidencji należy uzyskać uzgodnienie wojewódzkiego konserwatora zabytków. Wojewódzka i gminna ewidencja zabytków architektury i budownictwa obejmuje różne obiekty nieruchome powstałe prze 1945 rokiem, w których późniejsza działalność nie zatarła cech świadczących o ich historycznym rodowodzie. Stanowią one charakterystyczne przykłady działalności budowlanej dawnych epok lub posiadają znaczące w skali lokalnej walory artystyczno – architektoniczne.

Do ewidencji zabytków włączane są:

- Pojedyncze budynki i ich zespoły
- Historyczne zagospodarowania terenu (np. zieleń zakomponowana, nasadzenia przydrożne)
- Urządzenia techniki, trwale posadowione w miejscu

Budowle należące do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków odznaczają się przynajmniej jedną z poniższych cech:

- Posiadają bryłę oraz detal architektoniczny, charakterystyczne dla pewnego stylu lub lokalnego
  środowiska kulturowego
- Pełnią istotną rolę w historycznym układzie przestrzennym miejscowości (wyznaczają linię zabudowy, stanowią zamknięcie wnętrza urbanistycznego lub znaczący akcent architektoniczny, organizują przestrzennie narożniki itp.)
- Należą do najstarszych obiektów na danym terenie

Dla obiektów budowlanych obowiązują m.in. następujące wymogi konserwatorskie:

- Zachować ich bryłę, kształt i geometrię dachu oraz zastosowane tradycyjne materiały budowlane
- Utrzymać, a w przypadku zniszczenia odtworzyć historyczny detal architektoniczny
- Zachować kształt, rozmiary i rozmieszczenie otworów zgodnie z historycznym wizerunkiem budynku, należy utrzymać lub odtworzyć oryginalną stolarkę okienną.
- W przypadku konieczności przebici nowych otworów, należy je zharmonizować z zabytkową elewacją budynku
- Chronić zachowany układ i wystrój wnętrz oraz dążyć do jego odtworzenia w tych przypadkach, gdy uległ niekorzystnym zmianom
- Stosować kolorystykę i materiały nawiązujące do tradycyjnych lokalnych rozwiązań, w tym ceramiczne lub tynkowe pokrycie ścian zewnętrznych; zakazuje się stosowania okładzin ściennych typu ”siding”

- Elementy elewacyjne instalacji technicznych należy montować z uwzględnieniem wartości zabytkowych obiektów
- Wszelkie prace budowlane, a także zmiany funkcji obiektów należy uzgadniać z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków
-

W wykazie obiektów zabytkowych ująć należy ponadto również historyczne urządzenia techniczne oraz dzieła inżynieryjne lub ich zespoły, trwale związane z miejscem posadowienia (mosty, przepusty, wiadukty, stopnie wodne, jazy, umocnienia ziemne itp.)
Podstawowymi wymogami konserwatorskimi w przypadku tych obiektów jest:

- Zachowanie tych urządzeń oraz ich formy wraz z najbliższym otoczeniem
- Utrzymanie ich w należytym stanie technicznym

4.4. Stanowiska archeologiczne

Obecnie na terenie Jordanowa Śląskiego prowadzi się badania, które pozwalają wyznaczyć nowe stanowiska archeologiczne np.: nad zbiornikiem wodnym w Jordanowie stanowisko-paleolit.
Na obszarze stanowisk archeologicznych nieobjętych wyżej wymienionymi strefami „W" ścisłej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych lub strefami „OW" obserwacji archeologicznej, prowadzenie działalności inwestycyjnej uzależnione jest od opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, którą potencjalny Inwestor lub osoba upoważniona zobowiązany jest uzyskać. Ponadto stanowiska te winny być uwzględniane i nanoszone w formie niezmienionej przy wykonywaniu planów i projektów szczegółowych. Nie należy jednak wykluczać możliwości, że dane, dotyczące zabytkowej zawartości stanowisk, jak i ich zasięgu, ulegną zmianie po przeprowadzeniu badań weryfikacyjnych.
W granicach zmiany studium ujawniono stanowisko archeologiczne nr 17/85/85-27 AZP (pradziejowy ślad osadnictwa).

➢ **Uwarunkowania dla stanowisk archeologicznych i ich bezpośredniego otoczenia**

W odniesieniu do stanowiska archeologicznych obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- W obrębie znajdujących się na terenie objętym opracowaniem studium chronionych stanowisk archeologicznych oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie wszelkie zamierzenia inwestycyjne wymagają przeprowadzenia ratowniczych badań archeologicznych.
- Przed uzyskaniem pozwolenia na budowę (a dla robót nie wymagających pozwolenia na budowę – przed realizacją inwestycji, tj. przed uzyskaniem zaświadczenia potwierdzającego akceptację przyjęcia zgłoszenia wykonywania robot budowlanych) należy uzyskać pozwolenie Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na przeprowadzenie ziemnych robót budowlanych na terenie zabytkowym w trybie prac konserwatorskich, które polegają na przeprowadzeniu wyprzedzających ratowniczych badań archeologicznych metodą wykopaliskową, przez uprawnionego archeologa.
- Należy wyłączyć spod ewentualnego zalesienia obszary stanowisk archeologicznych.

4.5. Obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne

Obszary pomników zagłady nie występują

5. STREFA SPOŁECZNA

5.1. Prognozy demograficzne

Czynniki negatywne, powodujące ograniczenie wzrostu liczby mieszkańców gminy:

- model rodziny 2 + 1, wynikający z obniżenia wartości współczynnika dzietności; tendencja tawystępuje na terenie całej Polski i Europy Zachodniej;
- odpływ do większych ośrodków miejskich ludzi młodych i wykształconych jako migracje zarobkowe.

Wyżej wymienione uwarunkowania spowodowane są głównie kondycją oraz strukturą ekonomiczną gminy. Brak odpowiednich miejsc pracy dla absolwentów szkół średnich oraz wyższych jest największym problemem regionów z jedną dominującą funkcją w strukturze gospodarczej.

Czynniki pozytywne, kreujące wzrost liczby mieszkańców gminy to:

- wydłużenie przeciętnego okresu trwania życia;
- wejście w wiek dojrzały osób z wyżu demograficznego, urodzonych w latach 1978 – 1983. Pomiędzy rokiem 2001 i 2008 spowoduje to wzrost urodzeń porównując z analogicznym okresem lat 90 – tych. Liczba ta nie będzie jednak równie wysoka jak pomiędzy 1978 a 1983 rokiem.

Prognoza nie obejmuje ruchu wędrówkowego. Jeśli sytuacja ekonomiczna gminy utrzyma się na obecnym poziomie, możliwy jest napływ ludności rzędu kilkunastu osób rocznie.

5.2. Kierunki rozwoju gospodarki mieszkaniowej

Wizerunek terenów zabudowy mieszkaniowej będzie kształtowany w zależności od ich położenia i charakteru. W miejscowościach atrakcyjnych krajobrazowo na terenach o spadkach południowych, przy ciekach i zbiornikach wodnych, zwłaszcza w Karolinie, Tomicach, Piotrówku, Winnej Górze i Glinicy, będzie się rozwijać zabudowa mieszkaniowa ekstensywna, rezydencjonalna o charakterze rekreacyjnym, oddalona od zabudowy zagrodowej i odizolowana zielenią. W miejscowościach o mniejszych walorach krajobrazowych będzie się rozwijać zabudowa ekstensywna, jednorodzinna na działkach powyżej 1500 m^2, oddalona od zabudowy zagrodowej oraz na działkach poniżej 1500 m^2 jednorodzinna i bliźniacza. Niska intensywność zabudowy zmniejszy liczbę mieszkańców, co dodatnio wpłynie na ochronę środowiska przyrodniczego tych terenów. Architektura nowo realizowanej zabudowy oraz modernizacje obiektów istniejących powinny nawiązywać do otaczającej zabudowy i harmonijnie komponować się z krajobrazem.
Wysokość nowo realizowanej zabudowy oraz budynków modernizowanych nie powinna przekraczać trzech kondygnacji nadziemnych oraz musi nawiązywać do zabudowy sąsiadującej. Na terenach objętych ochroną konserwatorską oraz leżących w granicach Ślężańskiego Parku Krajobrazowego należy uzgadniać projekty z właściwymi służbami.

6. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY

6.1. Przeznaczenie terenu

Ze względu na istniejące uwarunkowania dominującą funkcją w gminie pozostaje rolnictwo. Charakter typowo rolniczy zostaje utrzymany w większości miejscowości. Jedynie południowo -

zachodnia część omawianego obszaru, leżąca w granicach Ślężańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny oraz tereny w jego bezpośrednim sąsiedztwie, zmienią swój tradycyjny charakter w kierunku funkcji zabudowy rezydencjonalnej i letniskowej o wysokim standardzie z zielenią i zbiornikami wodnymi. Funkcją uzupełniającą pozostaje tu nadal rolnictwo. Na terenach osiedleńczych zostają wprowadzone nowe standardy zagospodarowania, także poza obszarem zabudowy rezydencjonalnej. Należy zwiększać powierzchnie działek pod zabudowę. Między zabudową mieszkaniową i zagrodową w ramach terenów mieszkaniowych wprowadza się tereny zieleni wysokiej jako izolację ze względu na uciążliwości, jakie mogących powstawać na obszarach gospodarstw, a także ze względów estetycznych i dla poprawy mikroklimatu. Zmianie ulegają również tereny w centralnej części gminy i są one przeznaczane pod tereny aktywności gospodarczej, tj. pod terenu usług i przemysłu.
Na terenie gminy należy dążyć do osiągnięcia wielofunkcyjnej struktury przestrzenno – gospodarczej wsi. Poprzez sposób zagospodarowania należy podkreślić jakość przestrzeni publicznej oraz detal urbanistyczny i architektoniczny w centrum miejscowości. Konieczna jest również poprawa jakości przestrzeni publicznej poza centrum, w tym szczególnie modernizacja nawierzchni dróg i chodników,uporządkowanie terenów zielonych i wprowadzenie elementów małej architektury. Należy także propagować rozwój pozarolniczych dziedzin działalności gospodarczej. W celu realizacji postulatu kreowania wielofunkcyjnej struktury gminy wprowadza się strefy aktywizacji gospodarczej w Jordanowie i Wilczkowicach. Na terenie gminy projektuje się ponadto zbiornik małej retencji wodnej, oraz system terenów zielonych. System ten będzie pełnił rolę ochrony przeciwpowodziowej i przeciwerozyjnej. W ramach prowadzonej polityki zaspokojenia potrzeb ludności w wodę pitną dla wszystkich obszarów funkcyjnych przewidzianych w studium dopuszcza się możliwość budowy dodatkowych ujęć wody. W zakresie realizacji postulatów dotyczących ochrony środowiska dopuszcza się możliwość budowy lokalnych oczyszczalni ścieków.
Na terenie objętym zmianą studium nie występują ani nie planuje się lokalizacji nowych zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii.

6.1.1. Tereny zabudowy mieszkaniowej

Studium przewiduje rozwój funkcji osadniczej (mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej) o niskiej i średniej intensywności zabudowy we wszystkich miejscowościach. W ramach terenów mieszkaniowych dodatkową funkcję mogą tworzyć funkcje o charakterze uzupełniającym, pełniącym służebna rolę wobec funkcji mieszkaniowej.

- **MN- zabudowa mieszkaniowa**

Przeznaczeniem podstawowym terenu jest zabudowa mieszkaniowa o niskiej intensywności z towarzyszącymi usługami o nieuciążliwym charakterze (w zakresie hałasu, wibracji, promieniowania, emisji szkodliwych substancji, ścieków i odpadów oraz wielotonażowego transportu).
Podstawowe ustalenia dla terenów mieszkaniowych:

- Dopuszcza się sytuowanie zabudowy zagrodowej (zespoły budynków mieszkalnych i gospodarczych, służących produkcji rolnej), powiązana z produkcją rolniczą o niskiej intensywności.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej,

- Dopuszcza się lokalizację obiektów usługowych typu wbudowanego i na działkach wydzielonych,
- Dopuszcza się możliwość wprowadzenia zabudowy i zagospodarowania rekreacyjnego, usług sportu i rekreacji, realizacji terenów zielonych i leśnych oraz terenów wód śródlądowych
- Dopuszcza się adaptacje zabudowy zagrodowej na funkcje mieszkaniowe, mieszkaniowo – usługowe i usługowe o nieuciążliwym charakterze.
- Nie zezwala się na lokalizację obiektów hodowlanych i produkcyjnych o dużej uciążliwości, stwarzających zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi, generujących intensywny ruch pojazdów dostawczych.
- Ustala się intensywność zabudowy nie większą niż 0,9 na terenach sołectw, nie większą niż 1,2 na terenie Jordanowa Śląskiego, oraz nie większą niż 0,7 na trenie Parku Krajobrazowego i w jego otulinie.
- Na terenach, na których następuje zmiana przeznaczenia z rolniczego na zabudowę mieszkaniową dopuszcza się dotychczasowe użytkowanie.
- Dla terenów graniczących z lasami ustala się pas o szerokości 12 metrów od ściany lasu w którym obowiązuje zakaz zabudowy ze względu na ochronę systemów korzeniowych drzewostanów.

Architektura nowo realizowanej zabudowy i modernizacje obiektów istniejących powinny nawiązywać do otaczającej zabudowy i harmonijnie komponować się z krajobrazem. Wysokość nowo realizowanej zabudowy oraz budynków modernizowanych nie powinna przekraczać trzech kondygnacji nadziemnychoraz nawiązywać do zabudowy sąsiadującej.

Na terenach objętych ochroną konserwatorską oraz leżących w granicach Ślężańskiego Parku Krajobrazowego i jego otulinie należy opiniować i uzgadniać projekty z właściwymi służbami.

➢ **MW – zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna**

Przeznaczenie podstawowe to zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna oraz małe domy mieszkalne do 4 mieszkań. Jako przeznaczenie uzupełniające dopuszcza się usługi towarzyszące nieuciążliwe oraz zabudowę letniskową.

- zabudowa wielorodzinna o maksymalnej intensywności zabudowy 1,0 na terenach sołectw oraz 1,4
  na terenach Jordanowa Śląskiego;
- dopuszcza się usługi typu wbudowanego lub na działkach wydzielonych działkach.
- Nie zezwala się na lokalizację obiektów hodowlanych oraz obiektów usługowych i produkcyjnych o dużej uciążliwości, stwarzających zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi, generujących intensywny ruch pojazdów dostawczych.
  dopuszcza się wprowadzenie terenów sportu i rekreacji
- dopuszcza się wprowadzenie terenów usług turystyki
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej,
- Na terenach na których następuje zmiana przeznaczenia z rolniczego na zabudowę mieszkaniową dopuszcza się dotychczasowe użytkowanie.

➢ **MWU – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami**

Przeznaczenie podstawowe to zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i małe domy mieszkalne

oraz zabudowa usługowa. Jako przeznaczenie uzupełniające dopuszcza się zabudowę letniskową.

Podstawowe ustalenia dla terenów mieszkaniowo - usługowych:

- dopuszcza się wydzielenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, zabudowy mieszkaniowo – usługowej oraz zabudowy usługowej w zależności od uwarunkowań wynikłych przy opracowaniu planów
- zabudowa wielorodzinna o maksymalnej intensywności zabudowy 1,0 na terenach sołectw oraz 1,4 na terenach Jordanowa Śląskiego;
- dopuszcza się usługi typu wbudowanego lub na działkach wydzielonych działkach.
- Nie zezwala się na lokalizację obiektów hodowlanych oraz obiektów usługowych i produkcyjnych o dużej uciążliwości, stwarzających zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi, generujących intensywny ruch pojazdów dostawczych.
- dopuszcza się wprowadzenie terenów sportu i rekreacji
- dopuszcza się wprowadzenie terenów usług turystyki
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej,
- Na terenach na których następuje zmiana przeznaczenia z rolniczego na zabudowę mieszkaniową dopuszcza się dotychczasowe użytkowanie.

➢ **MNU – tereny zabudowy mieszkaniowej z usługami**

Tereny należy przeznaczać pod zabudowę mieszkaniową niskiej intensywności z dopuszczeniem wbudowanych usług nieuciążliwych oraz na usługi nieuciążliwe na wydzielonych działkach.

Podstawowe ustalenia dla terenów mieszkaniowych:

- Dopuszcza się wydzielenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów, zabudowy mieszkaniowej zabudowy mieszkaniowo – usługowej oraz zabudowy usługowej w zależności od uwarunkowań wynikłych przy opracowaniu planów.
- Nie zezwala się na lokalizację obiektów hodowlanych i produkcyjnych o dużej uciążliwości stwarzających zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi
- Dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów usługowych typu wbudowanego i na działkach wydzielonych
  Dopuszcza się możliwość wprowadzenia zabudowy i zagospodarowania rekreacyjnego, usług sportu i rekreacji, realizacji terenów zielonych i leśnych oraz terenów wód śródlądowych
- Dopuszcza się adaptacje zabudowy zagrodowej na funkcje mieszkaniowe, mieszkaniowo –usługowe i usługowe o nieuciążliwym charakterze.
- Ustala się intensywność zabudowy nie większą niż 1,2 na terenie Jordanowa Śląskiego oraz niewiększą niż 0,8 na terenach pozostałych sołectw
- Na terenach na których następuje zmiana przeznaczenia z rolniczego na zabudowę mieszkaniowądopuszcza się dotychczasowe użytkowanie.

Forma architektoniczna nowo realizowanej zabudowy i modernizacje obiektów istniejących powinny nawiązywać do otaczającej zabudowy i harmonijnie komponować się z krajobrazem. Wysokość nowo realizowanej zabudowy oraz budynków modernizowanych nie powinna przekraczać wysokości zabudowy sąsiadującej. Na terenach objętych ochroną konserwatorską oraz leżących w granicach Ślężańskiego Parku Krajobrazowego należy uzgadniać projekty z właściwymi służbami.

6.1.2. Funkcja usługowa

W dziedzinie usług głównym celem rozwoju jest budowa osiedli i budynków o charakterze rekreacyjno – pobytowym, zarówno na dużych działkach powyżej 1 500 m2, jak i na mniejszych.

- **U- tereny usług**

Podstawowe ustalenia dla terenów usług:

- Dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej na wydzielonych działkach w takich dziedzinach, jak handel detaliczny i hurtowy, gastronomia, rzemiosło usługowe, usługi turystyczne, obsługa komunikacji, obsługa podróżnych, usługi specjalistyczne oraz inne. Należy ograniczyć uciążliwości inwestycji do granic terenu działki lub własności inwestora.
- dopuszcza się wprowadzenie funkcji związanych z rekreacją i wypoczynkiem.
- Dopuszcza się wprowadzanie funkcji mieszkaniowej
- dopuszcza się tereny lasów i zadrzewień, tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zieleni nieurządzonej;
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej,
- Dopuszcza się na terenach usługowych mieszkania funkcyjne, związane z prowadzoną działalnością. Wymaga się wprowadzenia stref zieleni izolacyjnej.
- dopuszcza się lokalizację stacji paliw wraz z niezbędnym zapleczem,
- Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy - 2.0
- Na terenach na których następuje zmiana przeznaczenia z rolniczego na zabudowę mieszkaniową dopuszcza się dotychczasowe użytkowanie.
- Dopuszcza wydzielanie działek pod obiekty usługowe o powierzchni powyżej 2000 m^2

- **UKS- tereny usług sakralnych**

Podstawowe ustalenia dla terenów usług sakralnych:

- dopuszcza się lokalizację usług komercyjnych i publicznych o charakterze usług nieuciążliwych;
- Dopuszcza się lokalizację infrastruktury technicznej
  dopuszcza się lokalizację obiektów usługowych, rekreacyjnych, sportowych (US), dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej,
- dopuszcza się lokalizację terenów zielonych w tym istniejących cmentarzy z możliwością ich
  rozwoju terenowego

- **US – usługi sportu i rekreacji**

Podstawowe przeznaczenie terenu to usługi sportu i rekreacji. Podstawowe ustalenia dla terenów usług sportu:

- dopuszcza się lokalizację obiektów usługowych, rekreacyjnych, sportowych (US), dopuszcza się
  lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej,

- **UT – usługi turystyki, sportu i rekreacji**

Podstawowe przeznaczenie terenu to usługi turystyki, sportu i rekreacji z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności.
Podstawowe ustalenia dla terenów:

- dopuszcza się lokalizację obiektów usługowych, rekreacyjnych, sportowych (US), dopuszcza się tereny zieleni wysokiej, dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, , oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej,
- obiekty turystyczno - rekreacyjne służące czasowemu pobytowi ludzi,
- dopuszcza się lokalizację terenów zabudowy mieszkaniowej o wysokości do dwóch kondygnacji. Powierzchnia zabudowy terenu nie większa niż 25%.

6.1.3. Tereny użytkowane rolniczo

Ważnym zadaniem jest efektywne wykorzystanie całości areału rolnego gminy, by praca w rolnictwie mogła być rentownym źródłem utrzymania.
W dziedzinie rolnictwa wielkoobszarowego główne cele rozwoju obejmują reaktywowanie dużychgospodarstw rolnych, zarówno prywatnych, jak i w innych formach własności. Rolnictwo o mniejszych areałach wymaga specjalistycznych upraw i rewitalizacji zabudowy tzw. zagrodowej.

- **R - tereny rolnicze oraz tereny łąk, pastwisk, sadów, ogródków przydomowych**

Podstawowe ustalenia dla terenów rolnych:

- Dopuszcza się lokalizację zabudowy związanej z produkcją rolną i obsługą rolnictwa;
- dopuszcza się zalesianie gruntów rolnych poza glebami klasy I, II i III.
- Dopuszcza się lokalizację terenów sportu i rekreacji o przewadze urządzeń terenowych i o niskim wskaźniku zabudowy, ograniczonym do niezbędnego zaplecza socjalno – sanitarnego i technicznego
- Postuluje się wprowadzanie systemów zadrzewień śródpolnych, zalesianie terenów łąk i pastwisk o bonitacji poniżej III klasy, wprowadzanie pasów zieleni wzdłuż cieków i zbiorników wodnych oraz dróg polnych.
- Dopuszcza się lokalizację zbiorników wodnych.
  Na terenach rolnych dopuszcza się lokalizację zabudowy o charakterze zagrodowym, w tym budynków gospodarczych, urządzeń i obiektów służących produkcji rolnej i obiektów przetwórstwa rolno - spożywczego tylko w przypadku posiadania przez inwestora areału użytków rolnych o powierzchni przekraczającej średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie Jordanów, położonego przynajmniej w części na terenie tej gminy, przy czym część ta nie może być mniejsza niż 1 ha.

- Zakazuje się prowadzenia działalności rolniczej, w szczególności hodowlanej, w sposób zagrażający środowisku naturalnemu oraz zdrowiu i życiu ludzi oraz wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiektypełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej i uzupełniającej.

➢ **RU – tereny urządzeń obsługi rolnictwa**

Podstawowe przeznaczenie to tereny urządzeń obsługi rolnictwa.Podstawowe ustalenia dla terenów:

- dopuszcza się lokalizowane obiektów obsługi i produkcji rolniczej,
- Dopuszcza się lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej,
- Dopuszcza się lokalizację zieleni izolacyjnej, skwerów, zieleni urządzonej

6.1.4. Tereny przemysłu, produkcji, składów i usług

➢ **AG - tereny aktywności gospodarczej (tereny przemysłowe, produkcyjne, usługowe oraz obsługirolniczej)**

- zezwala się na lokalizację inwestycji o charakterze produkcyjnym, w tym przetwórstwa, magazynowo - składowym, np. hurtowni, baz sprzętowych, składów materiałów budowlanych oraz usług wielkopowierzchniowych i usług specjalistycznych, wymagających dużych terenów.
- Należy ograniczyć uciążliwości inwestycji do granic terenu działki lub własności inwestora.
- dopuszcza się tereny lasów i zadrzewień, tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zieleni nieurządzonej;
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej,
- dopuszcza się tereny usług komercyjnych, zieleń urządzoną i nieurządzoną.
- dopuszcza się lokalizowane obiektów obsługi i produkcji rolniczej,
- dopuszcza się lokalizację stacji paliw wraz z niezbędnym zapleczem,
- ustala się obowiązek zagospodarowania terenu zielenią izolacyjną
- Na terenach na których następuje zmiana przeznaczenia z rolniczego na tereny aktywnościgospodarczej dopuszcza się dotychczasowe użytkowanie.
- Dopuszcza wydzielanie działek pod obiekty usługowe o powierzchni powyżej 2000 m^2
- Wskaźnik intensywności zabudowy nie większy niż 1,6
- Powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 20%

➢ **PG- tereny wydobycia złóż**

Przeznaczenie podstawowe to maksymalne dopuszczalne tereny odkrywkowej eksploatacji górniczej,zwałowania wewnętrznego, odzysku odpadów i rekultywacji.

Podstawowe ustalenia dla terenów odkrywkowej eksploatacji górniczej, zwałowania

wewnętrznego,odzysku odpadów i rekultywacji:

- dopuszcza się tereny lasów i zadrzewień, tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zieleni nieurządzonej;
- rekultywacja terenu w kierunku wodno-leśnym.
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej,
- dopuszcza się możliwość utrzymania zagospodarowania obejmującego tereny rolne, tereny osadnicze i tereny lasów

➢ **PG.1 – Teren powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych oraz obiektów i urządzeń związanych z działalnością zakładu górniczego.**

1. Przeznaczenie podstawowe - teren dla powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych oraz obiektów i urządzeń związanych z działalnością zakładu górniczego, w tym z przeróbką kopaliny, składowaniem i magazynowanie, na którym:
   - dopuszcza się uprawy rolne i leśne;
   - dopuszcza się zieleń urządzoną i nieurządzoną, w szczególności o funkcji izolacyjnej;
   - dopuszcza się lokalizację sieci, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, drogi wewnętrznych, parkingów towarzyszących przeznaczeniu podstawowemu terenu.
2. Dla terenu „PG.1" obowiązują następujące zasady zagospodarowania i użytkowania:
   - zakazuje się lokalizacji budynków;
   - teren przekształcony na skutek eksploatacji powinie być zrekultywowany do zagospodarowania w odpowiednim kierunku (w zależności od miejscowych uwarunkowań i/lub przyszłych potrzeb), zgodnie z przepisami odrębnymi.

➢ **PG/AG – Teren powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych, obiektów i urządzeń związanych z działalnością zakładu górniczego oraz aktywności gospodarczej (tereny przemysłowe, produkcyjne, usługowe oraz obsługi rolniczej).**

1. Przeznaczenie podstawowe - teren dla powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych, obiektów i urządzeń związanych z działalnością zakładu górniczego oraz aktywności gospodarczej (tereny przemysłowe, produkcyjne, usługowe oraz obsługi rolniczej), na którym:
   - zezwala się na lokalizację inwestycji o charakterze produkcyjnym, w tym obiekty przetwórstwa, magazynowo – składowe, bazy sprzętowe, składy materiałów budowlanych oraz usługi wielkopowierzchniowych;
   - dopuszcza się lokalizację stacji paliw wraz z niezbędnym zapleczem,
   - dopuszcza się lokalizowane obiektów obsługi i produkcji rolniczej,
   - dopuszcza się uprawy rolne i leśne;
   - dopuszcza się zieleń urządzoną i nieurządzoną, w szczególności o funkcji izolacyjnej;
   - dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne,

sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej,

- dopuszcza się lokalizację sieci, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, drogi wewnętrznych, parkingów i garaży towarzyszących przeznaczeniu podstawowemu terenu.

2. Na terenach, na których następuje zmiana przeznaczenia z rolniczego na tereny aktywności gospodarczej dopuszcza się dotychczasowe użytkowanie.

3. Dla terenu „PG/AG" obowiązują następujące zasady zagospodarowania i użytkowania:
   - powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki nie może przekroczyć 40%;
   - wskaźnik intensywności zabudowy nie większy niż 1,6
   - powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 20%;
   - teren przekształcony na skutek eksploatacji powinien być zrekultywowany do zagospodarowania w odpowiednim kierunku (w zależności od miejscowych uwarunkowań i/lub przyszłych potrzeb), zgodnie z przepisami odrębnymi.

6.1.5. Tereny infrastruktury

➢ **NU – tereny wysypiska śmieci**

Podstawowe przeznaczenie to tereny składowania odpadów.

- Dopuszcza się lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej
- Dopuszcza się lokalizację zieleni izolacyjnej, skwerów, zieleni urządzonej

➢ **NO – tereny oczyszczalni ścieków**

Podstawowe przeznaczenie terenów to lokalizacja oczyszczalni ścieków.Podstawowe ustalenia dla terenów:

- Dopuszcza się lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej
- Dopuszcza się lokalizację garaży i parkingów
- Dopuszcza się lokalizację zieleni izolacyjnej, skwerów, zieleni urządzonej

6.1.6. Tereny zieleni i wód powierzchniowych

Gospodarka leśna prowadzona na terenie miasta i gminy powinna być proekologiczna, nastawiona na:

- ochronę istniejących zasobów leśnych;
- ochronę najcenniejszych siedlisk leśnych;
- rekultywację zdegradowanych kompleksów leśnych;
- zalesienia przyległych do obecnej granicy lasu użytków rolnych o niskiej wartości rolniczej, zgodniez określona, projektowaną granicą rolno – leśną.

Tereny leśne wyłącza się spod zabudowy z wyjątkiem zabudowy związanej z produkcją i obsługą leśnictwa. Dopuszcza się dla zaspokojenia potrzeb związanych z rekreacją i sportem lokalizację na ternach leśnych w Głównymi celami rozwoju jest także zagospodarowanie terenów zieleni poprzez dolesienia i zakładanie terenów parkowych, a także zakładanie terenów zieleni wysokiej izolacyjnej i śródpolnej, chroniącej obszaryrolne przed degradacją.

W dziedzinie tworzenia ekosystemów zieleni i wód otwartych główne cele rozwoju stanowi budowa dużych, średnich i małych zbiorników wodnych, które odgrywają bardzo ważną prorozwojową rolę w budownictwie rekreacyjno – pobytowym. Zbiorniki te, oprócz funkcji rekreacyjnej, podnoszącej walory otoczenia i wartość
terenów, pełnią rolę zbiorników retencyjnych i co najważniejsze, rolę ochrony przeciwpowodziowej dlaograniczenia tzw. pierwszej fali.

- **ZC- tereny cmentarzy**

Podstawowe ustalenia dla terenów zieleni cmentarnej:

- Ustala się strefę ochronna wokół czynnych cmentarzy o szerokości 50 m
- dopuszcza się dotychczasowe użytkowanie terenu

- **ZI- tereny zieleni izolacyjnej**

Podstawowe ustalenia dla terenów zieleni izolacyjnej:

- dopuszcza się wprowadzenie funkcji związanych z rekreacją i wypoczynkiem.
- Dopuszcza się lokalizację garaży i parkingów

- **ZP– tereny zieleni urządzonej**

Podstawowe przeznaczenie to tereny zieleni urządzonej.

- Dopuszcza się lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej
- Dopuszcza się lokalizację zieleni izolacyjnej, skwerów, zieleni urządzonej
- dopuszcza się wprowadzenie funkcji związanych z rekreacją i wypoczynkiem

- **ZL- tereny lasów**

Podstawowe ustalenia dla terenów zieleni leśnej:

- ustala się zakaz lokalizacji zabudowy nie związanej z produkcją rolną i obsługą leśnictwa z wyjątkiem funkcji związanej z rekreacją i wypoczynkiem;
- ustala się pas o szerokości 12 metrów od ściany lasu w którym obowiązuje zakaz zabudowy ze względu na ochronę systemów korzeniowych drzewostanów
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej i uzupełniającej.

- **WS – tereny wód śródlądowych**

Podstawowe ustalenia dla terenów wód śródlądowych.

- proponuje się realizację zbiorników wodnych w celu poprawy retencji wodnej i ochrony przeciwpowodziowej na wszystkich obszarach funkcyjnych określonych w studium.
- dopuszcza się lokalizację i realizację urządzeń ochrony przeciwpowodziowej.
- dopuszcza się przebudowę i modernizację urządzeń wodnych pod warunkiem ich zgodności zobowiązującymi przepisami szczególnymi.
- dopuszcza się dotychczasowe użytkowanie.
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej.

6.1.7. Tereny komunikacji

W dziedzinie infrastruktury główne cele stanowi budowa i remonty dróg oraz budowa systemu

ciągów konno
– rowerowych i pieszych.

- **KS - Tereny obsługi pojazdów**

Podstawowe ustalenia dla terenów przemysłowych i produkcyjnych:

- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (drogi wewnętrzne, sieci uzbrojenia technicznego), zaplecza parkingowego i garażowego, oraz inne urządzenia i obiekty pełniące służebną rolę wobec funkcji dominującej

- **KD – tereny dróg**

- Postuluje się remonty dróg w istniejących liniach rozgraniczających
- Ustala się lokalizowanie chodników i ścieżek rowerowych
- Obsługa komunikacyjna terenów objętych zmianami powinna być zapewniona przez jaknajmniejszą liczbę włączeń do dróg powiatowych i poprzez jezdnie obarczające.

- **S- 8 – teren wyłączony spod zabudowy przeznaczony pod budowę drogi ekspresowej S-5**

- Zakazuje się wszelkie zabudowy terenu
- Dopuszcza się lokalizowanie chodników i ścieżek rowerowych na odpowiednio wydzielonychpasach
- Dopuszcza się dotychczasowe użytkowanie terenu

6.2. Tereny przestrzeni publicznej

Przestrzeniami publicznymi wyznaczonymi w studium są drogi publiczne, boiska sportowe, parki, place iinne przestrzenie dostępne powszechnie i nieodpłatnie.
Zasady kształtowania przestrzeni publicznych.

- dopuszczalne terenowe obiekty sportowo – rekreacyjne o nawierzchni wodoprzepuszczalnej pouzgodnieniu z zarządcą terenu
- Dopuszcza się sytuowanie obiektów małej architektury w miejscach w których nie jest to zakazaneustaleniami MPZP i w uzgodnieniu z zarządcą terenu
- Dopuszcza się sytuowanie reklam wolnostojących w miejscach w których nie jest to zakazaneustaleniami MPZP i w uzgodnieniu z zarządcą terenu
- Dopuszcza się sytuowanie urządzeń technicznych w miejscach w których nie jest to zakazaneustaleniami MPZP i w uzgodnieniu z zarządcą terenu
- dopuszczenie sytuowania budowli i urządzeń zgodnie z przepisami szczególnymi i w uzgodnieniu zzarządcą terenu
- Rozwój gospodarczy

6.3. Kierunki zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Zgodnie z uwarunkowaniami głównym kierunkiem w produkcji rolniczej powinna być uprawa roślinna dostosowana przede wszystkim na potrzeby rolno – spożywczego przemysłu przetwórczego oraz hodowla zwierząt. Preferowana jest także techniczna obsługa rolniczych terenów gmin sąsiednich.
Produkcję rolną należy prowadzić w sposób ograniczający i zapobiegający zanieczyszczaniu wód związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Należy upowszechniać dobre praktyki rolnicze, w szczególności na drodze organizowania szkoleń dla rolników.
Ochrona gruntów rolnych polega na:

- ograniczeniu ich przeznaczania na cele nierolnicze,

- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczejoraz w drzewostanach powstającym wskutek działalności nierolniczej
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych.

Ważna jest również promocja rolnictwa ekologicznego i zachęcenie rolników do zakładania gospodarstw zajmujących się produkcją atestowanej „zdrowej żywności".
Istotne jest tworzenie zabezpieczeń przeciwerozyjnych, w postaci nowych nasadzeń śródpolnych i przydrożnych oraz kształtowanie pasów zieleni izolacyjnej.
Ważnym zadaniem, nie tylko z punktu widzenia rolników, jest stały monitoring jakości gleb zwłaszcza w rejonie zakładów uciążliwych dla środowiska i w okolicach gospodarstw rolnych, prowadzony aby wykluczyćzanieczyszczenie metalami ciężkimi i środkami ochrony roślin.
Zadaniem, które zarówno teraz jak i przyszłości może się przyczynić do poprawy stanu nie tylko gleb, ale i całego środowiska jest organizacja w szkołach dla dzieci i młodzieży kilku lekcji o tematyce ochronyśrodowiska i metodach dbania o jego zasoby i naturalny charakter.
Z przyrodniczego punktu widzenia dużą wartość ma zachowanie zróżnicowania biologicznego oraz obecnych małoskalowych form dominujących w krajobrazie. Rolnicy powinni kontynuować obecne metod gospodarowania, co pozwoli na zachowanie specyfiki krajobrazu wsi polskiej. Aby gospodarstwa małe mogły wytrzymać konkurencję silnych ekonomicznie dużych gospodarstw muszą być prowadzone w sposóbnowoczesny, przy uwzględnieniu dobrej współpracy między nimi.

Zasadniczym celem ochrony obszarów leśnych jest przywrócenie i odtworzenie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego lub naturalnego. Między innymi poprzez wprowadzanie drzew liściastych, odporniejszych nazanieczyszczenia powietrza.
Gleby żyzne winne być obsadzane: dębami, bukami oraz jodłami. Na pozostałych utrzymana zostanie przewaga świerka oraz brzozy. W perspektywie kilkunastu lat przewiduje się ekologiczną rekultywację całego obszaru zwałowiska zewnętrznego. Realizowane będzie sukcesywne zalesianie.
Gospodarka leśna winna być prowadzona bez tak zwanych zrębów zupełnych, jedynie poprzez przeręby.

Ochrona gruntów leśnych polega na:
Ograniczeniu ich przeznaczania na cele nieleśne,

- Całkowite zakończenie rekultywacji „zwałowiska zewnętrznego" poprzez zalesienie,
- Zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom leśnej oraz wdrzewostanach powstającym wskutek działalności nieleśnej,
- Przywracaniu i poprawianiu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej, a także na zapobieganiu obniżania produktywności gruntów leśnych,
- Zalesienie terenów gleb o niskiej klasie bonitacyjnej, na których nie podejmie się działalnościrolniczej.

Ochrona ekosystemów nieleśnych i ich flory to przede wszystkim:

- tworzenie użytków ekologicznych w celu zapewnienia trwałej ochrony najcenniejszym fragmentomekosystemów nieleśnych z populacjami rzadkich i zagrożonych gatunków roślin;
- ograniczanie wstępu w pobliżu zagrożonych stanowisk unikalnych gatunków flory;
- czynne zabezpieczenia łąk i pastwisk;
- stała kontrola najbardziej zagrożonych populacji.

Opracowywane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego winny uwzględniać zakaz zabudowy terenów rolnych i leśnych. Dotyczy to również siedliskowej zabudowy zagrodowej.

Celem ochrony gruntów ornych należy wprowadzić zakaz podziału nieruchomości rolnych i leśnych na działki mniejsze niż 5 ha.

Najważniejsze kierunki przemian w rolnictwie to:

- stworzenie mechanizmów umożliwiających powstawanie dużych silnych gospodarstwindywidualnych,
- działania w kierunku podniesienia kwalifikacji i aktywności zawodowej ludności wiejskiej,
- działania w kierunku tworzenia miejsc pracy na wsi poza rolnictwem,
- propagowanie działalności agroturystycznej,
- wprowadzanie rolnictwa ekologicznego i innych niekonwencjonalnych kierunków produkcji rolniczej,zwłaszcza na terenie Ślężańskiego Parku Krajobrazowego i otuliny.

Na większości terenów gminy zalegają głównie gleby klas I - III, objęte ochroną na podstawie przepisów szczególnych. Na tych obszarach zakazuje się wprowadzania inwestycji o charakterze nierolniczym poza terenami wskazanymi w rysunku Studium pod rozwój takich funkcji.

Z uwagi na warunki glebowo – klimatyczne na terenie gminy preferuje się intensywną produkcję zbóż i upraw przemysłowych. W obrębie Ślężańskiego Parku Krajobrazowego i otuliny należy promować gospodarstwa o proekologicznej technologii produkcji rolnej oraz gospodarstwa agroturystyczne.

W celu ochrony rolnych gruntów ornych przed postępującą erozją gleb należy ograniczać orkę do terenów o nachyleniu do 15%, należy także stosować: przemiennie pasy użytków zielonych i gruntów ornych, wykonywanie orki w poprzek stoku, wprowadzanie zadarnień i zakrzewień na skarpach.

Większość łąk i pastwisk klas IV i niższych proponuje się zalesić z uwagi na zbyt małą powierzchnię lasów na terenie gminy.

Obsługę rolnictwa w zakresie usług agrotechnicznych, handlu nawozami, środkami ochrony roślin, materiałem siewnym, magazynowania produktów rolnych i przetwórstwa rolnego zapewnią istniejące obiekty i bazy lub nowe, lokalizowane w granicach terenów, wskazanych na rysunku Studium.

6.3.1. Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Obszary wymagające zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze występują we wszystkich wsiach w gminie i obejmują tereny przeznaczone pod nowe formy zainwestowania, między innymi są to tereny do tej pory użytkowane rolniczo o wysokiej bonitacji przeznaczone w studium pod nowo planowaną zabudowę mieszkaniową, usługową oraz tereny aktywności gospodarczej.

6.4. Kierunki rozwoju działalności produkcyjnej

W gminie Jordanów Śląski bardzo duże obszary przeznacza się pod rozwój terenów aktywności gospodarczej. W dużej mierze jest wywołane korzystnym pod tym względem położeniem przy drodze krajowej nr 8 Wrocław – Kudowa Zdrój (przejście graniczne z Republiką Czeską) oraz planowane drodze ekspresowe S-5, tak więc tereny usługowo – przemysłowe lokalizowane są wzdłuż tych ciągów komunikacyjnych. Rozwój uciążliwej produkcji i przemysłu jest tu ograniczony przede wszystkim przez bliskość granic otulin Parku Krajobrazowego.

6.5. Kierunki rozwoju sektora usługowego

Charakteryzujący ostatnie 30 lat XX wieku kraje rozwinięte proces serwicyzacji gospodarki, postępuje w Polsce od 10 lat. Rośnie odsetek zatrudnionych w III sektorze gospodarki narodowej. Dogodne położenie geograficzne gminy powoduje, że pożądany staje się rozwój sektora usług: turystycznych, obsługi transportu oraz sportowo - rekreacyjnych.

Rozwój usług i przetwórstwa przewiduje się w każdym sołectwie gminy Jordanów Śląski. Usługi handlowe często stanowić mogą tzw. usługi wbudowane w parterach budynków mieszkalnych, jak i na działkach wydzielonych. Nieuciążliwe zakłady przetwórstwa rolno – spożywczego lokalizowane są głównie na terenach byłych PGRów. W gminie przewiduje się znaczne tereny dla tzw. strefy aktywizacji gospodarczej wzdłuż drogi krajowej nr 8. Usługi oświaty dotyczą jedynie Jordanowa, gdzie zlokalizowana jest szkoła podstawowa i gimnazjum.

Na terenach centrów osiedleńczych przewiduje się tworzenie ciągów pasaży handlowych, zagospodarowując partery domów istniejących układów staromiejskich oraz projektowanej zabudowy. W sołectwach wskazane jest modernizowanie istniejących i lokalizowanie nowych sklepów o małej powierzchni handlowej.

6.6. Kierunki rozwoju działalności turystycznej

Szczególnie ważnym strategicznym celem gminy jest rozwój terenów pod budownictwo rekreacyjno – pobytowe na najbardziej atrakcyjnych obszarach o południowym nachyleniu stoków w otoczeniu zbiorników wodnych, stanowiących system retencyjno – przeciwpowodziowy oraz w otoczeniu istniejącej i projektowanej zieleni wysokiej leśnej oraz urządzonej, parkowej.

Dużą atrakcją mogłaby stać się również góra Partyja z wieżą widokową Bismarcka, którą należało by odrestaurować i stworzyć w okolicach punkt obsługi turystów (mała gastronomia, stanowiska z pamiątkami) i stworzyć dogodne połączenie piesze umożliwiając dojście od wieży od na przykład planowanej drogi ekspresowej S-5, przy której można by zlokalizować Miejsce Obsługi Podróżnych, a do uatrakcyjnienia tego terenu wykorzystać znajdujące się w tych okolicach kopalnie serpentynitu sprzed 5000 lat jako muzea na wolnym powietrzu.

Działania samorządu będą się koncentrować wokół rozwoju oraz upowszechnienia na terenie gminy różnych form rekreacji. Planowane realizacje to modernizacja, aktywizacja i stworzenie nowej bazy sportowo – turystycznej.

Na obszarach turystycznych wyznaczonych w polityce przestrzennej gminy jako strefy aktywności gospodarczej, należy uwzględnić priorytet rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej. Powyższe stworzy sprzyjające warunki do powstania podstawowych oraz towarzyszących usług rekreacyjno – wypoczynkowych.

- **Ścieżki rowerowe**

Na terenie gminy Jordanów Śląski istnieją dobre warunki do rozwoju sieci dróg rowerowych, dlatego w miarę tworzenia nowych terenów o funkcji mieszkaniowej postuluje się budowę nowych ciągów pieszo - rowerowych. Ponadto proponuje się stworzenie sieci dróg rowerowych na terenie całej gminy, biegnących wzdłuż atrakcyjnych terenów o wysokich walorach przyrodniczych, cieków wodnych, historycznych alei i obecnych szlaków turystycznych. Nie

zaleca się lokalizowania dróg rowerowych bezpośrednio przylegających do głównych tras komunikacji kołowej, a w szczególności w sąsiedztwie drogi krajowej nr 8. Jeżeli zaistnieje taka konieczność, ścieżkę rowerową należy oddzielić pasem zieleni izolacyjnej. Ze względu na wyjątkowe walory przyrodniczo - kulturowe na terenie Ślężańskiego ParkuKrajobrazowego i jego otuliny postuluje się, aby zagęścić sieć dróg rowerowych i połączyć je z ciągami pieszo - konnymi. To przyczyni się do aktywizacji turystyki na terenie ŚPK i korzystnie wpłynie na rozwój bazy turystycznej i noclegowej.

7. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

7.1. Kierunki rozwoju systemów komunikacji

7.1.1. Komunikacja drogowa

Do priorytetowych zadań na terenie gminy Jordanów Śląski należą:
Droga krajowa nr 8 - Modernizacja drogi do uzyskania parametrów drogi głównej, przyspieszonej klasy „GP”2x2 z ograniczoną dostępnością (docelowa prędkość projektowa ok. 100 km/h), na całej długości odcinka przebiegającego przez gminę. Celem prac jest osiągnięcie odpowiedniej przepustowości i bezpieczeństwa ruchu, zarówno kołowego, jak i rowerowego oraz pieszego. Podstawowe prace to poszerzanie i utwardzanie poboczy, budowa wydzielonych chodników dla ruchu pieszego i ścieżek rowerowych na terenach zabudowanych, budowa dodatkowych pasów ruchu na odcinkach ograniczonej widoczności i przy skrzyżowaniach oraz pasów zieleni izolacyjnej. Obejście Jordanowa usprawnia przejazd przez gminę, ale występują na terenie gminy niebezpieczne miejsca, w których należy prowadzić prace modernizacyjne. Podstawowy problem stanowią skrzyżowania z drogami niskich klas, które nie są dostosowane do klasy drogi krajowej. Największe zagrożenie występuje na skrzyżowaniu z drogą powiatową o numerze 2075D, dlatego należy przebudować to skrzyżowanie w pierwszej kolejności. Postuluje się budowę w jego obrębie dodatkowych pasów ruchu dla skręcających, poszerzenie chodników, bezpiecznych przejść dla pieszych i sygnalizacji świetlnej. Obsługa terenów przyległych do trasy powinna następować przez skrzyżowania główne z drogami powiatowymi. Bezpośredni dostęp do drogi z terenów przylegających będzie ograniczony i możliwy tylko za pośrednictwem dróg powiatowych. Najlepszym rozwiązaniem dla obsługi terenów przyległych jest tworzenie dróg równoległych, połączonych z układem lokalnym, który przez drogę powiatową łączy się z drogą krajową nr 8.

Ponadto zaleca się ustanowienie strefy ochronnej dla nowej zabudowy. Strefa ograniczonego użytkowania od drogi krajowej będzie wynosić:

- 50 m dla zabudowy o niskiej intensywności,
- 70 m dla zabudowy o wysokiej intensywności.

Zgodnie z rozporządzeniem MTIGM z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich sytuowanie (Dz. U. Nr 43 poz. 430), szerokość drogi krajowej nr 8 klasie GP (1x2) w liniach rozgraniczających nie powinna być mniejsza niż:

- 30 m na terenie zabudowanym,
- 25 m poza terenem zabudowanym.

Dla projektowanej drogi ekspresowej S-5 należy zostawić odpowiednią rezerwę terenu. Pas drogowy w liniach rozgraniczających nie powinien być węższy niż 40 m. Droga nie będzie przebiegać przez tereny zabudowane.

W razie realizacji drogi ekspresowej i węzła tej drogi z układem dróg powiatowych 2075D i 1989D należy podwyższyć klasy tych dróg do klasy G.

Na terenie gminy przewiduje się jeden węzeł komunikacyjny, obsługujący całą gminę i okoliczne miejscowości z sąsiednich gmin.
W ramach połączenia drogi ekspresowej S-5 z komunikacją lokalną należy przewidzieć rezerwę terenową pod węzeł komunikacyjny, który będzie zlokalizowany na przecięciu dróg powiatowych o numerach 2075D i 1989D.

Droga powiatowa o numerze ewidencyjnym 2075D, przebiegająca przez wsie Popowice i Jordanów Śląski w stronę miejscowości Świątniki, na całej długości w gminie – modernizacja drogi do uzyskania parametrów drogi klasy Z (1x2), polegająca na poszerzaniu jezdni, utwardzaniu poboczy, korekcie geometrii zakrętów, budowie chodników i ścieżek rowerowych, pasów zieleni izolacyjnej oraz dodatkowych pasów ruchu przy szczególnie niebezpiecznych skrzyżowaniach (droga krajowa nr 8). Minimalna szerokość w liniach rozgraniczających, wg odpowiednich przepisów wynosi 20 m. W miarę potrzeb i w zależności od wyposażenia drogi w chodniki, ścieżki rowerowe i dodatkowe pasy ruchu szerokość drogi powinna być zwiększona.

Droga powiatowa o numerze ewidencyjnym 1989D przebiegająca przez wsie Glinice, Tomice, i Piotrówek w stronę miejscowości Oleszna - modernizacja drogi do uzyskania parametrów drogi klasy Z (1x2) polegająca na poszerzaniu jezdni, utwardzaniu poboczy, korekcie geometrii zakrętów, budowie chodników i ścieżek rowerowych, pasów zieleni izolacyjnej oraz dodatkowych pasów ruchu przy szczególnie niebezpiecznych skrzyżowaniach. Minimalna szerokość w liniach rozgraniczających wg odpowiednich przepisów wynosi 20
m. W miarę potrzeb i w zależności od wyposażenia drogi w chodniki, ścieżki rowerowe i dodatkowe pasy ruchu, szerokość drogi powinna być zwiększona.

Droga powiatowa o numerze ewidencyjnym 1968D, biegnąca przez wsie Dankowice, Jezierzyce Wielkie, Pożarzyce - modernizacja drogi do uzyskania parametrów drogi klasy Z (1x2) polegająca na poszerzaniu jezdni, utwardzeniu poboczy, korekcie geometrii zakrętów, budowie chodników i ścieżek rowerowych, pasów zieleni izolacyjnej oraz dodatkowych pasów ruchu przy szczególnie niebezpiecznych skrzyżowaniach (droga krajowa nr 8). Minimalna szerokość w liniach rozgraniczających wg odpowiednich przepisów wynosi 20 m. W miarę potrzeb i w zależności od wyposażenia drogi w chodniki, ścieżki rowerowe i dodatkowe pasy ruchu, szerokość drogi powinna być zwiększona.

Drogi powiatowe o numerach ewidencyjnych 1964D, 1987D, 1969D, 3020D, 1966D, 1965D, 1986D, 1967D na terenie całej gminy Jordanów Śląski - modernizacja dróg do uzyskania parametrów dróg klasy L, polegająca na poszerzaniu jezdni, budowie chodników i ścieżek rowerowych, pasów zieleni izolacyjnej.

Minimalna szerokość w liniach rozgraniczających wg odpowiednich przepisów wynosi:

- 12 m na terenie zabudowanym,
- 15 m poza terenem zabudowanym.

W miarę potrzeb i w zależności od wyposażenia drogi w chodniki, ścieżki rowerowe i dodatkowe pasyruchu, szerokość drogi powinna być zwiększona.
Pozostałe drogi gminne o parametrach dróg lokalnych L i dojazdowych D. Należy tak

kształtować system komunikacji lokalnej, aby stwarzał dobre warunki do obsługi poszczególnych posesji, osiedli mieszkaniowych, terenów przemysłowych i rolniczych oraz pozostałych obszarów wymagających obsługi komunikacyjnej. Linie rozgraniczające istniejących i projektowanych odcinków dróg powinny osiągać co najmniej minimalne szerokości, określone w rozporządzeniu MTIGM z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie wynikające z ich klasy technicznej:

- Drogi lokalne L:

- 12 m na terenie zabudowanym,
- 15 m poza terenem zabudowanym;

- Drogi dojazdowe D:

- 10 m na terenie zabudowanym,
- 15 m poza terenem zabudowanym.

W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych trudnymi warunkami terenowymi lub istniejącym zagospodarowaniem, dopuszcza się przyjęcie mniejszych szerokości ulic niż podane dla wszystkich klas technicznych.

Przyjęcie mniejszej szerokości ulicy w liniach rozgraniczających wymaga przeprowadzenia analizyobejmującej:

- wzajemne rozmieszczenie jej elementów oraz urządzeń infrastruktury technicznej, w
  charakterystycznych przekrojach poprzecznych,
- sposób etapowego i docelowego odwodnienia,
- sposób wysokościowego rozwiązania ulicy,
- wpływ istniejącego wartościowego zadrzewienia
- podstawowe uwarunkowania hydrogeologiczne i geotechniczne, a w szczególności występowaniegruntów o małej nośności oraz terenów zalewowych,
- podstawowe uwarunkowania ochrony środowiska, a w szczególności sposoby ochrony przednadmiernym hałasem, wibracjami i zanieczyszczeniami powietrza.

W związku ze zmianą przeznaczenia terenów oraz zwiększającym się natężeniem ruchu należy przewidzieć przebudowy dróg na koszt inwestora lub wnioskodawcy studium i na warunkach określonych przez zarządcę drogi (zgodnie z ustawą o drogach publicznych art. 16 ust. 1i2 (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r nr 19 poz. 115)

7.1.2. Obsługa komunikacji

W ramach obsługi komunikacyjnej przewiduje się modernizację istniejących punktów obsługi podróżnych:

- stacja benzynowa na skrzyżowaniu drogi krajowej nr 8 i drogi powiatowego nr ewidencyjnym 1989D
  - planuje się rozszerzenie działalności o warsztat samochodowy,
- przydrożny bar i parking położony przy drodze krajowej nr 8 na wysokości Jordanowa Śląskiego –zaleca się podniesienie jakości obiektu usługowego.

7.1.3. Komunikacja kolejowa

Lokalizacja przyszłych inwestycji w sąsiedztwie terenów kolejowych musi zapewnić sprawny i bezpieczny ruch kolejowy na linii oraz w momencie jej modernizacji. Przy lokalizacji nowych inwestycji należy brać pod uwagę poniższe zagrożenia:

- wstrząsy i wibracje od ruchu kolejowego;
- iskrzenie, zadymienie taboru kolejowego;

- możliwość skażenia terenu przez tabor kolejowy;
- hałas;
- zagrożenia mechaniczne.

Nie przewiduje się rozbudowy sieci kolejowej na terenie gminy Jordanów Śląski. Pomimo zawieszenia linii nr 310 należy ją traktować jako linię czynną. Lokalizacja przyszłych inwestycji w sąsiedztwie terenów PKP musi zapewnić sprawny i bezpieczny ruch pociągów na linii oraz w momencie jej modernizacji.

Przy projektowaniu nowych obszarów w sąsiedztwie terenów kolejowychobowiązują następujące zasady:

- funkcja terenów przemysłowych, magazynowych i składowych nie może być związana z produkcją i obrotem substancjami łatwopalnymi, wybuchowymi, żrącymi, pylącymi, które stanowią zagrożeniedla ruchu kolejowego,
- wszystkie tereny zielone, projektowane w okolicy drogi żelaznej, nie mogą stwarzać zagrożenia dla ruchu kolejowego. W związku z tym zadrzewiać i zakrzewiać można w odległości nie mniejszej niż15 m od osi skrajnego toru kolejowego,
- w strefie terenów kolejowych proponuje się lokalizować tereny zieleni niskiej i wysokiej, spełniające rolę bufora,
- nie zaleca się lokalizowania zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych,
- nie dopuszcza się wykorzystania rowów odwadniających tereny kolejowe dla użytkowników spozaPKP,
- wszystkie skrzyżowania dróg i linii kolejowych w jednym poziomie wymagają zachowaniaparametrów trójkąta widoczności,
- nie dopuszcza się prowadzenia magistrali wodociągowych większych niż 1620 mm wzdłuż liniikolejowych.

7.2. Sieć wodociągowa i kanalizacja sanitarna

7.2.1. Wodociągi

Przewiduje się połączenie sieci wodociągowej z fragmentem sieci lokalnej w Karolinie w jedną całość. Na obszarach obecnie zagospodarowanych planuje się rozbudowę sieci w miarę powstawania nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej. Ponadto przy planowaniu nowych zespołów zabudowy należy wziąć pod uwagę lokalizowanie sieci wzdłuż projektowanego układu komunikacyjnego. Zaleca się, aby sieć wodociągowa osiągnęła formę układu pierścieniowego, to umożliwi nieprzerwaną dostawę wody, nawet w przypadku awarii. Na Terenie gminy dopuszcza się tworzenie indywidualnych ujęć wody.

Z większych inwestycji obejmujących gospodarkę wodną gminy pozostaje do wykonania:

- modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Jordanowie Śląskim.

7.3. Oczyszczanie ścieków

Skanalizowanie całej gminy jest kosztownym i czasochłonnym przedsięwzięciem dlatego przewiduje się etapowanie prac związanych z wykonaniem kanalizacji. Do tej pory zostały

przeprowadzone prace wstępnei koncepcyjne, dotyczące kanalizacji w gminie Jordanów Śląski. Postuluje się, aby w pierwszej kolejności wybudować oczyszczalnię ścieków i sieć kanalizacyjną w Jordanowie Śląskim. Pierwszy etap prac do 2005 roku obejmie wykonanie sieci kanalizacyjnej w Jordanowie Śląskim i Dankowicach oraz podłączenie jej do oczyszczalni ścieków w Jordanowie Śląskim. Kolejnym etapem wynikającym z konieczności ochrony środowiska na obszarach chronionych, jest budowa systemu kanalizacyjnego we wsiach położonych na terenie i w okolicy Ślężańskiego Parku Krajobrazowego, tj. we wsiach Karolin, Winna Góra, Piotrówek,

Tomice i Janówek. W pozostałych wsiach gospodarka ściekowa będzie oparta na indywidualnych przydomowych zbiornikach bezodpływowych i, w miarę możliwości, będzie zastępowana przez sieć kanalizacyjną. Alternatywnym rozwiązaniem dla systemu kanalizacyjnego w małych wsiach jest stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, które w pełni spełniają wymagania przepisów szczególnych w zakresie stopnia oczyszczania ścieków. Ich lokalizacja będzie uzależniona od odpowiednich warunkówgruntowo - wodnych. Postuluje się rozbudowę lub budowę nowej sieci kanalizacji deszczowej na terenach projektowanej i istniejącej zabudowy, w szczególności na terenach lokalnych podtopień. Kanały sieci deszczowej będą odprowadzać wodę do pobliskich rowów melioracyjnych lub cieków wodnych. Planowana sieć zbiorników małej retencji, leżących na niemal wszystkich ciekach wodnych na terenie gminy, może gromadzić wodę deszczową. Zabiegi te poprawią stosunki wodne i zapobiegną lokalnym podtopieniom wczasie gwałtownych ulew.

7.4. Zaopatrzenie w gaz

Zgodnie z koncepcją gazyfikacji gminy, opracowaną przez „Gazoprojekt" -Wrocław, przewiduje się zasilanie mieszkańców gminy gazem średnioprężnym przez podłączenie do gazociągu wysokoprężnego Wrocław - Ołtaszyn -Ząbkowice Śląskie. Miejscowości będą zasilane gazociągiem niskiego ciśnienia przez sieć stacji red.-pom. II stopnia rozmieszczonych na terenie całej gminy. Wariantowo dopuszcza się zaopatrzenie w gaz średniego napięcia z reduktorami w poszczególnych domach.

7.5. Ciepłownictwo

Głównym źródłem energii cieplnej w gminie pozostaną indywidualne kotłownie. Zaleca się stopniową wymianę pieców z zasilanych na paliwa stałe na piece bardziej ekologiczne i oszczędne na paliwa płynne, tj. olej opałowy i gaz propan - butan. Dodatkowo należy propagować zastosowanie specjalistycznych i ekologicznych kotłowni zasilanych paliwami będącymi produktami odpadowymitakimi, jak trociny, wierzba energetyczna, słoma.

W granicach zmiany Studium przy wyborze sposobu zaopatrzenia w energię cieplną należy uwzględniać przepisy szczególne, w tym ustalenia Uchwały Nr XLI/1407/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa dolnośląskiego, z wyłączeniem Gminy Wrocław i uzdrowisk, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

7.6. Kierunki rozwoju przesyłowej sieci elektroenergetycznej

Nie przewiduje się większych modernizacji istniejącej sieci energetycznej na terenie gminy Jordanów Śląski. W miarę możliwości finansowych postuluje się przełożenie sieci

napowietrznych pod ziemię na terenach Ślężańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny.
Rozbudowa sieci energetyczne będzie uzależniona od zapotrzebowania na nowe przyłącza na terenach projektowanej zabudowy.
Dla zaopatrzenia w energię elektryczną nowych obszarów należy uwzględnić przebudowę stacji transformatorowych 20/0,4 kV, linii zasilających SN wraz z odpowiednimi strefami ochrony.

7.7. Telekomunikacja i łączność

Rozwój sieci telekomunikacyjnej jest uzależniony od rozbudowy planowanych obszarów mieszkaniowych, usługowych i form aktywności gospodarczej. Na terenach istniejącej zabudowy sieć będzie uzupełniana w miarę potrzeb.
Najważniejszymi zadaniami dla poprawy funkcjonowania regionalnego systemu telekomunikacji są:

- wymiana wszystkich central telefonicznych na obiekty elektroniczne;
- modernizacja sieci miejscowych;
- budowa układów światłowodowych, umożliwiających przekazywanie rozmów telefonicznych,programów telewizyjnych i połączeń komputerowych.

Obecny zasięg operatorów telefonii cyfrowej obejmuje obszar całej gminy. Nie ma potrzeby przeznaczania nowych terenów pod maszty przekaźnikowe. W przypadku pojawienia się kolejnych operatorów na polskim rynku, należy wyznaczyć lokalizacje masztów wzdłuż dróg wojewódzkich oraz powiatowych.

7.8. Gospodarka odpadami

W strategii gospodarki odpadami komunalnymi nadrzędnym celem jest dostosowanie przyszłych rozwiązań do standardów europejskich. Wymagania Unii Europejskiej w tym względzie, sprecyzowane w odpowiednich dyrektywach, znalazły w Polsce swoje odzwierciedlenie w ustawie o odpadach.
Prawo Unii Europejskiej zobowiązuje państwa członkowskie do stworzenia zintegrowanej sieci zakładów przetwarzających i odzyskujących odpady, zalecając jednocześnie by stosować w tych zakładach najlepsze dostępne techniki przy zachowaniu zasady nie ponoszenia nadmiernych kosztów.
Zmniejszenie ilości odpadów biodegradowalnych deponowanych na składowiskach powinno być osiągane poprzez stosowanie metod recyklingu, kompostowania, produkcji biogazu oraz wprowadzania innych działań, które zmierzają do odzysku materiałów i energii. Artykuł 6 Dyrektywy Rady Unii Europejskiej nr 99/31 z 26 kwietnia 1999r. w sprawie składowania odpadów, zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia, że na składowisku będą przyjmowane tylko odpady po wcześniejszej obróbce (nie dotyczy to odpadów tzw. obojętnych).

Dla osiągnięcia założonych tych celów, oraz chcąc przystosować się do wymogów przepisów ustawy oodpadach i dyrektyw Unii Europejskiej gmina musi podjąć następujące kierunki i działania:

- Ograniczyć ilości odpadów przekazywanych do składowania na składowisko odpadów innych niż
  niebezpieczne i obojętnych przez zintensyfikowanie odzysku surowców wtórnych i przekazywanieich do odzysku i recyklingu.
- Zredukować do minimum w odpadach kierowanych na składowisko odpadów innych niż
  niebezpieczne i obojętnych zawartości składników ulegających biodegradacji.
- Zorganizować system eliminacji odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnychpoprzez ich zbiórkę i przekazanie do unieszkodliwiania.

- Kontynuować likwidacje „dzikich wysypisk" na terenie gminy.

Poza tym:

- doskonalenie zorganizowanego systemu zbierania odpadów komunalnych,
- podniesienie skuteczności i rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów,
- zwiększenie efektywności odbioru odpadów wielkogabarytowych ,
- podniesienie świadomości ekologicznej i społecznej mieszkańców,
- intensyfikacja działań w zakresie rekultywacji gminnego gruzowiska odpadów,
- Podejmowanie działań minimalizujących ilość powstających odpadów
- wprowadzanie technologii niskoodpadowych,
- zastępowanie niskiej jakości paliw stałych innymi nośnikami energii,
- intensyfikowanie odzysku surowców z odpadów poprzez wprowadzanie nowszych rozwiązańtechniczno-organizacyjnych segregacji,
- wzrost stopnia gospodarczego wykorzystania surowców wtórnych wydzielanych ze strumieniaodpadów.

- intensyfikacja działań w zakresie likwidacji dzikich wysypisk na terenie gminy,
- stworzenie system kontroli zagospodarowania odpadów zawierających azbest,
- deponowanie na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętnych nie więcej niż 74%wytworzonych odpadów komunalnych

Przewiduje się dalszą eksploatację składowiska odpadów na terenie wsi Dankowice, aż do momentu całkowitego wypełnienia. Zaleca się prowadzenie okresowego monitoringu oddziaływania wysypiska na środowisko przyrodnicze.
Po zakończeniu eksploatacji należy podjąć działania mająca na celu rekultywacje terenu. Ponadto postuluje się, aby na terenie gminy Jordanów Śląski stworzyć system zorganizowanej zbiórki odpadów, segregacji i recyklingu. Należy zwrócić uwagę na to, aby segregacja odpadów odbywała się już w początkowej fazie, czyli w poszczególnych miejscowościach (osobne zbiorniki, rozstawione na terenie wsi).

7.9. Melioracje i urządzenia wodne

Stan urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenie gminy jest niezadowalający. Według analiz wykonanych na potrzeby sporządzenia gminnego Programu Ochrony Środowiska większość urządzeńmelioracyjnych wymaga odbudowy lub modernizacji.

7.10. Cmentarze

Po za zabytkowymi cmentarzami, czynny cmentarz jest zlokalizowany w Jordanowie Śląskim. Planuje się jego powiększenie według rysunku studium.

8. TERENY ZAGROŻONE I Z OGRANICZENIEM UŻYTKOWANIA TERENU

8.1. Ochrona przed hałasem

Na terenie gminy mamy do czynienia z obszarami, w których hałas przenikający do środowiska kształtuje klimat akustyczny tych terenów, z drugiej strony występują miejsca, które nie są narażone na jakąkolwiek formę oddziaływania akustycznego związanego z działalnością człowieka. Racjonalnie prowadzona polityka rozwoju przestrzennego gminy z jej podstawowymi

funkcjami winna być prowadzona i ukierunkowana na powstrzymanie degradacji oraz przywracanie walorów środowiska naturalnego, w tym na poprawę i kształtowanie klimatu akustycznego.

- **Ochrona przed hałasem przemysłowym**

Na terenie gminy działalność gospodarczą prowadzi wiele podmiotów gospodarczych. Część z nich to zakłady produkcyjne, rzemieślnicze czy usługowe stanowiące potencjalne źródła hałasu do środowiska. Pojedyncze zakłady, warsztat czy przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą kształtują klimat akustyczny w bezpośrednim swoim otoczeniu.
Przywrócenie równowagi ekologicznej i rozwój poszczególnych elementów zagospodarowania wpływają na kształtowanie równomiernego rozwoju.
Z badań kontrolnych hałasu obiektów przemysłowych wynika, iż procedury lokalizacyjne, system ocen oddziaływania na środowisko, system kontroli i egzekucji daje możliwość oddziaływania na jednostki organizacyjne nie spełniające wymagań ochrony środowiska przed hałasem. W drodze decyzji administracyjnej ustalany jest dopuszczalny poziom hałasu emitowany z terenu danej jednostki organizacyjnej do środowiska.

Dopuszczalną emisję hałasu dla obiektów usytuowanych na terenie gminy ustala Starosta powiatu w drodze indywidualnej decyzji, w oparciu o charakter, przeznaczenie i sposób zagospodarowania oraz użytkowania terenu jak i obowiązujące standardy dla obszarów otaczających obiekt. Daje to możliwość przeprowadzenia badań kontrolnych WIOŚ.
Nie przestrzeganie ustaleń decyzji administracyjnej skutkuje sankcjami finansowymi w postaci kar. Pozwala to na coraz skuteczniejszą ochronę środowiska przed hałasem.

- **Ochrona przed hałasem drogowym**

Ograniczenia w zainwestowaniu na terenach o przekroczonych standardach akustycznych polegają na zakazie lokalizacji obiektów mieszkalnych lub innych wymagających ochrony przed hałasem, jeżeli wcześniej nie zostaną podjęte środki ograniczające emisję fal dźwiękowych. Przy lokalizowaniu obiektów budowlanych na terenach sąsiadujących z drogami należy uwzględnić strefy ograniczonego użytkowanie terenu, to jest:

- strefę wyłączoną z wszelkiej działalności budowlanej, wyznaczoną położeniem linii zabudowy –
  określoną przepisami ustawy o drogach publicznych;
- strefę uciążliwości dróg dotyczącą obiektów z pomieszczeniami na pobyt ludzi;
- strefę uciążliwości drogi wyznaczoną położeniem linii uciążliwości drogi.

Strefy ochrony wynikające z przepisów szczególnych przedstawione są w poniższej tabeli.

Tabela 31. Minimalne odległości dróg publicznych od istniejących i planowanych budynków z pomieszczeniami na pobyt ludzi (w metrach).

Typ drogi	Klasa techniczna	Obiekty mieszkaniowe i użyteczności publicznej		Budynki szpitalne i wymagające szczególnej ochrony
		jedno – kondygnacyjne	wielo – kondygnacyjne	
Autostrada	A	120	150	300
Między – regionalna	GP	50	70	200

Krajowa regionalna	GP, G, Z	30	40	130
Wojewódzka	GP, G, Z	30	40	130
Powiatowa	G, Z, L, D	15	20	80
Gminna	G, Z, L, D	15	20	80

Planowane nowe połączenie drogowe na terenie miasta może zmniejszyć oddziaływanie hałasu komunikacyjnego przez skanalizowanie ruchu tranzytowego poza obszar zabudowy mieszkaniowej, a także ograniczy konieczność przejazdu przez ciasne centra miejscowości.
Opracowanie koncepcji zmian ruchu samochodowego, remonty i modernizacja dróg gminnych i powiatowych wpłynie na poprawę klimatu akustycznego terenów przyległych.
Hałas drogowy powinien być uwzględniony przez organ nadzoru budowlanego w przypadkach udzielania pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych w bezpośredniej odległości od istniejących i planowanych dróg. Budynki z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi powinny być wznoszone poza zasięgiem uciążliwości określonych w przepisach ochrony środowiska (w tym także przed hałasem i wibracjami), a w przypadku gdy ich lokalizacja znajdzie się w zasięgu ich oddziaływania muszą zostać zastosowane środki techniczne zmniejszające uciążliwości do poziomu określonego w przepisach szczególnych.
Przy modernizacji dróg i ulic należy zwrócić szczególną, uwagę na dobór nawierzchni właściwej dla rzeczywistej prędkości pojazdów. Asfalty porowate zmniejszają emisję hałasu dopiero przy prędkościach, znacznie większych od 70 km/h, zaś tzw. „ciche asfalty" (nawierzchnia, która obniża emisję hałasu o około 5 dB przy małej prędkości pojazdów, v < 70 km/h) mogą być stosowana w obszarze zabudowanym. Zastosowanie cichych nawierzchni drogowych poprawi warunki akustyczne w środowisku zewnętrznym o około 5 dB. Nie zapewni to jednak warunków komfortu akustycznego w tych punktach, w których poziom dźwięku przed zastosowaniem działań ochronnych jest większy niż 65 dB w porze dziennej i 55 dB w porze nocnej. Jedyną dostępną metodą redukcji hałasu pozostaje wymiana okien na dźwiękoizolacyjne, które zapewnią, warunki komfortu akustycznego wewnątrz pomieszczeń zamkniętych. Wymagania dotyczące izolacyjności okien według wymagań normy zależą od poziomu dźwięku hałasu samochodowego określonego dla szesnastu godzin pory dziennej oraz ośmiu godziny nocy.

- **ochrona przed hałasem kolejowym**

Istniejące linie kolejowe powodują, że wzdłuż nich występuje hałas pochodzący od przejeżdżających składów osobowych i towarowych. Właściciel linii kolejowej zobowiązany jest do zastosowania rozwiązań ograniczających hałas. W obszarze gdzie nie ma możliwości do zastosowania rozwiązań technicznych ograniczających hałas mogą zostać wyznaczone strefy ograniczonego użytkowania z respektowaniem praw właścicieli terenu. W nowych planach zagospodarowania należy przewidzieć wydzielenie terenów zieleni izolacyjnej w obrębie terenów zabudowy mieszkaniowej od strony linii kolejowych.

- **Ogólne działania w zakresie ochrony przed hałasem**

Do celów krótkoterminowych, w zakresie ochrony środowiska przed hałasem na terenie gminy należy przyjąć:

- Opracowanie programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem

- **Opracowanie koncepcji zmian ruchu samochodowego poprzez wyprowadzenie**

ruchu poza centra miejscowości

- Budowa, remonty i modernizacja dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich.

Cele długoterminowe w zakresie poprawy klimatu akustycznego na terenie gminy stanowią pochodnązałożeń krótkoterminowych. Do takich działań należeć będą:

- Kontynuacja programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem.
- Stworzenie bazy danych o obiektach przemysłowych stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska.
- Opracowanie programu ochrony przed hałasem.
- Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez wyprowadzenie ruchu poza centra miejscowości, a na drogach poza miejscowościami poprzez obudowę dróg pasami zwartej zieleni izolacyjnej.
- Tworzenie stref buforowych pomiędzy nowoprojektowanymi centrami przemysłu i usług, a terenami zabudowy mieszkaniowej.

8.2. Strefy ochrony ujęć wody

Na terenie strefy ochrony bezpośredniej należy między innymi:

- ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób nie zatrudnionych stale przy urządzeniachsłużących do poboru wody;
- zapewnić odprowadzanie wód opadowych w taki sposób, aby nie mogły one przedostać się dourządzeń służących do poboru wody;
- zagospodarować teren zielenią;
- zapewnić szczelne odprowadzanie poza jej granicę ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku osób przebywających w obrębie strefy oraz z urządzeń stacji wodociągowej.

Natomiast na terenie strefy ochrony pośredniej zewnętrznej zabrania się:

- zakładania cmentarzy;
- wykonywania wierceń i odkrywek;
- gromadzenia ścieków i składania odpadów, które mogą zanieczyszczać wody;
- wznoszenia urządzeń i wykonywania robót i czynności, które mogą zmniejszyć przydatność wodylub wydajność ujęcia.

8.3. Strefy ochrony gazociągów

Na terenie gminy nie ma gazowej sieci przesyłowej, rozdzielczej oraz stacji redukcyjno - pomiarowych. Przez wschodnią część gminy przebiega gazociąg tranzytowy wysokiego ciśnienia DN 300 relacji Ołtaszyn
– Kudowa.

Strefy ochronne dla gazociągu wynoszą kolejno:

Rodzaj obiektu terenowego	Średnica DN≤300 Ciś. PN 6.3 MPa	Licząc od gazociągu do…
Miasta i zespoły wiejskich budynków mieszkalnych o zwartej zabudowie	25m	Linii zwartej zabudowy
Budynki użyteczności publicznej	35m	Granicy terenu
Budynki mieszkalne zabudowy jedno- i wielorodzinnej	20m	Rzutu budynku

Wolnostojące budynki mieszkalne	15 m	Rzutu budynku
Zakłady przemysłowe	25 m	Granicy terenu
parkingi	20m	Granicy terenu
Napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciu powyżej 110 kV	20m	Rzutu poziomego skrajnegoprzewodu linii napowietrznej

Strefa ochronna sieci gazowej wysokiego ciśnienia, której lokalizację pokazano na rysunku studium stanowi obszar w którym operator sieci gazowej jest uprawniony do zapobiegania działalności mogącej mieć negatywny wpływ na jej trwałość i prawidłową eksploatację.
Ustala się obowiązek uzgadniania z operatorem sieci gazowej, lokalizacji obiektów wzdłuż strefy ochronnej oraz jej zagospodarowania.

W rejonie miejscowości Pożarzyce zlokalizowana jest stacja ochrony katodowej wraz z polem anodowym w obrębie którego nie należy lokalizować zabudowy.

8.4. Strefy ochrony pola elektroenergetycznego

Wzdłuż linii 15 kV oraz 20 kV proponuje się pozostawienie pasów wolnych od zagospodarowania i zadrzewienia o szerokości odpowiednio: 16 m i 4 m (po 8 m i 2 m od osi linii) wzdłuż urządzeń. Są to tak zwane strefy techniczne, umożliwiające eksploatację sieci napowietrznych z uwzględnieniem dojazdu do stanowisk słupowych.

Strefą ochronną obejmuje się również maszty telefonii cyfrowej (GSM) oraz inne instalacje radiotelekomunikacyjne. Określony areał jest ogrodzony i obejmuje obszar zależny od wysokości masztu – od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów od osi masztu.

8.5. Strefy ochrony sanitarnej

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze, z dnia 25 sierpnia 1959 r. (Dz. U. Nr 52, poz. 315) podaje minimalne odległości terenów od granicy cmentarzy:

- 50 m od zabudowań mieszkalnych, jeśli posiadają one sieć wodociągową i wszystkie budynki
  korzystające z wody są do niej podłączone;
- 150 m od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących lub przechowujących artykuły żywnościowe, zakładów żywienia zbiorowego, studzien, źródeł i strumieni, z których czerpana jest woda do picia dla potrzeb gospodarczych;
- 500 m od ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych będących źródłem zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia.

Wyznacza się strefę ochrony sanitarnej dla terenów zieleni cmentarnej o szerokości 50 m metrów od granicy cmentarz. W granicach strefy ochrony sanitarnej od cmentarza obowiązują ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenu, zgodnie z przepisami szczególnymi.

8.6. Ochrona przed powodzią

Ze względu na obustronne obwałowanie rzeki Ślęzy, w 50 metrowej strefie ochronnej wałów przeciwpowodziowych należy uwzględnić wymagania wynikające z art. 40 oraz art. 82 ust. 2

ustawy oraz z art. 85 ust.1 ustawy Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 roku (Dz. U nr 115 poz. 1229 z późniejszymi zmianami) zakazujące dla zapewnienia szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych między innymi:

- lokalizowania na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią inwestycji zaliczanych do
  przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Rozporządzenie Rady Ministrów zdnia 9 listopada 2004 roku);
- gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów,
  które mogą zanieczyścić wody;
- prowadzenia odzysku lun unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania;
- wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek, dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 metrów od stopy wałów od strony odpowietrznej
- uprawy gruntów sadzenia drzew lub krzewów, zmiany ukształtowania terenu na wałach oraz w odległości 3 m od stopy wału po stronie odpowietrznej
- składowania materiałów oraz wykonywania innych robót i czynności, które mogłyby utrudnić ochronę przed powodzią oraz wpłynąć na pogorszenie jakości wód.
- Przejeżdżania przez wały oraz wzdłuż korony wałów pojazdami, konno lub przepędzania zwierząt z wyjątkiem miejsc do tego przeznaczonych
- Rozkopywania wałów wbijania słupów, ustawiania znaków przez nieupoważnione osoby
- Uszkodzenia darniny lub innych umocnień skarp i korony wałów

Wzdłuż Ślęzy w Jordanowie tereny powodziowe nie występują ponieważ rzeka na całym tym odcinku jest obwałowana.

Tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi mogą występować wzdłuż większych cieków wodnych, głównie Oleszny i Cieniawy. Jednak nie został wykonane opracowanie dotyczące terenów zalewowych wzdłuż tych cieków. W celu ograniczenia zagrożenia powodzią należy wprowadzić obwałowania tych cieków wzdłuż odcinków przebiegających przez tereny zainwestowane. Na terenach zagrożonych należy ograniczyć zabudowę. Ewentualne zabudowania powinny mieć tzw. wysoki parter. Zagrożenie powodziowe powinno zostać częściowo ograniczone po oddaniu do użytku zbiornika w Jordanowie oraz po realizacji systemu małej retencji. Projektuje się sieć zbiorników małej retencji, które równocześnie mają znaczenie turystyczno – rekreacyjne.

8.7. Tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się masziemnych

Nie występują.

8.8. Tereny dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.

Nie występują.

9. TERENY ZDEGRADOWANE PRZEZNACZONE DO REKULTYWACJI

Wskazanie obszarów do przekształceń i rehabilitacji jest jednym z zadań Studium. Na terenie gminy istnieje szereg obiektów zabytkowych, które popadają w ruinę. Są to miedzy innymi zespoły pałacowo – parkowe, w których przez wiele lat istniały PGR-y. Te obszary wymagają

podjęcia natychmiastowych prac rewaloryzacyjnych.
Do rehabilitacji i przekształceń proponuje się przeznaczyć:

- tereny starej zabudowy o wysokich walorach architektonicznych,
- tereny zabytkowych parków i cmentarzy,
- tereny zabudowy przemysłowej,
- tereny kolejowe, zabytkowy zespół kolejowy.

Do rekultywacji wskazuje się wszystkie wyrobiska poeksploatacyjne pozostałe po wydobywaniu kopalin metodą odkrywkową. Kierunki i zasady rekultywacji poszczególnych wyrobisk należy określać indywidualnie, zgodnie z przepisami odrębnymi.

10. ZADANIA I INSTRUMENTY POLITYKI PRZESTRZENNEJ ORAZ DOKUMENTACJA STRATEGICZNO – PLANISTYCZNA

10.1. Zadania i instrumenty polityki przestrzennej

Podstawowym dokumentem planistycznym w gminie – aktem prawa miejscowego - jest w dalszym ciągu plan miejscowy. Ustalenia tego planu, zgodnie z założeniami ustawy, mówiącymi o likwidacji barier inwestycyjnych, będą na tyle precyzyjne i szczegółowe, aby mogły stanowić bezpośrednią podstawę do wydania pozwolenia na budowę. Aby przy takich założeniach nie spuścić z oka potrzeby utrzymania ładu przestrzennego, projekt ustawy przewiduje szereg instrumentów, służących planowaniu zagospodarowania przestrzeni w harmonii z krajobrazem i otaczającą zabudową.

Realizacja polityki przestrzennej następuje poprzez wykorzystanie i stosowanie instrumentów przewidzianych przepisami prawa ogólnie obowiązującego oraz takich, które jako właściwe przyjmie i ustanowi samorząd, działając w ramach swoich uprawnień.
Oprócz „standardowych" instrumentów realizacji polityki przestrzennej, jakimi są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu powinny być przygotowane i wykorzystane instrumenty dla:

- wyboru, lokalizacji i realizacji inwestycji publicznych,
- interwencji w obszarach aktywnej polityki gminy,
- współpracy pomiędzy różnymi poziomami administracji publicznej i prywatnymi inwestorami,
- bazy informacji służącej wspomaganiu zarządzania gmina, w szczególności
- gospodarowaniu przestrzenią, gospodarką gruntami i procesami inwestycyjnymi,
- promocji gminy.

Podstawowym instrumentem realizacji polityki przestrzennej są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stanowiące, zgodnie z ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym, przepisy gminne ustalające m.in. przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu

10.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z Ustawą Prawo geologiczne i górnicze obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych. Na terenie gminy Jordanów Śląski nie występują obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości. Jeżeli zostaną wydzielone obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 jest obowiązek sporządzenia dla nich planów.
W przypadku rozpoczęcia eksploatacji terenów zaznaczonych na rysunku studium jako PG

również należ sporządzić dla nich MPZP.

Należy sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla terenów:

- Tereny położone wzdłuż rzeki Oleszna w tym miejscowości Piotrówek, Tomice, Janówek i Glinice.
- Tereny położone w granicach Parku Krajobrazowego lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie, w tymmiejscowości Winna Góra.
- Pożarzyce
- Jezierzyce Wielkie
- Mleczna
- Jordanów Śląski wraz z Popowicami i Dankowicami
- Wilczkowice wraz ze strefą aktywizacji gospodarczej
- Biskupice

Proponuje się zachowanie przedstawionej hierarchii realizacji planów, jednakże w uzasadnionychprzypadkach dopuszcza się odejście od etapowania.

10.3. Obszary wskazane do zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnychna cele nierolnicze i nie leśne.

Wskazuje się konieczność wykonania miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów, dla których ze względu na planowane zainwestowanie, konieczne będzie uzyskanie zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze.

10.4. Zadania celu publicznego

10.4.1. Ponadlokalne zadania celu publicznego

W gminie Jordanowie Śląskim główną inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

- **w zakresie komunikacji**
  - jest budowa drogi ekspresowej (S-5) Poznań - Wrocław - Brno - Wiedeń, ujęta w Planie RozwojuWojewództwa Dolnośląskiego,
  - oraz modernizacja drogi nr 8 do klasy GP;

- **w zakresie infrastruktury**
  - przewiduje się kompleksowe i równoczesne rozwiązanie problemu zaopatrzenia w wodę ioczyszczania ścieków,
  - w zakresie gospodarki odpadami, zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennegowojewództwa, przewiduje się budowę całościowego
  - systemu gospodarki odpadami;

- **w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego**
  - wszelkie działania na terenie Ślężańskiego Parku Krajobrazowego powinny przebiegać zgodnie zwymogami ochrony środowiska,
  - w studium określono problematykę zagrożenia powodziowego poprzez budowę zbiornikówretencyjnych z określeniem strefy zasięgu wód powodziowych 1%,
  - ponadto studium określa granice dopuszczalnych stref wydobycia surowców mineralnych.

10.4.2. Lokalne zadania celu publicznego

Do lokalnych zadań celu publicznego zaliczyć można:

- modernizacja i budowa odcinków dróg powiatowych i gminnych, które łączą drogi wojewódzkie zprzejściami granicznymi;
- modernizacja, rozbudowa i budowa systemu wodno-kanalizacyjnego, ze szczególnymuwzględnieniem skanalizowania wszystkich miejscowości na terenie gminy;

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, przewidziane do realizacji w gminie, to przede wszystkim:

- budowa nowych i modernizacja istniejących dróg gminnych,
- budowa i modernizacja systemów infrastruktury technicznej, w tym w szczególności kanalizacji ioczyszczalni ścieków oraz wysypiska śmieci,
- utrzymanie i modernizacja obiektów, których właścicielem jest gmina, w tym szkoły, obiektówadministracji, budynków komunalnych,
- realizacja proponowanego w studium systemu małej retencji wodnej,
- uzupełnienie i modernizacja wałów wzdłuż odcinków rzek przebiegających przez terenyzabudowane lub przewidziane do zainwestowania,
- ochrona i rewaloryzacja obiektów i obszarów o wysokich walorach historycznych,
- ochrona zagrożonych gatunków zwierząt i roślin, w tym pomników przyrody.

IV. PODSUMOWANIE

1. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Gmina Jordanów Śląski zlokalizowana jest w obrębie następujących stref funkcjonalnych:

- Strefa rolno przemysłowa przeznaczona do rozwoju rolnictwa i przemysłu z uwzględnieniem priorytetu intensyfikacji produkcji rolnej i ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- Strefa obszarów rolnych Pogórza i przedgórza Sudetów przewidziana dla rozwoju rolnictwa i przemysłu, w tym przemysłu wydobywczego, z uwzględnieniem ochrony walorów środowiska.
- Obszar zmiany Studium położony jest w granicach wyznaczonej w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego przyjętym Uchwałą Nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r. i opublikowanym w Dz. Urz. Woj. Doln. z dnia 30 czerwca 2020 r. poz. 4036, jednostki Zielonej Infrastruktury (ZI).

Kierunki polityki przestrzennej:

➢ **Dla środkowo-wschodniej strefy rolno – przemysłowej**

- Restrukturyzacja rolnictwa w kierunku tworzenia silnych gospodarstw rolnych, szczególnie z wykorzystywaniem gruntów po zlikwidowanych PGR-ach, przejętych do zasobu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.
- Tworzenie w ośrodkach lokalnych zespołów obsługi gospodarki rolnej i przetwórstwa rolno – spożywczego
- Podnoszenie standardu systemu infrastruktury technicznej
- Koncentracja zabudowy miast i wiejskich jednostek osadniczych ze względu na ochronę gruntówrolnych
- Tworzenie sieci dróg gospodarczych dla obsługi terenów produkcji rolnej

- Ochrona krajobrazu kulturowego
- Wzbogacanie jednostek osadniczych o zespoły zieleni publicznej
- Tworzenie uzupełniających systemów zieleni dla terenów rolnych (wiatrochronnej przy ciekachwodnych)
- Uwzględnienie ograniczeń wynikających z ochrony środowiska w rozwoju jednostek osadniczych,ze szczególnym uwzględnieniem terenów zlewni chronionych

➢ **Dla strefy obszarów rolnych Pogórza i Przedgórza Sudetów**

- Restrukturyzacja rolnictwa w kierunku tworzenia silnych gospodarstw, szczególnie z wykorzystaniem: gruntów po zlikwidowanych PGR-ach, przejętych do zasobu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.
- Tworzenie w ośrodkach lokalnych zespołów obsługi gospodarki rolnej i przetwórstwa rolno – spożywczego
- Rozwój agroturystyki w połączeniu z gospodarstwami ekologicznymi
- Ochrona krajobrazu kulturowego ze szczególnym uwzględnieniem architektury regionalnej
- Ochrona i rewaloryzacja licznie występujących cennych ośrodków staromiejskich
- Adaptowanie zespołów zabytkowych dla pełnienia funkcji turystycznych i rekreacyjnych
- Prowadzenie gospodarki związanej z eksploatacją surowców naturalnych na terenach o cennych walorach przyrodniczych i kulturowych w kierunku maksymalnych ograniczeń uciążliwości,zmniejszenia a nawet zaniechania wydobycia.

➢ **Dla jednostki Zielonej Infrastruktury (ZI) należy uwzględniać poniższe ustalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego dotyczące zasad zagospodarowania Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (WrOF):**

1) należy wykluczenie możliwość lokalizacji wielkotowarowych gospodarstw rolnych;

2) gruntu o niskiej klasie bonitacyjnej, tj. V i VI w miarę możliwości przeznaczać pod zalesienia i zadrzewienia;

3) należy podejmować działania zmierzające do:

a) zapobiegania nadmiernemu odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych powyżej naturalnego poziomu odpływu, np. poprzez stosowanie dołów chłonnych, studni chłonnych, zbiorników i innych rozwiązań naturalnych i technicznych retencjonujących wody opadowe i roztopowe;

b) zapewnienia odpowiednich stosunków wodnych poprzez regulowanie stosunków wodnych przed zlokalizowaniem zabudowy i dostosowania systemu melioracyjnego do nowych warunków zagospodarowania,

c) zachowania naturalnego poziomu retencji przy zmianie przeznaczenia terenu,

d) zatrzymywania i wykorzystania odpływu wód opadowych i roztopowych z dachów i powierzchni uszczelnionych celem zatrzymywania tych wód w miejscu ich wystąpienia, w szczególności na terenach przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o powierzchni większej niż 5 ha i obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2.

W nawiązaniu do kierunków polityki przestrzennej Samorządu Województwa Dolnośląskiego należyuwzględnić:

- **W zakresie komunikacji**
  - Modernizację drogi krajowej nr 8 do uzyskania parametrów klasy GP na całej trasie
  - Rezerwę terenu pod planowany przebieg trasy drogi ekspresowej S-5 (odcinek od projektowanego węzła w Olbrachtowicach na postulowanej autostradzie A-8 do projektowanego węzła e rejonie Łagiewniki)

- **W zakresie infrastruktury**
  - Kompleksowe i równoczesne rozwiązywanie problemów zaopatrzenia w wodę i oczyszczania
    ścieków w zlewni rzeki Ślęży
  - W zakresie gospodarki odpadami plan zagospodarowania przestrzennego województwa wskazuje budowę całościowego systemu gospodarki odpadami, którego podstawą realizacji będzie opracowany zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2001 roku o odpadach „Plan gospodarki odpadami dla województwa dolnośląskiego"

- **W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego**
  - Położenie przedmiotowego o obszaru w granicach Ślężańskiego Parku Krajobrazowego i jegootuliny
  - Problematykę zagrożenia powodzią i ochroną przed nią PZPWD wyznacza trzy strefy reżimów powodziowych. Gmina Jordanów Śląskich należy do strefy nizinnej, dla której wyznacza się następujące działania: odbudowa, modernizacja i budowa wałów przeciwpowodziowych, oraz zwiększenie przepustowości istniejących koryt i kanałów
  - Udokumentowane złoża surowców naturalnych: KD1056/A „Nasławice" KD1057 „Piotrówek" oraz KD 15245 „Jordanów 1".

Nadrzędne cele kształtowania kierunków polityki zagospodarowania przestrzennego gminy stanowią rozwinięcie długookresowych celów społeczno – gospodarczych oraz mają zapewnić możliwość ich realizacji zgodnie z zasadami zrównoważonego, kompleksowego rozwoju. Niezbędne jest to do:

- zapewnienia bezpiecznego dla zdrowia środowiska;
- zrównoważenia elementów naturalnych i kulturowych z wymogami rozwoju gospodarczego;
- utrzymania korzystnych warunków dla odnowy sił człowieka;
- wykorzystania możliwości dalszego harmonijnego rozwoju gospodarczego w oparciu ooszczędniejsze dysponowanie zasobami przyrody.

Główne wytyczne gospodarowania przestrzenią gminy powinny:

- tworzyć warunki dla wzrostu efektywności jej formowania i wykorzystywania;
- sprzyjać zaspokajaniu potrzeb społecznych;
- umożliwiać ochronę wartości przyrodniczych i kulturowych.

Wytyczne kierunkowe w zakresie zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy uwzględniająnastępujące funkcje:

- usługi;
- budownictwo mieszkaniowe;

- infrastruktura społeczna;
- infrastruktura techniczna;
- turystyka, sport, rekreacja;
  wydobycie i przemysł;
- rolnictwo;
- ochrona środowiska naturalnego;

Przewidywany harmonogram realizacji założeń powinien pomagać walce z bezrobociem. Aby je ograniczyć należy prężnie rozwijać infrastrukturę techniczną, która umożliwi pozyskanie inwestorów i zwiększenie potencjału gospodarczego. Jednocześnie nie można dopuścić do negatywnych zjawisk na wsi. Tam priorytet należy udzielić budowie dróg, sieci kanalizacyjnej i teletechnicznej.

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zapewniają możliwości lokalizacyjne w zakresie budownictwa mieszkaniowego i gospodarczo – usługowego na obszarach znacznie przekraczających aktualny popyt. W niektórych przypadkach konieczna będzie ich zmiana, szczególnie w obszarach, w których Studium wprowadza zmianę sposobu zagospodarowania.

Opracowywane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego winny:
- precyzyjnie określić typy i gabaryty projektowanej zabudowy;
- przewidywać etapową rozbudowę większych obszarów funkcyjnych z określeniem harmonogramuich realizacji;
- opierać się na oszacowaniu ich ekonomicznych skutków to jest:
- zawierać wymóg scalenia i podziału nieruchomości;
- uwzględniać aktywną politykę gospodarki nieruchomościami przez gminę.

Oprócz pozytywnego aspektu przyciągania potencjalnych inwestorów oraz możliwych przyszłych zysków podatkowych, negatywnymi konsekwencjami wyżej wymienionego stanu może być:
- nadpodaż terenu, owocująca spadkiem wartości nieruchomości;
- pozbycie się rezerw obszarowych, uniemożliwiających realizację w przyszłości uporządkowanej zabudowy o wyższych walorach architektonicznych;
- zagrożenie dekoncentracją zabudowy, wyrażającej się zazwyczaj negatywnym wizerunkiem urbanistycznym, deprecjacją walorów krajobrazowych i złamaniem tradycji w dążeniu do koncentracji układów osiedleńczych;
- zbędny wzrost nakładów na infrastrukturę techniczną.

Uruchamianie zabudowy bez wykonania infrastruktury technicznej i dróg obniży standard zabudowy oraz walory estetyczne i krajobrazowe gminy. Tym samym pogorszy warunki życia mieszkańców.

W przypadku gdyby uwarunkowania społeczne oraz ekonomiczne na to zezwoliły, wskazane jest rozważenie możliwości wyłączenia spod zabudowy części nie zainwestowanych terenów wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Szczególnie dotyczy to obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe oraz przemysłowe.

2. UZASADNIENIE I OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

Dążeniem nadrzędnym przy wyznaczaniu zasad rozwoju gospodarczego gminy jest ciągła poprawa jakości
życia społeczności lokalnej.
Szans na wzmocnienie potencjału ekonomicznego, nie tylko przemysłu wydobywczego i energetyki, należy upatrywać w rozwoju rzemiosła, małych rodzinnych przedsiębiorstwach, poprzez rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej oraz tworzenie bazy umożliwiającej przyjęcie zakładów zaawansowanej

technologii. Na obszarach stanowiących obecne, a także potencjalne strefy rozwoju aktywności, gospodarka przestrzenna powinna uwzględnić priorytet infrastruktury technicznej oraz społecznej, sprzyjającej tworzeniu usług podstawowych i towarzyszących.

Podstawowe problemy, które poruszono to:

- Określenie podstawowej funkcji rozwojowej gminy jako ośrodka rolniczego, ośrodka aktywności gospodarczej i obsługi ruchu turystycznego (agroturystyki), ukierunkowanie rozwoju funkcji rekreacyjnej w poszczególnych jednostkach osadniczych ze względu na wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe gminy.
- Podporządkowanie rozwoju funkcjonalnego i przestrzennego obszaru wymogom ochrony
  środowiska przyrodniczego.
- Zapewnienie warunków do rozwoju terenów aktywności gospodarczej
- Zapewnienie warunków do rozwoju budownictwa usługowego we wszystkich jednostkach osadniczych gminy równolegle do rozwoju terenów turystycznych i rekreacyjnych.
- Stworzenie możliwości rozwojowych dla funkcji turystycznej, rekreacyjnej i przemysłowej ściśle podporządkowanej reżimowi ochrony środowiska.
- Stworzenie możliwości terenowych dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego w wiejskich jednostkach osadniczych gminy, ponieważ przewiduje się w przyszłości duży przyrost ludności i wzrost aktywności gospodarczej.
- Eliminacja uciążliwości przemysłu przez jego modernizację i restrukturyzację.
- Określenie chronionych elementów środowiska przyrodniczego.
- Uściślenie wymogów ochrony środowiska dla poszczególnych obszarów chronionych.
- Określenie kierunków działań zmierzających do poprawy jakości środowiska we wszystkich jego elementach:
- Rewaloryzacja zabytkowych zespołów urbanistycznych,
- Modernizacja układu komunikacyjnego ze względu na optymalizację jakości połączeń komunikacyjnych zewnętrznych i wewnętrznych niezbędnych przy obsłudze ruch turystycznego i tranzytu związanego z lokalnym przemysłem,

Rozwiązania programowo-projektowe oparto o studia własne, klasyfikujące gminy na przyległe do dużych aglomeracji lub wchodzące w ich skład oraz gminy znacznie odległe od dużych miast. Drugim elementem kreującym rozwiązania projektowo-badawcze było dążenie do osiągnięcia wielofunkcyjności terenów wiejskich w oparciu o badania literaturowe oraz badania własne Ewy i Romualda Pustelnika (stare studium 2004) przeprowadzone w Akademii Rolniczej we Wrocławiu i na Politechnice Wrocławskiej w latach 1994 - 2004. W przyjętych rozwiązaniach wzięto pod uwagę walory przestrzeni przyrodniczej oraz przestrzeni kulturowej, a także uwarunkowania sfery społecznej gminy Jordanów Śląski. Analiza szeroko pojętych uwarunkowań wewnętrznych oraz zewnętrznych pozwoliła na opracowanie koncepcji zagospodarowania przestrzennego,

która opiera się na utworzeniu znacznej ilości atrakcyjnych zespołów mieszkaniowych. Są one przeznaczone zarówno dla mieszkańców gminy Jordanów Śląski jak i dla zainteresowanych mieszkańców Wrocławia, którzy decydują się na miejsce zamieszkania w odległości 30-40 minutowej izochrony czasowej (czas przejazdu samochodu) od miejsca pracy w centrum Wrocławia. Nowe atrakcyjne miejsca zamieszkania są zaprojektowane w otoczeniu zieleni wysokiej (parkowej) oraz przylegają do projektowanych zbiorników retencyjno - rekreacyjnych (między innymi największy zbiornik w Jordanowie Śląskim został wybudowany w trakcie wykonywania projektu studium). Oprócz terenów mieszkaniowych projekt studium przewiduje zwiększenie terenów usługowych w każdej z miejscowości gminy Jordanów Śl.

Wzdłuż dawnej drogi Kłodzko – Wrocław, w północnej części gminy, projektuje się funkcje związane z jejaktywizacją gospodarczą. Tereny te będą ważnym miejscem pracy dla mieszkańców gminy.
Projekt zakłada, że wiodącą funkcję w gminie będzie nadal pełnić rolnictwo, które wraz z zabudowązagrodową, nie będzie kolidowało z nowymi funkcjami mieszkaniowo - usługowymi.
Ustalenia projektu studium zakładają widoczną aktywizację gospodarczą w oparciu o realne możliwości rozwoju, które tkwią w przestrzeni przyrodniczej, kulturowej oraz w sferze społecznej gminy Jordanów Śl.

3. WPŁYW UWARUNKOWAŃ NA USTALENIE KIERUNKÓW IZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

Zasoby środowiska naturalnego są podstawą do rozwoju w zakresie funkcji turystycznej, gospodarki leśnej i przemysłowej. Czynnikiem hamującym rozwój w tych kierunkach mogą być jednak wysokie wymagania z zakresu ochrony środowiska, dotyczące występujących tu obszarów chronionych, ponieważ korzystanie z tych zasobów nie powinno powodować strat w środowisku i pogarszać jego stanu czystości.

Bardzo ważnym uwarunkowaniem jest w tym przypadku również dobre połączenie komunikacyjne zewnętrzne, co stanowi duży potencjał do rozwoju terenów aktywności gospodarczej i ściągnięcia nowych inwestorów zarówno lokalnych jak i zagranicznych.

Duże tereny chronione, oraz specjalne ograniczenia dotyczące nieprzekraczalnych norm zanieczyszczeń na nich, pozwalają zachować wysoką jakości środowiska naturalnego, co sprzyja rozwojowi wszystkich powyższych funkcji gminy. Dlatego ochronę środowiska przyrodniczego i dbałość o stałą poprawę jego stanu czystości należy zaliczyć do zadań priorytetowych.

4. SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU

Celem opracowania było sporządzenie dokumentu zawierającego uaktualnione dane na temat uwarunkowań i kierunków rozwoju poszczególnych funkcji gminy. W studium uwzględniono wszystkie elementy zagospodarowania przestrzennego obszaru, opracowane w następujących działach: rolnictwo, leśnictwo, przemysł i wydobycie, turystyka i rekreacja, mieszkalnictwo, usługi, infrastruktura techniczna i komunikacja. Szczególny nacisk położono na zagadnienia dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ustalono generalne zasady przebudowy układu przestrzenno – funkcjonalnego z uwzględnieniem w głównej mierze powiększenia terenów mieszkaniowych i terenów aktywności usługowej.

- **Z zakresu kierunków rozwoju dla środowiska przyrodniczego ustalono:**
  - waloryzacja obszarów przyrodniczo cennych,
  - inwentaryzacja zabytkowych założeń zieleni,
  - ustalenie granicy polno-leśnej w celu wyznaczenia obszarów do zalesień i zadrzewień w terenachrolniczej przestrzeni produkcyjnej,
  - waloryzacja krajobrazowa pod kątem aktywności turystycznej gminy.

- **Z zakresu kierunków rozwoju dla środowiska kulturowego:**
  - wyznaczono następujące strefy:
  - Strefa „A" - ścisłej ochrony konserwatorskiej;
  - Strefa „B" -ochrony konserwatorskiej
  - Strefa „E" - ochrony ekspozycji
  - Strefa „K" - ochrony krajobrazu kulturowego;
  - Strefa „W" - ochrony archeologicznej;
  - Strefa „OW" -obserwacji i archeologicznej;
  - w granicach zmiany studium ujawniono stanowisko archeologiczne nr 17/85/85-27 AZP (pradziejowy ślad osadnictwa).

- **Z zakresu kierunków rozwoju struktury funkcjonalno przestrzennej**
  - Rozwój terenów zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności
  - Rozwój terenów aktywności gospodarczej, to znaczy terenów przemysłowo usługowych
  - Rozwój sieci komunikacji, a przede wszystkim budowa drogi ekspresowej
  - Ujawnienie złoża KD 15245 „Jordanów 1" oraz wyznaczenie w granicach terenu i obszaru górniczy „Jordanów 1" terenów dla powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych oraz obiektów i urządzeń związanych z działalnością zakładu górniczego.

Źródła:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego; *Wrocław 2004*
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Jordanów Śląski; *Wrocław 2004*.
- Program gospodarki odpadami dla Gminy Jordanów Śląski; *Wrocław 2005*
- Geografia regionalna Polski, Kondracki J., Warszawa 2000.
- Kondracki J., Geografia regionalna Polski, Warszawa 2000.
- Ministerstwo Środowiska, zespół redakcyjny, II Polityka Ekologiczna Państwa, Warszawa 2000.
- Ministerstwo Środowiska, zespół redakcyjny, Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Warszawa 2002.
- Państwowe Przedsiębiorstwo Wydawnictw Kartograficznych, Mapa Turystyczna 1:100000 Góry iPogórze Izerskie, Warszawa – Wrocław 1991.
- Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Program zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego, Wrocław 2002.
- Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Strategia Rozwoju WojewództwaDolnośląskiego, Wrocław 2000.
- Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2000,Wrocław 2000.
- Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2002,Wrocław 2003.
- Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2003,Wrocław 2004.
- Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Województwo Dolnośląskie 2004, Wrocław 2004.
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Raport o stanie środowiska wwojewództwie dolnośląskim w 2003 roku, Wrocław 2004.
- Woś A., Klimat Polski, Warszawa 1999.
- Zarząd Województwa Dolnośląskiego, Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, Wrocław 2002.

Spis wykresów:

Wykres 1. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Jordanów Śląski, w powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim w 2002 r. 47
Wykres 2. Struktura ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Jordanów Śląski w latach 1994 -2002 48
Wykres 3. Udział procentowy pracujących wg sektorów w gminie Jordanów Śl. w 2002 r. na tle powiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i kraju 50
Wykres 4. Głównego źródła utrzymania ludności wg sektorów w gminie Jordanów Śl., w 2002r. na tle powiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i kraju 50
Wykres 5. Bezrobotni wg płci w powiecie wrocławskim w 2003 r. 54
Wykres 6. Porównanie przeciętnej powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę w gminie Jordanów Śl., powiecie wrocławskim, województwie dolnośląskim i w Polsce. Dane z NSP 2002 r. 63
Wykres 7. Porównanie ilości mieszkań oddanych do użytku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2002 r., w gminie Jordanów Śl., Wrocławiu, powiecie wrocławskim, woj. dolnośląskim i Polsce 63
Wykres 8. Struktura użytków rolnych w Jordanowie, dane z NSP 2002 r. 68
Wykres 9. Struktura gospodarstw rolnych gminy Jordanów Śl. wg wielkości, dane z NSP 2002 r. 71
Wykres 10. Struktura powierzchni gospodarstw rolnych gminy Jordanów Śl. wg wielkości, dane z NSP 2002 r. 71
Wykres 11. Struktura własności użytków rolnych dane z NSP 2002 r. 72
Wykres 12. Powierzchnia zasiewów i struktura według rodzaju upraw w gminie Jordanów Śląski na tle powiatu, województwa dolnośląskiego i kraju w 2002 r. 75
Wykres 13. Struktura powierzchni zasiewów zbóż ogółem w gminie Jordanów Śl. w 2002 r. 75

Spis tabel:

Tabela 1. Gmina Jordanów Śląski – wykaz obiektów figurujących w ewidencji zabytków..... 31
Tabela 2. Gmina Jordanów Śląski – wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru..... 39
Tabela 3. Gmina Jordanów Śląski – współczynnik feminizacji i gęstość zaludnienia w 2004 roku..... 42
Tabela 4. Ludność w gminie Jordanów Śląski wg miejsca zameldowania i zamieszkania i płci w latach 1995-2004 stan na 31 XII.....42
Tabela 5. Zmiany liczby ludności w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Jordanów Śl. w latach 2002-2004..... 43
Tabela 6. Struktura wiekowa ludności dla woj. dolnośląskiego, powiatu wrocławskiego i gminy Jordanów Śląski w 2002 r..... 44
Tabela 7. Zawarte małżeństwa, urodzenia, zgony na 1000 ludności w 2004r..... 45
Tabela 8. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Jordanów Śląski, powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim w 2002 r.....46
Tabela 9. Pracujący wg sektorów w gminie Jordanów Śl. na tle do powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego w 2002 r..... 49
Tabela 10. Ludność wg głównego źródła utrzymania gospodarstwa domowego w gminie Jordanów Śl. w porównaniu do powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego w 2002 r..... 51
Tabela 11. Udziały poszczególnych kategorii ludności wg głównego źródła utrzymania gospodarstwa domowego w gminie Jordanów Śl. w porównaniu do powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego w 2002 r..... 52
Tabela 12. . Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną przez GOPS w latach 2000 - 2003 ogółem i w ramach zadań własnych gminy.....55
Tabela 13. Pomoc społeczna udzielana przez GOPS w latach 1999-2003 wg powodów przyznania pomocy 55
Tabela 14. Pomoc udzielana przez GOPS w Jordanowie Śl. w latach 2000-2003 wg form pomocy.....56
Tabela 15. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Jordanów Śląski w 2002 roku na tle wykształcenia mieszkańców Polski, powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego..... 57
Tabela 16. Liczba uczniów w szkole w gminie Jordanowie w latach 2000-2004 r.....58
Tabela 17. Podstawowe dane dotyczące funkcjonowania Biblioteki Publicznej w Jordanowie Śląskim w latach 2000-2003 r.....60
Tabela 18. Mieszkania zamieszkane wg okresu budowy i rodzaju podmiotów będących właścicielami mieszkań. Dane z Narodowego Spisu Powszechnego – 2002 r..... 61
Tabela 19. Zasoby mieszkaniowe gminy Jordanów Śląski w roku 1997 i 2002 r.....62
Tabela 20. Dane porównawcze dotyczące gospodarki mieszkaniowej dla gminy Jordanów Śląski, powiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i Polski w 2002 r.....62
Tabela 21. Porównanie wyposażenia mieszkań zamieszkanych w instalacje w gminie Jordanów Śl., powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim w roku 2002..... 64
Tabela 22. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych wg NSP 2002 r.....68
Tabela 23. Struktura wielkości gospodarstw rolnych gminy Jordanów Śl. na tle powiatu, województwa dolnośląskiego i Polski, dane z NSP 2002 r..... 69
Tabela 24. Grupy obszarowe gospodarstw rolnych wg siedziby gospodarstwa w gminie Jordanów Śl., w tym gospodarstwa indywidualne, dane z NSP 2002 r..... 70
Tabela 25. Gospodarstwa rolne wg rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej w porównaniu do powiatu wrocławskiego i woj. dolnośląskiego dane z 2002 r..... 73

Tabela 26. Gospodarstwa rolne wg rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej, NSR2002 r. 73
Tabela 27. Powierzchnia zasiewów i struktura według rodzaju upraw w gminie Jordanów Śląski na tlepowiatu, województwa dolnośląskiego i kraju w 2002 r. 74
Tabela 28. Powierzchnia upraw drzew owocowych w gminie Jordanów Śl. 2002 r. 76
Tabela 29. Powierzchnia upraw krzewów owocowych i plantacji jagodowych w gm. Jordanów Śl. wg NSP z2002 r. 76
Tabela 30. Pozarolnicza działalność gospodarcza w gminie Jordanów Śląski 78
Tabela 31. Minimalne odległości dróg publicznych od istniejących i planowanych budynków zpomieszczeniami na pobyt ludzi (w metrach) 140